

Neugeti Múzeum

nov 2

Budapest

1925. január hó. 26-708

h3.

1. szám. 10

-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NEPTANI ÜVELEÉS

A kir. tanfelügyelőség, a várm. tanító egyesület s a várm. iskolahivatali népművelési bizottság hivatalos közlönye.

Kiadja: Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Tanítóegyesülete.
MEGJELENIK HAVONKINT.
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 10000 korona.
Egyes szám ára 1000 korona.

Főszerkesztő:
MAGYARY GYULA

Felolós szerkesztő:
MÉHES ENDRE

Előfizetési díjak és reklamációk Jánosy Pál egyetemes pénztárosához, a lap ezelleni részére vonatkozó költsémeinek a szerkesztőség Szolnok (várdéri iskola) címére küldendők. Kéziratokat nem adunk vissza.

Reflexiók.

Az országszerte nagy- és az ügykör méltó körében megtartott vitézzé avatások, vitézi birtokba való beiktatások, önkénytelenül is azt juttatják eszünkbe, hogy a magyar nép, a közönség, a „hálás utókor” ha akarja, tényleg hálás tud lenni azok iránt, kik a haza érdekében munkálkodtak, küzdöttek s a hazáért életüket is feláldozták. Ugyanezek a gondolatok jutnak eszünkbe akkor is, amikor az ország minden felujában, minden városában felállítandó emlékoszlopok hirdetik a világháboruban elesett magyar testvéreink soha el nem évülő dicsőségét, nagyságát.

Ugy is kell annak lennie, hogy a haza a közügy érdekében önzetlenül dolgozó, sokszor szenvedő testvéreink fáradozását, munkáját hálával viszonozzuk, ne csak azért, mert a hála nemes kötelességteljesítést jelent, de azért is, hogy ez a hála buzdítólag hasson a még élő s a még ezután következő nemzedék hazafias irányu munkálkodására is. Sajnos, mi magyarok az érdemet, az igaz munkásságot csaknem mindig akkor méltatjuk, akkor honoráljuk (frázisokkal szövegrágókkal) amikor egész életén át a szegénységgel, nélkülözéssel, nyomorral küzdődő derék munkatársunkat utolsó útjára kísérjük. Különösen áll ez a szomorú igazság a magyar tisztviselői karra s ezek között is legelső sorban a magyar néptanítókra, akik évtizeden át garasonként, s végrehajtók közbejöttével „élveztek” 300 forintos alapra helyezett anyagi jólétet s az ezzel járó társadalmi tekintélyt és megbecsülést.

Amely örvendatos jelenségnek tartjuk, hogy a világháború kiváló vitézei már életükben is olyan jutalomban részesültek, amely jutalom nemcsak önértéküket fejezte ki, de anyagi gondjaikat is kevesbiti, az egy örvendatos és kívánatos dolog volna az is, ha az állam, a társadalom az ő szellemi munkásságát, s így a néptanítókat is, ha nem is jutalomban, de legalább anyagi „földi jóban” részesítené, amely által ezek a munkájukat akadályozó és megbénító anyagi gondoktól mentesítenének.

Sajnosse kell megállapítanunk, hogy a tanítószeg az ő „hozalapító” műhelye, az iskola, mely a mostoha gyermeke különösen a társadalomnak, a mely a tanítótól, az iskolától országot építő és fenntartó munkát kíván a nélkül, hogy ezen kötségtelenül legfontosabb munkához megfelelő erkölcsi, de különösen anyagi támogatással járulna.

Ne értsen félre bennünket senki. Nem azt kívánjuk mi, hogy önként vállalt hivatásbeli munkánkért nagy külsőségek keretében adományozott tiszteket kapjunk. Nem! — Mi a valóban újra épülést váró szegény, lerongyolódott, kirabolt, nyomorban síró hazánk talpra állítása érdekében csak annak a szerény ohajunknak a teljesítését kívánjuk, hogy ezen újra építő munkák sikere érdekében a legszükségesebb erkölcsi és anyagi eszközöket bocsássák rendelkezésünkre azok, akiknek ez módjukban áll s akik igazán akarják, igazán, őszintén kívánják, hogy ismét és örökté boldog, megelégedett legyen a világ legbecsületesebb, legigazabb, legnemesebb népe, a letiport Magyar!

MA-RY.

Pedagógia.

Neveljünk az életnek!

A tudást, miét az életfeltételek legszükségesebb eszközeit biztosítanunk kell a könnyebb életörössé fejlődés szempontjából a kis tanulónak számára s vele a társadalom részére is.

A tudás — alapfeltétele az egyén- és vele a társadalom életének. Egyén, tudás nélkül nem érvényesül s mivel a társadalom is sok egyén közössége, a szerint van létjogosultsága a mai világban, ha határozott lépéssel lép fel arra a magaslatra, melyre a kor szelleme hívja. A mi magyar társadalmunk nagy százaléka a lala népe, mely nem rendelkezik megfelelő tudással. A mai emberiség nagy tömege felrege a tudatlanságból keletkező hübnöknek mélységes fertőjében! Kezdjük nevelni a kis gyermeket, mint egyént s ha kellőleg előkészítjük a jövő társadalom ezen alkalmas talaját, akkor még lehet reményünk.

S hogy ezt megtebessük, — a gyermekben az ember értékét, a benne mélyen elrejtett lelket kell kutatónk felszínre hoznunk.

A magyar tanítónak az a sors jutott, mint a bányászknak, ki nehéz bányász eszközeivel mélyen kutat a föld testében, keresni annak gazdag értékét: az aranyat, hogy fölszínre hozza és kidobhassa arra a porondra, melyen az Isten rendelése szerinti cédnek megfelel. Ha az emberi test rejtett mélységeiből kiagadtuk a gyermek lelkét, lelklismeretünk egész melegével fűrdessük meg legalább az olomi tudás és erkölcs medencéjében, mert az ilyen gyermek az élet hágojának közepén nem áll meg s ha mégis arra a lejtőre jut, melyet a végzet számára kimért volna, nem siklik le azon szertelen iramban, az alatta elterülő posványos medencébe.

Neveljünk az életnek! S hogy az élet az ő jobb vagy balkezeivel mit oszt az ember számára azt ne kutassuk.

Haladjunk tanításunknál a tudományban, illetve udásban és erkölcsben egyformán, tartson lépést munkánknál is a két testvér, mert Aristoteles szerint: »Qui proficit in litteris et deficit in moribus, plus deficit quam proficit. A ki halad a tudományban és hanyatlak az erkölcsben, többet hanyatlak mint amennyit halad.«

Ha valamely tudást belopunk a gyermek lelkébe, csak zeánk időt és alkalmat adni, hogy az a várt

módon és eredménnyel elhelyezkedjék. Nem olég és nem munka az, ha, a kőmives az ujonnan épült ház falára csak úgy könnyedén, nemtörődömséggel, kőmives kanálával felvágja a vakolatot és ott egy hagyja; ez a vakolat egy pár év múlva lehull a ház oldaláról. Míg ellenben elsimitja, egyengeti, megadja a módját, az u épületre felhányt vakolat addig marad a helyén, míg az épület áll.

Vajjon növendékünkönél, illetve lelkében az a tudás és érzelem maradandó lesz-e, melyet nem gondoz helyezettünk el benne? Nem: Lehull, mint az előbb említett — ujonnan épült ház falára gondatlanul, hanyagul reghányt vakolat. A nevelésnek ez az eredmény: látszik már az ifju korban és az egész életen keresztül ugy kíséri az embert mint az árnyéka.

Az életnek nevelés szempontjainál törekedjünk arra is, hogy az érzelmeket az erre alkalmas, mős szereinkkel közelhozzuk a gyermek szívéhez, óvatosa vezessük be azokat központjukba, otthonukba, hog ezen érzelmek által vezérelt emberi összetartozás szük segítségével erős gyökeret verhessen s kitörölhetetlenü maradandó legyen.

Tehát fektessük a fősulyt a tudáson kívül a nemes érzelmek kifejlesztésére. (A nevelésnek legelső feltétele a nemes érzés ápolása és fejlesztése. Szerk.) Mert csak így lehet tanuló ifjúságtól remélni önértetes erkölcsös é öntudatos hazafias nemzedéket, mely erősen bizni fog az ország feltámadásában.

Jelen soraim keretében csupán egy két példával szeretnék rámutatni az életnevelés gyakorlati részére, mert ezen fontos irányt érdemszerűen kötetekre monó munkában lehetne csak kidomborítani

A valláserkölcsös nevelést, az életnek nevelés koronájául jelölöm meg. Ha vasár- és ünnepnapokon, amint az közsegekben már szép renddel folyik, rászoktatjuk a serdülő lelket arra, hogy az otthon és az iskola után az Isten házában találjon megnyugvást. Ez által olyan érzést keltünk és táplálunk lelkében, amely érzés az iskola, mint második otthon mellett, egész életet át a templomot jelöli meg harmadik otthonául.

E három otthon, a család, az iskola, a templom, egyenes ut legyen a gyermek világában, amely utból történő kilépés csak a munka utja lehet. Mert a szép rendben történő templomba járás az Istenlőt távolodó silány érzéktétet is egy pillanatra gondolkodóba ejt s legalább elhatározásra kényszeríti.

A játéknál történt, egy kamasz ismétlős, — ki csak két évet járt a mindennapi iskolába s ki már oly nagyok képzelte magát, hogy nem kellene lábujjhegyre állania, ha széles jó kedvében egy kézelegyintéssel a holdat le akarná űzni a mennyboltozatról. E hetven

edő fickóhoz szolt az egyik nagyobb növendékem: »Te Jóska, ha már oly erős vagy, ezt a hányódó tuskót emeld csak fel.« Jóska felgyürközött, arcán az önlázat pirja végig futott, szemei a harcra készen állva, egy két nyögés, hiába minden, mert a tusko lombán fokúdt tovább.

Folyt. köv.

Dobos András.

TÁRCA.

Álom.

A véges emberi életben esetek fordulnak elő melyek emlékezetünkben álmyszerűleg tűnnek fel. Elmúlásán sajnálkozunk, folytatását várjuk. Nem is olyan régen történt, amikor még nem irtunk 1925-öt, hanem ennek hajnalpirkadását vártuk, hogy Magyarország testben megfogyatkozott tanítói gárdájának vezető tábora tanácskozássra jött össze. Nem is Budán, hanem Pesten. Ott láttuk a szürke mindennapiasságából egy pillantásra kivetkezett élettapasztalatokban gazdag öregek mellett a jobb reményekkel biztató fiatalabb tagtársakat. Eljötték kivétel nélkül csak nem mind, már amennyiben vagyörük köré szorított hazánkban anyanyelv és vallási jelleg szerinti megkülönböztetésről is kell beszélni. — A gyűlésnek nem is annyira elnök választás volt a célja, — mert annak személye régen ott élt e nemzedék lelkében, s csupán arra várattott, hogy érzelmeinek élőszóval is kifejezést adjon. Egyhangú volt az óhaj, mely szerint Magyarország tanítói szövetségének csak egy elnöke s ez Rákos István kir. tanácsos lehet. Céлом sem az, hogy az ő nagy érdemeivel foglalkozzam, hiszen ő a babérokat régen megszerezte e méltóságra tehetőségével, rátermetségével. Imbolyó táborunk összhangzó eljárásával mégis erejéről, jövőbe vetett erős reményéről tett tanubizonyosságot. Ott megmutatta a célt, mely felé minden áron haladnunk kell. Felsorakoztatta az eszközöket, melyek igénybe vételével boldogulhat a magyar. Ilyen és ehhez hasonló gondolatok között ért az 1925 év éjféli kahas szólása. Epen azon gondolatokkal voltam elfoglalva, melyeket egyik tagtársunk a tanítói gárdának jellegenkénti megkülönböztetéséről erős nyilatkozatában felsorakoztatott. Másik kartársunknak a közös érdek és cél megvalósítása érdekében elhangzott hívó szava jött eszembe, mire a turkevei ref. nagy templom 3 nagy harangjának öblös, hívó hangja megszólalt: »Ember tekints a mulatba, véges elmédde nézz a jövőbe és imádkozzál.« — Koborló ebek vonitása vegyült az éjteltségbe, s én a hitvesi és gyermekeim

üdvözlő csókjának emlékezetes jelenete után az 1925 évbe léptem át.

Még bugnak a harangok, mikor gondolataim édes álom követi. Még néhány élettelen gondolat s mely álomba vagyok már. Menyire jó, hogy Isten az éjszakát teremttette, mikor az ember és valamennyi teremtménye nappali fáradalmait kipihenheti. Mikor sem láthatja a nappali élet néha kínos változatosságát. Érzékszervei meghalnak a mindennapiasság tarkasága számára. Csak a szív működik még szüntelenül. Végti gépies munkáját a születéstől a halál percéig. Nem pihen az agy sem. Talán neki is van még feldolgozni valója. S e kettő fáradhatatlan munkája közben is mö Pesten járok. A széles lépcsőzeten épen most vonult fel egy tanügyi csoport. Helyét is elfoglalta már. Megszólal a csengő, a komoly munka, a tanácskozás kezdetét veszi. Nem is a régi gárda ül a helyén. Legalább is félméterrel mintha valamennyi megnőt volna. Mintha képzettségben az eddigieket elhomályosító hatalmas tömeg figyelne az előadók, néha heves szavait. Nem is a régiéek azok. Hiszen meggyalázott 1000 éves magyar anyánknak egyetemet is látott tökéletesebb képzettségű népnevelőkre van különösen most szüksége, ilyenek őt l Nem pihentek, még e nehéz kor kiválalmainak megfelelő magasabb képzettséget ki nem harcolták. De mintha megváltozott volna az egész oktatási rendszer képe. Az elemi iskolai oktatás már 8 osztályú iskolában végzik. (A 8 osztályú nép iskolát hagyjuk még egy jó ideig az álmok országában Ma—ry.) Megszűnt az 1868-ban létesített, de soha meg nem valósíthatott 6 osztályú elemi iskola. Nincs már ismétlő iskolai kérdés. Nekem sem kell tovább az inasok oktatása végett a polgári iskolába menni. A különböző irányú továbbképző tanfolyamok gyakorlatias, igazán nevelő értékkel bíró szervezése által minden megoldódott. Nemcsak egységes tankönyvek használhatnak, hanem az oktatás is az állam szigorú felügyelete alatt egységes.

Folyt. köv.

Deák Zsigmond
áll. isk. igazgató

Egyesületi élet.

Meghívó.

2. szám
1925.

A Jász-Nagykun-Szolnok megyei Általános tanító egyesület választmánya csütörtökön, azaz 1925. évi február 5-én délelőtt 9 órakor a templomban áll. el. iskolában gyűlés tart, melyre van szerepség az életnek

és a választmány igen tisztelt tagjai tisztelettel meg-
távirni.

Tárgysorozat:

1. A járásköri gyűlések idejének megállapítása.
2. A járásköri gyűléseken megtartandó tételek kiüzése.
3. Jókai centenáriumnak megünneplése tárgyában határozat.
4. A »Tanítói Otthon« létesítése tárgyában határozat.
5. Indítványok.

Szolnok, 1925. január 15.

Kartársi szeretettel:

Csomor Irén jegyző.

Keszthelyi István elnök.

1. sz.
eln. 1925.

Felhívás.

Felkérem mindazon kedves kartársaimat, kiknek a VIII. egyetemes tanítógyűlés napleját annak idején megküldtem, hogy az értekezlet összegyűjtött címére most már haladéktalanul beküldeni sziveskedjenek, miután a Központ az összegyűjtést nálam már több ízben megsürgette.

Szolnok, 1925. január 15.

Kartársi szeretettel:

Keszthelyi István
vm. tanítógyűlési elnök.

Együttes értekezlet.

A szolnoki áll. iskolák tantestülete f. hó 10-án a templomtéri iskolában együttes értekezletet tartott. Keszthelyi István elnök megnyitó beszédében visszatéve 34 évi működésére, mellyel kapcsolatban kifejti, hogy a tanítói közszellem csak egy érvényesülhet érdem-szerűen, ha az önfegyelmérés szempontjait illetőleg a megkívánt tiszteletadás nemcsak a hatóságok iránt fellelhető, hanem a társadalmi közmegbecsülést parancsoló testvéries kötelezettségeknek is tesz eleget. Ezen magvas szavakból kicsillanó igazságot, az értekezlet elismerő megnyugvással vette tudomásul, melyből önként megállapítható, hogy a szolnoki áll. isk. tanítótestület hivatásának kellő magaslatán áll, mert öntudatos munkásságában a közszolgálat terén a tanítói közszellem ápolása közmegelégedésre szolgál. A kir. tanfelügyelőség részéről kiküldött dr. Halmos Andor kir. tanfelügyelőt szíve egész meglevél üdvözléssel az elnök, az értekezletet megnyitja. Mire dr. Halmos Andor kir. tanfelügyelő

az üdvözlést megköszöni. Elnöki előterjesztések tárgyalása után következett társelnök választás. Az értekezlet Jánossy Pál igazgató javaslatára egyhanguan Mehes Endre igazgatót választja meg társelnöknek. Ezután elnök kérdést intéz az értekezletre, hajlandó-e az évben is a szokásos teasztélyt rendezni? Az értekezlet kimondja, hogy az adott viszonyokhoz képest, hajlandó teasztélyt tartani miért is kéri az elnökséget, hogy az ügyben rendező bizottságot küldjön ki. Megtörtént. Utána a rendező bizottság elhatározza, hogy a teasztélyt f. hó 31-én este 9 órai kezdettel a tiszaparti óvoda helyiségeiben tartja. A részlet kérdések megbeszélését, a rendező bizottság hatáskörébe utalja az értekezlet, mely több tárgy hiánya miatt véget ért. (Megjegyezni kívánjuk, hogy a vigalmi jövedelemnek 50%-át a tanítói otthonra fordítjuk. Szerk.)

Értesítés. A várm. Tanítóegyesület, elnöksége legutóbbi gyűlésében akként határozott, hogy a Népművelés minden tagtársunknak megküldésék. Elnökséget ezen elhatározásra tulajdonképpen az készítette, hogy végeztessen ama paraszoknak, miszerint tagtársaink lapunkat sohasem olvasák és így a lapban megjelent írtékezőkről tudomásuk nincs. A hátralekötött tagdíjak be nem fizetése is talán e körülménynek tekintendő! Jelen esetben tehát tagtársainknak kifogásul nem lehet, mert lapunkat mindenik tagtárs kézhez kapja. Ennek felhívjuk tagtársainkat, hogy a hátralekötött díjakat haladéktalanul fizessék be, mert ellenkező esetben f. évi február hó 5-én tartandó választmányi gyűlés akként fog határozni, hogy a hátralekötött tagdíjak szüntekre bízza. *Az elnökség.*

Hivatalos rész.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelőségének 9822/1924. sz.

Valamennyi nem állami tanintézet iskolaszékének, illetve felügyelő bizottságának.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. Miniszter 113259/1924. számú rendeletével megállapította, hogy az újonnan alkalmazott tanerők 4-6 hónapon át nélkülözni kénytelenek az állami illetménykiegészítést és pedig azért, mert az iskolaszékek, felügyelőbizottságok azt kérik elmulasztják, felhívom tehát az államszegélyes iskolaintézetek figyelmét, egyfelől a folyó évi 65.000. rendeletre (l. Néptanítók lapja 25-26. számát) másfelől pedig arra, hogy a tanerők személyében beálló változások esetén, a szabályozott bejelentésnek idejében

hozzámvaló eljuttatását és ez uton az államszegély ideiglenes kiutalásának biztosítását el ne mulasszák, mert mulasztásuk dacára felhangzó panaszait alaposan a Miniszter ur el nem fogadhatja.

Tekintettel pedig az illetményeknek az 1924. évi 5200 P. M. számú rendelet folytán a postafelügyelőség által történő kifizetésre (185.900 1924. számú VKM. körrendelet) felkérom az iskolaszék és felügyelőbizottsági elnököket, hogy az újonnan alkalmazott tanerő nevét és egyéb adatait már a legközelebbi rendes számfeladás és fizetés időpontjáig tartó (legfeljebb 55 napi) várakozást sem bírják el, szükséges, hogy az iskolaszéki (felügyelő bizottsági) elnök a személyváltozások bejelentéséhez csatlakoztatva küldje be hozzá az új tanerő adatait tartalmazó fizetési jegyzéket két példányban, melyeket azután a pénzügyigazgatósághoz fogok átítani.

Végül még — miután az összes hivatalos részletek a Budapesti Közlönyben, a kebelbeli Hivatali Közlönyben és Néptanítók lapjában jelennek meg, — felkérom arra, hogy ezen lapokat állandóan éber figyelemmel kísérni és azokat megőrizni sziveskedjék.

Szolnok, 1924. december 26-án.

Bihary István s. k., kir. tanfelügyelő.

225/1925. szám.

Valamennyi elemi iskolai tanítónak (tanítónőnek) igazgatójának.

Múlt évi 10054—1924. tanf. számú körrendeletben a Jókai-centennáriumi iskolai megünneplése tárgyában intézkedtem.

Ezen ünnepségekre Körösi Henrik a »Néptanítók lapja« felelős szerkesztője egy vezérkönyvet írt, amelyet a Jókai-centennáriumi végrehajtó bizottsága és a kultusz-miniszter ur Öngyméltóságára is az iskoláknak beszerzésre ajánlott.

A Jókai-Emlékkönyv főbb cikkei: Herczeg Ferenc Mese Komárom, Sziklay János: Jókai élete, Sikabonyi Antal: A gyermek Jókai, Móra István: Jókai a szabadságharcban, Gárdonyi Albert: Jókai és a székesfehérváros, Gyulai Ágost: Jókai mesemondó művészete, Pintér Jenő: Jókai a drámaíró, Zsigmond Ferenc: Jókai humor, Ocskó Mózes: Jókai a nemzetnevelő, Révay Mór János: Jókai hatásának titka, Tábori Kornél: Jókai utja külföldön.

Az emlékkönyv tartalmaz az ünnepségeken való szavazásra alkalmas költeményeket, ünnepi beszédet és műkedvelőknek szánt egy felvonásos színművet.

Tankerületem valamennyi tanítójának, igazgatójának beszerzésre ajánlom.

Megrendelhető: a »Néptanítók lapja« kiadóhivatalában Budapest, VIII. Museum-körút 6 szám. Ára portóval együtt 38,500 korona.

Bihary István s. k., kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelőjétől 97/1925. szám.

**Valamennyi nem állami népiszkolák
Tekintetes Iskolaszékének,**

A vallás és közoktatásügyi m. kir. Miniszter 1924. évi 114838 VIII. c. számú rendelete szerinti értesítem a Tek. Címet, hogy általánosságban illetmény-melletti tanulmányi szabadság legalább is a kiegészítő államszegélyeket érintőleg nem engedélyezhető, mert egyfelől a tényleges szolgálat ellátásának elmaradása ily címen kért és nyert szabadság mellett alkalmazott hibáján kívül történetnek nem minősíthető a fenti feltétellel az alkalmazott rendszer tanítónak és a helyettesnek törvényes fizetési igénye között az utóbbi hátrányára minden esetben, néha pedig különösképpen nagy eltérés van, mely az államkincstár terhére nem hárítható.

Illetmény nélküli szabadság esetére azonban az államszegélyezés előfeltételeinek változatlanul fennállása mellett az alkalmazandó helyettes részére adható kiegészítő államszegély, Erről a Tek. Iskolaszéketek tudomásul vétel végett értesítem.

Szolnok, 1925. január 9-én.

Bihary István s. k., kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelőjétől 10054/1924. szám.

**Valamennyi állami elemi iskola
Tekintetes Igazgatóságának.**

Folyó évi február havában ünnepli a magyar nemzet Jókai Mór születésének századik évfordulóját.

Hogy ki volt Jókai Mór, azt felesleges ismertetni, minden magyar hazafi lelkében élni kell annak a tudatnak, hogy ő volt nemzetünk legnagyobb mesemondója, regényírója, ő volt az aki az 1948/48 szabadságharc utáni elnyomatás korszakában költészetével regényeivel enyhítette a szenvedéseket.

Ebből az ünneplésből az állami iskolák nem maradhatnak ki, miért is elrendelem, hogy folyó évi február hó 18-án iskolai szünettel kapcsolatosan minden állami iskola egy iskolai ünnepély keretében áldozzon a nagy író emlékének.

Az ünnepélyen az intézet igazgatója (vezető tanítója) rövid beszéd keretében ismertesse Jókai egyéniségét, kiemelni hazafiasságát. A gyermekek szavalkatkaival vegyének részt az ünnepélyen. Bere igen alkalmasak az ünnepelt írónak »Anna keserve« »Régi dal, régi dicsőségre« című költeménye, és választható más költemény is, amely a nagy íróval összeköttetésben van.

Természetes, hogy a nemzeti imáink és enekeink szívtelen felesztendők a műsorba.

Plérom és reményilem, hogy az állami iskolák megfelelő keretben ünnepleni fogják a halhatatlan regényiro emléket.

Szolnok, 1925. január 10. én.

Bihary István s. k., kir., tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelőjétől.
10.055/1925. szám.

Valamennyi állami, községi, társulati és izr, elemi iskola igazgatójához (vezető tanítójához).

Mult évi 1536/1923. számú rendeletomban (kiadva 615/1925. kb. szám alatt felhívtam a fenti iskolák igazgatóit, hogy az 1923/24. tanévtől kezdve az ifjúsági és tanítói könyvtárak költségvetéseit és számadásait további rendelkezésig ne terjesszék be.

Ezen rendeletemet a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak 08308/1924. számú rendelete (Hivatalos közlöny 1924. évi 24. számának 283. oldalán) alapján, amely az újabb felemelt beíratási díjakról intézkedik, ezennel hatályon kívül helyezem és felhívom a fenti iskolák igazgatóit (vezető tanítóit), hogy az ifjúsági és tanítói könyvtárak költségvetéseit és a számadásait újból terjessze be. A költségvetéseket a folyó tanévre vonatkozólag március 1-én, a következő tanévben mindenkor október 15-ig.

A költségvetések 3 példányban készítendők, a beíratási díj felhasználására vonatkozólag pedig szigorúan alkalmazkodni kell a fentebb említett 108308/1924. számú vkmiszteri rendeletben foglaltakhoz.

Szolnok, 1925. január 10-én.

Bihary István s. k., kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelőjétől.
9975/1924. szám.

Ifjúsági iratok küldése népoktatási intézetek részére.

Az Alföldi Magyar Közművelődési Egyesület 1924. évi 253. számú irata szerint az alattányi, besenyősi, cibakházi, dévaványai, fegyverneki (2), jászalsószentgyörgyi, jászapáti, jászárokszállási, (2), jászakiséri, jászladányi, jákóhalmi, karcagi, kenderesi, kisujszállási, kunhegyesi, kunszentmártoni, mezőturi, (2) rákócifalvai, szajoli, szolnoki, (6) tiszaföldvári, tiszakürti, tiszapáskői, tiszaroffi, tiszasztentimrei, tiszavárkonyi, törökszent-

miklósi, (2) turkevei ovodáknak az Én Ujságom című gyermeklapot megrendelte. A következő iskoláknak pedig és pedig a cibakházi állami, dévaványai állami, jászberényi (II-III ker. és VIII ker.) állami, jászfelső-szentgyörgyi állami (2) mezőturi állami, nagykőrösi állami, rákócifalvai állami, szolnoki állami, szolnoki állami, (7) tiszaföldvári állami, tiszasülyi állami tiszavárkonyi állami, turkevei állami, fegyverneki-örmenyesi községi, a jánoshidai községi, tiszaderzs-derzsztomaji községi tiszasztentimrei községi, tiszauői községi, abad-szaloki rom. kath., alattányi rom. kath. elemi iskolának ifjúsági olvasmányt rendelt.

A gyermeklap már annak karácsonyi számától kezdve, mi Az Alföldi Magyar Közművelődési Egyesület ajándéka fog állandóan küldetni s annak számai vett használat után összesgyűjtendők és bekövet az ifjúsági könyvtárba elhelyezendők. Az ifjúsági olvasmány pedig szintén a könyvtárt illeti s lettárba veendő.

Nevezett egyesületnek minden igényét egyszerre nem volt módjában kielégíteni. Azóban az Egyesületnek a Magyar nemzeti irányú ifjúsági irodalom támogatását minden népoktatási intézetnek buzgó támogatására ajánlom,

Szolnok, 1925. január 19-én.

Bihary István s. k.
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelője.
1925. szám.

Valamennyi nem állami népoktatási intézetnek, kisdodovodának.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. Miniszter ur 1925. évi december hó 27-én 119000/1924. számú rendeletével (Megjelent a néptanítók lapja 1925. évi január hó 8-iki számában) a nem állami tanszemélyzet országos nyugdíjintézetét megillető nyugdíjárulékokat szabályozó 1924. évi 95000. számú körrendeletét módosította amennyiben az ott megírt feltételek mellett a nyugdíjárulékok fizetésére időhalaeéket adott.

Az említett rendeletben kijelenti a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur, hogy más fizetési határidők megállapítása módjában nincs s hogy a nyugdíjárulék elengedése, vagy részletekben való fizethetése kérdésében hozzá beérkezett kérvények a rendeletben foglalt intézkedésekkel elintézeteknek tekintendők.

Felkérem az összes nem állami intézetek fentartóit, hogy a 119000/1924. számú vkm. körrendeletet alaposan tanulmányozzák át, mert az ezen tárgyban benyújtott kérvényekre a miniszteriumtól válasz nem fog kiadatni.

Szolnok, 1925. január 19. én.

Bihary István s. k. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelője
564/1924. szám.

Körrendelet

Valamennyi állami, községi és izr elemi, iparostanoncz iskola, önálló gazdasági és polgári iskola

Tekintetes Igazgatóságának

Hivatkozással a vallás és közoktatásügyi m. kir. Miniszter Urnak a zebelben Hivatalos Közlöny folyó évi 2. számában közöltet és a Jókai emlékérem tervrajz készítése tárgyában kiadott 22385/1925. VI. számú rendeletére, felhívom, hogy a lappéldányhoz csatolt gyűjtőív felhasználásával azonnal írják össze azokat, akik az érmet megszerezni óhajják és a beszédet díjat *darabként 25000 korona postautalványon hozzám január hó 31-ig köldjék be*, jelezven a szelvényen, hogy hány darab érmet rendelteleit meg.

A gyűjtőív alapján készített és csak a darabszámot feltüntető kimutatás január hó 31-én adandó postára.

Szolnok, 1925. január 12-én.

Bihary István s. k.
kir. tanfelügyelő.

Iskolánkívüli népművelés.

Rovatvezető: SZATHMÁRY LAJOS népműv. titkár.

PÓSA LAJOS.

Mikor e nevet olvassuk, vagy halljuk, önkénytelenül is a gyermekekre gondolunk. 40 éves írói pályát futott meg e név viselője, s e 40 év minden pillanatát, — úgy szólva, —

a magyar gyermeknek szentelte. Nem hivatalos kötelességből tette. Nem! Az Isten küldötte őt a gyermekek közé, a gyermekekért meg... meg a hazáért.

Egész lénye, egész lelke a magyar gyermeké volt. Tüneményes küldöttje volt az Istennek. Lelke minden szépnek, minden jónak, egy magasztos, fenséges, kristálytisza erkölcsi világfelfogásnak ékes tanyája volt. Szíve égett, lángolt a ragyogó szent érzések tüztől. Hő lelkének minden kincsét tett marokkal szórta a kicsinyek seregeinek.

A gyermekek valóságos imádattal gyűltek nevének hódító zászlója alá. Rajongtak szeretett Pósa bácsijukért. A nagy Magyarországnak minden zugában ismerték, s várva várták csengő-bongó költeményeit, meséit. Valósággal mohó szomjúsággal itták szavait. Minél többet olvastak, hallottak verseiből, annál kíváncsibbák lettek többi írásaira, alkotásaira. És Pósa bácsi sohasem látott gazdag termékenységgel ontotta költői, szép nyelven az ő tanításait a jövő nemzedékek kis polgárának. Ezek érezték, hogy szeretett Pósa bácsijuk minden sora valóban nekik szól, őket érdeklí és hogy az a kedves bácsi nagy melegséggel, gyújtó forrósággal hajlja feléjük szent tűzben hevülő nagy szívét.

Pósa bácsi repkedő lelkének szárnyain a magyar gyermekek végi járták népünk történelmi nagy időszakait, s megtanulták rajongással tisztelni, csodálni a magyar hőseket, a nagy magyarokat, a kolduló béna harcsítól a segesvári csatamezőn porló hallhatatlan Petőfiig. Az ő áhítatával tanultak meg imára kulcsolni kacsóikat. Bánatukban az ő indíttatásával pillantottak reményke-

déssel az égre. Az ő szívének hevével ölegették apjukat, anyjukat, nagyszüleit s a lesvéreket. Pósa bácsitól tanulták meg ünnepegni a jó tanítóbácsit, ünnepegni a nemzetet, s igazsággal, őszinteséggel forgolodni a jó cimborák között és huzódozni, elkárhózni a hitvány barátoktól.

De ki tudná elbeszélni, leírni mennyi szépét, jót, nemeset tanultak a kicsinyek Pósa bácsijuktól! Elég megállapítanunk, hogy tőle mindenre figyelő, mindent megértő s értékelni tudó, egész, egészséges, tisztá, hazaszeretettől, istenfélelemtől, emberszeretettől áthevült, hamisíthatatlan faj a magyar lelkivilágot nyertek. Erre a lelkivilágra mindenekben megbízható honpolgár, embertárs élete épülhetett fel.

Hol van ma Pósa Lajos, a gyermekek e nagy barátja, avatott, Istentől küldött nagy tanító mestere.

Óvatosak legyünk a feleletben! Ne mondjuk azt, hogy tíz éve meghalt és egy nemrég állított díszes sírkő tövében ott pihen a kerepesi temetőben. Ott nincs Pósa! Ott csak egy összeomlott porsátor nyugszik. Pósa ma is él, hat, nevel, tanít és építi az új magyar nemzedékek lelkét. Ahol egy Pósa verset tanul, olvas egy gyermek, ott áll Pósa. Ő él a mai író gyermekírókban is! Mintha az ő lelkének röpkedő szárnyai csattognának a született gyermekversekben és mesékben is. Pósa nem halt meg és nem hal meg soha, soha míg magyar lesz! Magyar vérből, magyar szellemből lett és ott él ő tovább.

Pósa nevét nem szabad felednünk soha! Munkáinak emlékét egybe kell gyűjtenünk és e gazdag nagy halomból a soha el nem fogyható lelki kincseket tovább kell szórunk nemzetünk gyermekei között, nemzetünk, hazánk szép reményeinek megvalósítására, s az ő nagy emlékének megőrzésére! Bizunk benne, hogy a magyar társ-

dalomban a halhatatlan eszme közös megértésre talál. Szent.

E nagy célnak eszközeit, alkalmait keressük! Ha bennünk van megértés, van tetterre hívó erős akarat. Pósa szelleme és emléke bennünk és általunk működni fog.

Pósa halhatatlan.

Szalai Lajos.

Helyreigazítás.

Lapunk múlt számában Szathmáry Lajos titkár „Ifjusági Egyesületek” című cikkében több értelemzavaró hiba van. 7 oldal első hasábjának legelső sorában igazságukért helyett *igazításukért*, másik hasábjának legelső sorában „államaik” helyett *álmaik*, 8 oldal első hasábjának alulról 13-ik sorában (nemü) helyett (nevü) olvasandó.

Hivatalos látogatások.

A várm. népművelési bizottság Szathmáry Lajos titkárt a népművelési munkák szervezésére és megfigyelésére küldötte: Jászladány, Jászkisér, Jászapáti, Jászdózsza, Jászszentandrás, kunszentmárton, Tiszaföldvár, Cibakháza, Nagyrév, Tiszainoka, Tiszakürt, Tiszaug, Tiszasas, Csépa, Szelelevény, és Rákóczi falva községekbe.

Titkárt hivatalos körútra elkísérték Keszthelyi István várm. tan. egy elnök, ki a tanítóságot buzdította a hazafias munkásságra és vitéz Nagy László karczagi ref. anító, ki az ifjusági (Levente) egyesületek szervezéséről s az azokban való munkálkodásról tartott értékes előadásokat.

Gyermek szinelőadások Cibakházán.

A cibakházai állami iskolák tantestületének tanítónői 1925 január 6-án igen jól sikerült gyermekelőadást rendeztek. Szinre került „Karcsi álma” és „Mit adjunk a Jézuskának” című szindarab. A rendezés a legprecízebb, a színpád díszítése meglepő szép volt. A szindarabot közkívánatra 4 szer kellett előadni. A jövedelem színpád beszerzésére fordított.

Ugyancsak a cibakházai tantestület tagjai minden héten vetített képekkel illusztrált mese délutánokat tartanak nagy sikerrel.

Az ifjusági egyetben pedig vetített képekkel illusztrált felolvasást tartanak a tanítók. Legutóbb Erdélyt mutatták be nagy számú hallgatóságnak.

H I R E K.

Karácsonyi névnapok, A magyar emberre néve a karácsonyi napok nemcsak a keresztény világ legszébb, legkedvesebb ünnepnapját jelentik, de sok-sok családnál, egyénnél névnap ünnepet is jelentenek. A karácsonyi ünnep körzetébe esnek ugyanis szent István első vértanunknak és szent Jánosnak napjai is, mely két szentnek a nevét igen sok magyar ember viseli. keresztnevi gyanánt. Természetes dolog, hogy az amugy is ünnepi hangulatban lévő jóismerősök, jóbarátok és rokonok örömmel ragadják meg az alkalmat az Istvánok és Jánosok üdvözlésére. A vármegyei általános tanítótestület és a szolnoki áll. el. iskolák tanítói karácsony másnapján *Bihari István* kir. tanfelügyelőnél tisztelték hogy őt mint vezérüket s mint velük érző barátjukat kartársukat üdvözöljék. A méltán népszerű kir. tanfelügyelő nemes hévvel előadott szép beszéddel viszonzta a tanítóság üdvözlését, ragaszkodását, melyet Keszthelyi István várm. tantestületi elnök tolmácsolat az ünnepelt előtt. — December 27-én dr. Kovács János kir. tanfelügyelőt kereste fel és üdvözölte a tanítóság ugyancsak névünnepe alkalmából. Az üdvözlőket mindkét helyen magyaros, szíves vendégszeretet fogadta.

Iskolalátogatás. Mult évi december hó 15—16. napjain *Littván Sándor* iparoktatási igazgató, szakfelügyelő úr a szolnoki áll. iparos tanonciskolát meglátogatta. Látogatása alkalmával tapasztalt sikeres eredményért teljes megelégedését fejezte ki az arra érdemes tantestület tagjainak. A tanoncnövendékek fegyelmzését és előmenetelét meglelőnek találta a szakfelügyelő, miből következtethető, hogy a tantestület, az új szervezeti szabályzatban foglaltak szerint jár el s arra törekszik, hogy az iparoktatási szellem teljes mértékben érvényesüljön.

Beosztás, Szabó Réza rákóczi falvi helyettes ovóné a szajoli rk. ovodához, Bacskó Gyula áll. isk. igazgató a szolnoki m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőosztálytól a kir. tanfelügyelőséghez osztott be.

Áthelyezés. Miltó Erzsébet jászladányi áll. tanító, okl. polgári isk. tanító a sárvári áll. polgári leányiskolához, Kovácsné Zsolnai Erzsébet gazd. szak-tanító a mezőturi áll. gazd. iskolához helyeztetett át.

Nyugdíjazás. Tóthné Borsos Irma mezőturi áll. tanító, Iványiné Schmidt Erzsébet szolnoki áll. polg. leányiskolai tanárné 1925. évi január hó 1-től nyugdíjaztatott.

Állásáról lemondott Párkai Miksa jászdrókszállási izr. tanító.

Szüllői értekezlet c. műveket 20.000 korona előleges beküldése ellenében portómentesen küldöm a megrendelőnek. Sopron, 1924. dec. 10. Fogl János áll. polgári isk. igazgató.

Farsangi tea estély. A szolnoki áll. iskolák tanítótestülete a napokban tartott közös értekezletén elhatározta, hogy folyó január hó 31-én újbelvárosi ovoda termeiben családias jellegű tea estélyt rendez. Az estély anyagi erkölcsi sikerének biztosításán a nagyon jól egybeállított rendezőség fáradozik. Kívánatos, hogy a mindig kedélyes és festelen tanító mulatságon egy a helyben, mint a vidéki kartársak is részt vegyenek.

Köszönet nyilvánítás. A mai önző kap-
zsi világban Krisztus szelleme a szeretet
költözött közénk, hogy a legdragább kincs-
ben a jövő generációban a szeretet, a bi-
zalom, a hála magvát felelessze akkor, ami-
dön a tiszaföldvári református nőegylet 47
gyermeket és 6 asszonyt; a Magyar Asszo-
nyok Nemzeti Szövetsége tiszaföldvári köre
13 gyermeket ruházott fel felekezeti külön-
ség nélkül karácsony estéjén. Ezek közül 12
állami elemi iskolai tanulót a ref. nőegylet
meleg alsó-felső ruhával, kabáttal és cipő-
vel teljesen, a „Mansz” pedig 8 áll. ell. isk.
tanulót részben cipővel, részben kendővel
és meleg alsó ruhával ajándékoztak meg.
Jól esik, hogy a ruhátlanság bilincsei

által lenyűgözve tartott lelket felszabadító-
ták s ezzel szárnyalási munkálkodásában
elősegítették.

Isten fizesse meg jótéteményüket s ne-
meslelkű áldozatkészségükért ezuttal is há-
lás köszönetet mond egy a tiszaföldvári ref.
Nőegylet, mint a tiszaföldvári „Mansz” nagy-
érdemű vezetőségének és mindenegyes tag-
jának Soós József áll. el. isk. igazgató-ttó.

Szerkesztői üzenetek.

K. B. Azok a névtelen támadások valóban névtel-
en egyénektől származnak. De ha vannak névtelen hő-
sök, mért ne legyenek névtelen gyávák is.

Magyar szabadalom.

Magyar szabadalom.

GLÓRIA

VETITŐ-GÉP

VETITŐ-GÉP

A szemléltető oktatás tökéletes eszköze! Előnyei: bárki által könnyen
kezelhető, teljesen tűzmentes, kis terjedelem; szab. eljárás alapján egyaránt
vetít mozgó és állóképeket; csekély súlyánál (kb. 2 $\frac{1}{2}$ kg. könnyen szállít-
ható; normal nagyságu filmek tetszőleges hosszú tekercsek; előadás közben
bármikor megállítható: 160 210 képnagyság. — Prospektussal és áraján-
latokkal a várm. népműv. bizottság is készséggel szolgál. — Községek, tes-
tületek részére a vármegyi népművelési bizottság útján külön kedvezményes
feltételeket nyújtunk, a képeltetés tökéletes megszervezése mellett. — Mint
szórakoztató eszköz külön nagy jövedelmi forrás.

Cim: Magyar Vetitőgép- és Filmipar Rt. Budapest, VII., Munkás-u. 14.

TELEFON: JÓZSEF 16-38.

TELEFON: JÓZSEF 16-38.

KISS ZSIGMOND UTÓDA TELEFON 16.

KISS KÁROLY

SZÜCSMESTER SZOLNOK Főter

ALAPITTATOTT 1880BAN.

Szücs munkák készítése és átalakítása. Egyen-
ruházati cikkek raktára és felszerelése. Kalap,
sapka, szücs- és szőrmé-áru nagy raktár.

A KIÁLLÍTÁSON ARANY ÉS EZÜST-
ÉREMMEL KITÜNTETVE.

MOLYKÁR ELLEN
MEGÓVÓ.
SZŐRMÉFESTÉS
ÉS KÉSZÍTÉS.

PAPP FERENCZ

SZOLNOK, BAROSS-UTCZA.

22 ÉVE FENNÁLLÓ MECHANIKAI ÉS ELEKTROTECHNIKAI ÜZLET
TELJESEN MEGNAGYOBBITVA.

AJÁNlja KÉNYELMES RÉSZLETFIZETÉSRE ELSŐRANGU EREDETI
NÉMET GYÁRTMÁNYU VARRÓGÉPEIT ÉS KERÉKPÁRJAIT.

TELEFON 41. TELEFON 41.

NAGY JAVITÓ - MŰHELY.

!! LEGOLCSÓBB BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS !!

SZŐLŐSI MIKLÓS

SZOLNOK VÁROSÁNAK A LEGOLCSÓBB
RÖFÖS- ÉS SZÖVET-ÁRUHÁZA

BAROSS-UTCZA (HASZNOS-HÁZ.)

LEGNAGYOBB VÁLASZTÉK VŐLEGÉNY ÉS
MENNYASSZONYI KELENGYÉKBEN. **NYNY**
PONTOS ÉS FIGYELMES KISZOLGÁLÁS!!

VÁCZY MIHÁLY

Uri szalónjában készülnek
a legdivatosabb szabásu
öltönyök szolid áron.

Raktáron tart bel- és kül-
földi szöveteket.

SZOLNOK
BAROSS-UTCZA.

zeti Múzeum
Budapest
ok. 1925. február hó. 2. szám.

NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség, a várm. tanító egyesület s a várm. iskolánkülsi népművelési biz. hivatalos közlönye.

Kiadja: Jász-Nagykun-Szolnok
vármegye Tanítóegyesülete.

MEGJELENIK HAVONKINT.
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 10000 korona.
Egyes szám ára 1000 korona.

Főszerkesztő:
MAGYARY GYULA

Felelős szerkesztő:
MÉHES ENDRE

Előfizetési díjak és reklamációk Jánosy
Pál egyesületi pénztárhoz, a lap szel-
lemi részére vonatkozó közlemények a
szerkesztőség Szolnok (vásártéri iskola)
címére küldendők. Kéziratokat nem adunk
vissza.

Jókai.

Ha templomba mégy, lahajtod a fe-
jedet a Mindenható előtt és imádkozol.
Ha kimégy a virágos mezőre, égre eme-
led tekintetedet a természet isteni fensége
előtt. Ha hófedte hegyóriások lábainál
megállsz, kitérod karjaidat és áhitattal
köszöntöd a magasztos természetet.

Most előtted áll egy szellemóriás, ra-
gyogó fényének teljes pompájában, nagy
eszményeivel, Istentől ihletett lelkével, ra-
jongó hitével, nagy gondolataival. Nézi
az utat, amit ő végig járt, amíg közöttünk
élt s a mely utat szellemének fényével
bevilágított s gazdag lelkének legszebb
virágaival behintett, Nézi, ki jár azon az
uton, ki emelkedett fel a föld barlang-
lakóinak sorából a tiszta ideálok magas-
latára.

Mit teszel, mit kell tenned, ha egy
ily szellemi nagyság megjelenik előtted,
végtelen utjából rövidke időre visszatérve,
— fényözönben zárva szellemének vilá-
gosságái s szívének hevítő, lelkesítő me-

legét? Megjelenik s számon kéri tőled,
hogy abból a szinte mérhetetlen lelki gaz-
daságból, amit ő örökül hagyott, mit vet-
tél át, mit őriztél meg lelkedben, amit te
is majdan tovább vihetsz utódainak örök-
ségűt.

Mit teszel? Ha átveszed az örök-
séget, — hódolattal újra szent fogadást
tégy, hogy megőrzöd azt és tovább adod.
Ha nem vetted még át, akkor tárd ki
szívedet és lelkedet és szívd magadba a
nagy szellem termékenyítő erejét és szel-
lemének örök érzékű kincseit.

Jókai Mór! Mérhetelelen kincs az,
amit a Te nemzedetnek hagytál öröksé-
gűl! Azt földi javakkal meghálálni ember
nem képes soha! De neked nem is ez
kellett! Boldog voltál bizony, hogy
kartársainak egy hosszú emberöltőn át
tisztá lelki örömeiket szereztél pazarul
mért lelki kincseiddel. De én azt hiszem,
hogy még százszorta boldogabb voltál
abban a tudatban, hogy szellemi kincseid
a Te földi életed elmúlása után a messze
jövőben is élni fognak, fényt és meleget

Kádár Elek Szolnok

Telefon szám 299.

ÜVEGCISISZOLÓ
TÜKÖRGYÁR
TÁBLAÜVEG GYÁRI
RAKTÁRA

sugározva s égi javakkal termékenyítik meg az utókor lelkét.

Felnőttek tanítója voltál dicső szellem s mégis, mi gyermeknevelők is hódolunk nagyságod előtt! Hogyne, hiszen mi Tőled tanulunk, Tőled vesszük át a nagy s az örök szép ideálokat s erőnk-höz képest igyekszünk azokat az ifju nemzedék lelkén át továbbítani.

Ünneplünk Téged Jókai Mór száz éves pályafutásod fényes határvonójánál. Ünneplünk külső ragyogással, hogy méltó keretet adjunk nagy neved hódolatának. De ünneplünk főként szívünk mélyén, lélekben és igazságban, mert a Te nagy szivedhez csak az igaz szív a szétválhatatlan örök kapocs, mely a végtelenségbe, örökkévalóságba vezet.

Magyarok Istene, szeretted egykor népedet? E vér áztatta földből ezelőtt száz évvel, közel egymásután négy sziv-óriást engedtel kinőni: Arany, Madách, Petőfi, Jókai, Jóságod gazdaggá tette népedet.

Mély hódolattal és hálával adózunk óságodért, nagy Isten, a ki ily férfiak elken keresztül megmutattad, hogy szeretsz minket s oly pazarul szórtad e nagy lelkek útján szellemi kincseidet reánk.

Most Téged ünneplünk Jókai nagy szelleme! Tégedet, ki nagy sziveddel meghódítottad a hercegi és főri paloták, a polgári szalonok, a falusi és tanyai házikók lakóinak lelkét egyaránt. Férfi és női eszményeidet zengő nyelveden oltottad sziveinkbe kitörölhetetlenül. Benn vagy Te szívünkben, lelked átrezeg lelkünkön, rejongunk eszményeidért, rajongunk magasztos lelked gyönyörű gondolataidért. Átadjuk szivedet, lelkedet, a mi szívünkön, lelkünkön át az utódoknak. Hadd ragyogjon fényes magyar szellemed az idők végtelenségéig. Amen!

Dr. Kovács János.

Pedagógia.

Neveljünk az életnek! (Folytatás.)

Dévaj gyermek kacaj kísérte a sikerelenséget. Most elővesz a növendékem egy rudat s az egy- és kétkaru emelőrud módjával, csakugy könnyedén emelgette a tuskót. Jóska csak ennyit mondott: „Könnyű, mert tanultad.” Megigazította sapkáját, ruháját s egy nagy tapasztalattal tovább ment. Gyermeked! Ugy-e, mennyi erőt és időt takarítottunk meg?

Az egész életünk harcból áll. Harcolunk akkor, ha télen vastag meleg ruhát veszünk magunkra, nyáron könnyű, lenge ruhát öltünk fel, de ne harcoljunk akkor, ha a gyermeket játszani látjuk, mert a játék a gyermek egyenes, szép, emberi és közös célhoz vezető biztos útja. A játék a gyermeké, a gyermek a játéké.

Az olvasmánytárgyalásnál a korcsmát, az alkoholt, annak romboló hatását a szervezetre emeljük ki. Az iskolában kell kezdeni a tudósvész megelőzni, megerteni az ilyen és ehhez hasonló betegekkel való érintkezés veszélyét. A napsugár hiányát szemlélhetjük a pincékben csírázott krumplin, hatását a szellős, világos, sugaras helyen nőtt zöld növényeken. Házépítésnél a szobák belvilága és az ablakok nagysága tartandó szem előtt.

A számtannál kérdéseinknek negyedrészre legyen az elvont feladatoké, a többi gyakorlati. Pl. Negyed kg. hus ára. Fél méter kelme ára. Ézer koronából mennyit kapsz vissza, ha 703 K-t fizetsz ki? Es így tovább.

Mértannál a tanterem, asztallap, előszoba, udvar, szomszéd földjének területe. A ti szobátok, virágos kertetek területe. Ha férfi leszel mekkora szobákat építtetsz és mekkora ablakokat hagysz a házadon? Később komplikáltabb, szintén a közéletből merített példák gyakorolandók.

Kézimunkánál a család foglalkozási köre, gazdasági eszközök fából, agyag-

munka, szobormintázás célszerűbbek, midőn nem egy tehetségre bukkanunk, akikbe elég akaratot öntünk, hogy saját erejükön is felküzdhessék magukat.

A történelemből kiemeljük nagyjaink közül Pázmányt, Hunyadit, Kinizsit, akik a vallásos élet, becsület, lelki és testi erejük árán jutottak magas polcokra, a haza javára.

A földrajz tanításnál ne feledjük el okát felemlíteni, sőt lelkükbe vénsi a minden fajta nélkülözésnek. (Csonka haza.)

Ezekután a verseny és az akaratkészség akaratnyilvánítás fejlesztése, helyes, jóirányú, hazafias meggyökeresítése volna a mai szomorú helyzetben a legfontosabb kötelesség, mert az akaratnélküli egyének kényszerből dolgoznak s a kényszermunka mindig magán viseli a maga nyomorult bélyegét.

Hogy az iskolák mennyire nem az életnek neveltek, álljon itt e tapasztalat:

A piacra nem merek menni, mert tudva, hogy a történelem ismétlődik, félek hátha az emberek az életben lejátszódo történetkéik is ismétlődnek; ugyanis a multkor megrohant egy pár rongyokba burkolt vén asszony s megkért, hogy számítsam ki, mennyi jár neki tojásért, lisztért, korpáért stb. ?! S én, ki azt is szomoruan tapasztaltam, hogy a lyukas tisztviselő cipő és a kopott tisztviselő szövet gyöngén véd meg a piacon történő számolásnál a hidegtől, erős akaratom — az iskolában már az életnek nevelni.

Midőn növendékeinket kiengedjük az életbe, álljunk részen az iskola ajtajánál, mert lelkiismereti kötelességünk, azokat, kik ingadozva lépnek ki a nagy porondra visszaterelni. Az osztályok, a tömeg, a társadalom, az iskolában elő nem készült egyént, sima, tiszta uton, járdán hanyódo kavics gyanánt kezeli, félrelöki, lerugja onnan, mint utjának kényelmetlen, haszontalan akadályát.

Ugy készítsük elő növendékeinket, hogy az az állam gépezet, melynek leg-
alább apró szögei, csavarjai, az életbe kibocsájtott növendékeink lesznek, —
abba pontosan beilleszkedjenek s a szom-

széd országokat, ellenségeinket, államgépzetünk egyforma, soha nem szűnő működésének ritmikus csattogásával, bámulatra, elismerésre kényszerítsük.

Dobos András.

Méltó jutalmazás.

Ha visszatekintünk a boldog békevilágra s lelkünk elé idézzük azokat a momentumokat, melyek a tanítói munkamegbecsülésnek elismerésül szolgáltak, mindannyiszor büszkeséggel gondolunk arra, hogy a magyar társadalomnak mindig voltak nemeslelkű egyénei és tanügybarátai, kik a tanítói munka megbecsüléseként anyagi áldozatra is készek voltak. Az ilyen társadalmi egyének bennsőleg érzik a tanítói hivatás magasztos ténykedéseit, melyek valóban akként honorálhatók, hogy a tanító munkásságában anyagi zavaroktól menten álljon hivatásának szolgálatában. A jelen idők természetesen nem mondhatók alkalmasaknak arra, hogy a tanítói munka érdemszerű megbecsülése folytán az illetékes kormányzat külön is meghozza azt az áldozatot, melynek értéke erkölcsiekén kívül, anyagi haszonnal is jár. A hivatás magaslatán álló tanítóság ezt nem is igen várja a nemzet illetékes kormányzatától, mivel tudatában van annak, hogy az ország éléskamrája a trianoni megszorítások alatt áll, a kincses gazdasági területektől megfosztva. Az erkölcsi jutalmazások természetesen most sem maradnak el, melyek a munka megbecsülésnek ezidőszert legértékesebb kincsei.

A hazafias szeretet intelmei szertint munkálkodva, a magyar tanítóság mindenekeft arra törekszik, hogy nemzeti létünk boldogulásához szellemi erkölcsi fegyverkezésben reményteljes erő gyűjtsön. Mert ettől függ az ország talpraállításása és a nemzet gazdasági helyzetének emelése.

Rendkívül örvendetes eseményről kívánunk itt beszámolni. A napokban *Bihary István* szolnokmegyei m. kir. tanfel-

ügyelő Szolnokon tartott közg. bizottsági gyűlésben megható szavakban tolmácsolta köszönjét Gróf Almásy Imre törökszentmiklósi uradalom birtokosának szinte mesebe illő áldozatkésztségéért, mellyel Lakatás István uradalmi tanítóját nyugalomba vonulása alkalmával részesített. Nevezett kartársunk ez uradalomnak 23 éven át szofgalmos tanítója volt, ki 23 évi szolgálata után nyugalomba vonult. Ez alkalommal a nemes lelkű gróf 2 vaggon buzával jutalmazta a tanító hazafias munkásságát. *Ezzel azonban nemcsak tanító kartársunk munkássága lett jutalmazva, hanem mindannyiunké!* Mindezt büszkeséggel konstatáljuk, valamint azt is, hogy a magyar társadatom egyedei közt akadnak kiváló tanügy-barátok, kik önzellenül a tanítói munka megbecsülését kötelező honoráriummal jutalmazzák. Szívünkben üdvözljük a nemes lelkű gróf urat ez alkalomból; kartársunknak pedig gratulálunk az értékes jutalom elnyeréséhez!

(m. e.)

TÁRCA.

Álom.

(Folytatás.)

Lelki szemeim előtt a valóságban soha sem látott franciák is megjelennek, kik megfeszített áldozattal mindent elkövetnek hazájuk fiainak egységes nemzeti irányu nevelése érdekében, hogy a tettekre sz nemet nemzet villámsújtó haragját biztosabban kifoghassák. Azonban lelkem nem sokat kalandoz az idegen területen. Viszszaszáll ismét édes hazánkba. Új emberek és viszonyok között találok magamat. A magasabb képzettségű népnevelő gárda, hatalmas tábori nevelt, melynek tudata is rém, az ősi ellenség szemében. Az elrabolt Erdélyt nem kell fegyverrel szerezni vissza. Üdvös, ami eddig kárhozandó volt. Lelkesedéssel várják a rég óhajtott magyar uralmat. A cseh is megadásra emelte kezét. A magyar haza testéből nem kér tovább. A Dráva és Duna

vonala mögé vonulva jelenik előttem meg a szerb is. Történelmi magyar hazánk elborult ege ismét kiderült. Naggyá, hatalmasá tette a csonka területen lakó nyolc millió magyar jól megalapozott erős szervezetet. Zavartalanul vonulhatunk a rég óhajtott végek felé. Utunkbar a himnusz utolsó akkordja kísér: „Megbűnhődte már e nép a multat s jövőndöt.” Száguldó vonatunkon alig teszek néhány kilométer utat. Halk kopogást hallok ablakunkon. Szilveszteri mulatozásából Terka nevű cselédünk tért haza. Sietek bebocsátására. Mig az utcára érek a közelségben még mulató cigány zenét hallok. Az utcára nézek s fájdalommal tapasztalom, hogy abból a mit én láttam csupán egy rossz vízvezeték készült el Turkevében. Most pedig mivel felébredtem és egy kisebb tantestület értekezletén vagyunk kérdelem: a mai iskolázási népnevelési rendszer mellett kultur főlényünket megtarthatjuk e? Tanítói tekintély, képesítés színvonalának emelése, fegyelmi ügyekben a független bírósághoz való tartozás nélkül; a B listának állandóan fejük felett lebegő réme mellett, a tanítói hivatással járó munka kellő nyugodtság hiánya miatt, kellő eredménnyel járhat-e? S kiváltképpen ilyen rendszer mellett a még megmaradt csonka Magyarország további fennmaradása biztosítható-e? Ha a nagy és boldog Magyarországnak ismét urai akarunk lenni, a Franciaországban, Németországban, sőt egyik másik keleti államban is megvalósult tanügyi reformok elől nem zárkozhatunk el.

Mindenki és mindent el kell kövesen ifjuságunk, népünk miveltségének emelése, erkölcsös, hazafias érzésének hatványozott ápolása érdekében. Így elmondhatjuk idővel, hogy a régi Magyarország visszaserzésében hathatós munkát végeztünk. Majd ha ezeréves Magyarország határain belül ismét megelegetés, boldogság út tanyát a mai elégedetlenség helyett, majd ha a Kárpátoktól az Adriáig ismét magyar nóta járja.

Deák Zsigmond
áll. ol. isk. igazgató.

Egyesületi élet.

Választmányi gyűlés.

A Jász-Nagykun-Szolnok várm. Tanítóegyesület választmánya folyó hó 5-én Szolnokon Keszthelyi István elnöklése alatt gyűlést tartott. Elnök a gyűlést megnyitó beszédében arra buzdítja a választmány tagjait, hogy a tanítói tekintély megóvására törekedjenek. Többek közt, — úgy mond — kellő tiszteletet és megbecsülést csak úgy szerezhetünk hazafias munkáságunknak, ha öntudatosan fogunk cselekedni. Öntudatoságnak pedig legfőbb kelléke: a szolidaritás, mely nemcsak fölfelé parancsol tiszteletet és megbecsülést, hanem lefelé is. Ezután mélyen üdvözlő Bihar István vármegyénk kir. tanfelügyelőjét, mely üdvözlést a választmány lelkes és szűnni nem akaró éljenzéssel fogadott. Ugyancsak üdvözlő szavakkal illeti Pethes Gyula kir. s. tanfelügyelőt is és a gyűlést megnyitja. Mire Bihar István kir. tanfelügyelő emelkedett szólásra, ki mély hatást keltő beszédben a tanfelügyelői hivatás feladatáról tett említést, kifejtve azt, hogy ezen hivatás csak úgy érvényesülhet érdemszerűen, ha azt az igazság komolysága törvényesen szankcionálja. Mióta tanfelügyelői pályán működik, azóta sem tudott letérni arról az igaz utról, mely kritika alá nem fogható tetteivel megbélyegezte emberi hivatásos voltát.

Elnök bejelenti, hogy a várm. Tanítóegyesület még a világháboru előtt terbe vette Tanítói Otthon létesítését Szolnokon. Sajnos, ezen terv a világháboru miatt meghiúsult. Elérkezettnek látja az időt, hogy a várm. Tanitóság újból foglalkozék korábbi tervével, miért is felkéri Veress Mihály kartársat, hogy erre vonatkozó indítványát terjessze a választmány elé. Előadó kartárs egész kimerítően foglalkozott a Tanítói Otthon létesítésének szükségességéről. Akár építkezés, akár házvétele folytán a tanitóság hivatásbeli feladata, hogy a kérdéses Otthont megszerveze. Többek hozzászólása élénk vitát

provokált. A hozzászólásokból megállapítható, hogy a várm. tanitóság nagyon is üdvösnek tartja, miszerint Tanítói Otthonunk legyen, miért is a választmány elvben kimondotta, hogy Szolnokon Otthont létesít. Erre nézve pedig szűkebb körű bizottságot küldött ki, hogy a tervezett Otthon részletkérdéseit megtartsa, azt a közgyűlés plénuma elé terjessze. Ezután következett a várm. közgyűlés idejének és helyének megállapítása. Miközben Tóth József mezőúri igazgató indítványozta, hogy a közgyűlés Mezőturon tartassék meg, mire a választmány elhatározta, hogy tavasszal tartandó közgyűlését Mezőturon fogja megtartani. A közgyűlés idejét f. évi június hó 6-ra tűzte ki a választmány s ez alkalommal emlékünnepelet rendez Jókai Mór születésének 100 éves évfordulóján. Ez ünnepély előkészítését ugyancsak az erre kiküldött rendező bizottságra bízta. A fiókkör elnökök bejelentik, hogy a köri gyűléseket a következő sorrend szerint tartják meg, Kisújszállás április hó 25-én, Cibakháza május 2-án, Jászatók-szállás május 4-én, Szolnok május 7-én, Turkeve május 9-én. Elnök javaslatot tett hogy a köri gyűléseken a következő tétel tárgyalassanak: „Iskolánkivüli népművelés megszervezése a testneveléssel kapcsolatosan, a Levente Egyesület bevonásával falun.” „A tanítóképzés reformja.” Elnök javaslatát a választmány elfogadta.

Jánossy Pál egyleti pénztáros jelentése nagy feltűnést keltett, amennyiben a tagsági díjak hátraléka 7 millió koronán felüli összegre rug. Dacára a hátralékosok több ízben lettek figyelmeztetve a díjak befizetésére, mindez haszatlannak bizonyult. Javasolta, hogy a díjak behajtást az elnökség ügyészére bizza. A választmány megdöbbenéssel vette tudomásul a pénztáros jelentését, megegyezően megkísérli a díjak befizetését olyképen, hogy a köri elnökök névszerint hívják fel a hátralékosokat s ha ez nem vezet eredményre, úgy a hátralékok behajtását az elnökség ügyész utján fogja eszközölni. Végül tárgyalatott a Csongrád várm. Tanítóegyesület határozata, mely kedvező elin-

lézés céljából a választmány az elnökség hatáskörébe utalta.

(m. e.)

5—1925.

A járáskörök Tekintetes Elnökeinek!

A vármegyei ált. tanítóegyesület választmánya a f. évi február 5-én tartott gyűlésén elhatározta, hogy a járáskörök a következő időben tartják meg a tavaszi gyűléseiket. 1925. április 25-én Kisujszállás, május 2-án Cibakháza, május 4-én Jászárokszállás, május 7-én Szolnok, május 9-én Turkeve. Felkérjük azért a mélyen tisztelt járási Elnök urakat, hogy a járásköri gyűléseket a jelzett időre az általuk meghatározandó helyre összehívni és erről a vármegyei elnökséget értesíteni sziveskedjenek.

A gyűléseken — a választmány határozata alapján — a következő tételek tárgyalandók:

1. A tanítóképzés reformja.
 2. Az iskolán kívüli népművelés megszervezése falun, testneveléssel kapcsolatosan a Levente Egyesület bevonásával.
 3. A Tanítói Otthon létesítése tárgyában határozat.
 4. Jókai centennariumának megünneplése.
 5. Szabadon választandó tétel.
- Szolnok, 1925. február 9.

Kartársi szeretettel:

Greczmajer Károly,
vm. tanítóegyesületi titkár h.

Keszthelyi István,
vm. tanítóegyesületi elnök.

6—1925.

Kérelem!

A vármegyei tanítótestület választmányának f. év febr. 5-én hozott határozata értelmében kartársi szeretettel felkérjük vármegyénk összes tanítóit és igazgatóit, hogy a Szolnokon felállítandó Tanítói Otthon (internátus) javára a f. tan-

évben legalább egy iskolai ünnepélyt (gyermek előadást, mesedélutánt stb.) rendezni s a befolyó jövedelmet a központi pénztárosnak beküldeni sziveskedjenek.

Az önkéntes felajánlások, adományok szintén ide küldendők.

Szolnok, 1925. február 9.

Kartársi szeretettel:

Greczmajer Károly,
vm. tanítóegyesületi titkár h.

Keszthelyi István,
vm. tanítóegyesületi elnök

Iskolán kívüli népművelés.

Rovatvezető: SZATHMÁRY LAJOS népműv. titkár.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Iskolán kívüli Népművelési Bizottsága.

Szám: 166—925.

Valamennyi községi népműv. bizottság Tek. Elnökségének

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter ur 93000—1924. VIII-a ü. o. sz. rendelete alapján értesítjük tek. Bizottságot, hogy az iskolán kívüli népművelési tevékenységre vonatkozóan mihez tartás végett további intézkedésig a következő irányművelések tartandók szem előtt.

1. A népművelési tevékenységnek azt a célt kell szolgálnia, hogy a tanköteles koron túl az elemi iskola esetleges hiányait pótolja, az iskolák által nyújtott műveltséget kiegészítse, illetőleg tovább fejlessze s általában a lelki élet művelése és ismeretek nyújtása által lehetővé tegye, hogy az állampolgárok a nemzeti közöségnek és saját maguknak erkölcsi és anyagi érdekeit öntudatosan tudják szolgálni.

Ehhez képest a népművelési tevékenység különböző tárgykörökből meritheti anyagát, de mindig szigorú figyelemmel kell lennie a helyi viszonyokra s a helyi művelődési igényekre.

2. A népművelési tevékenység tör-

a) ismeretterjesztő előadások (előadássorozatok) és

b) népművelési tanfolyamok által.

Az ismeretterjesztő előadások (előadássorozatok) célja elsősorban az érdeklődés és a művelődési vágy felébresztése is, közelebbi tárgyát a helyi viszonyok szabják meg. Gondot kell fordítani azonban arra, hogy a megfelelő számú előadások *kellő tereszerűséggel* választassék ki s *közöttük bizonyos gondolati összefüggés* legyen.

A népművelési tanfolyam több különböző tárgykörből válogassa össze tárgyait olyképen, hogy azok rendszerbe foglalva egymást *tereszzerűen kiegészítsék*, kölcsönösen megvilágítsák s ez által egy gondolati egészet alkossanak.

A népművelési tanfolyam lehet:

- a) analfabeta tanfolyam,
- b) elemi ismeretterjesztő tanfolyam,
- c) általános ismeretterjesztő tanfolyam.

Az analfabeta tanfolyam célja: vagy csupán az írásnak és olvasásnak, vagy ezenfelül a négy számtani alpműveletnek megtanítása is. A tanítási órák száma csak írás-olvasás tanítása esetén 60 óránál, írás, olvasás és számolás tanítása esetén pedig 80 óránál kevesebb nem lehet. A napi tanítási idő legfeljebb 2 és fél óráig tartson s egy tanfolyamra 30-nál több hallgató nem vehető fel.

Az elemi ismeretterjesztő tanfolyamok célja az elemi ismereteknek a felnőttek gondolkodásához mért módon való megújítása, az esetleges hiányok pótlása és kiegészítése.

Az általános ismeretterjesztő tanfolyamok tárgyait a különböző helyi életviszonyok (erkölcsi, társadalmi, gazdasági, egészségi, városi, falusi viszonyok) figyelembevételével úgy kell összeválogatni, hogy a szerzett ismeretek a hallgatóság mindennapi életbe bekapcsolódjanak s az iskolák által nyújtott műveltség kiegészítésére, illetőleg továbbfejlesztésére, s általában a lelki élet művelésére alkalmasak legyenek.

Ugy az elemi ismeretterjesztő, mint az általános ismeretterjesztő tanfolyamoknál

az oktatási órák összes száma egy-egy tanfolyamon 60-nál kevesebb ne legyen s a napi tanítás 2 és fél óránál tovább ne tartson.

A népművelési tanfolyamok hallgatásával az *általános tankötelezettségnek eleget tenni nem lehet* s ezért ezen tanfolyamokra csak azok az egyének iratkozhatnak be, akik a *tanköteles koron túl vannak*. Ahol a célszerűség, vagy pedig — főként az előadás tárgyának természeténél fogva — a szükség megkívánja, ott a férfiakat és nőket el kell különíteni, vagy ha a körülmények megengedik, a nők részére külön tanfolyamot kell szervezni.

Azok a tanfolyamok, amelyeknek egyedüli célja, hogy valamely élethivatásra szakképzettséget nyújtsunk s ezért kizárólag valamely meghatározott foglalkozási ág szakismereteit közlik, *szaktanfolyamok*, melyek *népművelési tanfolyamokul nem tekinthetők* s a *népművelési szervek hatáskörén kívül esnek*.

3. Az *előadók személyének megválasztásánál* különös gondot kell fordítani arra, hogy azok előadásuk tárgykörében *kellő készséggel* birjanak és *szabad előadást*, ne pedig *felolvasást* tartsanak. Az előadó mind az előadás tárgya, mind pedig az előadási mód tekintetében szigoruan alkalmazkodják a hallgatók értelmi színvonalához.

4. Az ismeretterjesztő előadások és a népművelési tanfolyamok rendezésénél arra kell törekedni, hogy azok költségeit elsősorban az előadásokat (tanfolyamokat) rendező egyesület, testület, község stb. fedezze. E kiadások fedezetéül szolgálhatnak a *helyi viszonyok figyelembevételével szedhető esetleges belépő- és tandíjak*, amely utóbbinak alsó és felső határát a vármegyei népműv. bizottság állapítja meg, továbbá *önkéntes pénzbeli v. természetbeni adományok*.

Fűtésről, világításról a községek kötelesek előre gondoskodni. Ha a költségek helyi forrásból nem fedezhetők a vármegyei népművelési bizottságtól kérelmezendő.

Népművelési célokra az állami elemi és középfokú iskolák helyiségei az 1922. évi 139. 876. számú V. K. M. rendelettel (Hivatalos Közlöny 1923. évfolyam 2. sz.) már rendelkezésre bocsátottak. A nem állami nyilvános iskolák helyiségeinek igénybevételéről az iskolafenntartók intézkedtek.

Azokban a községekben (falvakon, tanyákon) a hol a népművelési tevékenység még nem indult meg, arra kell törekedni, hogy a lakosság érdeklődése és bizalma felbressztessék. Erre a legmegfelelőbbek a szórakoztató alkalmak: műkedvelői előadás, ének, zene, szavalat, vetítőképes (mozi) előadások.

Az előadásoknál szükséges, hogy a hallgatók a szerzendő ismeretek hasznát már előre is átlássák, éppen ezért a hallgatók élethivatásának megfelelő gazdasági dolgokat s ezek közül is azokat kell az előadások tárgyául választani, amelyek ismerete a hallgatók mindennapi életében könnyebbé teszi, munka-, anyag-, érték-megtakarítást illetőleg kevesebb munka és értékbefektetés mellett több hasznot jelent.

Példák, kísérleti bemutatások és bizonyítások az előadótérben, vagy kint a természetben — eltekintve azok tanító hatásától és meggyőző erejétől, — az érdeklődés felkeltésének kiváló eszközei.

Egészségügyi kérdések tárgyalása hasonló jelentőségű az érdeklődés felkeltésére.

Az érdeklődés és bizalom megnyitja az utat a népművelés további kiépítésére és mindazoknak az ismereteknek közlésére is, amelyeknek közvetlen és nyilvánvaló anyagi haszna ugyan nincsen, de amelyek nélkül erkölcsi jelentésüknél fogva — az állampolgári, a családi és egyéni élet összhangja s egységes erkölcsi és anyagi jóléte olvadása el nem képzelhető.

Szolnok, 1925. február 9.

Hazafias üdvözléssel:

Bihary s. k. Szathmáry Lajos, s. k.
ügyv. elnök, kir. tanfelügyelő. várm. népművelési titkár.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Iskolánkívüli Népművelési Bizottsága,

Szám: 164—1925.

Valamennyi községi Népművelési Bizottságnak.

Bizottságunk az ifjúság testi nevelését ép oly fontosnak tartja, mint a mi ügy- és hatáskörünkben levő szellemi nevelését. Idáig külön-külön gondoskodtak mindkettőről, jövőben pedig együttesen óhajtjuk az ifjúság szellemi és testi nevelését ellátni.

Felkérjük ez okból Tek. Bizottságot arra, hogy a vármegye testnevelési vezetőjének a területén levő egyesületek testnevelésének bevezetése és fejlesztése céljából Tek. Bizottsághoz intézendő minden szóbeli vagy írásbeli megkeresését közvetlenül elintézni, őt mindenben a legnagyobb odaadással támogatni, a „Levente” egyesületekbe pedig a testnevelés kiegészítése céljából az iskolánkívüli népművelési munkásságot (előadások és tanfolyamok) bevezetni, rendszeresíteni szíveskedjék.

Egyben b. tudomására hozzuk, hogy ezen népművelési tevékenységek minden tekintetben oly elbírálás alá esnek ugy Bizottságunknál, mint a vallás és közoktatásügyi m. kir. Miniszteriumnál (díjazás szempontjából is) mint az általában eddig tartott iskolánkívüli népművelési munkásságok.

Szolnok, 1925. február 10.

Hazafias üdvözléssel:

Bihary s. k. Szathmáry Lajos s. k.
ügyv. elnök, kir. tanfelügyelő. várm. népműv. titkár.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Iskolánkívüli Bizottsága.

Szám: 169—1925.

Valamennyi községi Népművelési Bizottságnak.

Az eddig beérkezett előadástervezetekből azt látjuk, hogy elvértve vettek föl

programjukba vidéki szervezeteink erdészi előadásokat.

Mintthogy az Alföld befásítása elsőrendű gazdasági érdeke megcsonkított országunknak, tisztelettel kérjük tek. bizottságot, hogy ily irányu előadásokat szervezzen hatásköre területén.

A megszervezés (hallgatóság biztosítása) után értesitse közvelelően a m. kir. Erdőfelügyelőséget (Szolnok, Szapáry u. 2548. sz.) legalább 6—7 nappal előbb, ahonnan szakelőadók fognak kiküldetni.

Földmiv. Miniszter ur az előadók költségeit saját tárcája terhére hordozza.

Egyben felkérjük, hogy ezen előadásokra a lakosságot saját érdekében is — minél nagyobb számban egybegyűjteni s az előadásokat vasárnapokra tervezni, végül a megtartott előadásokról bizottságunkhoz beszámoló-jelentést küldeni szíveskedjék.

Szolnok, 1925. február 10.

Hazafias üdvözléssel:

Bihary s. k. Szathmáry Lajos s. k.
ügyv. elnök, kir. tanfelügyelő. várm. népműv. titkár.

Létesítsünk országos Pósa-egyesületet!

Ahol végeztük Pósa emlékével, folytassuk ott tennivalónk tárgyalásával!

Pósa nevét nem szabad felednünk soha! Emlékét mindig elevenebbé-elevenebbé kell tennünk! Műveit jobban és jobban kell tanulmányoznunk és ismertetnünk a szülőkkel, hogy gyermekeinket hitebben táplálják vele; a gyermekekkel itatnunk kell lelkének italát, hogy tőle mind teltebbek legyenek nemzetünk jövőjét teremtő szent, nagy tette hívó indulatokkal!

Pósa munkássága drága kincsekkel gazdag. E kincseket szüntelen bányászunk kell és a kifejtett szellemi és erkölcsi gyémántokat, aranyakat a nevelés terén nemzeti vagyonná kell avatnunk! Ezzel tartozunk Pósa hallhatatlanságának

és jobb sorsra érdemes, de ma szenvedő, vonagló nemzetünknek!

Mind e kötelességünket úgy teljesíthetjük, ha munkánk szervezésére, irányítására és céltudatos állandósítására megalkotjuk a Pósa-egyesületet.

Ez egyesületnek országos jellegűnek kell lennie! Magába kell ölelnie a nemzetnevelés minden hivatalos és arra predesztinált egyéniségét. Ez egyesületben találkozni kell a gyermekirodalom munkásainak, íróknak, a tanítóknak, tanítónőknek, óvónőknek, szülőknek és gyermekbarátoknak egyaránt.

Cél a Pósa tiszta, lelkes, minden ízében magyar hazafias istenfélő, önzetlen, fenkölt szellemével átítatott nemzetnevelés, így Pósa halhatatlanságának élővé avatása.

Eszközök: mesealkalmak teremtése, ifjúsági összejövetelek szervezése, azokban való előadások tartása, felnőttek, kivált szülők előtt tartott értekezések, Pósa műveinek kedveltetése, terjesztése. Pósa szellemében való irodalmi tevékenység pártolása, művelése és a gyermekirodalom kritikai ellenőrzése; alkalmi bevételek gyermekbaráti felhasználására, stb.

A Pósa: Dankó-dalok felélesztése és a Pósa-asztalok felállítására, mind hatalmas eszközök.

A Pósa-egyesületnek kell a nehéz viszonyok között élő özv. Pósané felé fordítani a kormány, nemzetgyűlés és nemzet figyelmét.

De ne beszéljünk tovább! Ki Pósa ismeri, szereti szellemének tovább működéséhez egy parányi mozzanattal hozzájárulni kíván, emlékeinek ragyogó látképe feljebb emelni óhajtja szent nemzetnevelési célok szolgálására, írjon erre vonatkozó készségről hozzám!

Én a beérkezett jelentkezések mérve szerint módot keresek arra, hogy a Pósa-egyesület összehozzásában részt venni óhajtók lehetőleg személyes összejövetel

utján Budapesten alkalmas időben találkozási összejöhessenek és az egyesületet megvalósíthatják... Ha a mi megyénkben már elég számu megértő akad, az országos összejövetelt megelőzőleg Szolnokra is hívhatunk össze előkészítő értekezletet.

Ne maradjon el a szép munkából, nagyrahiatott ténykedésből egyetlen nemzetnevelő sem!

Ha szük mederben indulna is a kezdet, hatalmas folyammá szélesedik. Pósa varázsereje s a nemzetnevelés hatalmas célja dusan termő frigyét fog kötni egymással.

Ez a hit legyen vezető csillagfényünk alkotó szándékunkban.

Kenderes,

Szabó Lajos.

Lapunk folyó évi 1-ső számában Pósa Lajos címen írt cikket szintén Szabó Lajos munkatársunk írta. A cikk alatt Szalai név nyomdahiaból ered. Szerk.

IRODALOM.

Egy könyvről.

Itt fekszik az íróasztalomon. De el nem mulhat egy nap sem, hogy bele ne lapozgassak, ebbe a nevelői bibliába, Dr. Frank Antalnak a „*Lelki megújulás*” c. művébe. Vélem, hogy mióta a szerző utnak bocsájtotta a pedagógus világ számára, alig van hely, ahol ne olvasták volna, vagy legalább is ne halottak volna róla. Jóhiszemű vélekedésem pedig onnan fakad, mert miat ahogy a könyv címe is mutatja, avval a fölötté fontos nevelői gondolattal foglalkozik, amely korunknak legsúlyosabb problémája: *lelkünk megújulása*. Nekünk, akik új honalapításra indultunk, érezniünk kell, hogy amíg az anyagiasság sűrű ködét hátunk mögött nem hagyjuk, hogy amíg az ideálokért való lelkesedés nem lesz minél általánosabbá, addig minden siránkozás, minden szép szó a pusztába kiáltás marad, minden próbálgatás meddővé válik. A lelkek durva darócruháját le kell vetniünk s helyette lelkünket fátyolmezbe öltöztetniünk. Dr. Frank Antal művével mint-

egy utjelzőként áll gyakorlati nevelőtársai elé. Szerető megértéssel ad segítséget a kibontakozásra s megteszi az első öitést a lelkek fátyolmezének elkészítésében. Bölcs és tiszta látással mutat rá korunk hiányos nevelési rendszerére, mely az érzelem és akarat háttérbe szorításával, jóformán csak a tudást szolgálja. Már pedig az emberi közösség, de különösen a mi jelenlegi nemzeti közösségünk létérdeke az, hogy oly egyénekké legyen telítve, akiknek lelki gerince az akarat s akik a nemzet kultúrájáért való felelősséget érzik. Ennek szolgálatában a voluntariztikus-idealizmust hirdető pedagógia állt, — a szerző pedagógiája, — mely végeredményben az értelem útján az igazság megismerésére, az akarat útján pedig a meglátott eszmények követésére törekszik.

A gyakorlati nevelőnek különösen nagy szolgálatot tesz a munka ama könnyen áttekinthető, igen beszédes értékrendszere, amelyben a szerző kimutatja, hogy miként jut el a nevelés az egyes ágak (logika, etika, esztétika) értékein át a főértékhez: az igazsághoz.

Az aránylag olcsó és mégis vaskos könyv telítve van az író lelki kincseivel, megszivlelendő igen értékes tanácsaival, melyek nemes intencióból fakadva, mély és alapos tudással, tapasztalatokon felépülő bölcseséggel, a nemzet sorsát szíven viselő lélekkel íródtak. Ugy, hogy a nevelés munkájával igazán foglalkozóknak teljesen nélkülözhetetlen.

Ficza Gyula.

HIREK.

Jókai ünnepély. A szolnoki VI. ker. állami elemi népiskola tanestülete f. hó 18-án az iskola helyiségben igen sikerült ünnepélyt rendezett. A terem zsufolásig megtelt a szülőktől, kik meghatóttan hallgatták végig a tanulók szavatait és Dr Kovács János kir. s. tanfelügyelő ünnepi beszédét. Igazgató az ünnepélyt megnyitó beszédben a nap jelentőségéről emlékezett meg, mely inkább a tanulók értelmi képességéhez volt szánva. Dr Kovács János kir. s. tanfelügyelő ünnepi beszédé a felnőtteknek szólott, melyben keresetlen szavakkal Jókai életét, írói munkásságát, hazafiasságát élethűen tükrözte vissza.

Lapunk fentartásához Boris Ferenc törökszentmiklósi kartársunk újból hozzájárult 25000 ko-

ronával. Mig egyes tagtársaink a kötelező tagsági díjakat sem fizetik be, addig Boris kartársunk szívesen áldoz. Bárcsak mindnyájan követnők Boris kartársunk példáját, akkor nemcsak lapunk lenne, hanem Tanítói Otthonunk is! Ezuttal is fogadja Boris kartárs elismerésünket.

Nyugdíjaztattak. Oreskó Dezső, Keller Szeréna, és Gonda Áron szolnoki, Dobos László szelevényi, Schöber Alajos kunszentmártoni, Pulainé Schmeihil Gabriella jászladányi áll. tanítók, illetve tanítónők.

Athelyezés. Gyemák Julia áll. tanítónő a szolnoki m. kir. pzügyigazgatóság mellé osztott számvevőségétől a biharmegyei kir. tanfelügyelőséghez helyeztetett át.

Jóváhagyás. A Jász-Nagykun-Szolnok megyei általános Tanítóegyesület által létesített tanítói temetkezés alapszabályait a V. K. M. ur jóváhagyta.

Tanítóválasztás. Mess Margit áll. tanítónő az alattyáni rk., Tippmann Ilona okl. tanítónő a törökszentmiklósi rk., Szepesy Irén okl. tanítónő a szolnok-szandai uradalmi iskolához beválasztattak.

Gyász. Kopasz Sándorné szül. Zalányi Margit kunmadarasi ref. tanítónő 1925. évi január hó 23-án hosszú és kinos szenvedés után meghalt.

Jótekonyság. „Az Uri Hölgyek Mária Kongregációja, karácsonyi vásárjának jövedelméből husz állami elemi iskola növendéket ruházott fel a Kongregáció előkelőségéhez mért urim ódon. A Constantin iskola két növendéke cipőt kapott. Minden gyerek kapott gyönyörű cipőt, harisnyát, ruhát, sapkát... még cipő talpvédőt is. Gazdagon terített asztal várta a kis ruhátlanokat. Kalács, cukor, alma és különféle karácsonyi édességek voltak ott felhalmozva és fenyő gallyacskával diszítve. — A rendezés már előzőleg oly körültekintő

gondossággal történt, hogy minden állami elemi iskolai igazgató önmaga jelölte meg iskolájának 3 legszegényebb hadi árúját. — A kiosztás dec. 23-án a polgári leány iskola tornatermében kedves ünnepség keretében folyt le, amit dr. Sággy Sándor prézes beszéde nyitott meg. Istenfélelemre és a jöttevők iránti hála buzditotta a gyermekeket. — Az újvárosi IV. ker. iskola egy fiu növendéke ügyes beszédben köszönte meg. — társai nevében — a jutalmakat; majd ugyanezen iskola egy leány növendéke megható „Karácsonyi imát” mondott a szétdarabolt, szerencsétlen hazáért. — A tanestületek részéről Keszthelyi István elnök és Magyary Gyuláné állami elemi iskola tanítónő mondotak szívből jövő köszönetet dr. Sággy Sándor urnak és a Kongregáció tanácsának és minden egyes tagjának. Isten áldása legyen további működésükön is!

Teaestély. Szépen sikerült intim, családias teaestélyt rendezett a szolnoki áll. tanítótestület január 31-én este, a tiszaparti áll. óvoda helyiségeiben. A vendégek soraiban az összes helybeli hivatalok képviselve voltak, ott volt a kir. tanfelügyelőség, sőt vidékről is sokan jöttek be, hogy ebben a bűbaborult, szanálás világban kedvükre kimulathassák magukat. Cigány mellett, jó bor mellett, a késő hajnali óráig maradt együtt a vidám, jókedvű társaság, nem egyszer hangzott fel a teljes gondfelejtés felkiáltása: „Sohase halunk meg!”

Szerkesztői üzenetek.

Rudi. Mi is arra törekszünk, hogy szorény lapunkban mindazon mozzanatok lássanak napvilágot, melyek a népoktatásunk ügyét előbbre segítik, információit mindenkor szívesen fogadjuk!

FIGYELEM.

Ha jól és olcsón akar
vásárolni, keresse fel

BLUM LÁSZLÓ

fűszer- és csemege-
kereskedését

SZOLNOKON, SZAPÁRY-U.**!! Szolid és figyelmes !!**

kiszolgálás.

FIGYELEM.**HERCZEG
ISTVÁN**

FÉRFIRUHA ÁRUHÁZA

SZOLNOKON

VÁROSHÁZA ÉPÜLET.

KÉSZ FÉRFI-
ÉS FIU-RUHA ÁL-
LANDÓ NAGY RAKTÁRA.
MEGRENDELÉSEK MÉRTÉK
SZERINT PONTOSAN ÉS
A LEGJUTÁNYO-
SABB ÁRBAN

K É S Z Ū L N E K.

MEGHIVÓ!

Van szerencsénk fiztetéssel meghívni Önt, b. családát és ismerőseit dusan felszerelt
raktárunk megtekintésére, hol

**ELISMERT OLCSÓ, TARTÓS ÉS A
LEGJOBB MINŐSÉGŰ CIPŐINKET**

nagy választékban bocsájtjuk a nagyérdemű közönség rendelkezésére.

Vidéki rendeléseket bérmentve gyorsan és pontosan eszközöltünk, meg nem felelés
esetén kicseréljük.

„TURUL“ CIPŐGYÁR R. T.

SZOLNOKI VEZETŐSÉGE.

TELEFON: 159.

Lőrinczy étterem és kávéház

Szolnok, Vármegye-ház épület.

**!! IZLETES ÉTELEK ÉS ITALOK !!
MINDEN IDŐBEN KAPHATÓK.**

**SZOLNOK VÁROS ELŐKELŐ
KÖZÖNSÉGÉNEK TALÁLKOZÓJA.**

! NAPONTA CIGÁNYZENE !

Kövécse József SZOLNOK, (Vadász-köz)
LOPOCSI-HÁZ.

*Készít: uri- és női cipőket
a legdivatosabb kivitelben
:: mérsékelt árak mellett ::*

!! Pontos munka és figyelmes kiszolgálás !!

OMEGA ÉS DOXA ÓRÁK! SCHAFFHAUSEN ÉS ZENITH ÓRÁK!

GOLDMANN MIHÁLY
MŰÓRÁS, ÉKSZERÉSZ ÉS LÁTSZERÉSZ
GOROVE UTCA SAROK SZOLNOK JÓKAI-UTCA 368. SZ.

Nagy választék: arany és ezüst ékszerekben, valamint zseb-, fali-, vekker- és inga órákban. Vesz vagy becserél: aranyat, ezüstöt, platinát, drága-köveket a legmagasabb árban. Javításokat gyorsan és szakszerűen jótállással készít.

— Szemüvegeket azonnal készít orvosi receptre vagy anélkül. —
Lorgnettek nagy választékban.

!! ÓRA-, ÉKSZER- ÉS LÁTSZER JAVÍTÁS !!

Ne dobja el törött szemüvegét! Megjavítom vagy átalakítom!

KISS ZSIGMOND UTÓDA

TELEFON 16.

KISS KÁROLY
SZÜCSMESTER SZOLNOK Főtér

ALAPITTATOTT 1880BAN.

Szücs munkák készítése és átalakítása. Egyenruházati cikkek raktára és felszerelése. Kalap, sapka, szücs- és szőrme-áru nagy raktár.

A KIÁLLÍTÁSON ARANY ÉS EZÜST-ÉREMMEL KITÜNTETVE.

MOLYKÁR ELLENI
MEGÓVÓ.
SZŐRMEFESTÉS
ÉS KÉSZÍTÉS.

PAPP FERENCZ
SZOLNOK, BAROSS-UTCZA.

22 ÉVE FENNÁLLÓ MECHANIKAI ÉS ELEKTROTECHNIKAI ÜZLET
TELJESEN MEGNAGYOBBITVA.

AJÁNlja KÉNYELMES RÉSZLETFIZETÉSRE, ELSŐRANGU EREDETI
NÉMET GYÁRTMÁNYU VARRÓGÉPEIT ÉS KERÉKPÁRJAIT.

TELEFON 41. TELEFON 41.
NAGY JAVITÓ-MŰHELY.

!! LEGOLCSÓBB BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS !!

SZŐLŐSI MIKLÓS

SZOLNOK VÁROSÁNAK A LEGOLCSÓBB
RŐFÖS- ÉS SZÖVET-ÁRUHÁZA

BAROSS-UTCZA (HASZNOS-HÁZ.)

LEGNAGYOBB VÁLASZTÉK VÓLEGÉNY ÉS
MENNYASSZONYI KELENGYÉKBEN. **NYNY**

PONTOS ÉSFIGYELMES KISZOLGÁLÁS!!

VÁCZY MIHÁLY

Uri szalónjában készülnek
a legdivatosabb szabásu
öltönyök szolid áron.

Raktáron tart bel- és kül-
földi szövetekeket.

SZOLNOK
BAROSS-UTCZA.

WACHS NYOMDAI MŰINTÉZET SZOLNOK.

*Nemzeti
Museumnak
Budapest*

1925. május hó.

4-5. szám.

SZOLNOK VÁRMEGYEI

ÜVEELÉS

A kir. tanfelügyelőség, a várm. tanító egyesület s a várm. iskolán kívüli népművelési biz. hivatalos közlönye.

Kiadja: Jász-Nagykun-Szolnok
vármegye Tanítóegyesülete.

MEGJELENIK HAVONKINT.
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 10000 korona.
Egyes szám ára 1000 korona.

Főszerkesztő:
MAGYARY GYULA

Felelős szerkesztő:
MÉHES ENDRE

Előfizetési díjak és reklamációk Jánosy Pál egyesületi pénztárhoz, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a szerkesztőség Szolnok (vásártéri iskola) címére küldendők. Kéziratokat nem adunk vissza.

Tankönyvügyi Bizottság.

Mikor e bizottság névsorát a hivatalos lapok közölték, több oldalról hangzott el kisebb-nagyobb mérvű méltatlankodás, hogy a bizottság névsorából nemcsak a kir. tanfelügyelői személyzet, hanem a tanítóság képviselője is hiányzik. Jól tudjuk, hogy e bizottságnak mi a feladata s mennyire terjed ki a hatásköre. Feladata és hatásköre: az elemi-, közép- és szakiskolák tankönyv ügyében adminisztratív szempontból határozni az előterjesztett szakvélemények felett, melyek csak úgy érvényesülhetnek érdemlegesen, ha meghallgatásukban a tankönyvi birálat igazságait céltudatos érveléssel alátámasztja az illetékes képviselő. — Mert a szakbirálat elméleti tudáson kívül igen nagy gyakorlati felkészültségre is tart számot, anélkül, hogy tekintetbe venné a tankönyvíró társadalmi pozícióját. A fődolog tulajdonképpen az, hogy a szakbirálatra olyan munka kerüljön, mely a nemzetnevelés

szempontjait felölelve a kultúra haladás előnyeit feltétlenül biztosítja.

Szerintünk sokkal nehezebb munka a tankönyv megbírálása, mint annak megírása.

Azért minden iskolai típusnak a bíráló bizottságban helyet kell kreálni, hogy ezáltal a szakvélemények gyakorlati része a szó nemes értelmében elősegítse a birálati munka igazságait.

Hány magasabbrendű pedagógiai felkészültséggel bíró kir. tanfelügyelő van vezetői állásban, ki nemcsak a szellemi élet magas látókörében, hanem a gyakorlati téren is a közélet tapasztalatai szerint irányítja a népművelés munkáját? Hiszen a tanfelügyelői személyzet legilletékesebb szakvéleményadója és irányítója a pedagógiai munkaéletnek, minek bizonyosságát azon kiválóbbjai teszik, kik a tankönyvírás terén is érdemeket

Kádár Elek Szolnok

Telefon szám 299.

ÜVEGCSISZOLÓ
TÜKÖRGYÁR

TÁBLAÜVEG GYÁRI
RAKTÁRA

szereztek. S ime az érdemek figyelmen kívül hagyásával a Tankönyvügyi Bizottságból a tanfelügyelői képviselő hiányzik.

De így vagyunk a tankönyvíró tanítókkal is, kik az iskolai életnek szellemi színvonalát többnyire a gyakorlat tapasztalatai nyomán juttatják a kitűzött cél előnyeire. Tehát ezeknek is mellőzte képviselőjét a magas fórum, holott ezek szakvéleménye ép oly fontossággal bír a bírálat munkaasztalánál, akár csak tanító kezében a kijelölt vezérfonal.

Tankönyvet írhat egyetemi tanártól kezdve tanítóiig — és bárki, kinek pedagógiai szaktudása és *nemzetéleti* tapasztalata van. És ez egyrészt méltányos is, mert az ide vonatkozó tehetségeknek terük nyílik a tankönyvirodalomban.

De más azonban a bírálati munka kérdése, mely csak a különböző iskolai típus szerint nyerhet érvényesülésre jogot.

Pedagógia.

A tanítóképzés reformja.*

Irta: Vajay József áll. ig. tanító.

„... Elmentek minden népetek az Atyának, Fiúnak, Szentléleknek nevében!”

Ezekkel a szavakkal bocsátotta szét kedvelt tanítványait a világ legjobb tanítója, isteni Mesterünk: Jézus Krisztus.

És ők elmentek. Szívküldetésükkel telve kimondhatatlan szeretettel, szerény alázatossággal, önfeláldozó lemondással; elmentek minden népek közé, bár a legtöbb helyen rossz, ellenséges indulat fogadta őket, — beföltötték apostoli küldetésüket.

*A reform kérdése horderejénél fogva is megérdemli, hogy mennél többen hozzászóljanak. (Szerk.)

És ezt a jogot a bíráló bizottság csak úgy képes a nemzetnevelés érdekében biztosítani, ha a bírálati szakvéleményeket iskolák típusai szerint csoportosítja és illetékes képviselő által végre is hajlja.

Az elemi iskolai tankönyv bírálatánál ép oly fontos a gyakorlattal bíró tanfelügyelőnek — tanítónak a szakvéleménye, mint akár az egyetemi tanáré. Mert az előbbeni inkább a közélet szempontjait venné figyelembe, míg ellenben a másik a tankönyv tudományos színvonalát tekintené. S ha így több oldalról áttekintett szakvélemény közös megértésre talál, bizonyára a bírálat is meghozza a maga kellő sikerét hivatásának rendeltetési helyén.

E véleményünk közreadásával csak szolgálatot vélünk tenni ama közügynek, melyre a hivatás nemes intenciója predesztinál elsősorban. (m. e.)

Azóta majdnem kétezer esztendő telt el, de az apostolian szelidlelkű tanítványt, az ideális eszmékért rajongva lelkesedni, dolgozni, sőt áldozni tudó szegény tanítót ott találjuk a legkisebb, legfélreesebb falucskában is, amint szerény tudását, kiapadhatatlan szeretetét, ezzel életerejét, egészségét a gyermekek és a népek között szétosztja.

A régi tanítók csekélyke tudása ki-elégítette a még kevesebb tudású nép szellemi igényeit, tudásvágyát s alamizsnás szilkéjüket bőségesen megtöltötte a nép ugyannyira, hogy a végtelen szerény igényű tanító nem nélkülözött, szükségét soha semmiben nem szenvedett.

Az elmúlt, csaknem kétezer év alatt azonban a népek is, az életviszonyok is, az emberek testi és szellemi igényei is

gyökeresen megváltoztak. Az obsitos vargák tanítóskodásának ideje lejárt, helyét adva az iskolákban az intelligens, apostoli lelkű és mégis modern, képzett kultúr-embereknek.

A megváltozott viszonyok között meg kell határozni a tanító helyét a társadalomban, hogy az őt méltán megillető helyet jogosan foglalhassa el.

Maga a tanítókereső keresi, kéri, követeli már évtizedek óta a tanítóképzés reformját, a nagyobb, magasabb képzettséget, hogy tudásával, képzettségével meg tudjon felelni nemcsak az iskolai, de társadalmi feladatainak is.

Kis lapunk szűk keretei között nem sorolhatom fel az összes pro és contra elhangzott érveket, csupán egy, a legtöbb oldalról elhangzott érvre kívánok röviden megjegyzést tenni.

Lehet annak a tanítónak bármily magas képzettsége, lehetnek bármily magas iskolái, a tekintélyt, a becsülést, a rokonszenvet ez nem biztosítja részére. Ezeket komoly, férfias, mindenkor határozott, tapintatos fellépéssel, állandóan céltudatos tanítói modorral, alkalmazkodó magatartással, széleskörű társadalmi munkával szerezheti csak meg magának.

Viszont lehet annak a tanítónak kevesebb iskolai végzettsége, de ha szorgalmas önképzéssel, önműveléssel állandóan a kor színvonalán tartja magát, a főbb felsorolt módon és eszközökkel ki fogja vivni a közbecsülést, a rokonszenvet s általánosan respektálni fogják.

Szó sincs róla! Vannak ma is a falusi jegyzők között, — tisztelet a nagyszámú kivételnek! — pöffeszkedő, elbizakodott emberek, akik valósággal kisajátítva, a sajátjuknak tekintik az egész falut s mint valamennyi minisztérium ostorhegyesei, egyenesen mindenható államtitkároknak érzik magukat. Minthogy aztán a közigaz-

gatás szolgálatában bizonyos jogokat is gyakorolnak: lefitymáló fölényrel kezelik a tanítót, ha az iskola ügyben náluk „alkalmatlankodik”. Hasonlókat mondhatnak egyik másik plébánossal, lelkésszel kapcsolatban is. Ezekkel szemben egyedül és kizárólag a főbb részletezett recept szerint bír csak a tanító érvényesülni, eredményt elérni.

Nemcsak a jó pap tanul holtig, de holtig kell tanulnia a hivatása magaslatán álló tanítónak is. Magánuton, önszorgalomból az egyetemi végzettségénél is szélesebb körű, több oldalú ismeretet és tudást kell gyűjtenie! Csakis ilyennek tudom elképzelni a mai kor intelligens tanítóját.

Ezek szükségszerű előrebocsátása után most már rátérhetek tulajdonképeni tárgyamra.

A trianoni békeszerződés (?) szerint földmivelő nép vagyunk s miután élénk kamráinkat, a legjobb termőföldjeinket, a Bánátot és a Bácskát elrabolta tőlünk, földmivelésre utal bennünket a meghagyott tenyérnyi föld területen.

Az a körülmény pedig, hogy a meghagyott, gyengébb talaju termőföld nem elégséges az összlakosság eltartására, — a háború alatt szerzett szomorú tapasztalataink, — országunk súlyos anyagi helyzete, a földnélküliek, a nincstelenek százezreit utálja az ipari pályára.

A falu, a tanya népe tehát földmivelésre, a városok lakosságának túlnyomó része ipari pályára van utalva.

Más irányú igényei vannak azonban a falusi, tanyai földművesnek és más igényei a városi iparosnak.

Ebből a szempontból nézve a népoktatás reformját, kétféle tanítóképzésre lesz szükség. Külön a falusi, — tanyai és külön a városi iskolák részére.

A falusi és tanyai iskolák részére maradjon meg a mai 5 évfolyamu tanító-

képzés, de olyan formában, hogy csak a régi, 4 évre beosztott anyagot tanítsák, némi célszerű változtatással. A IV. évfolyam elvégzése után a jelöltek tanítóképesítőt tesznek, de okleveleiket nem kapják kézhez, hanem ötödik évfolyamra valamennyi be lesz osztva valamelyik földmives iskolához egy évi gazdasági kiképzésre. Ennek befejeztével, ha gazdasági tudásáról gyakorlatban is levizsgázott, kaphatja csak kézhez minden tanító az oklevelét, melyben gazdasági képesítése is bennfoglaltatik.

A gyakorlati gazdálkodást megismerve, megszerelve, szívesen mennek falura, tanyaára tanítónak, kivált ha a Csongrád-vármegyei Általános Tanító Egyesület által kezdeményezett akció sikerre vezet, vagyis minden falusi és tanyai iskolához 3—5 kat. hold föld lesz kiosztva, mely gazdasági, gyakorló területül szolgál, de minden jövedelme az illető tanítót illeti meg.

A városi iskolákhoz, melyek iparos pályára készítene elő, természetesen egész más képzettségű tanítókra van szükség. Szükségük van a magasabb képzettségre már azért is, hogy a városi, nagyobb intelligenciájú lakosság között is érvényesülni tudjanak.

Erre nézve középiskolai érettségi után 2 évi egyetemi tanulmányt kívánnék meg tőlük, amint az a legtöbb oldalról már kifejezésre jutott.

Az egyetemen az első évben kizárólag a neveléstudományokat tanulnák, a második évben a filozófia mellett az iparostanonc iskolák különösebb tárgyainak módszertanát.

A városhelyre kívánczó tanerők több, nehezebb és tegyük hozzá: költségesebb előtanulmányukkal érdemeket szereznek arra, hogy városhelyen működjenek.

A gazdálkodni szerető falusi és tanyai tanítók nem irigylik többé a városiakat, örömet s tetemes anyagi hasznot találnak a gazdálkodásban. Nem lesznek többé a jobbmódu gazdák szives adományaira, ajándékaira utalva s nem lesznek kénytelenek szegénységük, nyomoruságuk tudatában sem a pap, sem a jegyző, sem a vagyonosabb gazdák előtt hajbókolni. E mellett gyermekeiket is tudják iskoláztatni.

Véget ér tehát az örökös tülekedés, az örökös tanítóváltozás, mely igen nagy ártalmára volt és van még ma is a tanyai és falusi népoktatásunknak.

A városi iskolák megfelelő tanerőkhöz jutnak, az iparostanonc iskolák szakképzett tanerőket kapnak, akik az ipart már az elemi iskolákban meg tudják kedveltetni a gyermekekkel.

Hogy pedig az emberi önértékből eredő hiúság, — vagy nevezzük inkább becsvágyának, — is ki legyen elégítve, a kétféle képzettségű tanerő nem lehet egyformán „tanító”. A városi tanerőt különböztessük meg az „el. isk. tanár” címmel.

Sokan megütköznek talán azon, hogy a városi tanerők részére már 2 évi egyetemi tanulmány után a „tanári” címet igényelem, jöllehet a középiskolai tanárok 4 évi tanulmány után kapják azt meg.

De tisztelettel kérдем, az a középiskolai tanár elmenne-e elemi iskolába tanítani? Az el. isk. tanárok lesznek hivatva az iparostanonc iskolákban is tanítani, ahol — az új szervezeti szabályzat értelmében — kizárólag középiskolai tárgyakat tanítanak. De az „el. isk.” a címben is kifejezésre jut.

Féltékenykedésre, érzékenykedésre tehát semmi ok nincsen.

Sőt ezen a téren még egy kisgé tovább is megyek.

Amíg a vasutnál, postánál, rendőrségnél, pénzügynél stb. még egy helyen maradás esetén is, automaticæ megkapják a tisztviselők illetménybeli előlépésükkel egyidejűleg a cimbeli előlépésüket is és lesz belőlük: gyakornok, hivatalnok, ellenőr, főellenőr, felügyelő, főfelügyelő, — segédellenőr, ellenőr, főellenőr, segéd-fogalmazó, fogalmazó, tanácsos, főtanácsos stb. miért maradjon az a tanító, ha mindjárt a Szentlélek tüzes nyelvével tanít is, holtig: „csak tanító”?

Igenis, kötelességünk önmagunkkal, ambiciónkkal, a tanítóság egyetemének tekintélyével szemben, hogy a címünkre is sulyt helyezünk! Ha már az iroda és iskolaszolgánk is „altiszt” lett, mi is megkövetelhetjük a magunk részére a cimbeli előlépést is.

Ecélből kívánom a falusi tanyai tanerők részére a következő cimbeli fokozatokat: tanító, — főtanító, — el. isk. igazgató, — el. isk. főigazgató, — el. iskolai ellenőr.

A városi tanerők részére: el. isk. tanár, — el. isk. felügyelő, — el. isk. főfelügyelő, — el. isk. tanácsos, — el. isk. főtanácsos.

Szükség van ezekre a cimbeli előlépésekre már azért is, hogy ugyanazon a helyen, ugyanabban az állásban a többség is támogassa tanerőit ambiciónjában, tekintélye s becsülése megszilárdításában.

Ismételten kiemelve hangsúlyozom, hogy az „el. isk.” minden címben kifejezésre jut.

A városi tanerők, tekintettel arra, hogy nekik nem áll a rendelkezésükre jövedelmet adó föld, jóllehet a városi élet drágább, másként kell öltözködniük, mint falun, vagy tanyán, de tekintettel több és nehezebb előtanulmányukra, munkájukra

egy fizetési osztállyal magasabb fizetésre nevezendők ki.

De még valamit kérünk és várunk a kormánytól, de különösen saját miniszterünktől és pedig azt, hogy leglelkesebb, legideálisabb gondolkozású, leghazafiasabb munkáit elsősorban ő maga becsülje meg!

Ne vezényelje ki mindenféle, hangzatos jelszavak cégére alatt tanítóit a tanítói álláshoz nem méltó, ellenségeskedést, meggyűlölést ébresztő munkák elvégzésére, mint tette azt a háború alatt.

Aztán ha elismeri a tanítókat tisztviselőknak, tessék valahára ennek a consequentiáit levonni és beosztani őket a megfelelő tisztviselői státusba, hogy a többi tisztviselők is egyenrangú tisztviselőtársukat lássák és becsüljék meg a tanítóknak.

Amíg a státusrendezés és a reform meg nem történik, addig csak olyan szülőlk gyermekei mennek a tanítói pályára, akik nem képesek gyermekeiket más pályára kitaníttatni, vagy olyanok, akik a középiskolai érettséginek nem mernek nekimeni s mint egyetlen asilumba, mennek a tanítóképzőkbe. Mert ha leérettségiztek, van jó dolguk, hogy a mai viszonyok között nem mennek a tanítói pályára.

Igy pedig valóban tehetséges, öntudatos, művelt tanítóink csak elvéve fognak akadni akkor, amikor minden iskolához egy-egy lánglelkű apostolra volna szükség.

Mig a reform megvalósulása esetén semmi akadályja sem lenne annak a minden oldalról felhangzó óhajnak, hogy a városi tanerőkből — bizonyos szolgálati idő után — járási tanfelügyelők, ezek legjobbjaiból majdan vármegyei kir. tanfelügyelők neveztesse ki. Sőt, hogy a szakszerűség az egész vonalon megvalósulhasson, annak sem áll semmi az utjá-

ban. A képzett városi tanerők bejuthatnak a minisztériumba s ott elfoglalhatják a gyakorlatban tapasztalt, korosabb tanerőket megillető referensi állásokat, amikor is aztán nem fog többé előfordulni, hogy komoly, családos, öreg tanerők existenciális ügyeiben, soha vidéki iskolát belülről nem látott, szakdolgozokhoz egyáltalán nem értő fiatal emberek referálnak döntő erővel, nem ritkán hangulatuk és szeszélyüknek megfelelően.

Ezekben vázoltam főbb vonásokban a tanítóképzés reformjára vonatkozó gondolataimat.

A járásköri és közgyűlésünkön tessék hozzászólni, minden oldalról megtárgyalni, kicsiszolni, vagy pótolni a tervezetet, hogy mint Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Általános Tanító Egyesület kiforrott, jól megérágott javaslata, jusson a Szövetség és a minisztérium elé.*

TÁRCA.

A női hivatásról.

Egyrészt mulatságos, — másrészt azonban végtelenül sajnálatos eset, — amellyel ezuttal foglalkozni óhajtok.

Azt hiszem mások figyelmét sem kerülő el, ez a napjainkban már uzassá vált jelenség, hogy a cselédnépség az ő gazdáját, gazdasszonyát, mindenben utánozza. — Hiszen módja van hozzá; anyagiakban még felül is multhatja a középosztály cselédje, az ő asszonyát. Elvégre teljes és nagyon is fényes ellátása meg van. Csak a középszámítást véve alapul, havonként ötszáz ezer korona fizetése a

leánycselédnek — tisztán megmarad. Melyik tisztviselőné dicsekedhet ezzel?!

Node nem ezzel akarok hosszadalmasan foglalkozni, mert ilyen színezetben itt e lapban nem volna ennek megengedett helye.

Ugy tanultuk régen, hogy a nevelésnek két eszköze: a *példaadás* és *szaktatás*. Ma azonban Isten tudja, miért már az iskolába járó gyerekekben mások a hajlamok, mások a vágyak. E két nevelő eszköz kevésnek bizonyul.

Régen, — a mi tanítónőnk úgy állott előttünk, hogy annál tökéletesebb teremtménye nincs ennek a földnek. Próbáltuk is utánozni s micsoda örömeztet, milyen büszkeség támadt bennünk, ha képességet találtunk magunkban ezen utánzásra. — Ha kérdezték tőlem, mi szeretnék lenni, ha megnövök? — csak tanítónő! Ott volt pedig mellettünk az édes anyánk, az ő sokoldalú tudásával s mi mégis sokkal fölöttébb állónak tartottuk tanítónőnket. Én úgy magyarázom ezen jelenséget, hogy az életben szerepelni-vágyás csirája már bennünk van kisgyermekkorunktól. Milyen nagyon fontos tehát, hogy ne akármilyen fölületes emberek irányítsák nevelésünket. Nem beszélek azon szerencsésekről csupán, — akiknek módjuk van gyermekeik mindenoldalu neveléséről gondoskodni s azt szemmel kísérni. — Beszéljünk a szegényebb osztály gyermekeiről, kik már előre tudják, hogy csak szolgaság a sorsuk.

A gyermek, — az gyermek! — a gazdag épügy, mint a szegény. A szegény épügy érzi az ő létjogosultságát, mint a módosabb. „Ki nem emlékezik életében a korra, amidőn a legcsudálatosabb, legóriásabb jövőt valószínűbbnek tartá, mint azt, hogy belőle valaha közönséges ember váland...!” (Eötvös) — Bármilyen környezetben éljen azonban a gyermek, —

rá kell szoktatni: a *szelidség*, — a *tisztelet*, — a *szelid tudás*, — a *szerepnység* és *kötelességtudás* *erényeire*. Ha ezen erényekkel együtt nő fel, józan esze — belátása — önmérséklésre fogja inteni s mindig megtalálja majd felnőtt korában a módot, mely szerint élnie kell.

A nagyravágyás a legnagyobb hiba, melybe a gyermek leghamarabb beleesik. Ha már a szülők elmulasztják gyermekeiket úgy nevelni, hogy nagyravágyók ne legyenek, a tanítósnak volna kötelessége intő példákkal rávezetni a gyermekeket, hogy szerencsés csak az lehet az életben, aki megmarad azon korlátok között, ahová az emberi sorsa helyezte.

Milyen visszahatást szül a mai cselédség viselkedése! A jóérzésű emberek kényes helyzetben vannak egy ilyen cseléd típus mellett. Ilyen korban már nem sokat használ a szoktatás, az intelem. Műveletlen lelke csak bosszuállásra hajlamos, — így aztán megtörténhet, hogy drága pénzünkért nagy ellenséget tartunk magunk mellett.

Mindenkor szép hivatás volt a tanítónői pálya. E pályán érvényesülhet a nő igazán, a maga nőiségében. Ha kedve, türelme volna a gyermekekkel foglalkozni, úgy, ahogy ezt a hivatottság megköveteli, én azt hiszem, hogy a mai társadalmi élet sok visszássága megszűnne, — vagy legalább is tompitva lenne. Nekem volt egy tanítónőm, akinek az egyénisége még ma is szemem előtt lebeg. Az tökéletes nevelő, — feleség, — anya és társadalmi lény volt. Mi minden szép, magasztos hivatást be tud tölteni a nő, ha a lelke művelt, finom?!

Ilyen, — az emberszeretettől, jóságtól, szelid türelemtől átítatott tanítónőkre van a mai társadalomnak szüksége. Nem kell lekicsinyelni a női munkát. Bölcsönköltől kezdve a nő vezet, befolyásolja éle-

tűnkét. Nemcsak a leánygyermek, de a fiu gyermekek lelke is úgy formálódik, amilyen nő vezetése alá kerül.

Hiszen: „A férfi sorsa, a nő!” Tud a nő gyöngédsége mellett erélyes is lenni, ha a nevelés úgy kívánja. Az igaz, hogy a nőnek nincs pihenése egy pillanatra sem, ha női hivatását óhajtja betölteni. A munkásságot azonban úgy meg lehet szokni, hogy észre sem veszi a fáradtságot, mert a nemes cél elérése folyton sarkalja és szép reményekkel biztatja. Így merül aztán ki életünk; gyönyörűséget csak az ad, ha munkánk eredményét szemlélhetjük.

Vajjon, hányán érzi egy a maga igazában a tanítónői pálya hivatottságát? Csak azokat állítanám oda nevelésre! Nem elég csak az úgynevezett tantárgyakra megtanítani a leánygyermeket. Már az első osztálytól kezdve hangsúlyozni kell a leány előtt, hogy ha megnősz, kell tudnod: sütni, főzni, varrni, mosni, vasalni, takarítani, rendet csinálni. Már most is kell segíteni dolgozni, de igyekezz leánykám, hogy te úgy megcsináld minden dolgodat, hogy más olyan szépen ne tudja. Így kezdjük a munkásság mellett önállóságra is nevelni a leányokat. Ha önállóságot sikerül a leányokba nevelni, önérzetük nem engedi meg, hogy másokat majmoljanak. Viszont okos észszel azt is belátják, hogy mi illeti meg őket.

Ha pedig a józan belátás vezetné a világot, sokkal több volna a megelégedett ember.

Az lenne szép rendje a világnak, ha minden ember átérzné az ő hivatottságát s megmaradna a helyén, melyre az Ég Urától küldetett s nem akarna kontárkodni sem tétével, sem viselkedésével.

Judit.

Márciusi napok után.

Márciusi napok tündöklő zászlaja,
Kossuth szellemének aranyos záloga.
A multnak emléke szívemmel egyesül,
Mint hősök tettei: hazámért lelkesül.

De élts! — mert élned kell, szent eszmék
nagysága!

Árva magyar-nemzet viharvert virága.
Viharvert virágot lángok veszik körül,
A népek nagyjai és árva nemzetünk.

Szondra Ödön.

HIVATALOS RÉSZ.

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelőjétől.
2219/1925. szám.

**Valamennyi állami elemi iskola
Tekintetes Gondnokságának.**

A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur 1925. évi 232. számú rendelete szerint az államilag díjazható hitoktatóknak állami javadalmazása tárgyában kiadott 1923. évi 5222. eln. számú rendelet 2. §-a szerint a hittant csak mellékfoglalkozásként tanító óraadó hitoktatók közül, az állami költségvetés terhére csak azok díjaztatnak, akik:

1. bármilyen állami tanintézetben,
2. akik a székesfővárosi községi, társulati és magánközépiskolákat kivéve, bármilyen gimnáziumban, reál- és leányközépiskolában és képzőben tanítanak.

Az előbb említett rendelkezés téves értelmezése folytán, az állami elemi iskolákkal kapcsolatban működő továbbképző (kisebb fokozatú) gazdasági népiszkolák óradijas hitoktatóinak igen nagy része a hitoktatói óradijának a miniszter ur tárcája terhére való engedélyezését kérelmezte.

A népoktatási törvény 50. §-ából, illetőleg az 1902. évi 66569. itteni számú ren-

delet 2. §-ából világosan kitűnik, hogy a polgári község köteles az ismétlő tanköteles koru gyermekek részére a törvény követelményeinek megfelelő ismétlő oktatásról gondoskodni.

A gazdasági továbbképző iskola tulajdonképeni iskola lévén, kétségtelen, hogy annak fenntartása a község kötelessége és pedig még abban az esetben is, ha az a gazdasági továbbképző (ismétlő) iskola állami elemi iskolával kapcsolatos.

Minthogy pedig az 1902. évi 44.246. sz. rendelettel kiadott Utasítás 70. §-a értelmében az 1868. évi XXXVIII. t. c. 57. §-ából folyólag az ismétlő tankötelesek vallásoktatása felől a hitfelekezetek kötelesek gondoskodni, felkérte az egyházi főhatóságokat, intézkedjék az iránt, hogy az egyházi főhatóságokat érintőleg az összes továbbképző (kisebb fokozatu) valamint a községi jellegű önálló gazdasági népiszkolákban a vallásoktatás a megfelelő óraszámban elláttassék.

Az említett iskolákban a vallásoktatás ellátásával kapcsolatban felmerülő, s az 5222-1922. eln. számú rendelet alapján figyelembe vehető óradijak a fentebb előadottak alapján az egyházi főhatóságot terhelik

Szolnok, 1925. március 27-én.

A hiv. főnök helyett:
Dr. Halmos Andor s. k.,
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelője.
2167/1925. szám.

**Valamennyi népoktatási intézet
Tekintetes Igazgatóságának.**

A m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter ur 69325/1924. VIII. a. számú rendeletével megengedte, hogy az iskolás gyermekek szülei és ismerőseik körében az Eötvös-alap javára gyűjthessenek és az eredményről 1924. évi december 31-ig elszámoljanak. Az Eötvös-alap elnökségé-

nek folyó évi 108 számú irata szerint vármegyénk területéről 108 iskola a mai napig sem öszeggel, sem gyűjtővekkel nem számoltak el.

Mivel a Pénzintézeti Központ közbenjöttével a gyűjtés lefolyásáról és eredményéről rövidesen el kell számolnia az elnökségnek, felhivom az érdekelt állami, községi, rkath., ref.; izr. és uradalmi elemi iskolák és gazdasági népiszkolák vezetőit, hogy egy a gyűjtőveket, valamint az esetleg birtokukba lévő összegeket haladéktalanul küldjék be Budapestre az Eötvös alap Elnökségéhez s annak megtörténtét ide is jelentsek be.

Szolnok, 1925. április 9-én.

Bihary István s. k., kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelője.
2408/1925. szám.

Néptanítóink figyelmébe ajánlom *Bartháné, Parizsa Biri* áll. tanítórőnek „*Biri néni meséi*” című könyvecskéjét, — mely rendkívül kedves anyagot nyújt mesedélutánok rendezésénél. A mű a szerzőnél rendelhető meg Jászberényben.

Szolnok, 1925. április 1-én.

A hiv. főnök helyett:
Dr. Halmos Andor s. k.,
kir. tanfelügyelő.

Iskolánkívüli népművelés.

Rovatvezető: SZATHMÁRY LAJOS népműv. titkár.

Szobrot Pósának!

E lap elevenítette fel legtudatosabban Pósa emlékét. A terv már évek óta élt Pósa diszes siremlékének felállítására vonatkozóan, de aludt. Az volt a terv, hogy Pósa szobrának kisebb másolata diszítse sirját. De a Pósa szobor elé állt a világháboru.

Hogy e lap rámutatott Pósa elfelejtett sirjára s néhány napilap is észrevette és szóvátette. Így fordult a fővárosi intéző köreinek figyelme is az elhagyott sirra és elfeledve vagy figyelmen kívül hagyva a Petőfi Társaság által táplált tervet, mivel még nem áll Pósa szobra, a sirra állította a diszes emlékét.

E lap érdeme az első figyelem.

Mily nagyszerű lenne, ha Pósa szobrának érdekében is eredményes mozgalmat indíthatna.

Pósa szobra a nemzet kincse lesz. De a felállításához szükséges tőkét Pósa neveltjei, a gyermekseregek útján kell összehozni, s természetesen sokat tehet ez irányban a Pósa dalaival vigadó ifjuság is.

Mi tanítók vagyunk, a gyermekek s az ifjuság tábormokai. Álljunk az élükre és mozdítsuk meg őket Pósa szobrának felállítására! Az a szobor legyen a mi büszkeségünk és zarándok helyünk!

Meg fog mozdulni a Petőfi Társaság. Tegyük előbb mi tanítók!

Pósa több a pusztá irónál. Ő a nemzet-nevelők apostola, aki pennájával jelölt utat. Legyünk mellette és ezt szobrának felállítása érdekében kifejtett munkánkkal bizonyítsuk be!

Pósa emlékével, szellemével szebbnél szebb, értékésnél-értékesebb előadás-sorozatokat tölthetünk meg. Tegyük a Pósa szobra javára!

Begyűlt összegeinket küldjük be az Én Ujságomhoz Budapest, VI. Andrassy-u. 16. alá.

Mozgalmunk megindítja a napilapokat. Pósa neve beharangozza nemcsak csonka, de a nagy Magyarországot. Magyart, ébreszt. De előbb ébredjünk fel magunk!

Szobrot Pósának!

Szabó Lajos.

(Kenderes.)

A jászberényi áll. tanítóképző tanulmányi kirándulása.

Írta: Markscheidt Károly, áll. el. iskolaigazgató.

Régi vágya teljesült a jászberényi áll. tanítóképző igazgatójának Balázs Bélának akkor, amidőn f. évi február hó 11—13. napján 3 napon kirándulásra vezethette az V. éves növendékeket Hódmezővásárhelyre és Szegedre. Ezen kirándulásban részt vettek: Tanai Antal, Siemeisler János, Bodor Dénes és Halmos Péter tanítóképzőintézet tanár, Jászberény r. t. város részéről Muhoray Zoltán v. jegyző, tanügyi előadó, a megyei népműveléstől Szathmáry Lajos népművelési titkár, Keszthelyi István vármegyei tanítótestületi elnök, Kupits Ferenc áll. tanító és én.

Ezen kirándulásnak első iskolái voltak azok a kirándulások, amelyeket éveken keresztül végzett a tanítóképző a jászberényi tanyai állami elemi népiskolákban. Az új tanítóképzői tantervvel kapcsolatosan oly tanítókat akarnak képezni, akik a tanyai iskolákban reájuk váró feladatokkal teljesen tisztában vannak.

Nagyon helyesen választotta meg a jászberényi tanítóképző igazgatója azon utat, mely intézete egyéni jellegének kidomborításához vezet. Felismerte intézetének elhelyezkedésétől megszabott különös szerepét, a tanyai élet megismerése és a hazai analfabétizmus beható tanulmányozása alapján pedig azt is tudja, milyen országos fontosságú dolog a tanyai tanítókodásra való előkészítés. Lássuk, mit végzett a jászberényi áll. tanítóképző. 1922-ben egy *tanyai pedagógiai napot* tartott, amelyre a vallás és közoktatásügyi miniszter ur 3 külön előadót küldött ki, 1923—24-ik tanév telén az intézet tanárai és IV. éves növendékei *24 népművelési előadást* tartottak a jászberényi tanyai iskolákban; az igazgató a növendékekkel

együtt elkészítette Magyarország községeként áttekinthető analfabéta térképét. Ezek voltak kiinduló pontjai annak a hódmezővásárhelyi tanyai iskolai kirándulásnak, amely a megszokott iskolai kirándulás keretét átlépte. E kirándulás célja volt a hódmezővásárhelyi külterületi népoktatás és népművelés tanulmányozása. Nézzük, hogyan folyt le ez az első ilyen tanulmányi kirándulás.

Február hó 10-én este indult csapatunk utnak s 11-én reggel 6 órakor értünk Vásárhelykúlas tanyai központ vasuti állomására. Az állomáson várt bennünket Szabó Gyula áll. el. iskolai tanító és a külterületi tantestület 15 tagja. A fél 7 órai vonattal érkezett meg Zoltán Ferenc áll. el. iskolai igazgató Balázs Béla tanítóképző intézeti igazgatóval s néhány tantestületi taggal Hódmezővásárhelyről s az üdvözlő szavak elhangzása után kezdetét vette a tanyaközpont megtekintése. Első utunk Gregus Máté mintaszerűen berendezett tanyájára vitt, hol a faiskola és a sertéshizlaló telep lepelt meg bennünket. E derék gazdának sok érdeme van a tanyai központ kialakításában. Van itt minden, ami egy faluvá szervezkedő telep iparának, kereskedelmének és kulturájának emeléséhez szükséges. E tanyai központban a hősök szobra már fel van állítva. E szobor előtt mondott szép, talpraesett beszédet K. Tóth Bálint gazda, amelyre Balázs Béla válaszolt. A növendékek énekeltek és koszorút helyeztek a hősök szobrára. E tanyaközpont fejlődését a világháború megakasztotta s most iparkodnak pótolni mindazt, amit elmulasztottak.

E tanyai központ iskolájában ugy 10 óra körül Szabó Gyula tanított földrajzot a III—IV. osztályban. Végzet tanításával mesteri módon domborította ki az irredentizmust. Ugyancsak ezen iskolában Hidi Mihály tanított az I., V. és VI. osztályban

Melléklet a Népművelés

1925. évi május hó 4—5. számához.

Egyesületi élet.

13/1925.

Meghívó.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Általános Tanító Egyesület f. évi június hó 6-án délután 3 órakor Mezőtúron a ref. főgimnázium tornatermében

rendes közgyűlést

tart, melyre az egyesület tagjait, a vármegye összes tanítóit és a tanügybarátokat tisztelettel meghívjuk.

Június hó 6-án reggel 8 órakor a mezőtúri ref. el. iskolában *választmányi ülést*, délután 3 órakor *Temetkezési Egyesületi közgyűlést* tartunk, amelyre a tisztviselői kart, a választmányi és Temetkezési Egyesületi tagokat hívjuk meg kártársi szeretettel.

Tárgy: A közgyűlés előkészítése.

Szeretettel várunk mindnyájukat. Jöjjetek el mindnyájan!

Szolnok, 1925. évi május hó 6-án.

Greczmajer Károly,
vm. tanítóegyesületi titkár h.

Keszthelyi István,
vm. tanítóegyesületi elnök.

A közgyűlés tárgysorozata:

1. Hymnus eléneklése.
2. Elnöki megnyitó.
3. Titkári jelentés.
4. Az iskolán kívüli népművelés megszervezése falun a testneveléssel kapcsolatosan. Előadó: Vitéz Nagy László karcagi ref. tanító.
5. A tanítóképzés reformja és a nyolcosztályú népiskola. Előadó: Méhes Endre szolnoki áll. isk. igazgató.
6. Tanítói otthon létesítése. Előadó: Veress Mihály szolnoki áll. ig.-tanító.
7. Pénztári jelentés. Az 1925-26. tanévi költségvetés megállapítása.
8. Általános tisztújítás.
9. Indítványok.
10. A közgyűlés berekesztése.
11. Szózat eléneklése.

Tájékoztató.

Akik éjjeli szállásra reflektálnak vagy a közebeden óhajtának résztvenni, azok sziveskedjenek június hó 1-ig Tóth József mezőtúri áll. isk. igazgatónak ezt bejelenteni.

A szolnoki és környékbeli választmányi tagok június hó 5-én d. u. fél 5 órakor indulnak vonattal Mezőtúrra.

A többi kartárs Szolnokról június 6-án délben a fél tizenkettőkor induló vonattal utazik.

Meghívó.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tanítóegyesület központi választmánya a f. évi közgyűlés helyéül Mezőturt s idejéül 1925. június 6-át állapította meg. A központi választmány ezen határozatát a mezőturi tanítószórág örömmel vette tudomásul s úgy Mezőtúr r. t. város közönsége, mint a mezőturi tanítószórág a vármegye tanítószórágát fontos tanügyi munkájának végzésére s a gyűlés után este a Tanítóegyesület által rendezendő Jókai ünnepélyre szívesen várja és látja.

Abban a biztos reményben hívjuk meg városunkba a vármegye tanítószórágát, hogy szívesen és örömmel jön hozzánk.

A mezőturi rendező bizottság már most felkéri a vármegye tanítószórágát, hogy akik éjjeli szállást óhajtanak igénybe venni és akik a június 6-iki közvacsorán részt akarnak venni, ebbeli szándékukat Tóth József mezőturi áll. el. isk. ig. tanítónál feltétlenül jelentsék be 1925 június hó 1-ig.

Mezőtúr, 1925 ápr. 16-án.

Rendező bizottság

Tájékoztató.

1. A választmány tagjait és a pesi vendégeket 5-én este a 6 órai vonathoz várjuk és elszállásoljuk. Megérkezés után mindenki megvacsorázik a szállásadójánál. Vacsora után találkozás a ligetben.

2. 6-án, szombat reggel 8 órakor választmányi gyűlés a központi ref. iskola gyűléstermében.

3. 6-án a déli 1 órás vonattal érkező közgyűlési tagok fogadása az állomáson.

4. 6-án fél 2-től fél 3-ig közebed az ipartestületi vendéglőben,

5. 3-ig temetkezési gyűlés a központi ref. iskola gyűléstermében.

6. 3 órai kezdettel közgyűlés a főimn. tornatermében.

7. A gyűlés eltart fél 8-ig. Fél 8-tól fél 9-ig öltözködés a kijelölt termekben.

8. Fél 9 órakor kezdődik az estély. A tánc reggel 5 óráig tart.

9. Visszautazni az éjjel 1 és reggel 6 órai vonattal lehet.

Meghívó.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Általános Tanítóegyesület 1925. évi június hó 6-án este fél 9 órai kezdettel Mezőtúron az Ipartestület színháztermében zártkörű táncmulatsággal kapcsolatos

Jókai-estélyt

rendez. melyre t. Cimedet kedves családjával együtt tisztelettel meghívja a

Rendezőség.

A tiszta jövedelem fele része a Szolnokon felállítandó „Tanítói Otthon” és fele része a „Jókai síremlék” javára fordítatik. Felülfizetéseket a jótékony cél érdekében köszönettel fogadunk és hírlapilag nyugtázzunk.

Helyárok: Személyjegy 30.000 K és a vigalmi adó. Családjegy 3 személyig 70.000 K és a vigalmi adó.

M ű s o r :

1. Magyar vigjáték nyitány Kéhler Bélától, előadja a mezőturi ref. főimn. ifj. zenekara, Vécsei Arthur főimn. zene-tanár vezetése alatt.

2. „Ünnepi dal” Szabados Bélától, előadja a mezőturi tanítók férfikara.

3. Ünnepi beszéd. Tartja: Bihary István kir. tanfelügyelő.

4. Quartett Dvorzsaktól, I. heg. Fáy László, II. heg. Bordács József, viola Bor-sos Dezső, cselló Csépany László.

5. Chopin: Ballada A-s dur. Zongorán előadja: Székelyhidy Kató művésznő.

6. Jókai Mór: A lengyelek fehér asz-szonya. Előadja: Horváth József áll. tanító.

7. Cselló: szóló Fichtner Sándortól sextett kísérettel, játsza: Csépany László VIII. o. főimn. tanuló.

8. A „tavasz”. Karschner Heinrich-től. Éneklí a szolnoki tanítói vegyeskar.

9. a) Maon Ligth szerenád Neil Mor-ret-től;

b) Gavott: „Die Lautenschlägerin” Komzák Károlytól, előadja: a mezőturi ref. főimn. ifj. zenekara, Vécsei Arthur főimn. zenetanár vezetése alatt.

Miniszteri elismerés.

A szolnoki áll. iskolák tanítótestülete f. évi április hó 22-én tartott értekezletében Dr. Halmos Andor kir. tanfelügyelő meleg szavakkal üdvözölte Törös Sándor igazgató-tanítót 40 évi buzgó tanítói szolgálata után történt nyugalomba vonulása alkalmából. — Tolmácsolta a miniszter úr elismerését, valamint Bihary István vármegyénk nagyérdemű kir. tanfelügyelőjének szíves üdvözlét; röviden bár, de megható érzéssel méltatta az ünnepelt igazgató-tanító 40 évi működését, melynek elismeréséül a V. K. M. ur dicsérő okmányát átnyújtotta az ünnepelt kartársnak példaadó baráti szeretettel.

Majd Keszthelyi István a vármegyei Tanítótestület elnöke szólott az ünnepelt-

hez, hogy a vármegyei tanítószórág nevében búcsút vegyen nyugalomba vonult kartársától.

Veress Mihály igazgató-tanító szintén hálásan emlékezett meg az ünnepelt barátjának nagy érdemeiről, amennyiben alkalmá volt őt ismerni és vele egyetem-ben éveken keresztül a bércei Kárpátok-tól koszoruzott beregmegei sikon lakó magyarnép hazafias kulturáját és a magyar eszmét ápolni és fejleszteni.

Az ünnepelt kartárs átható érzéssel köszönte meg a hozzá intézett szavakat, miközben kijelentette, hogy reá nézve az volna a legszebb kitüntetés, ha hazánk testéről elszakított területek visszaszerzetnének, hogy 40 évi szolgálatában nevelt nemzedék körében élvezhesse az érdembe hozott nyugdíját. (m. e.)

3058 – 1925.

Az Eötvös-alap elnöksége kéréssel fordult tanítézetek igazgatóihoz, hogy a Magyarországi Tanítók Eötvös-alapjának Péterfy Sándor Leányotthona berendezésére és felszerelésére a folyó tanévben rendezzenek 1—1 iskolai ünnepélyt, vagy ifjusági előadást s a befolyó jövedelmet juttassák el az Eötvös-alap elnökségéhez, a megküldött csekk után. Az Eötvös-alap elnökségének e kérését melegen ajánlom felkarolásra népoktatóinknak.

Szolnok, 1925 április 24-én.

Bihary s. k.,
kir. tanfelügyelő.

Tájékoztató a szünidei kirándulásunkról.

Értesitem a kartársakat, hogy a f. évi július hóban, a beírások után Eger, Miskolc és Diósgyőr természeti szépségei, —

történelmi emlékei — és ipartelepeinek megtekintését vettük tervbe.

A kirándulás legfeljebb 4 napot vesz igénybe. Kartársaink e helyeken készséggel vállalkoztak kalauzolásunkra, elszállásolásunkra. Ezért reményünk van arra, hogy ez a kirándulásunk is aránylag kevés költséggel kellemes és tanulságos lesz. A kiránduláson részt vehet a vármegye minden tanítója s családjának a tagja.

Hogy az elszállásolásban zavarok ne álljanak, előre tudunk és jelezniünk kell a kirándulás helyein a résztvevők számát.

Felkérjük azért a kartársakat, hogy a kiránduláson való részvételüket alulírott nál (Szolnok, Madách-ucca 2435) június hó 1-ig jelentsék be s egyidejűleg személyenként 20000 korona részvételi díjat fizessenek be.

Bizonyítanom fölösleges, hogy az ilyen kirándulás a kartársi jó viszony fejlesztésére, nemes szórakozásra és tanulásra milyen jó alkalom. Kivánatos azért, hogy mentől többet vegyünk részt azon.

A kirándulás pontos idejét, részletes tervét a vármegyei ált. tanítóegyesület közgyűlésén Mezőtúron fogjuk közölni.

Veress Mihály.

A Szolnokon felállítandó Tanító Otthon javára

a szolnoki VI. ker. áll. el. iskola 268 600 K,
cibakházai állami elemi iskola 190.000 „,
turkevei állami elemi iskola 446.075 „,
és jászalsószentgyörgyi róm. kath. iskola
200.000 koronát adományozott.

Temetkezési egyesületünk elnöksége értesíti az igen tisztelt tagokat, hogy Pálmay kartársunk elhalálozása folytán felmerült költségek fedezésére felnőttek után 10.000, és 7 éven aluliak után pedig 5000 korona fizetendő, — mely összegek befizetését sürgősen kéri

Az elnökség.

számtant és mértant a gazdálkodót érdeklős az életből vett példákkal.

Ezen egypár tanítási óra nagyon meglepett bennünket, mert semmi nem bizonyította, hogy tanyán vagyunk. Minden, az iskola épülete, felszerelés, a tanulók és tanítók, mind azt mutatták, hogy egy rendes viszonyok között működő belterületi iskola központjában vagyunk. Van itt tanonciskola is.

Az iskola belélete után érdeklődő gazdák nagy száma és a jelenlevő kült. tanterők lehetővé tették azt, hogy egy bizalmas eszmecsere fejlődhesen ki. Megtárgyaltattam a helyi tanmenet. Megállapítottam az, hogy a ma használatban levő tankönyvek a tanyai speciális viszonyoknak nem felelnek meg, szóval a tanyavilág gyermekének teljesen külön tankönyvre van szüksége. Nem helyes az egy tantermes, de két tanítós iskolának óratervi időbeosztása sem, mert a délutáni tanítónak alig 1-2 óra áll rendelkezésére, ami pedig a mai túltömött tanterv mellett nem elégséges. Szóval a tanterv reduktió is fölötte szükséges.

Helyesléssel találkozott a jelenlevő gazdák részéről és K. Tóth Bálint ama bejelentése, hogy igen is, helyes uton járt a Csongrádvármegyei ált. tanítóegyesület akkor, amidőn minden tanyai iskola mellé 3-4 hold földet kér gyakorlóterületül, mert csakis így lehetséges megfelelő nevelés és így kerülhet ki a tanítói karból oly egyén, aki helyes és megfelelő irányt tud adni a tanyai gazdálkodó népnek. Ezen eszmecsere után az egész kiránduló társaság a tanyai központi olvasó körbe vonult, hol a tanítótestület és a gazdák vendégszeretete izletes ebédvel várt bennünket. Ebéd végeztével, amelyen az üdvözlő szavak nem maradtak el, gyalog indultunk a 6 km-re fekvő kutasai iskolához. Ezen tanyai iskola az ország legmodernebb típusú tanyai iskolája, egyszerű,

izléses, rendes, tiszta épület. Beosztása is sokkal jobb, mint a jászberényi tanyai iskoláké, de kisebb. Vannak régi és új típusú iskolák. Ugymint a jászberényi áll. iskolák, ezek is téglalap alakúak, amelynek egyharmad része tanterem, míg kétharmad része tanítói lakás céljaira szolgál. egymás mellett 2 ajtó nyílik a széles folyosóról a tanítói lakásba, illetve a tanterembe. Ezen ajtók előszobába vezetnek s innen a tanterembe, illetve a tanítólakásba. A tanítói lakáshoz 2 nagy szoba, konyha, kamra, padlás és pince tartozik és külön elkerített vastag dróthálóval bíró baromfi udvar és kert. Az egészségügyi szabályoknak úgy a tanítói lakás, valamint a tanterem megfelel. Az udvar pedig fenyőkkel és diszbokrokkal diszkertté van átalakítva...

A tanterembe lépve meglepett bennünket az érdeklődő szülők sokasága, az ifjusági egyesület ünneplőbe öltözött fiú és leány tagjainak nagy száma. Szinte szomorúan néztem az itt felállított szép, izléses színpadot s arra gondoltam, hogy mikor látok ilyeneket a jászberényi tanyai iskolákban. Először azt gondoltam, hogy soha, de később, amikor collegáimat sorba szedtem és futó pillantást vettem tanítói működésükre, érlelődött meg bennem az a tudat, hogy nálunk is úgy lesz, mert erre mi is képesek vagyunk. A jászberényi tanyák is alkalmasak erre, csak kitartó munkát kell végezni s akkor a siker el nem maradhat....

Balázs Béla igazgató kérésére Dely Lajos áll. tanító az ifjusági egyesület vezetője és megteremtője röviden ismertette az egyesületek keletkezését, célját és működését. Itt 35 tanyai iskola közül 20 mellett van működő ifjusági egyesület.

Helyes és szükséges kezdő lépés volt tehát a jászberényi áll. tanítóképzője. Bemutatta növendékeinek, hogy mit lehet

tanyán mivelni, ha a népnek megértő, szerető tanítója van. Láttuk a hódmezővásárhelyi sósalmi iskolákban az ifjusági egyesületet. Láttuk, mint nyílik alkalom a háborus és forradalmi évek hiányos oktatásainak pótlására. A serdülő korban levő fiatalok szórakoztatásáról, érzelmeik neveléséről, izlésük finomításáról és az ösztetartásról nagyon szép képet alkothattunk magunknak. Itt Dely kartársunk igen szép eredményeket ért el. Az egyletnek vannak rendes (14-20) éves és pártoló tagjai. A rendesek semmi, a pártoló tagok pedig évi 10—10.000 K. tagsági díjat fizetnek. Tulzás nélkül irhatom ide, hogy amit itt láttunk és hallottunk, az várakozáson felül volt.

Hát még a gazdakörök. A város határában levő 35 tanyai iskola mindegyike mellett van olvasóegylet (gazdakör); 30 iskolakörzetnek van külön gazdaköre 3-4 helyiséggel, 4-nek az iskolához hozzáépítve, 1-nek pedig az iskolai tanteremben. Ezen gazdakörök célját az ottani tanerők teljesen megértik, mert hisz legtöbb tanyán itt sincs templom, sem piac, sem vásár, sem korcsma nincs. Pedig a tanyai népnek is megvan az a jó tulajdonsága, vágyódása, hogy szeret összejönni. Az iskolai tudás mélyítése, fejlesztése és a helyiszokások megbeszélése csakis itt lehetséges.

A tanító népművelési munkája itt igen szép eredményeket ért el.

(Folyt. köv.)

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Iskolánkülső Népűvelési Bizottsága.

Szám: 261—1925.

Valamennyi községi Népművelési Bizottság tekintetes elnökségének.

Mihez tartás és további eljárás végett közöljük a Tek. Bizottsággal, hogy a különféle ismeretterjesztő (elemi ismeretter-

jesztő, népfőiskolai, szabadegyetemi) tanfolyamok 1924—1925. évi beszámoló jelentésére nézve vallás- és közokt. Miniszter Ur 27062—1925. VIII./a ü. o. számú rendeletével a következőképpen intézkedett:

1. A tanfolyamok befejezte után, vagy ahol a tanfolyamok már előbb befejeződtek, e rendelet kézhezvétele után 3 héten belül az előadói kar által záróértekezletet kell tartani a tanfolyam évi működéséről való beszámolás végett.

2. Az értekezleten a tanfolyamvezető s az előadók beszámolnak végzett munkájukról, különös figyelemmel a következőkre: a) ahány órát tartottak a tanfolyam tartama alatt az egyes tárgykörök-ből; b) mennyiben s mily változtatásokkal sikerült feldolgozniok a betérjesztett tanmenetben előirányzott anyagot miféle körülmények gátolták őket a tananyag teljes feldolgozásában; c) miféle tapasztalatokat szereztek a tananyagra, tanítói és nevelői eljárásukra s a hallgatóságra vonatkozóan?

Abban az esetben, ha az előadótestület valamelyik tagja az értekezleten való megjelenésben akadályozva lenne, a fentiekre vonatkozó beszámolóját írásbelileg terjessze be a jegyzőkönyvhöz való csatolása végett.

3. A szerzett tapasztalatok alapján az előadó testület az értekezleten beszélje meg azokat a javaslatokat, amelyeket a jövőre vonatkozóan a tanfolyam szervezésére, adminisztrációjára, a tanfolyam benépesítésére, a kellő látogatottság biztosítására, az előadókra, a tanfolyam tárgy- és óratervére, a tananyagra, a tanmenetekre, a tanítási és nevelési eljárásra, a tanfolyam népszerűsítésére, a tanfolyam költségeinek fedezésére s végül a sajátos viszonyok javalta egyéb helyi kívánalmakra nézve az előadótestület szükségesnek tart.

4. Az értekezletről részletes jegyzőkönyv irandó, amelyet az értekezlet megtartása után legkésőbb 1 héttel Bizottságunkhoz be kell terjeszteni.

5. E jegyzőkönyvhöz csatolandó.

a) Statisztikai kimutatás a beiratkozott, továbbá a tanfolyamon látogatási bizonyítványt kapott hallgatók számáról (nem, kor, foglalkozás, vallás, anyanyelv s iskolai végzettség szerint) ez utóbbiaknak névsora is melléklendő a 6. pont alatt említett anyakönyv alapján.

b) Kimutatás az előadókról (nem, foglalkozás és vallás) szerint.

c) A tanfolyam részletes számadása.

d) A tanfolyamvezető összefoglaló évi jelentése a tanfolyam egész évi működéséről, föltüntetve a tanfolyam életének minden megörökítésre méltó mozzanatát.

e) Azok az esetleges szabályzatok, határozatok, amelyeket az előadó testület a tanfolyammal kapcsolatban bármely tekintetben készített, illetőleg hozott, pl. rendtartás stb.

6. A szóbanforgó tanfolyamokról látogatási bizonyítványt csak azok a tanfolyami hallgatók kaphatnak, akik a tanfolyam kezdetétől fogva annak befejeztéig a tanfolyamot huzamosabb megszakítások, vagy gyakori elmaradozások nélkül rendszeresen látogatták. Azokról a hallgatókról, akik látogatási bizonyítványt kaptak, anyakönyvet kell vezetni.

Látogatási bizonyítvány uralpok (indexek) a vallás és közoktatásügyi miniszteriumtól megérkeztek. Az önköltségi ár megtérítése fejében azokért példányonként 500 kor. fizetendő.

7. Felhívjuk a Tek. Bizottság útján az előadó-testületeket arra, hogy a tanfolyamok záróértekezletének és beszámoló jelentésének pedagógiai fontosságát átértve, e rendeletben foglalt kívánalmaknak teljes mértékben igyekezzenek eleget tenni, an-

nál inkább, mert tapasztalataikat és javaslatukat a vallás és közoktatásügyi miniszterium által a tervbevett tájékoztató tantervek és vezérkönyvek kiadásánál felhasználni és értékesíteni szándékozza.

Hazafias üdvözléssel:

Szolnok, 1925. március 30-án.

Bihary s. k. Szathmáry Lajos s. k.
ügyv. elnök, kir. tanfelügyelő. ódm. népműv. titkár.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Iskolánkülső Népűvelési Bizottsága.

Szám: 266—1925.

Valamennyi községi Népművelődési Bizottság tekintetes elnökségének.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur 27.077—925. VIII. a ü. o. sz. rendelete szerint a f. tanévben az iskolánkülső népművelési tevékenység ország-szerte nagy mértékben fellendült s ezzel kapcsolatban a vetítettképes előadások száma is megsokszorozódott, még pedig olyan mértékben, hogy a vezetése alatt álló miniszterium diapositiv-központja, amelyből a vetítettképes előadásokhoz való képsorozatok kölcsönöztenek, az utóbbi fél év alatt a tizszeresnél is nagyobb forgalmat ért el. E megnövekedett forgalomnak egyik következménye az lett, hogy az igényeket nem lehet teljes mértékben kielégíteni, a másik következménye pedig, hogy a kikölcsönzés ténye, amelynek eddig pénzügyi hatása alig volt, most már pénzügyi szempontból is jelentőséget nyert, mert a képsorozatok a folytonos ide-oda szállítás alatt megrongálódnak, tehát pótlásra szorulnak és mert a szállítások céljaira szükséges csomagolás költségei is figyelembe veendő kiadásokat okoznak.

Az ilymódon felmerülő költségeket a rendelkezésre álló költségvetési hitelből nem fedezheti. Ezért elhatározta, hogy a

történelmi emlékei — és ipartelepeinek megtekintését vettük tervbe.

A kirándulás legfeljebb 4 napot vesz igénybe. Kartársaink e helyeken készséggel vállalkoztak kalauzolásunkra, elszállásolásunkra. Ezért reményünk van arra, hogy ez a kirándulásunk is aránylag kevés költséggel kellemes és tanulságos lesz. A kiránduláson részt vehet a vármegye minden tanítója s családjának a tagja.

Hogy az elszállásolásban zavarok ne álljanak, előre tudnunk és jeleznünk kell a kirándulás helyein a résztvevők számát.

Felkérjük azért a kartársakat, hogy a kiránduláson való részvételüket alulírott nál (Szolnok, Madách-uca 2435) június hó 1-ig jelentsék be s egyidejűleg személyenként 20000 korona részvételi díjat fizessenek be.

Bizonyítanom fölösleges, hogy az ilyen kirándulás a kartársi jó viszony fejlesztésére, nemes szórakozásra és tanulásra milyen jó alkalom. Kivánatos azért, hogy mentől többben vegyünk részt azon.

A kirándulás pontos idejét, részletes tervét a vármegyei ált. tanítóegyesület közgyűlésén Mezölyuron fogjuk közölni.

Veress Mihály.

A Szolnokon felállítandó Tanító Otthon javára

a szolnoki VI. ker. áll. el. iskola 268 600 K,
cibakházai állami elemi iskola 190.000 „ „
turkevei állami elemi iskola 446.075 „ „
és jászalsószentgyörgyi róm. kath. iskola
200.000 koronát adományozott.

Temetkezési egyesületünk elnöksége értesíti az igen tisztelt tagokat, hogy Pálmay kartársunk elhalálózása folytán felmerült költségek fedezésére felnöttek után 10.000, és 7 éven aluliak után pedig 5000 korona fizetendő, — mely összegek befizettetését sűrűsösen kéri

Az elnökség.

történelmi emlékei — és ipartelepeinek megtekintését vettük tervbe.

A kirándulás legfeljebb 4 napot vesz igénybe. Kartársaink e helyeken készséggel vállalkoztak kalauzolásunkra, elszállásolásunkra. Ezért reményünk van arra, hogy ez a kirándulásunk is aránylag kevés költséggel kellemes és tanulságos lesz. A kiránduláson részt vehet a vármegye minden tanítója s családjának a tagja.

Hogy az elszállásolásban zavarok ne álljanak, előre tudnunk és jeleznünk kell a kirándulás helyein a résztvevők számát.

Felkérjük azért a kartársakat, hogy a kiránduláson való részvételüket alulírott nál (Szolnok, Madách-uca 2435) június hó 1-ig jelentsék be s egyidejűleg személyenként 20000 korona részvételi díjat fizessenek be.

Bizonyítanom fölösleges, hogy az ilyen kirándulás a kartársi jó viszony fejlesztésére, nemes szórakozásra és tanulásra milyen jó alkalom. Kívánatos azért, hogy mentől többben vegyünk részt azon.

A kirándulás pontos idejét, részletes tervét a vármegyei ált. tanítóegyesület közgyűlésén Mezőtúron fogjuk közölni.

Veress Mihály.

A Szolnokon felállítandó Tanító Otthon javára

a szolnoki VI. ker. áll. el. iskola 268 600 K.,
cibakházai állami elemi iskola 190.000 „,
turkevei állami elemi iskola 446.075 „,
és jászalsószentgyörgyi róm. kath. iskola
200.000 koronát adományozott.

Temetkezési egyesületünk elnöksége értesíti az igen tisztelt tagokat, hogy Pálmay kartársunk elhalálózása folytán felmerült költségek fedezésére felnöttek után 10.000, és 7 éven aluliak után pedig 5000 korona fizetendő, — mely összegek befizetését sürgősen kéri

Az elnökség.

számant és mértant a gazdálkodót érdeklő s az életből vett példákkal.

Ezen egypár tanítási óra nagyon meglepett bennünket, mert semmi nem bizonyította, hogy tanyán vagyunk. Minden, az iskola épülete, felszerelés, a tanulók és tanítók, mind azt mutatták, hogy egy rendes viszonyok között működő belterületi iskola központjában vagyunk. Van itt tanonciskola is.

Az iskola belélete után érdeklődő gazdák nagy száma és a jelenlevő kült. tanterők lehetővé tették azt, hogy egy bizalmas eszmecsere fejlődhessen ki. Megtárgyaltattam a helyi tanmenet. Megállapítottam az, hogy a ma használatban levő tankönyvek a tanyai speciális viszonyoknak nem felelnek meg, szóval a tanyavilág gyermekének teljesen külön tankönyvre van szüksége. Nem helyes az egy tantermes, de két tanító iskolának óratervi időbeosztása sem, mert a délutáni tanítónak alig 1-2 óra áll rendelkezésére, ami pedig a mai túltömött tanterv mellett nem elégséges. Szóval a tanterv reduktió is fölülte szükséges.

Helyesléssel találkozott a jelenlevő gazdák részéről és K. Tóth Bálint ama bejelentése, hogy igen is, helyes uton járt a Csongrádvármegyei ált. tanítóegyesület akkor, amidőn minden tanyai iskola mellé 3—4 hold földet kér gyakorlóterületül, mert csakis így lehetséges megfelelő nevelés és így kerülhet ki a tanítói karból oly egyén, aki helyes és megfelelő irányt tud adni a tanyai gazdálkodó népnek. Ezen eszmecsere után az egész kiránduló társaság a tanyai központi olvasókördbe vonult, hol a tanítótestület és a gazdák vendégszeretete izletes ebédvel várt bennünket. Ebéd végeztével, amelyen az üdvözlő szavak nem maradtak el, gyalog indultunk a 6 km-re fekvő kutasi iskolához. Ezen tanyai iskola az ország legmodernebb típusú tanyai iskolája, egyszerű,

izléses, rendes, tiszta épület. Beosztása is sokkal jobb, mint a jászberényi tanyai iskolaké, de kisebb. Vannak régi és új típusú iskolák. Ugymint a jászberényi áll. iskolák, ezek is téglalap alakúak, amelyek egyharmad része tanterem, míg kétharmad része tanítói lakás céljaira szolgál. Egymás mellett 2 ajtó nyílik a széles folyosóról a tanítói lakásba, illetve a tanterembe. Ezen ajtók előszobába vezetnek s innen a tanterembe, illetve a tanító-lakásba. A tanítói lakáshoz 2 nagy szoba, konyha, kamra, padlás és pince tartozik és külön elkerített vastag dróthálóval bíró baromfi udvar és kert. Az egészségügyi szabályoknak ugy a tanítói lakás, valamint a tanterem megfelel. Az udvar pedig fenyőkkel és díszbokrokkal díszkerteté van átalakítva...

A tanterembe lépve meglepett bennünket az érdeklődő szülők sokasága, az ifjusági egyesület ünneplőbe öltözött fiú és leány tagjainak nagy száma. Szinte szomorúan néztem az itt felállított szép, izléses színpadot s arra gondoltam, hogy mikor látok ilyeneket a jászberényi tanyai iskolákban. Először azt gondoltam, hogy soha, de később, amikor collegáimat sorba szedtem és futó pillantást vetettem tanítói működésükre, érlelődött meg bennem az a tudat, hogy nálunk is ugy lesz, mert erre mi is képesek vagyunk. A jászberényi tanyák is alkalmasak erre, csak kitartó munkát kell végezni s akkor a siker el nem maradhat....

Balázs Béla igazgató kérésére Dely Lajos áll. tanító az ifjusági egyesület vezetője és megteremtője röviden ismertette az egyesületek keletkezését, célját és működését. Itt 35 tanyai iskola közül 20 mellett van működő ifjusági egyesület.

Helyes és szükséges kezdő lépés volt tehát a jászberényi áll. tanítóképzője. Bemutatta növendékeinek, hogy mit lehet

tanyán mivelni, ha a népnek megértő, szerető tanítója van. Láttuk a hódmezővásárhelyi sóshalmi iskolákban az ifjúsági egyesületet. Láttuk, mint nyílik alkalom a háborús és forradalmi évek hiányos oktatásainak pótlására. A serdülő korban levő fiatalok szórakoztatásáról, érzelmeik nemességéről, izlésük finomításáról és az összetartásról nagyon szép képet alkothattunk magunknak. Itt Dely kartársunk igen szép eredményeket ért el. Az egyesületnek vannak rendes (14-20) éves és pártoló tagjai. A rendesek semmi, a pártoló tagok pedig évi 10—10.000 K. tagsági díjat fizetnek. Tulzás nélkül irhatom ide, hogy amit itt láttunk és hallottunk, az várakozáson felül volt.

Hát még a gazdakörök. A város határában levő 35 tanyai iskola mindegyike mellett van olvasóegylet (gazdakör); 30 iskolakörzetnek van külön gazdaköre 3-4 helyiséggel, 4-nek az iskolához hozzáépítve, 1-nek pedig az iskolai tanteremben. Ezen gazdakörök célját az ottani tantervek teljesen megértik, mert hisz legtöbb tanyán itt sincs templom, sem piac, sem vásár, sem kocsmá nincs. Pedig a tanyai népnél is megvan az a jó tulajdonsága, vágyódása, hogy szeret összejönni. Az iskolai tudás mélyítése, fejlesztése és a helyiszokások megbeszélése csakis itt lehetséges.

A tanító népművelési munkája itt igen szép eredményeket ért el.

(Folyt. köv.)

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Iskolánkivüli Népművelési Bizottsága.

Szám: 261—1925.

Valamennyi községi Népművelési Bizottság tekintetes elnökségének.

Mihez tartás és további eljárás végett közöljük a Tek. Bizottsággal, hogy a különbözőféle ismeretterjesztő (elemi ismeretter-

jesztő, népfőiskolai, szabadegyetemi) tanfolyamok 1924—1925. évi beszámoló jelentésére nézve vallás- és közokt. Miniszter Ur 27062—1925. VIII./a ü. o. számú rendeletével a következőképpen intézkedett:

1. A tanfolyamok befejezte után, vagy ahol a tanfolyamok már előbb befejeződtek, e rendelet kézhezvétele után 3 héten belül az előadói kar által záróértekezletet kell tartani a tanfolyam évi működéséről való beszámolóval véget.

2. Az értekezleten a tanfolyamvezető s az előadók beszámolnak végzett munkájukról, különös figyelemmel a következőkre: a) ahány órát tartottak a tanfolyam tartama alatt az egyes tárgykörök-ből; b) mennyiben s mily változtatásokkal sikerült feldolgozni a betérjesztett tanmenetben előirányzott anyagot miféle körülmények gátolták őket a tananyag teljes feldolgozásában; c) miféle tapasztalatokat szereztek a tananyagra, tanítói és nevelői eljárásukra s a hallgatóságra vonatkozóan?

Abban az esetben, ha az előadótétel valamelyik tagja az értekezleten való megjelenésben akadályozva lenne, a fentiekre vonatkozó beszámolóját írásbelileg terjessze be a jegyzőkönyvhöz való csatolása végett.

3. A szerzett tapasztalatok alapján az előadó tétel az értekezleten beszélje meg azokat a javaslatokat, amelyeket a jövőre vonatkozóan a tanfolyam szervezőjére, adminisztrációjára, a tanfolyam benépesítésére, a kellő látogatottság biztosítására, az előadókra, a tanfolyam tárgy- és óratervére, a tananyagra, a tanmenetekre, a tanítási és nevelési eljárásra, a tanfolyam népszerűsítésére, a tanfolyam költségeinek fedezésére s végül a sajátos viszonyok javalta egyéb helyi kívánalmakra nézve az előadótétel szükségesnek tart.

4. Az értekezletről részletes jegyzőkönyv irandó, amelyet az értekezlet megtartása után legkésőbb 1 héttel Bizottságunkhoz be kell terjeszteni.

5. E jegyzőkönyvhöz csatolandó.

a) Statisztikai kimutatás a beiratkozott, továbbá a tanfolyamon látogatási bizonyítványt kapott hallgatók számáról (nem, kor, foglalkozás, vallás, anyanyelv s iskolai végzettség szerint) ez utóbbiaknak névsora is melléklendő a 6. pont alatt említett anyakönyv alapján.

b) Kimutatás az előadókról (nem, foglalkozás és vallás) szerint.

c) A tanfolyam részletes számadása.

d) A tanfolyamvezető összefoglaló évi jelentése a tanfolyam egész évi működéséről, föltüntetve a tanfolyam életének minden megörökítésre méltó mozzanatát.

e) Azok az esetleges szabályzatok, határozatok, amelyeket az előadó tétel a tanfolyammal kapcsolatban bármely tekintetben készített, illetőleg hozott, pl. rendtartás stb.

6. A szóbanforgó tanfolyamokról látogatási bizonyítványt csak azok a tanfolyami hallgatók kaphatnak, akik a tanfolyam kezdetétől fogva annak befejeztéig a tanfolyamot huzamosabb megszakítások, vagy gyakori elmaradozások nélkül rendszeresen látogatták. Azokról a hallgatókról, akik látogatási bizonyítványt kaptak, anyakönyvet kell vezetni.

Látogatási bizonyítvány űrlapok (indexek) a vallás és közoktatásügyi miniszteriumtól megérkeztek. Az önköltségi ár megtérítése fejében azokért példányonként 500 kor. fizelendő.

7. Felhívjuk a Tek. Bizottság utján az előadó-tételreket arra, hogy a tanfolyamok záró-értekezletének és beszámoló jelentésének pedagógiai fontosságát átértve, e rendeletben foglalt kívánalmaknak teljes mértékben igyekezzenek eleget tenni, an-

nál inkább, mert tapasztalataikat és javaslatukat a vallás és közoktatásügyi miniszterium által a tervbevett tájékoztató tervek és vezérkönyvek kiadásánál felhasználni és értékesíteni szándékozza.

Hazafias üdvözléssel:

Szolnok, 1925. március 30-án.

Bihary s. k. Szathmáry Lajos s. k.
ügyv. elnök, kir. tanfelügyelő. várm. népműv. titkár.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Iskolánkivüli Népművelési Bizottsága.

Szám: 266—1925.

Valamennyi községi Népművelési Bizottság Tek. Elnökségének.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur 27.077—1925. VIII. a ü. o. sz. rendelete szerint a f. tanévben az iskolánkivüli népművelési tevékenység ország-szerte nagy mértékben fellendült s ezzel kapcsolatban a vetített képes előadások száma is megsokszorozódott, még pedig olyan mértékben, hogy a vezetése alatt álló miniszterium diapositiv-központja, amelyből a vetített képes előadásokhoz való képsorozatok kölcsönözletnek, az utóbbi fél év alatt a tizszeresnél is nagyobb forgalmat ért el. E megnövekedett forgalomnak egyik következménye az lett, hogy az igényeket nem lehet teljes mértékben kielégíteni, a másik következménye pedig, hogy a kölcsönzés ténye, amelynek eddig pénzügyi hatása alig volt, most már pénzügyi szempontból is jelentőséget nyert, mert a képsorozatok a folytonos ide-oda szállítás alatt megrongálódnak, tehát pótlásra szorulnak és mert a szállítások céljaira szükséges csomagolás költségei is figyelembe veendő kiadásokat okoznak. Az ily módon felmerülő költségeket a rendelkezésre álló költségvetési hitelből nem fedezheti. Ezért elhatározta, hogy a

f. évi április hó 1-től a kölcsön adott képsorozatok után az elhasználódás miatt szükséges pótlások és a csomagolási anyagok költségeire minden esetben kölcsön-díjat fog szedetni. A kölcsöndíj összege képsorozatonként tízezer korona, mely összeg a szállításhoz utánvételeztetni fog, olyan esetekben, amikor a képsorozatot a kölcsönkérő személyesen viszi el a V. K. Miniszterium diapositívközpontjából, — a kölcsöndíjat a Miniszterium VIII. a. ügyosztályában kell lefizetni.

A kölcsöndíj lefizetése a kölcsönkapott képsorozatokért való szavatosságot nem érinti.

A képsorozatok kölcsönkérése alkalmával használt „Kérő lapon” mindig fel kell tüntetni, hogy abban az esetben, ha a kért képsorozatok a szükséges időben rendelkezésre nem állanak, kívánják-e a kölcsönkérők más képsorozatok megküldését, vagy nem.

Az oda-visszaszállítás költségei, mint eddig, ezután is a kölcsönvevőket terhelik.

Szolnok, 1925 március 30.

Bihary s. k. Szathmáry Lajos, s. k.
ügyv. eln., kir. tanfelügyelő. várm. népművelési titkár.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Iskolánkivüli
Népművelési Bizottsága Szolnok.

Szám: 348—925.

Valamennyi községi népművelési
bizottságnak.

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium 143279—1922. III. b. számú rendelkezésére felkérjük, hogy az 1924—25. tanévben a nemi betegségek elleni védekezésről tartott előadásokat időrendben, az előadók nevének, állásának feltüntetésével

vel a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumhoz való felterjesztés végett az előadások befejezése utáni 8 napon belül jelentsék be.

Szolnok, 1925. március 31-én.

Bihary s. k. Szathmáry Lajos s. k.
ügyv. elnök kir. tanfelügyelő. várm. népművelési titkár.

H I R E K.

Gyász. A Jász-Nagykun-Szolnok várm. tanítóságának ismét gyásza van. Pálmai Károly jászberényi c. igazgató-tanító f. évi március hó 29-én váratlanul meghalt. Pálmai kartársunk 37 éven át szolgálta a magyar tanügyet. Izzig-vérig magyar tanító volt, ki nemcsak a tanügyi téren szerzett hallhatatlan érdemeket, hanem a társadalmi életben is közkedvelt egyéniség volt. Ezért is szerették kartársai és tisztelték a felettes hatóságai. Szorgalmas volt iskolájában és fáradhatatlan volt a közügyek intézésénél. *Aldás poraira!*

Mester János tiszavárkonyi nyug. áll. és Kecskés Miklós törökszentmiklósi nyug. r. k. tanítók gyászos elhunytát is jelentjük.

Adomány a Szolnokon felállítandó tanító otthonra. Szijj Ferenc törökszentmiklósi Barta-pusztai áll. tanító folyó évi március hó 22-én tartott ifjusági egyesület műkedvelő előadásának jövedelméből: 50.000 koronát ajánlott fel a Szolnokon felállítandó tanító otthonra. *Kövessük a példát!*

Siketnémák felvétele. A siketnémák hevesvármegyei áll. s. intézete (Eger) az 1925—26. tanévre több oly 7—12 éves siketnéma gyermeket vesz fel, ki a siketnémaságon kívül más (testi vagy szellemi) fogyatkozásban nem szenved. Kérvények május hó végéig nyújtandók be az intézet felügyelő bizottságához. Bővebb felvilágosítást készséggel nyújt az intézet igazgatósága (Eger Káptalan-u, 29).

Köszönetnyilvánítás. Lapunk márciusi száma Jókai szám volt, melynek csinos előállításához Wachs-nyomda nagyban hozzájárult. A külső borítékot és füzést teljesen grátisz csinálta, sőt öröme szolgált, hogy Jókai nagy írók iránt érzett szeretetének ily módon is tudta tanujelét adni. Tanítótestületünk ezáltal halásan köszöni a nyomda nemes érzésű készségét.

Eljegyzés. Schneider Béla áll. tanító kartársunk április hó 12-én husvét első napján jegyet váltott Polónyi Jolán áll. óvónővel. Szívvel gratulálunk a jegyespárnak!

Tanerőkül alkalmaztattak: Szijj János és Szalanczy Károly a kunhegyesi községi polgári, — Bakos Lajos a törökszentmiklósi ref., — Soós Margit a Szolnok-szandai uradalmi iskolánál.

Áthelyeztettek: Dóczy Ilona salgótarjáni áll. polgári iskolától a szolnoki polg. fiúiskolához, Gombkötő Janka káposztásnyéki áll. óvónő a tiszavárkonyi áll. óvodához.

Állásáról lemondott: Bakos Lajos turkevei áll. tanító, miután a törökszentmiklósi ref. iskolához választott meg, áll. tanítói állásáról lemondott.

Nyugdíjaztatott Dudás Lajos törökszentmiklósi rk. el. isk. tanító.

Végkielégítést nyert Szathmáry Lajosné szolnoki áll. tanítónő.

Kultúra a tanyak között. Március hó 22-én a Kunszentmárton-fokszori áll. el. népiskolánál szép műsorral kapcsolatban zászlóbontás volt. Az ifjuság fogadalmat tett a nemzeti zászlóra. Szondra Ödön áll. tanító ismertette kulturánk mai helyzetét. Majd Zilahy „Rongyos katona” című mese játékát adták elő. Szavakatok után a Himnuszal ért véget az ismeretterjesztő előadás. Az önkéntes adakozásból befolyt összeget az iskola felszerelésének pótlására fordították.

Névnapi üdvözet. Husvét első napja Gyula napja lévén, mely keltős ünnepet jelentett, amennyiben ezen a napon nemcsak a feltámadás emlékűnnepe, de Gyula nevének névnapjukat is ünnepelték. A szolnoki áll. igazgatótanítók élükön Keszthelyi István tanítótestületi elnökkel, testületileg keresték fel e napon Pethes Gyula kir. s. tanfelügyelőt, akit Keszthelyi elnök a vármegyei áll. tanítótestület nevében szívből jövő szép beszéddel üdvözölt. Az ünnepelt kir. s. tanfelügyelő ur meghatározó szavakkal köszönte meg a tanítótestület figyelmét, ragaszkodását. Ugyancsak lapunk főszerkesztőjét is sokan keresték fel e napon baráti kézzsoritásra, ki vendégei meleg szeretettel fogadta.

Szerkesztői üzenetek.

K. P. Kérdésére értesítjük, hogy Szalanczy Elek gőzmosógépgyáros vállalkozója (Budapest, IX., Mester-uca 5.) hogy vidéki kartársaknak a budapesti árkamál 10 százalékkal olcsóbban tisztítja gallérjait és kézelőit s visszafelé fizeti a csomag szállítási díját is.

Sz. L. Kenderes. A másik cikkét csak a jövő számban hozhatjuk. A lap-szük terjedelme miatt képtelenek vagyunk minden cikknek egyszerre helyet szorítani.

M. F. Jászberény és V. J. Fenti üzenetünk Önöknek is szól.

B. P. A most folyó szent évi római zarándoklatban nemcsak katolikusok, de más vallásúak is részt vehetnek. Mi a szeptemberben induló csoport-hoz való csatlakozást ajánljuk. Kíváncsok volna, hogy a vármegyéinkből a zarándoklatban résztvevő ismerősök különösen a kollégák ugyanazon csoport-hoz csatlakoznának. Ezzel a dologgal lapunk júniusi számában részletesebben foglalkozunk.

H. P. A Miskolcra és vidékére tervezett nyári kirándulást igenis megtartjuk. Bővebb lapunk júniusi számában.

Szám: 265 - 925.

Kimutatás

az 1924 - 1925. tanévben engedélyezett népművelési munkák segélyezéséről.

Sor-sz.	Megnevezés	Elő-adás	Államsegély korona	Várm. Biz. segélye kor.	Összesen korona
1	Abádszalók	6	51000	51000	102000
2	Alattyán	8	68000	68000	136000
3	Czibakháza	51	433500	433500	867000
4	Déványa izr. el. isk.	10	85000	85000	170000
5	" ref. tantest.	21	178500	178500	357000
6	Fegyvernek	8	68000	68000	136000
7	" külterület	6	51000	51000	102000
8	Jánoshida	12	102000	102000	204000
9	Jászsószentgyörgy	12	102000	102000	204000
10	Jászárokszállás	15	127500	127500	255000
11	Jászberény Tápió	7	59500	59500	119000
12	" Sóshld	12	102000	102000	204000
13	" Kormospart	8	68000	68000	136000
14	" Ujerdő	12	102000	102000	204000
15	" Tötevény	12	102000	102000	204000
16	" Homok	12	102000	102000	204000
17	" Pele	12	102000	102000	204000
18	" Meggyes	8	68000	68000	136000
19	" Peres	12	102000	102000	204000
20	" Borsóhalma	4	34000	34000	68000
21	" Csikós	6	51000	51000	102000
22	" Boldogháza	3	25500	25500	51000
23	Jászdózsa	5	42500	42500	85000
24	Jászfényszaru	22	187000	187000	374000
25	Jászszentandrás	11	93500	93500	187000
26	Jásztelek	9	76500	76500	153000
27	Karczag (tudományos)	11	165000	165000	330000
28	"	63	535500	535500	1071000
29	Kenderes	29	246500	246500	493000
30	Kuncsorba	13	110500	110500	221000
31	Kunszentmárton belterület	20	170000	170000	340000
32	" Levente egy.	17	144500	144500	289000
33	" V. sz. isk.	41	348500	348500	697000
34	" IV. "	11	93500	93500	187000
35	" III. "	16	136000	136000	272000
36	" II. "	11	93500	93500	187000
37	" I. "	10	85000	85000	170000
38	Mezőtur	16	136000	136000	272000
39	Nagytrév	1	8500	8500	17000
40	Pusztamonostor	17	144500	144500	289000
41	Rákóczi falva	19	161500	161500	323000
42	Szelevény	12	102000	102000	204000

Sor-sz.	Megnevezés	Elő-adás	Államsegély korona	Várm. Biz. segélye kor.	Összesen korona
43	Szolnok izr. iskola	6	51000	51000	102000
44	" Ujvárosi olvasóköri	10	85000	85000	170000
45	" Iparos tanoncisk.	4	34000	34000	68000
46	" Szanda-szőlő	18	153000	153000	306000
47	" Egyetért. Kör	19	161000	161500	322500
48	" Máv. Szolgakör	30	255000	255000	510000
49	" Állami iskolák	29	246500	246500	493000
50	" Sipostér	16	136000	136000	272000
51	Tiszabő	20	170000	170000	340000
52	Tiszabura	18	153000	153000	306000
53	Tiszaföldvár belterület	30	255000	255000	510000
54	" külterület	14	119000	119000	238000
55	Tiszainoka	8	68000	68000	136000
56	Tiszakürt Máriahegy	9	76500	76500	153000
57	Tiszapüspöki	12	102000	102000	204000
58	Tiszaroff	32	272000	272000	544000
59	" Plagyenda	18	153000	153000	306000
60	Tiszásas	20	170000	170000	340000
61	Tiszaszentimre	20	170000	170000	340000
62	Tiszaug	16	136000	136000	272000
63	Tiszavárkony	10	85000	85000	170000
64	Törökszentmiklós Erzsébetm.	20	170000	170000	340000
65	" Puszta szakállas	5	42500	42500	85000
66	" Barta	9	76500	76500	153000
67	" Surjány	10	85000	85000	170000
68	" Óballa	9	76500	76500	153000
69	" Kengyeltenyősz.	6	51000	51000	102000
70	" Ujballa	12	102000	102000	204000
71	" Gazd. felügy.	3	—	—	—
72	" R. kath. tantest.	8	68000	68000	136000
73	" Ref. tantest	24	204000	204000	408000
74	Turkeve (tudományos)	3	45000	45000	90000
75	" belterület	12	102000	102000	204000
76	" külterület	6	51000	51000	102000
összesen 14 lyceális és 1080 előadás			839000	939000	1878000
77	Jászapáti analfab. tanf. 156 óra	156	102000	132600	234600
78	Karcagi ref. tanf. 100 "	100	85000	85000	170000
79	" róm. kath. " 132 "	132	102000	112200	214200
80	Besenyszögi tanf. 240 "	240	—	204000	204000
81	Nagykőrű ism. term. tanf. 120 "	120	102000	102000	204000
82	Tiszakürt (Priblak) " 126 "	126	107100	107100	214200
83	Szolnok népfőisk. tanf. 300 "	300	127000	402000	529000
84	" " tanf. vezető díja	—	70000	51000	121000
összesen:			885100	1198900	1884000
együtt:			1634100	—	3767000

Folytatása a jövő számban!

Szathmáry Lajos népműv. titkár.

KISS ZSIGMOND UTÓDA

TELEFON 16.

KISS KÁROLY

SZÜCSMESTER SZOLNOK Főtér

ALAPITTATOTT 1880BAN.

Szücs munkák készítése és átalakítása. Egyenruházati cikkek raktára és felszerelése. Kalap, sapka, szücs- és szőrme-áru nagy raktár.

A KIÁLLÍTÁSON ARANY ÉS EZÜST-ÉREMMEL KITÜNTETVE.

MOLYKÁR ELLENT
MEGÓVÓ.
SZŐRMEFESTÉS
ÉS KÉSZÍTÉS.

PAPP FERENCZ

SZOLNOK, BAROSS-UTCZA.

22 ÉVE FENNÁLLÓ MECHANIKAI ÉS ELEKTROTECHNIKAI ÜZLET
TELJESEN MEGNAGYOBBITVA.

AJÁNlja KÉNYELMES RÉSZLETFIZETÉSRE ELSŐRANGU EREDETI
NÉMET GYÁRTMÁNYU VARRÓGÉPEIT ÉS KERÉKPÁRJAIT.

TELEFON 41. TELEFON 41.
NAGY JAVITÓ - MŰHELY.

!! LEGOLCSÓBB BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS !!

FIGYELEM.

Ha jól és olcsón akar
vásárolni, keresse fel

BLUM LÁSZLÓ

fűszer- és csemege-
kereskedését

SZOLNOKON, SZAPÁRY-U.

!! Szolid és figyelmes !!

FIGYELEM.

kiszolgálás.

HERCZEG ISTVÁN

FÉRFIRUHA ÁRUHÁZA

SZOLNOKON

VÁROSHÁZA ÉPÜLET.

M Y S Z Á V

KÉSZ FÉRFI-
ÉS FIU-RUHA AL-
LANDÓ NAGY RAKTÁRA.
MEGRENDELÉSEK MÉRTEK
SZERINT PONTOSAN ÉS

A LEGJUTÁNYO-
SABB ÁRBAN

K É S Z Ü L N E K.

látjuk, méltó elismeréssel adózunk a technika vívmányainak, de ezek a gondolatok és érzések mégsem tisztán földöntúli érzések és gondolatok, mert részben az érdek és a haszon köznapias mozzanatával vannak benőve. Ezzel szemben az iskola, a tudás *elvont*, a közönséges anyagi dolgoktól független magasztosság s éppen azért az emberiségnek örökös kincse, soha el nem muló, állandó értéke.

Feleml a mindennapiságból, a közönséges gondolatkörből, feleml az állati sorból. Vagy nézzétek a puszták fiait, a falu irni-olvasni nem tudóit! Többet beszélnek azok minden ékesszólásnál. Hát nem szánalom az, amikor tudjuk mindnyájan, hogy ők is az Istennek fenkölt teremtményei: emberek, a lélek isteni szikrájával s mégis élő szemrehányások az emberi műveltség korszakában, mert örök homályra: tudatlanságra vannak kárhoytatva, mivel nem volt, aki gondoskodjék, hogy iskolába járhasanak!

Gyakorta lehet hallani, hogy nem kell mindenkinek tudósnak lenni, nem kell mindenkinek az az iskola. Aki így beszél, az vagy rosszakaratu ember, vagy legalább is nem gondolja meg, hogy mit beszél. Rosszakaratu lehet azért, mert a tudást, vagy művelődést talán, hogy ezzel a közönséges kifejezéssel éljek: irigyl másoktól, irigyl embertársaitól. A tudást, a műveltséget csak magának szeretné megtartani s másokat abból szivesen kizár. Embertelen az ilyen gondolkodás! Rossz, önző szivre vall, aki örömmel és megelégedéssel látná embertársát, vagy embertársait a sötét tudatlanságban testben és lélekben állati sorban tengődni.

Az önző gazdag, a gögös, szűkkeblű munkaadó az ilyen tudatlan, iskolázatlan embereket, — úgy látszik, — jobban szeretli, mert az ilyenekkel azt csinálhatja,

amit akar, úgy mint régente, a rabszolgaság, a jobbágytság korszakában.

Nem szégyenli az ilyen gondolkodású ember azt, hogy a saját embertársait lealjasítja, ahelyett, hogy felemelné azokat, hogy minél közelebb hozná magához? Hiszen az embernek önmagának kellene szégyelnie, hogy az a másik emberi teremtmény, mélyen alatta, az állati sorban van, holott egyenlő magasságban kellene lenni, ha nem is tudásban és vagyonban, de az erkölcs és az emberi méltóság s a tisztelet szempontjából, mert mindnyájan Isten teremtményei vagyunk s Istent sértjük meg, ha embertársunkat lenézve, magunkhoz felemelni nem lörekszünk. A tudásvágyról másokat lebeszélni akarni, a tudást irigyelni, vagy azt másoknál lekicsinyelni önző, elfogult gonoszság! Mert a tudást Isten mindenkinek szánta és adja s minden fiának megadta kisebb-nagyobb mérvben a lehetőséget az isteni szikra, szellemi mivolta által az ismeretek befogadására.

Másrészt a köznép között is gyakori a közömbösség, érzéketlenség, sőt néha ellenszenv is az iskola iránt. Azt mondják, szegény embernek nincs arra szüksége, vagy azt mondják, hogy kell a gyermek otthon, — több haszna van, ha nem jár iskolába. A régiek sem jártak, mégis boldogultak.

Igaz, hogy az a napszámos, kubikos vagy aratómunkás el tudja végezni munkáját iskolai tudás nélkül is. De kérdem, megelégedhetik-e sorsával emberfia, ki nem tud irni, olvasni, számolni? Nem érzi, hogy valamitől el van zárva? Nem érzi azt a nagy fényt és melegséget, melylyel őt az emberi művelődés körülveszi, de amelyben neki nincs része, csak azért, mert azt az egyszerű tudást, amit 6-12 éves gyermekek az iskolában tanulnak, ő nélkülözi?!

Nekem az a meggyőződés, hogy éreznie kell! Éreznie kell mindenkinek, akik a legelembb ismeretekkel sem bírnak, hogy ők ki vannak zárva abból a nagyszerű, abból az isteni eszmekörből, amit egy szóval *közműveltségnek* nevezünk. Éreznie kell a kizártságot, a sötét tudatlanságot, a körülte lévő közműveltség fénykörében, éreznie kell a mellőzöttségnek, a rideg elhagyottságnak emberi mély fájdalmát, mert minden emberi lény isteni szikra is egyszersmind s így isteni voltánál fogva tudja, hogy neki is részesnek kellene lenni abban a nagyszerű lélekközösségben, csakhogy a könyörtelen sors, a rideg véletlen kizárta belőle. A nyomor, a szegénység, amiben az alsóbb néprétegek élnek, az a végtelen távolság, amely őket a magasabb társadalmi rétegektől elválasztja, közönyt, elfásultságot, zárkózottságot s talán makacsságot is idéz elő ezen szegény emberek lelkében. Pedig él, benne is él, az ő lelke mélyén is parázslik az isteni szikra, mely minden jó, szép, igaz és magasztos iránt fogékony. Csak fel kell gyujtani!

Én az iskolát a tudás kapujának tekintem. A tudás fényt, világosságot derít az emberi elmére. Aki a tudás kapuján be nem lép, az örök sötétségre van kárhoytatva. Bizonyára sok szülő és tanító látta már azt a végtelen boldogságot, amit az a kis gyermek érez, amikor az első szót, az első mondatot, amit a saját erejéből elolvasni képes, megérti, felfogja. Ezt a szót hangsulyozom: *felfogja!* Ez itt a tudás birodalmának első kapuja, amelyen át a legmagasabb csucsig, a végtelenségig juthatunk az eszmék birodalmában. Fel az isteni gondolat közelségébe. Az iskola a tudás, a hit és az erkölcs birodalmába vezet. Minél beljebb megyünk ebbe a birodalomba, annál közelebb va-

gyunk Istenhez, annál közelebb vagyunk a boldogsághoz.

Nézzétek a kicsiny a-b-c-és gyermek sugárzó arcát, mikor első betűit mutogatja, vagy mikor a könyvből először sikerrel elolvasott szavát ismételve. Mily diadal-sugár az! Mintha sejtene, mintha tudná az a gyermek, hogy neki ez a picinynek látszó diadala sorsdöntő esemény, mely immár örökre megmentette őt a sötétség birodalmától s felemelte őt a szellemi és erkölcsi világba, az állati sorból az emberi társadalomba. Ki tudja, hogy ama gyermekek közül, akik a betűvetés első kísérleteivel küzdenek, valamelyik majdan nem a legmagasabb íróművészet, vagy a költészet remekeit fogja-e megalkotni, vagy azok közül, akik a betűt a fonémika játékaival mutogatják, egyik-másik majdan nem a tudomány, a bölcsészet mélységeiben fognak-e kutatni? Avagy az a piciny gyermek, aki iskolai élete első heteiben az őt újján próbálgatja a számvetést, nem tudhatni, hogy valamikor majd nem egy korszakot alkotó találmánnyal, vagy felfedezéssel fogja-e számtani ismeretei alapján az emberiséget megajándékozni?! Éppen azért jöjjön mindenki ide. Egy emberfia se maradjon ki a tudomány csarnokából.

A tudás, a tudomány feleml, erőssé és hatalmassá tesz. Feleml a népeket az alacsony életsorból egy szebb, emberibb élet színvonalára. Megerősíti a birodalmukat, mert biztos, szilárd alapot épít a jövőnek. Hatalmassá teszi az országokat, mert erőt nyújt a gyengébb népek meghódítására.

Budapesten az egészségügyi palota homlokára az van felírva latinul: *Justicia est regorum fundamentum*. Magyarul: Az igazság az országok alapja, fundamentum. Ezt egyoldalú állításnak tartom. Én

minden iskola homlokzatára ezt írám: *Studium est regnorum, fundamentum, va-* gyis a tudás, a műveltség az országok, birodalmak igazi alapja. Ebben benne van minden, mert az igazság csak egy része az emberi lélek műveltségének.

Mélyen tisztelt értekezlet! Nem tudom, mikép győzhetném meg önöket teljes eredménnyel az iskola nagyszerű hivatásának igazságairól? Szeretnék festőművész lenni, hogy a színek és alakok hatásával győzhetném meg a lelkeket, vagy szobrászművész, hogy a megjelenítés erejével hasak, költő, hogy a szíveket gyujtsam fel rajongásra a művelődés csarnoka iránt. Vagy bár lennék ékes beszédű szónok, hogy érvekkel, alakokkal, vagy lelkes, tüzes szavakkal minden ember lelkében felébresszem a tudáshajlamot, a tudás iránti rajongást s véglegesen, soha el nem muló hatással felrázzuk mindem közömbös, minden csökönyös, vagy ellenséges lelket, fülükbe kiáltva: Gyere, légy ember, légy szellemi lény te is, szeresd a kulturát, a tudást, a művelődést!

Bár lenne minden iskolateremben egy-egy oltár, hol a gyermekek naponta hálát adhatnának Istennek azért, hogy őket kivételes lényeknek teremtette, hogy őket szellemi hivatásra rendelte s nem úgy, mint a többi, szegény teremtményeit, az állatokat. Bár lenne minden iskolateremben egy-egy oltár, hol imádnák az Istent a gyermekek azért, hogy iskolát adott számukra, hogy ezáltal felemelje őket önmagához, a hitben, tudásban és a jó erkölcsökben.

Jertek hát, küldjétek gyermekeiteket mind! Isten szava parancsolja ezt ti bennetek! Ne nézzétek ezt a kérdést a szükségletlenség látóköréből, az anyagiasság szemüvegén. Lehet, hogy az anyagi érdek csábítóbb, de iparkodjatok a csábítás ördögét leküzdeni, az akadályokat elhárítani. Jertek!

Itt minden emberi lélek helyet talál, épül, nevelődik. A tudomány apostolai, az igen tisztelt tanítói kar lelkes ihlettel és kitartó odaadással nyújtja a hit, a tudás és erkölcs birodalmából lelke legjavát, mert érzi, hogy a jövő nemzedéknek kincsekre van szüksége, lelki és szellemi javakra, amelyek immár évezredek óta gyűjtetnek hatalmas falakká, pilléreké épülnek, megdönthetetlen örök várául az emberi társadalomnak, Isten földi országának, veteményes kertjének.

Mit mondjak még?! Hivatkozom emberi nagyságokra, kik szellemük hatalmával vezérei, szellemi vezérei voltak az emberiségnek. Bismarkot említem először, a nagy német tudóst, akinek a nagy német nemzet köszönheti megalakulását s ezáltal nagyságát és hatalmát. Ez a Bismark mondta azt, amely mondást világszerte sokan ismernek, hogy a német-francia háború idején Németország győzelme a német tanítóságnak, a német iskoláknak volt köszönhető. Lehet-e ennél szebb dicsérete az iskolának?

Vagy egy más nagy férfit említek — Leibnizet, a világhírű német bölcsészt és természettudóst, aki már több, mint 200 év előtt, lelkes szavakkal hirdette világgá: „*Bizutok reám a nevelést és én meg fogom változtatni a világot!*” Ime a végtelen nagy hit, a határtalan nagy bizalom az iskola munkájában!

És én velük vagyok! Velük azokkal a nagyhitű bizakodó emberekkel! Bizom az ő erős hitükben, a megvalósulás igazságában. Bizom az iskolai munka sikerében, bizom annak nevelő, jellemet, lelket, embert formáló és világot átalakító erejében.

Embortársaim, szeressétek, imádjátok az iskolát! Tegyetek meg érte minden erkölcsi és anyagi áldozatot.*

Dr. Kovács János
kir. s. tanfelügyelő.

*Szerző előadta a szolnoki V. ker. áll. isk. I. é. május 3-iki szülői értekezletén.

Pedagógia.

Az iskolai ünnepélyekről.

Felolvastatott a jászberényi költ. áll. elemi iskolák tanestületi gyűlésén.

„Igy minden ország támasza és talpköve a tiszta erkölcs, mely, ha megvész, Róma ledől s rabigába görbed.” Berzsenyi ódájának e pár sora talán sohasem volt annyira megszívlelendő, mint napjainkban. A világháború s az azt követő rombolás ideje már rég elmúlt. Az azokra való visszaemlékezés csak szomorú emlékeket idéz föl. Országunk az újjászületés idejében a szó legszorosabb értelmében teljesen ki volt fosztva. Anyagiakban mérhetetlen károkat szenvedtünk, koldusbotra jutottunk. Nem eshetnénk azért mégsem kétségbe, ha csak az anyagiakban szenvedtünk volna. Sokkal fájóbb, égetőbb sebet okoztak azonban az erkölcsi életben! Minden erkölcsi értéket, amit az egyén és a nemzet lelkében csak meg lehetett lazítani, azt sikerrel elvégezték. Meglazították a haza, a vallás, az erkölcs és a család szent kötelékét. A magyar ember lelkéről letéptek mindent. Azok a nemes tulajdonságok, amelyek a magyart oly előnyösen különböztették meg a többi nemzet fiaitól, eltűntek s helyét — fájdalom — olyan tulajdonságok váltották föl, amelyek nem erények. Hogy csak hirtelen kiragadjak egy párat. Hol van pl. a középkori magyar ember hiressé vált lovagiassága? A védtelenek, szegények, árvák gyámolítása, pártolása, az üldözöttek védelme stb. Hát a becsületesség, az őszinteség, önzetlenség? Hát a hazaszeretet? Valljuk be, — legalább mi, — akik a legközvetlenebbül érintkezünk a néppel, e tulajdonságok legtöbbször még a szikráit sem találjuk meg. S bennünket, tanítókat, akik az ország újjáépítési munkálataiban nap-nap

után hordjuk a téglákat, kétszeres feladattal biz meg a helyzet: *nemcsak a gyermekeket, hanem a felnőttest is belevonni a munkánkba!* A gyermekből olyan felnőttest nevelni, amilyennel a háborút megelőző boldogabb időben rendelkezünk, a felnőttestnél a tízéves vadhajlásokat sűrűn nyesegetni, lelkét alaposan meggyomlálni s visszavezetni az Isten, de különösen a hazaszeretet útjára. Azért emelem ki különösebben a hazaszeretet erényét, mert ennek hiánya ma a legfájóbb és legszomorubb jelenség, hiszen népünk ma a legelemibb kötelességeivel sincs tisztában. Az Isten tisztelete, a vallás gyakorlása is sok-sok kívánni valót hagy hátra, mert népünk azt gondolja, hogyha a vasárnapi istentiszteleten jelen van, akkor már hitbeli kötelességeinek eleget is tett. — S a hazaszeretet? Az — fájdalom teljesen ismeretlen. Hogy csak kettőt említsek: az oly ismeretlen zászló és Himnusz-kultusz. Hányszor látjuk, hogy a nemzeti lobogó előtt elhaladó népünk, mily közönyösen viseltetik e nemzeti szimbólumunkkal szemben. Nem is tudja talán, hogy e zászló olyan, mint a Kereszt, amely jellel győzünk, de amely nélkül elveszünk! Itt van a legsötétebb pont, ahol tehát a legsürgősebben tenni is kell valamit. S hogy ez nem helyi baj, hanem országos, gondolható abból is, hogy a Népt. Lapja e nemzeti lobogó eszményének tudatossá tétele végett pályázatot hirdet, s a magyar kultuszminiszter kénytelen rendeletet kiadni a hazafias szellem ápolása- és erősítésére! Ezek után beszéljek-e erkölcsi lezüllettségünkről? Hát a családi életéről? Látunk-e ott jót? Csak rut és visszatartó ott minden. Mit tanul ott a gyermek? A szomorú képet azonban nem folytatom. Hiszem, hogy tervszerű munkánk, javuláshoz s hiszem azt is, hogy népünkől nem veszett ki

még egészen a tekintélytisztelét és a tanulásvágy. S az iskola szerencsés helyzeténél fogva, a legjobb eszköz, alkalom arra, hogy a felnőttek részére is a megfelelő gondozást megadja. Már a háborút megelőző időkben is ugyyszólván egyetlen kulturforrása volt a nagy tömegnek, s most, munkássága a Levente-egyesület s a szabadoktatási előadások bekapcsolásával csak fokozódott s a siker legnagyobb reményében foghatunk munkánhoz. A népoktatási szabadelőadások során bőséges alkalmunk lehet a legszembetűnőbb hiányok pótlása, felvilágosítás honpolgári kötelességeikről, kifejleszteni bennük a faji öntudatot, önértéket, megszerettetni velük azt, amit ők is szeretnek, a földet, de azt a magyar földet, amelyet a magyar vér szentelt meg. Ma, amikor mindenki ellenségünk s napról-napra kísért a veszély, amely szembeállítja a magyart a magyarral, vigyázzunk minden egyes csepp vérünkre! Ne csak az anyagiak utáni vad törtetés, kielégíthetetlen föld és pénzhétségük csillapítására fordítsák energiáikat, hanem igyekezzenek felülemelkedni a hétköznapi-asságban, mert különben elveszünk!

Mint az előbb is említettem, az iskola a háborút megelőző időben is ugyyszólván egyetlen kulturforrása volt a nagy tömegnek; annak nevelt, annak tanított s lépést haladt az étellel. Most, amikor minden megváltozott, az élet, a nép, a tanító, meg kell változnia az iskolának is! Tudjuk e téren a tennivalókat. Ebben az erkölcsi lezüllöttségünkben legyünk az egyszer egoisták. Mentsük meg magunkat! Állítsuk helyre a pusztuló tekintélytisztelét érzelmét, úgy lefelé, mint felfelé! S ne engedjük meg, bármely irányból jöjjön is az, hogy az iskola munkáját s annak lelkét, a tanítók mostohán lekicsinyeljék. Ha már az ország vezetőférfiai is meghajtják a tanítói kar előtt az elismerés zászlóját, annál

inkább türethetetlen az az álláspont, amelyet a régi, még a fagygyertyás világból ránkmaradt öreg bácsik képviselnek, akik előtt a tanítói munka nem nagy munka. Hiszen ezt megtette az ő idejükben a falun átvándorló, irni-olvasni tudó mesterlegény, avagy obsitót nyert káplár, őrmester is, hogy a számvetés elemeit, az „á” és a „b” betűket megtanította. Hogy hogyan, az nem volt fontos. De hiszen, ha csak annyiból állana a tanító munkája! Bár azt is elhiszem, hogy hibás volt a háboru előtti iskola is. Az a sok-sok jelszó, amely akkor is, most is oly bőven termett hazánkban, eltántorította az iskolát is eredeti hivatásától, mert csak tanított, de nagyon-nagyon keveset nevelt! Ma tehát sokkal fontosabb az utóbbi. A legújabb pedagógiai mozgalmak is a nevelést, az egész nemzet nevelését tűzik ki zászlójukra. S mégis, azt látjuk, hogy a nevelés fontossága mégsem ismertett el egész oktatásügyi vonalunkon. Ma még tulteng iskoláinkban az értelmiképzés, mert ez a látható eredmény. Hivatali látogatás alkalmával arról győződhetnek meg legjobban s sajnos a legtöbbször is arról, hogy elvégezte-e a tanító tanmenetben kijelölt anyagot, ismerik-e az „i” és „r” betűket, tudnak-e törtéttel szorozni stb. *Szem-és fültanuja voltam éppen itt*, a jászberényi áll, tanítóképzőintézetben az egyik évvégi tanítóképesítő vizsgálaton, amikor vármegyénk hivatali főnöke, *Bihari István* kir. tanfelügyelő a jelöltektől elsősorban is azt kívánta, hogy feltétlen magyarérzésükről tegyenek bizonyosságot, mert szerinte e szerencsétlen hazának igazi magyar tanítóira van szüksége. Mert csak az izzó hazaszeretettől hevített és lángoló tanítói lélek fog e hazának mindenre kész polgárokat nevelhetni. S azt hiszem, ez jó biztatás lehet valamennyiünknek is, mert a mi táborunkban is nagyon megszívlelendő!

Ha tehát elsősorban is a nevelés szolgálatában kell állanunk, fel kell használnunk az iskolai életnek minden jelentőségét. Így az iskolai ünnepélyeket is s azoknak nagyobb jelentőséget kell adnunk. Nagyobb jelentőséget pedig a felnőtteknek s az ifjaknak bevonásával adhatunk. A pedagógia is igazolja, hogy a helyesen alkalmazott s meg is tartott iskolai ünnepélyeknek nevelő- és képzőereje megbecsülhetetlen. Helyes alkalmazás alatt nem a túlhalmozott, hanem a módjával megtartott ünnepélyeket értem. Nem is hinném azonban, hogy eddig is túlzásba vittük volna. Bizonyos csoportja a tanítósnak (különösen osztatlan iskolai tanítók) tényleg huzódozik is ezektől, mert az ezekre való előkészítés jelentékenyen megszorítja munkáját. Egy csoportja a tanítói karnak, (szerencsére elenyésző kisebbsége) az ilyen iskolai ünnepélyek elrendelésekor, kihirdetésekor felveti rögtön a legfontosabb kérdést: Van-e szünet, vagy sem?! Ugyalátszik, nálunk ez a legfontosabb! Bármint volt is ez azonban a múltban, ha szeretjük hazánkat, fajunkat, nem a kötelesség, a parancs s a felelősség sulya lesz vezetőnk e téren is, hanem magyar szívünkre s lelkünkre hallgatva, a kötelező iskolai ünnepélyeken kívül még olyan ünnepélyeket is programmba veszünk, amelyek a helyzetből kifolyólag — soha hivatalos szankciót úgy sem kaphatnának! — Az iskolai ünnepélyek sorrendjét a helyi tanterv első oldalán is fel kellene tüntetni.

Mayer Ferenc.

(Folyt. köv.)

Küzdelem a fogyatékoságok ellen.

A Magyar Gyógypedagógiai Társaság tudvalevőleg 1923. őszén a testi, szellemi és erkölcsi fogyatékoságok megelőzése tárgyában Országos értekezletet tartott, mely értekezlet egyik határozata értelmében az ország nagyobb városaiban tudományos és népszerű eladásokat szervez a Társaság.

Városunkban folyó évi május hó 24. 25 és 26-ára voltak a Magyar Gyógypedagógiai Társaság előadásai kitzüve, melyek úgy céljukat, mint tárgyukat tekintve a nagyközönség legmelegebb érdeklődésére tartottak igényt. A fogyatékoságok elleni küzdelem szakszerű ismertetésén kívül a Társaság bemutatta a fogyatékosok oktatását és kulturáját is. A beszélő siketnéma gyermek, valamint vak művészek és művésznők szereplése igen nagy érdeklődést keltett. Az eladásokkal kapcsolatban, illetve azok keretében hangverseny is volt, melyen akadémiai képesítésű vak zene és énekművészek működtek közre. Rendkívül fontos és közérdekű kötelességét teljesíti a Magyar Gyógypedagógiai Társaság akkor, amikor előadásaival elejét akarja venni a mindinkább terjedő fogyatékoságoknak.

Az előadásokon belépő díjak nem voltak, de a fogyatékoságok elleni küzdelem céljaira szánt önkéntes adományokat köszönettel fogadott a Társaság Elnöksége.

Iskolafelszerelési

cikkek a legjutányosabb árák mellett szerezhetők be
WACHS papíráruházában
Szolnokon.

TÁRCA.

Püspökök Szolnokon.

Isten hozta őket közénk! Isten az Ő fölkezt szolgálait, akik Hozzá közelebb állnak, mint más közönséges halandó, elküldötte hozzánk, mert úgy látta, hogy ennek a városnak, ennek a megyének szüksége van arra, hogy a téves és bizonytalan utakon tévelygő emberek az Ige és az isteni világosság fénye mellett meglássák az Élet útjait. Prohászka mondta Krisztus szavait: „Én vagyok az Ut, az Igazság és az Élet”. Raffay püspök idézte a szentírást: „Mindnyájan egy atyának gyermekei vagyunk”. Ravasz László püspök pedig beszélt arról, hogy kinek a szolgálói vagyunk. Istennek szolgálói, az Ő akaratának eszközei vagyunk.

Szolnok város lakosságának lelke gazdagabb lett három nagy püspök szellemével, akik hitük mélységét és erejét a meggyőződés hangján, a beszélő művészet isteni adományával sugározzák át a lelkekbe.

Jól esett az isteni ige mindenkinek s látható volt az arcokon a mélységes hatás. Mint mikor az éj lepkéi ellenállhatatlan erőttől vonzottan rohannak az éji sötétből a fényforrás felé, úgy sereglettek, rajzoltak az emberek a lelki sötétség utvesztőiből kilépve, a püspökök beszédének meghallgatására. Mint a napot a bolygók, mint a fényt az árnyék, úgy követték, úgy kísérték a népek ezrei a kiválóságokat, hogy áhítattal hallgassák az örök igazság szent szavait.

Különösen Prohászka püspök ragadta magával a lelkeket. A hatást, mit fölkellett, tollal leírni nem lehet. Valóban rendkívüli jelenség volt a kiváló lélek a szószéken és a pódiumon. Apostoli szent tűzként

lángolt lelkéből a hit, a meggyőződés ereje, az isteni és emberszeretet és az Istenséggel való egyesülés és azonosság mély bölcsességű gondolata. Lelkének egész erejéből kiáltotta, szinte fülükbe harsogta az embereknek: „Legyetek mások, mint amilyenek vagytok, legyetek méltók isteni miveltetéshez!” Képezzétek, alakítsátok magatokat az Istenhez hasonlóvá. Bennetek van az érzék, lelketek a láthatatlan istenségnek része, töletek függ, hogy ez értéket magatokban kidolgozzátok!

Az isteni hit megerősítésének magaslatos misszióján kívül még más, nagyszerű küldetése is volt a három nagy apostolnak: az ipari munkásság lelkének kibékítése a nemzeti gondolatral és a polgári társadalommal. És e téren is a lehető legkövetkezetesebbet nyújtották, megbecsülhetetlen szolgálatára nemzetünknek. Mily meggyőző erejű igazság volt azokban az egyszerű szavakban, amelyek Raffay püspök ajkáról oly szeretetteljes közvettenséggel elhangzottak, amikor az ipari munkásokhoz ekképen szólott: „Társadalmi békét, nyugalmat akartok, munkás testvéreim? A becsületes munkának emberi méltóságához illő tisztességes díjazását akarjátok? Mi is azt akarjuk! Majd szívükre apellál, költői ihlettel mondván a következőket: „Üzenetet hoztam nektek, munkás testvéreim! Üzenetet hoztam a magyar földről, amely titeket táplál s felnevel. Üzenetet hoztam a magyar földről, hová verejteketek s véretek hull! Azt kérdezi a magyar föld, hűtlenek lettetek-e ti ő hozzá? Ő hozzá, akinek köszönhetitek élteteket. Üzenetet hoztam a magyar szellőtől, mely szülőföldetek, szülőházatok felett leng, a magyar szellőtől, mely szülőitek, testvéreitek s gyermekeitek sirhantja felett lebeg. Azt susogja a szellő, ne legyetek hűtlenek hozzá, ne legyetek hűtlenek a szülői házhoz, a sírhoz, hol szereteteitek porhüvelyei nyugosznak”.

Prohászka püspök mindjárt a szeretet megnyilatkozásával kezdte. Kitérta szívét, lelkét, mikor kijelentette lebilincselő közvettenséggel, hogy egész élete a szocializmus szolgálatában áll. Szereti a népet, a legnagyobb érdeklődéssel kíséri annak sorsát és minden törekvése a nép helyzetének javítására irányul. Őva inti azonban a munkásságot attól, hogy Isten törvényeivel és az emberi természettel ellenkező berendezkedésre törekedjen. Ő is a szülőföld és a családi élet szeretetének semmiféle teoria által nem csökkenthető örök értékű és kiolthatatlan erejű lelki kincseit tárta a szívek elé költői szépségű beszédével. Végezetül jobbja nyújtotta kézszorításra a munkások felé. A nagy püspöknek ez a gesztusa nem-szónoki póz volt, hanem lelke mélyéből fakadó élő igazság, olyan igazság, mint amilyen nemes őszinteséggel kijelenté, hogy ő is a nép gyermeke és ahogyan ő kidolgozta, kiművelte lelkét és azáltal felemelkedett Istenhez, ugyanazt minden emberi lélek képes megtenni önmagával.

Ravasz László egy kérdést adott fel beszéde elején és erre a kérdésre adott választ mélyen járó és szép gondolataiban gazdag beszédében. Kérdése ez volt: Ki a mi gazdánk, ki a mi munkaadónk? A válasz maga ez: Isten a mi gazdánk, Ő a mi munkaadónk. Az egyéni küzdelem a megélhetésért, jólétért, boldogságért, érvényesülésért és a magántulajdon Isten által megszentelt fogalmak, mert egyedül ezek képesek biztosítani az emberiség haladását és boldogulását. Minden, amit vérünkkel, verejtekünkkel, kezünkkel, eszünkkel keresünk, énünknek alkatrésze, szent törekvéseink gyümölcse. Szent, mert isteni tehetségünkkel voltunk képesek azokat megszerezni. Isten legnagyobb szerű adománya a munka. Isten csak egyetlen teremtményének, az embernek adta meg

azt a magaslatos szép ajándékot, hogy dolgozni képes. A kommun társadalmában megszűnnék az egyéni ambíció, az egyéni küzdelem és törekvés s az emberiség rövidesen az évezredek előtti ős állapotba süllyedne vissza. Isten nem az emberek kommunisztikus tömegén keresztül, hanem az egyéni lelkek útján hajtja végre akaratát.

Tanítótestvéreim! Nézzetek ezekre a fénypontokra! Nézzetek ezekre a megvilágított utakra! A tudás és az ismeretanyag labirintjaiban, a részletek utvesztőiben, nehéz munkátok közepette tartsátok magatokat és növendékeitek elé ezt a fátylát mindig. Tartsátok az ifju nemzedék szemé elé, hogy a tanulmányi anyag minden zeg-zugában, minden részletében ott legyen a hit, a szeretet s az istenfélelem utmutatóul. Jegyezzétek meg, hogy a vallás pedagógiája volt és lesz minden idők legszébb, legértékesebb s leggyümölcsözőbb pedagógiája. A vallás kulturája a legregibb kultúra, ez az emberiséggel vele született, tehát isteni eredetű. Erősítsétek meg az ifjuság lelkét annak az örök igazságnak a tudatával, hogy a hazátlanság alacsonyrendű anyagias gondolkodás szüleménye és hogy a nemzeti gondolat ad szint és tartalmat az életnek. A kommun gondolata az emberi lélek más berendezésében utópia!

Dr. Kovács János.

Egyesületi élet.

Közgyűlés.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Tanító-Egyesület f. hó 6-án Mezőtúron rendez évi közgyűlést tartott, melyet a Himnusz eléneklése után Keszthelyi István egyesületi elnök mély elgondolása beszédel

nyitott meg. Megnyitó beszédében — többek közt — a tanítóság hazafias munkásságával kiemelően foglalkozott s büszkén konstatálta, hogy a tanítóság hazafias munkássága virágzóvá tette a vármegyei egyesület működését. A közgyűlésen jelen volt *Bihary István* kir. tanfelügyelőt szíve melegével üdvözölte és mint a vármegyei népoktatás kiváló vezetőjének elismeréssel adózott fáradhatatlan munkásságáért, mely által atyai gondoskodásában a tanügy és a tanítóság érdekeit, mindenkor biztató reménnyel szem előtt tartja. Ugyancsak dr. Spett Ernő mezőturi polgármesterhez is intézett meleg szavakban kiemelte a tanügy terén szerzett nagy érdemeit; ezután üdvözölte *Pethes Gyula*, dr. *Kovács János* kir. s. tanfelügyelőket, némkülönben *Galla Endre* az Áll. Tan. Orsz. Egyesületének érdemes elnökét, utána a vendégeket és tanítótársait.

Az elnök üdvözlő szavaira legelsőnek *Pethes Gyula* kir. s. tanfelügyelő válaszolt, ki az üdvözlést *Bihari István* kir. tanfelügyelő nevében megköszönte s hozadalmasan foglalkozott a tanítói hivatás nemes intencióival, kifejtve azt, hogy a tanítói munka érdemének egyedüli jutalma a kölcsönös szeretet és megbecsülés. Dr. Spett Ernő polgármester örömteljes szavakban a város lakosságának köszönetét tolmácsolta azon megtisztelő intézkedésért, hogy a vármegye tanítósága nivós közgyűlésének megtartását Mezőtur városában határozta el. Ezután *Galla Endre* emelkedett szólásra, ki az üdvözlést, a tőle megszokott barátságos szavakkal megköszönte és előadásszerűen felhívta a tanítóság figyelmét azon kulturálművelési feladatok végzésére, melyek a haza újáépítésének érdekeit képviselik.

Az így lefolyt üdvözlések után, egyesületi elnök részvételleljesen megemlékezett *Bogárdy Antal* kir. s. tanfelügyelő várat-

lan haláláról s röviden ismertette a s. tanfelügyelői minőségben eltöltött harminc esztendei munkásságát. Majd *Greczmajer Károly* egyesületi titkár felolvasta az egyesület évi működéséről szóló beszámólót; utána *Méhes Endre* szolnoki állami iskola igazgató: „A tanítóképzés reformja” címen értekezett.

Előadó az Orsz. Tan. Szövetség által hozott határozati javaslat álláspontjára helyezkedve, azon javaslatát terjesztette elő, hogy a tanítóképzés álljon középiskolai érettségi után négy évi egyetemi jellegű tanítóképzésből. Egyben felhívta a közgyűlést, hogy ezen kérdést illetőleg foglaljon állást a Szövetséggel egyetértően, mert csak így remélhető a kitűzött cél elérhetése. Az előadáshoz egyik felszólalás a tárgytól eltérően hangzott el, mely általános vitát provokált. A hosszú eszmecsere azonban mégis azt eredményezte, hogy a közgyűlés egyhangu határozattal fogadta el az előadó javaslatát. A tárgyszózat értelmében *Vitéz Nagy László* karcagi ref. tanító „Az iskolán kívüli népművelés megszervezése falun a testneveléssel kapcsolatosan” címen, szabad előadásában behatóan ismertette a szervezés módosztatit, mit a közgyűlés lelkesen fogadott. *Veres Mihály* szolnoki igazgatótanító a „Tanítói otthon létesítése” címen értekezett. Előadása egy készen kidolgozott tervezetből állott, melyet a közgyűlés azzal fogadott el, hogy Szolnokon Tanítói otthon létesít, 5 éven át fizetendő évi 10 arany korona önmegadóztatás és egyéb jövedelmi forrásokból.

Ezután *Jánossy Pál* pénztáros az egyesület 1924—25. tanévi számadását terjesztette a közgyűlés elé, némkülönben az 1925—26. tanévi költségvetését is. Ugy a számadás, mint a költségvetés egyhangu határozattal elfogadott. Következett a tisztújítás. Elnöknek egyhangu lelkesedés-

sel *Keszthelyi István* választott meg. Titkári állás *Greczmajer Károly* igazgatótanítóval tölthetett be. A tisztikarnak többi tagja változatlanul megmaradt. Midőn így a tisztújítás megejtett, elnök szívélyesen megköszönte a bizalmat, a Szózat elénekélése után a közgyűlést baráti szavakkal d. u. 8 órakor bezárta.

* * *

Ugyanaznap este az egyesület *Jókai* estélyt tartott gazdag műsorral. Az ünnepély az iparostestület színház-termében folyt le, melynek kimagasló pontját *Bihary István* kir. tanfelügyelő ünnepi beszéde képezte. A kitűnő szónok nemcsak *Jókai* költői munkásságát méltatta, mellyel a magyar irodalom költészetének világhírű nevet szerzett, hanem, mint a nemzet legfőbb tanítómesterének állította a Gondviselés abban az időben, amikor politikailag elnyomott magyar nemzetnek a jövőbelátó próféta tanításaira és vezetésére nagy szüksége volt. Az ünnepély magasztosságát nagyban emelték a karének, zongorajátékok és a mezőturi ref. főgimn. ifjúsági zenekara, mely elismerő tapsviharokat aratott sikeres közreműködéséért.

(m. e.)

Felhívás!

Mezőturon tartott közgyűlés által hozott egyhangu határozat szerint a tagsági díjak egyénenként 100.000 koronában állapítottak meg. Felkérjük tagtársainkat, hogy a közgyűlés által megállapított tagsági díjak legalább is felerészét f. évi július hó első felében pénztárunkba befizetni sziveskedjenek.

Az elnökség.

Értesítés.

Pálmai kartársunk temetési költségeire kivetett 5- és 10.000 korona járulékok azonnali befizetését annál is inkább kérjük, mert ellenkező esetben a temetkezési egyület szabályai értelmében mindazok, kik a befizetést elmulasztják, az egyület tagjai sorából töröltetnek.

Az elnökség.

A kirándulók figyelmébe.

Értesítem a kartársakat, hogy kirándulásunk egy nappal későbbben kezdődik mint jeleztem, mert a diósgyőriekhez vagyunk kénytelenek alkalmazkodni. Ugyanis ez esetben jul. 9-én három vármegye tanítósága találkozik Diósgyőrben: a borsodiak, a zemplénmegyei ált. tanító egyesületek kiránduló csoportja s mi. Sőt az egész országból lesznek kartársak, mivel az nap lesz az iparos tanonciskolai tanítók országos gyűlése is ott. Kirándulásunk sikere biztosítottnak látszik; kartársaink szeretettel készítik elő azt. Szállásunk jó helyen lesz; kis párnát, lepedőt, törölközőt azonban vigyünk magunkkal. Napi kiadásunk 50—60 ezer koronára tehető. A program értékes és kellemes mindenütt. Így pl. még arról is gondoskodás történt, hogy az egri székesegyház karnagyának művészi orgona játékában s a templomi énekhar legszebb hangú énekesnőjének hangjában gyönyörködjünk. Diósgyőrön pedig a vas-, acél- s papiros gyár várom *Hámor, Lilafüred, Tapolcafüred, Percsébánya, Szeleta* barlang s aztán a gyártelepi szociális és kulturális intézmények nyolc osztályú népiskola, ebben rajz, kézimunka stb. kiállítás vár megtekintésre szakszerű magyarázat mellett.

Indulás Szolnokról július hó 5-én (vasárnap) Szolnokról Hatvan felé d. u. 13 óra 40 perckor induló vonattal. Egerbe érkezünk 19 óra 56 perckor 6-án Egerben, 7-én Miskolcon, 8-án, és 9-én Diosgyőrön tartózkodunk.

Akik a kunhegyesi vonalon jönnek, azok a Kisujszállásról d. u. 3 óra 20 perckor kiinduló, akik Kunmádarasin utaznak, azok a Karcagról d. u. 3 óra perckor induló vonatra szálljanak fel; ez esetben Füzesabonyban találkozunk s együtt érkezünk Egerbe. Jelentkezéseket e hó 27-e után nem fogadhatok el.

Veress Mihály

HIVATALOS RÉSZ.

4175-1925 szám.

Valamennyi állami, községi és izr. elemi és polgári iskola, valamint kisebbfokú és önálló gazdasági népiskola, áll. és községi iparostanonciskola Tekintetes Igazgatóságának!

A m. kir. vall. és közokt. Miniszter ur 1923. évi 235-ik szám alatt kelt körrendeletével (megjelent a „Hivatalos Közlöny” megjelenő évi 13. számában) az Orsz. Közművelődési Tanács kiadásában. „Vasárnapi könyv” című ismeret-terjesztő képes heti folyóirat valamennyi népoktatási intézet részére beszerzésre ajánlotta.

Mint hogy a szó alatt lévő folyóirat az ismereteknek oly bő és megbecsülhetetlen tárházat tartalmazza, hogy az minden iskola tanári, tanítói és ifjúsági könyvtár részére nélkülözhetetlennek mondható, ezennel elrendelem az 1925-26. tanévi könyvtári költségvetés terhére megrendeltessek, illetve annak előfizetési összegéről mindenestre költségvetésileg történjék gondoskodás.

Elrendelem továbbá, hogy mivel ezen folyóirat nem muló eredetű, hanem ál-

landó értékű közhasznú tudnivalókat tartalmaz és annak előbbi évfolyamai is haszonnal forgathatók, a könyvtári költségvetés rendén a korábbi évfolyamok beszerzése iránt is történjék fokozatosan gondoskodás.

Végül tekintettel arra, hogy ezen folyóiratnak minél szélesebb körben való terjesztése kívánatos, annak tartalmát az érettebb (10 éven felüli) tanuló ifjúságot s az iskolával kapcsolatos ifjúsági és Leventeegyesületek tagjaival ismerlessék meg és hívják fel őket annak egyenként való megrendelésére, esetleg hétről-hétre számonkint való megvételre. Az utóbbi esetben a megrendelések összegyűjtendők s a közművelődési Tanácsnak csoportosan beküldendőek s ez esetben a tanács a megrendelt példányokat a tanulók közt való szétosztás végett az igazgatóság címére fogja megküldeni. A Tanács tömeges megrendelés esetén még némi árkedvezményt is ad a mai minimálisan alacsony előfizetési árákból is.

A *Vasárnapi Könyv* ára számonkint 1500 K. tehát annyi, mint a legolcsóbb napilap s így a legszegényebb tanuló által is megrendelhető, félévi előfizetési ára 36.000 K, s ugyanannyiért küld a Tanács bármely régebbi évfolyamból egy félévi sorozatot bekötve és tartalom jegyzekkel ellátva. Az utóbbi kötetek különösen polgári és iparostanonciskolai tanulók vizsgái jutalmazására alkalmasak s azok beszerzésére lehetőleg társadalmi úton is fedezet teremtenő.

A megrendelés beküldésére postai befizetési lapot kérhetnek, akik pedig ilyet nem kérnek, azok a postán vásárolható biankó csekklapon a 28.311. sz. postatakarékpénztári csekk számlára a *Vasárnapi Könyv* kiadóhivatala Budapest, VIII. ker. Stáhly-ucca 1. szám, II. emelet javára szintén portomentesen fizethetik be az előfizetési és megrendelési összeget. A megrendelés megtörténtéről folyó évi szeptember hó 15-ig jelentés teendő.

Szolnok, 1925. június hó 10-én.

Bihary s. k.
kir. tanfelügyelő.

3660-1925 szám.

Valamennyi tanintézet Tekintetes Igazgatóságának szives figyelmébe ajánlom vizsgái jutalom könyveikül a Magyar Nemzeti Szövetség alábbi hazafias kiadványait:

Kis Magyarok verseskönyve,

mely kiváló költőinktől, 34 olyan verset tartalmaz, amelyek mint a mai magyar nemzeti lélek, magyar fájdalom, dac, hit, reménység kifejezői és a növendékek hazafiúi érzéseinek felkeltésére, ébrentartására, ápolására a hazafias ünnepeken szavalásra kiválóan alkalmasak.

Ára: (1,5 alap korona) 10,500 papír korona.

Hazafias szinpad:

amely az alábbi műkedvelői előadásra alkalmas szindarabokat tartalmazza:

Munkács felé: 1 felv., színjáték II. Rákóczi Ferenc korából. Irta: Lamperth Géza.

Lesz még tavasz: 1 felv. színjáték (a jelen időből, megszállt területen játszik.) Irta: Pásztor József.

A kis kurucok és Az új tanító: 1 felv. színjáték. Irta: Kozma Imre.

Az első kettő serdültebb ifju és felnőttek, az utóbbi kettő 8—12 éves fiúk és lányok számára. — Ára 2 alap korona (14 000 papírkorona).

Nagymagyarországból Kismagyarországba: Irta: Tomcsányi János, ifjúság részére, Mühlbeck Károly rajzaival, 329 oldal terjedelemmel és 162 képpel. Jutalomkönyvnek alkalmas. Ára 5 alap korona (35.000 K).

Árpád és honszerző őseink: Irta: Lamperth Géza. Ára 10.000 korona (1,5 alap korona).

A hunyadiak: Irta: Lamperth Géza. Ára: 17.500 K (2,5 alap korona).

Mindkettő érdekes népszerű történelmi olvasmány, főképp az ifjúság és a nép számára szép képekkel.

Mi maradt nekünk: Hiteles statisztikai kimutatás arról, hogy mit veszítettünk terület, népesség, iskolák, gazdaság ipar,

kereskedelem stb. tekintetében. Makoldy József 34 rajzával és Raffay Sándor dr. előszavával. Ára 7000 korona (1 alap korona).

Nem! Vezérfonal iskolák részére. Irta: Haller János. (Ára: 3500 papírkorona (0,5 alap korona).

Szolnok, 1925. évi május 24-én.

Bihary István s. k., kir. tanfelügyelő

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelője.

3927-1925 szám.

Valamennyi állami elemi, felekezeti, községi elemi, gazdasági és polgári iskola Tekintetes Igazgatóságának, Tanárának és Tanítójának, valamennyi községi népművelési bizottság Tekintetes Elnökségének!

Bene Lajos székesfehérvári kir. s. tanfelügyelő „A Magyar Falu Társadalmá” címen könyvet írt, amely hivatva van a faluk társadalmának kulturális elővitelében a néppel foglalkozóknak segítőkezet, utmutatást nyújtani.

Még azon helyeken is, még azon népnevelők is, ahol és akik eddig sikeres népművelési tevékenységet fejtettek ki e megbecsülhetetlen könyvből hasznos utmutatásokat nyerhetnek, amiért ezen munkának beszerzését, gondos tanulmányozását és széles körben való terjesztését legmelegebben ajánlom.

A mű a „Falu Könyvtára”-nak 11-ik száma, kiadta a „Falu Orsz. Földműves Szövetség” Budapest, VIII. ker. Vas-u. 19 szám. Ára 40.000 korona. Rövid ismeretése a „Néptanítók Lapja” f. évi XIX-XX. számának 22-ik oldalán található.

Szolnok, 1925. május 30-án.

dr. Kovács János.
kir. s. tanfelügyelő.

2861—1925. szám.

Valamennyi állami, községi, felekezeti elemi iskola igazgatójának, tanítójának

Az „Országos Közművelődési Tanács”, amely a magyar kulturegyesületek központi szerve, azon fáradozik, hogy mindazok a kulturegyesületek, amelyek a háború folytán működésüket beszüntették, azt újból megkezdhessék, új életre keljenek és ahol ily egyesületek nem működtek új egyesületek létesüljenek.

A jelen nehéz viszonyai között új ilyen egyesületeket alakítani igen nehéz, a régi egyesületek talpraállítása is sok gondot okoz, mert tagsági díjakra támaszkodni lehetetlen, az nem is célirányos, mivel annak hozadéka számba alig vehető s a megoldásra váró nagy feladatok szolgálatára nem elegendő.

Leginkább célszerűnek mutatkozik tehát a nem működő kulturegyesületek az „Alföldi Magyar Közművelődési Egyesület” osztályonként kelnek új életre és ugyancsak mint annak megyei vagy járási osztályai alakulnak meg a kulturszervezetek ott, ahol ilyen egyesületek még nincsenek. Az A. M. K. E. ezidőszerint egyike legnagyobb kulturegyesületeinknek. Gróf Tisza István alapította, jelenleg József kir. herceg védnöksége és gróf Zichy János elnöklelte alatt a működési területén lévő 8 alföldi vármegyében igen eredményes tevékenységet fejt ki s anyagi eszközei is vannak, melyekkel a vidéki egyesületeket támogathatja.

Felkérem evégből, hogy jelen rendeletem megjelenésétől számított 14 napon belül jelentse be azon nem működő egyesületeket, amelyeknek az A. M. K. E. kebelében további működése célszerűnek mutatkozik, vagy új egyesület-alakítását szükségének találják, mert az A. M. K. E. erkölcsi és anyagi támogatásával működő egyesületek a községek kulturális életében első helyet fognak elfoglalni,

Szolnok, 1925 június 10-én.

Pethes
kiv. s. tanfelügyelő.

Iskolánkívüli népművelés.

Rovatvezető: SZATHMÁRY LAJOS *népműv. titkár.*

A sajtóról.

Szeretek minden társadalmi jelenséget nevelési szempontból vizsgálni és elbírálni. Meg vagyok győződve róla, hogy a jövő nemzedéket, melyre csonka hazám sorsa vár, nem pusztán mi tanítók az iskolában neveljük, de egyéniségük, jellemük, a családi élet, iskola és társadalmi hatások eredőjeként fog kiaakulni s reá a napi sajtónak is közvetlenül, vagy közvetve, jelentős befolyása lesz.

A napi sajtó mind számottevőbb szerepet tölt be a polgári életben s így nevelés szempontjából is mind jogosabb kritika alá esik.

De minél jobban vizsgálom a sajtó szerepét, annál élesebben feltűnik előttem az a nemtörődomség, semmibevevés, melylyel a sajtó a nevelésügygel szemben viseltetik.

Egy érdeket ismer a sajtó: létérdeket. Mivel pedig a lét fenntartásához anyagi javak kellene, mindent alaptökéjeért, mondjuk világosabban: a pénzért tesz. Jövedelme nem megy mind az alapba, de fontos, hogy a közönség pénze minél gazdagabb érben torkoljék kasszájába. A pénz ad jó módot, tekintélyt, hatalmat, befolyást: tehát jövőt.

Legyen a napi sajtó kitűzött célja bármilyen hangzatos, szinte megtévesztően ideálisnak mutatkozó, az érdek lényegé a pénz marad. Mindent érte, mivel mindent vele lehet. Ez anyagi tülekedésben az esetleg nagy és csábító hangzatos cél, mint szellem, csak név marad és a sajtó munkájában a nevelési szándék megsemmisül.

Mivel pedig a közönség, idegeit csiklandó hatásokért nyitja meg legszívesebben zsebét és fizeti oda pénzét, a sajtó futva szedi össze az izgaló életjelenségeket, hogy lelki táplálék gyanánt közönsége elé találja. Ez a találás aztán elkényesedetté, válogatossá, a kielégíthetőségre nézve fáradtá, valóban romlottá teszi a közönség

idegzetét. Ilyen állapotban új indulatokat, várt érdeklődést, szinte megrázó jelentőségek idéznek elő, a sajtó az élet azon eseményeit válogatja ki olvasóközönsége számára, melyek lelkének erőteljesebb indulatait: az irigységet, bosszuvágyat, gyűlölködést, undorodást stb. váltják ki. Mivel pedig ezirányú célt a sajtó politikai s más határozott irányú tárgyai mellett és felett a megdöbbentő események feltárásával érhet el, különös kedvvel kap a civakodás, lopás, sikkasztás, főként a vérszagu- és színü gyilkosság hírei után. Azokat is bőven, színezve tárja fel. Hadd lakmúrozzék rajta a közönség izgulékony-sága s hadd fizessen!

Az ilyen hatások hajhászásában a sajtó kivétel nélkül határt nem ismer. Egymáson tullicitálni igyekeznek. Mit törődik tovább vele, hogy az eljárása talán épen nevével ellenkezik és hatása szembeütközik a *népművelés szent érdekeivel*?!

Ma már a gyermek is kap az ujságok után, mert ott találja fel a legizgatóbb meséket. A lapok szenzációinak hírei a gyermeki kedélyt is felizgatják és fogva tartják.

Még alsóbb osztályú gyermekek is mesélik egymásnak, hogy itt emberhusból készítenek kolbászt, amott valakit megnyuztak, s mohó, iltasvággyal állnak meg a bezárt ajtó előtt, hogy a lapot felnyissák és a mögöttük rejlő borzalmakat elibük tárják.

Rettenetes! Mindezt lázas indulattal irom le és kétségbeesve gondolkodok saját nevelői munkám csodjére. Mi lelkes tanítók fanatikussá hévvel bontogatnánk a gyermeki lélek szépségeit, hogy pompázó tavasz fénye, ékessége üdítő pompával ragyogjon benne. De hozza a posta a vérszagu romlottság hírét s az fojtó gázként ontja tele a nyiladozó gyermeki kedélyt, hogy benne minden munkánkat hiabavalóvá tegyen.

Mindnyájan megdöbbenve állunk meg e kép előtt és ijedve kérdezzük: mit tegyünk? Tennünk kell! Párviadalra kell lépniünk a sajtóval szemben. A párviadalban pedig kard karddal szemben villog. Így a sajtóval szemben mi is a sajtóval állhatunk. A sajtó nem nő ki a földből

és a bűvész módja szerint játékkártyaként nem kaphatjuk a levegőből. Ha tehát napi sajtóval szembe egyelőre napi sajtóval nem állhatunk, maradjunk saját területünkön a szaklapjainkban! De itt szüntelen emeljük fel szavunkat a sajtó eltévelyedése ellen nemzetnevelésünk veszélye miatt! A kitartásnak, mutatkozó eredményeknek kell lenni!

Kenderes.

Szabó Lajos.

A jászberényi áll. tanítóképző tanulmányi kirándulása.

Irta: Markscheidt Károly áll. el. iskolaigazgató.
(Folytatás).

Az olvasóegyletek könyvtárakkal vannak felszerelve. Ezekben leginkább magyar népmesék, történelmi és gazdasági irányú szakkönyvek foglalnak helyet. Örömmel ujságolták ezek a becsületes, tiszta és őszinte észjárású gazdák, hogy Jókai, Mikszáth, Gárdonyi és egyéb ily jeles írók művei foglalnak helyet könyvtárukban és a nép szeret olvasni. Itt tudják mi az a könyv. Ezt kellett látni ami V. éves növendékeinknek.

E nap gazdag emlékeivel mondtunk búcsút magyar testvéreinknek s vonatra szállva, utaztunk tovább Hódmezővásárhelyre, hol az állomáson Zoltán Ferenc igazgató átadott bennünket Csokán Pál népművelési titkár és Pelle József tanárnak kikkel együtt az ovónőképzőbe mentünk vacsorára, honnan a polgári iskola cserkészei kedves házigazdáinkhoz vezettek bennünket. Másnap délelőtt a kutyölgyi népszanatóriumot és a mátyáshalmi iskolát látogattuk meg. Balogh Sándor tanító azt mutatta be, tisztasági, egészségi vizsgálat után hogyan állítja munkába a csendes foglalkozások kiosztásával a 6 osztályt. Moldvay Sándor, a bodzásparti iskola tanítója pedig a tanyai tanító gazdasági helyzetéről, munkaköréről, a biztosítható

2861—1925. szám.

Valamennyi állami, községi, felekezeti elemi iskola igazgatójának, tanítójának

Az „Országos Közművelődési Tanács”, amely a magyar kulturegyesületek központi szerve, azon fáradozik, hogy mindazok a kulturegyesületek, amelyek a háború folytán működésüket beszüntették, azt újból megkezdhessék, új életre keljenek és ahol ily egyesületek nem működtek új egyesületek létesüljenek.

A jelen nehéz viszonyai között új ilyen egyesületeket alakítani igen nehéz, a régi egyesületek talpraállítása is sok gondot okoz, mert tagsági díjakra támaszkodni lehetetlen, az nem is célirányos, mivel annak hozadéka számba alig vehető s a megoldásra váró nagy feladatok szolgálatára nem elegendő.

Leginkább célszerűnek mutatkozik tehát a nem működő kulturegyesületek az „Alföldi Magyar Közművelődési Egyesület” osztályonként kelnek új életre és ugyancsak mint annak megyei vagy járási osztályai alakulnak meg a kulturszervezetek ott, ahol ilyen egyesületek még nincsenek. Az A. M. K. E. ezidő szerint egyike legnagyobb kulturegyesületeinknek. Gróf Tisza István alapította, jelenleg József kir. herceg védnöksége és gróf Zichy János elnöklése alatt a működési területén lévő 8 alföldi vármegyében igen eredményes tevékenységet fejt ki s anyagi eszközei is vannak, melyekkel a vidéki egyesületeket támogathatja.

Felkérem evégből, hogy jelen rendeletem megjelenésétől számított 14 napon belül jelentse be azon nem működő egyesületeket, amelyeknek az A. M. K. E. kebelében további működése célszerűnek mutatkozik, vagy új egyesület alakítását szükségének találják, mert az A. M. K. E. erkölcsi és anyagi támogatásával működő egyesületek a községek kulturális életében első helyet fognak elfoglalni,

Szolnok, 1925 június 10-én.

Pethés
kir. s. tanfelügyelő.

Iskolán kívüli népművelés.

Rovatvezető: SZATHMARY LAJOS népműv. titkár.

A sajtóról.

Szeretek minden társadalmi jelenséget nevelési szempontból vizsgálni és elbírálni. Meg vagyok győződve róla, hogy a jövő nemzedéket, melyre csonka hazám sorsa vár, nem pusztán mi tanítók az iskolában neveljük, de egyéniségük, jellemük, a családi élet, iskola és társadalmi hatások eredőjeként fog kialszulni s reá a napi sajtónak is közvetlenül, vagy közvetve, jelentős befolyása lesz.

A napi sajtó mind számottevőbb szerepet tölt be a polgári életben s így nevelés szempontjából is mind jogosabb kritika alá esik.

De minél jobban vizsgálom a sajtó szerepét, annál élesebben feltűnik előttem az a nemtörődomség, semmibevevés, melylyel a sajtó a nevelésügyvel szemben viseltetik.

Egy érdeket ismer a sajtó: léteérdeket. Mivel pedig a lét fenntartásához anyagi javak kellene, mindent alaptökéjeért, mondjuk világosabban: a pénzért tesz. Jövedelme nem megy mind az alapba, de fontos, hogy a közönség pénze minél gazdagabb érben torkollik kasszájába. A pénz ad jó módot, tekintélyt, hatalmat, befolyást: tehát jövőt.

Legyen a napi sajtó kitűzött célja bármilyen hangzatos, szinte meglévesztően ideálisnak mutatkozó, az érdek lényege a pénz marad. Mindent érte, mivel mindent véle lehet. Ez anyagi túlekedésben az esetleg nagy és csábító hangzatos cél, mint szellem, csak név marad és a sajtó munkájában a nevelési szándék megsemmisül.

Mivel pedig a közönség, idegeit csiklandó hatásokért nyitja meg legszívesebben zsebét és fizeti oda pénzét, a sajtó futva szedi össze az izgaló, életjelenségeket, hogy lelki táplálék gyanánt közönsége elé tálalja. Ez a tálalás aztán elkényesedetté, válogatóssá, a kielégíthetőségre nézve fáradtá, valóban romlottá teszi a közönség

idegzetét. Ilyen állapotban új indulatokat, várt érdeklődést, szinte megrázó jelentőségek idéznek elő, a sajtó az élet azon eseményeit válogatja ki olvasóközönsége számára, melyek lelkének erőteljesebb indulatait: az irigységet, bosszuvágyat, gyűlölködést, undorodást stb. váltják ki. Mivel pedig ez irányú célt a sajtó politikai s más határozott irányú tárgyai mellett és felett a megdöbbentő események feltárással érhet el, különös kedvvel kap a civakodás, lopás, sikkasztás, főként a vérszagu- és színű gyilkosság hírei után. Azokat is bőven, színezve tárja fel. Hadd lakmározzék rajta a közönség izgulékony-sága s hadd fizessen!

Az ilyen hatások hajhászásában a sajtó kivétel nélkül határt nem ismer. Egymáson tullicitálni igyekeznek. Mit törődik tovább vele, hogy az eljárása talán éppen nevével ellenkezik és hatása szembeütökizik a *népművelés szent érdekeivel*?

Ma már a gyermek is kap az újságok után, mert ott találja fel a legizgalóbb meséket. A lapok szenzációinak hírei a gyermeki kedélyt is felizgatják és fogva tartják.

Még alsóbb osztályú gyermekek is mesélik egymásnak, hogy itt emberhusból készítenek kolbászt, amott valakit megnyuztak, s mohó, ittasvággyal állnak meg a bezárt ajtó előtt, hogy a lapot felnyissák és a mögöttük rejlő borzalmakat elibük tárják.

Rettenetes! Mindezt lázas indulattal írom le és kétségbeesve gondolok saját nevelői munkám csodájára. Mi lelkes tanítók fanatikus hévvel bontogatnánk a gyermeki lélek szépségeit, hogy pompázó tavasz fénye, ékessége üdítő pompával ragyogjon benne. De hozza a posta a vérszagu romlottság híreit s az fojtó gázként ontja tele a nyiladozó gyermeki kedélyt, hogy benne minden munkánkat hiabavalóvá tegyen.

Mindnyájan megdöbbenve állunk meg e kép előtt és ijedve kérdezzük: mit tegyünk? Tegnünk kell! Párviadalra kell lépünk a sajtóval szemben. A párviadalban pedig kard karddal szemben villog. Így a sajtóval szemben mi is a sajtóval állhatunk. A sajtó nem nő ki a földből

és a bűvész módja szerint játékkártyaként nem kaphatjuk a levegőből. Ha tehát napi sajtóval szembe egyelőre napi sajtóval nem állhatunk, maradjunk saját területünkön a szaklapjainkban! De itt szüntelen emeljük fel szavunkat a sajtó eltévelyedése ellen nemzetnevelésünk veszélye miatt! A kitartásnak, mutatkozó eredményeknek kell lenni!

Kenderes.

Szabó Lajos.

A jászberényi áll. tanítóképző tanulmányi kirándulása.

Irta: Markscheidt Károly áll. el. iskolaigazgató.
(Folytatás.)

Az olvasóegyletek könyvtárakkal vannak felszerelve. Ezekben leginkább magyar népmesék, történelmi és gazdasági irányú szakkönyvek foglalnak helyet. Örömmel újságolták ezek a becsületes, tiszta és őszinte észjárású gazdák, hogy Jókai, Mikszáth, Gárdonyi és egyéb ily jeles írók művei foglalnak helyet könyvtárukban és a nép szeret olvasni. Itt tudják mi az a könyv.- Ezt kellett látni ami V. éves növendékeinknek.

E nap gazdag emlékeivel mondtunk bucsút magyar testvéreinknek s vonatra szállva, utaztunk tovább Hódmezővásárhelyre, hol az állomáson Zoltán Ferenc igazgató átadott bennünket Csokán Pál népművelési titkár és Pelle József tanárnak kikkel együtt az ovónőképzőbe mentünk vacsorára, honnan a polgári iskola cserkészei kedves házigazdáinkhoz vezettek bennünket. Másnap délelőtt a kutyölgyi népszanatóriumot és a mátyáshalmi iskolát látogattuk meg. Balogh Sándor tanító azt muttata be, tisztasági, egészségi vizsgálat után hogyan állítja munkába a csendes foglalkozások kiosztásával a 6 osztályt. Moldvay Sándor, a bodzásparti iskola tanítója pedig a tanyai tanító gazdasági helyzetéről, munkaköréről, a biztosítható

mellékjövedelemről kertészkedés, méhészet, földbérlet, tejfeldolgozó üzem stb. tartott igen érdekes előadást. A mátyáshalmi gazdakör megtekintése megerősítette a már megalkotott jó véleményünket. Délután a város nevezetességeit szemléltük meg, pénteken reggel Szegedre indultunk, hol a város nevezetesebb köz- és magánépületeit néztük meg, három előadást hallgattak a növendékek a népfőiskolán, s az esteli vonattal hazafelé Jászberénybe vettük utunkat.

Nagyvonásokban elmondtam mindazt, ami a hódmezővásárhelyi tanyákra vonatkozik. Sok olyat tapasztaltunk, amit már tudnia kellene egy magyar tanítónak akkor, amikor a tanyára kerül.

Igazán hivatott tanító nem riad vissza a tanyai tanítóskodás gondolatától, kezdő magyar tanítónak pedig egyenesen hazafiatlanság kitérni e kötetek elől. A néptanítóra váró nemzetnevelő, honmentő apostoli munkára egyetlenegy iskolában sincs nagyobb szükség, mint épen a tanyán. Itt kínálkozik a legtágabb tér és alkalom a fiatal tanítóban benne rejlő férfias vonások és pedagógiai egyéniségének kialakulására.

Aki ezeken a nehézségeken átesett, arra az életben és iskolában már megkezdés nem várhat.

A tapasztaltak is megerősítették azt az egyéni meggyőződésemet, hogy magányos nőnek tanyára való helyezése nem célszerű. Nem való azért, mert sem továbbképző iskolát, sem ifjúsági egyesületet, sem gazdakört vezetni nem tud. Tanyára rős fiatalember való, aki szembe tud szállni az elemekkel és az eniberekkel. Éppen ezért csak helyeselni és támogatni tudom a jászberényi áll. tanítóképző minden főrekvését, amely a tanyai tanítók kiképzésére, illetve a tanyai iskolák megismerésére irányul. Helyes ezen kezdeményező

lépés. Helyes e cél, amelyet a jászberényi tanítóképző maga elé tűzött. Szükség is van oly tanítóképzésre, amely a tanyai iskolát a maga valóságában, eredetében mutatná be növendékeinek. Helyes volna a kultusz-kormánytól, ha egyik-másik tanítóképzőt ezen cél szolgálatába állítaná be. Helyes volna, ha a tanítónövendék már ott az iskola padjai között megismerné a tanyát. Gyakorlati kiképzést kell adni az ifjúságnak az ifjúsági egyesületek megszervezésére és fellállítására vonatkozólag. Utat és módot kell adni a gazdakörök vezetésére és szabad előadások megtartására. Ha ily tanítóink lesznek, úgy nem kell az irredentizmusról beszélni. Akkor Magyarország nem volt, hanem lesz. Módot és alkalmat kell teremteni, hogy a falusi, illetve városi tanító kikiváncsokozzék a tanyára. Módot kell adni a tanyai tanítónak arra, hogy gyermekét a tanyáról iskoláztatni tudja és hogy a háztartásához szükséges dolgokat beszerezhesse. A tanyai tanítót az élvezett kulturáért kárpótolni kell. Legyen minden tanyai iskolának 3-5 hold jó földje és ezenkívül legalább is 50 százalékos tanyai működési pótléka. Legyen határidőhöz kötve a tanyai tanítóskodás. Ne kelljen annak a szegény tanyai tanítónak évek hosszu során át a kulturát nélkülözni és a sarat taposni. Legyen a tanyai működési idő legalább is 5 év s ennek eltelté után megkérdeznirásbelileg a tanítót, hogy hajlandó-e tanyán még maradni. Ha nem, úgy városba, avagy faluba kellőt behelyezni s helyette a tanyára olyat, aki még nem volt ott és a tanyai tanítót lenézi. Tudják meg mások is, hogy mi a tanya. Tudják meg, hogy mi 6 osztályt vagy egyet tanítani. Tudják meg, mit jelent továbbképző (isméltő) iskolát avagy azt nem tanítani. Tudják meg, mit jelent igazi tanítónak lenni.

A látottak buzdító hatása mondatja

velem, hogy igen is szükség van a tanítók tanyai kiképzésére is és az a jövő tanítónemzedék felnevelésénél el nem maradhat. Fel tehát a munkára, amíg nem késő.

Szám : 465-925.

Valamennyi községi Népművelési Bizottság
Tekintetes Elnökségének.

Felkérjük Tek. Bizottságot, hogy működése területén szervezett mindennemű iskolán kívüli népművelési tevékenységről a megküldött beszámoló jelentéseket és nyugtákat f. hó végéig annál is inkább küldjék be Bizottságunkhoz, mert ezen határidő után érkező beszámolókat a vallás- és közokt. Minisztérium nem fogadja el, így a kiutalt tiszteletdíjaktól is elesnek.

Szolnok, 1925. június hó 18-án.

Bihary s. k. Szathmáry Lajos s. k.
ügyv. elnök, kir. tanfelügyelő. várm. népműv. tükár.

H I R E K.

Jutalmazások. Az A. M. K. E. igazgatósága a gróf Tisza István 300.000-300.000 Kor jutalomdíjal és elismerő okirattal tüntette ki Novothny Jenő szolnoki áll. el. iskolai igazgatót a dalárdák szervezése és kiváló vezetéseért, Markscheidt Károly jászberényi áll. iskolai igazgatót az iskolán kívüli népművelés szervezése és vezetéseért, Kovács Imre Törökszentmiklósi áll. iskolai igazgatót az ifjúsági egyesületek szervezése és vezetéseért. Bihary István kir. tanfelügyelő a vármegye tanítóegyesület mezőturi közgyűlésében meleg elismerő szavakban emlékezett meg, e derék igazgató Kartársaink érdemeiről. Itt említjük meg, hogy az A. M. K. E. igazgatósága 200-200.000. K-val jutalmazta meg a következő analfabéta tanfolyamok vezetőit Szabari János jászapáti, Rusz János jász-

ladányi, Lélek Kálmán besenyszögi, György Mihály és Horváth Árpád karcagi kollégáinkat. A kitüntetésekhez a jól elvégzett hazafias buzgó munkálkodásért gratulálunk!

Vetítőgép bemutató. A magyar Vetítőgép és filmipari R. T. f. évi április hó 30-án szakbizottság előtt bemutatta a Gloria II. típusu vetítőgépeket és dynamókat, mely bemutató sikerrel is járt, úgyhogy a jelentős átalakításokon átment II. típusu gépeket és dynamót a várm. népműv. bizottság beszerzésre ajánlja. Arról értesültünk, hogy a vidéki bizottságok, egyesületek által rendelendő gépeket a népműv. bizottság szakembereivel felülvizsgálhatja s azok kezelésére a kezelőket díjtalanul kioktatja. Kézpénzfizetés mellett a gyártól; részletre pedig a „Kalász” utján lehet beszerezni a gépeket, amelyekre az előjegyzéseket tanácsos most megtenni, hogy az őszi hónapokban gépeiket a bejelentés sorrendjében meg is kapják. A gépek előnyét a bizottság olcsóságánál, kis terjedelménél, kis súlyuknál, kevés üzemi költségénél és könnyű kezelhetőségénél látja. Ugyanezen gyár a diapositív- és filmkölcsonzést is megnyitja szeptember hónapban. A vetítő- (mozi) gép ára 5.300.000 korona, az áramfejlesztő dynamó pedig 3.600.000 korona, melyhez még a forgalmi adót és postaköltséget is felszámítják.

Nyugdíjaztattak: özv. Kovácsné, Zolnai Erzsébet törökszentmiklósi gazdasági, Sajtosné, Vadai Vilma törökszentmiklósi ref. el. isk., Elefánt Mária jászberényi rk. Heincné, Palenyik Margit kunszentmártoni áll. el. és Anderzen Aladár szolnoki áll. el. isk. tanító, illetve tanítónő. — Végkielégítést nyertek: Kónya Julia tiszaföldvári és Vajay Józsefné szolnoki áll. tanítónők.

Gyermekelőadás. A turkevei áll. el. iskola a napokban gyermekelőadást tartott a polgári iskola tornatermében. Szinre került három egyfelvonásos gyermekek számára írt szindarab Deák Zsigmond íg., Mihályfalvi József és Török Lőrinc tanítók rendezésében. Az áll. isk. e kedves dél-utánjával is tanujelét adta annak, hogy

városunkban a többi iskolák mellett nem felesleges, élni akar, dolgozni szeret és céljának meg is tud felelni. A gyermekek tudásuknak a legjavát adták, szerepüket kifogástalanul tudták, mozdulataik jók voltak és bátrak a megjelenésükben. Fáradtságukat sok taps jutalmazta, mely elismerést méltán meg is érdemelték. Az előadások után a Himnuszt két szólamra énekelték Deák ig. vezetésével kifogástalanul, akinek az előadás rendezésében legnagyobb része volt. Végezetül Deák Zsigmond ig. beszélt, aki beszédében rámutatott az áll. iskolák céljára és rendeltetésére s kérte a közönség jóakarátát. A nevezett iskola e működésével példát mutatott a többi iskolának is. Hogy az előadás mennyire sikerült, legjobban dokumentálja azt az anyagi siker is, mely alkalommal 1,076.050 koronát gyűjtöttek össze a jelen volt szülők felülfizetéseként, melynek felerészét a derék tantestület a Tanítói otthon javára fordítja.

Lapunk dicsérete. A tavaszi közgyűlésünket megelőző választmányi gyűlésben, amikor a választmány beható tárgyalással foglalkozott az egyesület évi működésének eredményével, hogy arról kellőképpen beszámoljon. — Bihary István kir. tanfelügyelő egyik felszólalásában lapunk, mint az egyesület orgánusról elismerőleg nyilatkozott. Jóleső érzéssel fogadtuk vezetőnk elismerő szavait, kinek nagy érdeme van abban, hogy lapunk szűkös anyagi körülmények dacára, úgy külsejében, mint belső tartalmánál fogva a kívánt nivóra emelkedett.

A kunszentmárton-belterületi ismeretterjesztő előadásokról alábbiakban számolunk be: Az előadások szervezője egyik ágilis kartársunk: *Blikling Antal*. Előadást tartottak: *Lázár Péter* 1. a kannibalizmusról, 2. a takarékoságról, 3. Isten és természetéről, 4. a felebaráti szeretetről. *Lapu Gábor* a gyümölcskertészetéről. *Blikling Antal* 1. gr. Széchényi Istvánról, 2. az állatok szinéről, 3. a növények vándorlásáról, 4. a hajcsövességről és talajművelésről és 5. a levegő, égés és szellőztetésről. *Dr. Szabó Margit* a gyakori

gyermekbetegségekről: számarköhögés, szájgyulladás és bélhurut. *Vitéz Kiss Mátyas* 1. a hősök tiszteléséről, 2. a kukorica termeléséről. *Pintér Pál* a honfoglaló ősről. *Mihály Gyula* a háztartás kémiaijáról. *Wizer Aladár* az ó- és középkori kereskedelemről. *Hizsa Károly* a Balatonról, *Turcsányi István* a szemről. *Dr. Mezei Lajos* az állatszavatosságról és *dr. Debreceni Dezső* a telekkönyvről. *Matikány István* Magyarország keresztényétételéről.

Gyermekelőadás Rákóczi falván. Június hó 14-én a rákóczi falvai áll. el. iskola igen sikerült gyermekelőadást rendezett az iskolás gyermekek közreműködésével. Az előadás belépődíja személyenként 5000 korona volt és az összes tisztajövedelem 568000 K. A rendezést a tantszűkület közreműködésével *Schiessl Mária* és *Schmidt Mária* áll. tanítónők látták el buzgó fáradozással és a fényes erkölcsi és anyagi siker is az ő érdemük. A műsort legnagyobb részt Bihary István és dr. Halmos Andor kir. tanfelügyelők szerzeményei töltötték ki. A tiszta jövedelmet a Szolnokon felállítandó Tanító-Otthon javára fordítjuk. A Tanító-Egyesület nevében az Elnökség ez uton mond hálás köszönetet. — Követésre méltó példa.

A Tanév befejezése. Tíz hónapi fáradtságos szellemi munka után néhány nap múlva befejeződik az 1924—25-iki tanév is s azután úgy a tanító, mint a tanuló sereg „élvezi” a várva-várt szünidőt. A most folyó, sőt nagy részben már befejezett évfázó vizsgákat megelőzőleg a kir. tanfelügyelőség tagjai: Bihary István vezető kir. tanfelügyelő, Dr. Halmos Andor kir. tanfelügyelő dr. Kovács János és Pethes Gyula kir. s. tanfelügyelők a vidék iskoláin kívül meglátogatták a szolnoki összes iskolákat és ovodákat is ahol mindenütt lelkiismeretesen végzett munkát, sikeres eredményt állapítottak meg. Midőn a tanév befejezése alkalmából minden kartársunknak kellemes szünidőt kívánunk egyszersmint szívből óhajtjuk, hogy a jövő tanév hozza meg részünkre mindazon kívánalmak teljesülését, a melyek által sikeresebben munkálkodhatunk elárvult és magyar hazánk ujjáépítésén.

Iskolák vezetőinek figyelmét felhívjuk arra, hogy lapunk nyomdájában (*Wachs nyomda*) rendtartási, kezelési naplók s mindennemű iskolai nyomtatványok kaphatók sokkal jutányosabb árban, mint más papírkereskedésekben. Író- és rajzszerkesztő első minőségűek, melyeket a fenti nyomda szolid árakban szállít, csomagolásért és postaköltségért díjat nem számít. Kartársaink egész bizalommal forduljanak megrendelésükkel lapunk nyomdájához.

Szakértekezlet. Littyán Sándor iparoktatási igazgató szakfelügyelő vezetése alatt f. hó 25—27-én 3 napos szakértekezlet volt Szolnokon az iparostanonc-iskolai tanítók részére. A szakértekezleten 35 tanító vett részt. Előadásra került fizika, kémia, technológia és könyvvitel tananyagának megbeszélése. Mindezen tantárgyak évi tananyagát Littyán szakfelügyelő részletesen ismertette s kiváló pedagógiai tudással megjelölte azt az irányt, mely az iparoktatás szempontjából, az iparos osztály művelődésére előnyös. A tanító, mint nagy érdeklődéssel figyelte a szakfelügyelő nagy értékű előadásait, melyek

végén hálásan megköszönte a kormány ez irányú intézkedését. Az értekezlet munkakörét nagyban emelték a tanulmányi kirándulások. Így a tanítóknak módjában állott a városi villanytelepet, az iparfejlesztő telepet és a máv. műhelyt megtekinteni s azok működési célját ipari szempontból megbeszélni. Az értekezleten két gyakorlati tanítás is volt bemutatva. Farkas István főmérnök a technológia köréből: a vas termelésről, feldolgozásáról, céljáról, osztályozásáról igen értékes előadást tartott. Majd Pásztor István a máv. számfőnök a könyvvitel köréből gyakorlati üzemtervvel kidolgozott előadást mutatott be.

Szerkesztői üzenetek.

R. Lapunkban közöl statisztikai adatokból könnyedén megállapíthatja, hogy az iskolán kívüli népművelési bizottság a vármegye területén milyen nagy munkát végzett. Ha Csonka ország összes vármegyéiben ilyen módon van megszervezve a népművelés, mint vármegyénkben úgy nyugodtan nézhetünk a jövő elé!

Magy. szab.

Magy. szab.

„GLORIA“ VETITŐ-GÉP VETITŐ-GÉP

A szemléltető oktatás tökéletes eszköze! Előnye: Bárki által könnyen kezelhető, teljesen tűzmentes, kis terjedeleme; szab. eljárás alapján egyaránt vetít mozgó- és állóképeket; csekély súlyánál (kb. 2 1/2 kg) fogva könnyen szállítható; normal nagyságú filmek, tetszőlegesen hosszú tekercsek; előadás közben bármikor megállítható: 160 210 képnagyság. Prospektussal és árajánlatokkal készséggel szolgálunk. Községek, testületek részére külön kedvezményes feltételeket nyújtunk, a képeltetés tökéletes megszervezése mellett. — Mint szórakoztató eszköz külön nagy jövedelmi forrás.

Felvilágosítással a vármegyei Népműv. Bizottság is szolgál.
A vetítógép ára 5,300.000 kor., a dynamóé 3,600.000 korona.

Vetítógép- és Filmipari Részvény-Társaság
Budapest, V. kerület, Nádor-ucca 28. szám. Telefon: 121—21. szám.

Szám: 265 - 925.

Népműv. Biz.

Kimutatás

(Folytatás.)

az 1924 — 1925. tanévben engedélyezett népművelési munkák segélyezéséről.

Sorsz.	Megnevezés	Tud. előadás	Előadás	Allamsegély korona	Várm. Biz. segélye kor.	Összesen korona
	Áthozat:	14	1080	9390000	9390000	18780000
85	Jászládány r.k. leányegyl.		2	17000	17000	34000
86	" népm. bizotts.		9	76500	76500	153000
87	" Levente egyes.		6	51000	51000	102000
88	Csépa		16	136000	136000	272000
89	Szolnok M. Á. V. műhely	7		105000	105000	210000
90	Vezseny		15	127500	127500	255000
91	Jászkisér		5	42500	42500	85000
92	Tizsasüly		10	85000	85000	170000
93	Szolnok MÁV. altisztikör		7	59500	59500	119000
94	" ujsz. isk. (pótbej.)		1	8500	8500	17000
95	Dévaványa r. k. tantest.		26		153000	153000
96	Jászberény honv. alt. isk.	20			300000	300000
97	Szolnok r. k. legényegylet	32				
	összesen:	73	1177	10098500	10551500	20650000
	Áthozat 1174 óra			6951000	11939000	18890000
98	Jászberényi katonai analf. tanf. 100 óra.			850000	850000	1700000
99	Besenyszögi analf. tanf. (folytatás)			2040000		2040000
100	Tizsasülyi ism. terj. tanf. 42 óra				357000	357000
101	Mezőturi ism. terj. tanf. 60 óra				510000	510000
	Mezőturi vezetői díj				127500	127500
	1376 óra után összesen			9841000	13783500	23624500
	1250 előad. után összesen			10098500	10551500	20650000
	együtt:			19939500	24335000	44274500

Szolnok, 1925 június 19-én.

Szathmáry Lajos

várm. népműv. titkár.

szolnoki Művelési Bizottság

Szolnok Vármegyei

MŰVELÉS

A ki

tanítóegyesület s a várm. iskolán kívüli népművelési biz. hivatalos közlönye.

Kiadja: Jászberényi és Szolnoki vármegyei Tanítóegyesülete.

MEGJELENIK HAVONKINT.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 60.000 korona.
Egyes szám ára 6000 korona.Főszerkesztő:
MAGYARY GYULAFelelős szerkesztő:
MÉHES ENDRE

Előfizetési díjak és reklamációk Jánossy Pál egyesületi pénztárhoz, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a szerkesztőség Szolnok (Fővárosi iskola) címére küldendők. Kéziratokat nem adunk vissza.

Tanév kezdetén.

A június végén üressé lett iskolák ismét benépesedtek. A nemzet legdrágább kincse: a jövő nemzedék bevonult falai közé, hogy tesben és lélekben gyarapodva, előkészüljön a jövő küzdelmére.

A nemzet életére nagy fontossága, hogy az iskola hogyan teljesíti kötelességét. Az iskolában pedig e kötelességteljesítés a tanítón, annak személyén, egyéni rátermettségén, munkakedvén, szorgalmán, ügybuzgóságán s ügyszere tetén fordul meg. Ha a tanító pontosan teljesíti kötelességét, ráneveli a tanítványokat pontosságra, ha szorgalmas és ügybuzgó, a tanulóba is beléoltja azt; ha ambícióval, odaadással tanít és nevel, a tanulóban is fölkel a munkakedvet és tudásvágyat s igyekvő, munkaszerető jóvendőt alakít ki a haza számára.

A gyermek a nemzet virága, a család, a szülők legdrágább, legföltettebb kincse, mert a szülő gyermekeiben él tovább s ekként természetes, hogy az iskola munkája, a tanító működése iránt nemcsak a hatóságok, de a szülők részéről is hova-tovább nagyobb és nagyobb érdeklődés nyilvánul meg.

Ez az érdeklődés értékes, mert a tanító működése fokozottabb megbecsülésben részesül s a család és iskola nevelő munkáját közelebb hozza egymáshoz s egyöntetűvé teszi, minnek következtében elsimulnak azok az ellentétek, melyek fel-fel bukkannak néhol s néha.

De ez az érdeklődés egyúttal a tanító munkáját is figyelemmel kíséri s a tanító egész tevékenysége ekként nemcsak hatósági, de általános ellen-

HORVÁT DEZSŐ

Kender- len- és jutagártmányok
Szolnok, Baross-uca (Gyenes-ház).

Zsák, ponyva, kötél, zsinag és gyékényárak legolcsóbb beszerzési helye.

M. kir. postatakarékpénztári folyószámia 41833.
Telefon: 91. Sörgőnyeim: Sacin.

örizés tárgya is lesz. Ez azonban csak előnyös a jó tanítóra, mert állandóan látván lelkes és eredményes munkáját a köz, egyúttal a tanító értékes tevékenysége mindinkább közbecsülést fog kíváltani s a tanító személyét közliszteleiben fogja részesíttetni. Ez a közbecsülés és közlisztele pedig értékes hatása a község és város egész lakosságára s a tanítói munka ekként közvetve jótékony lesz a magyarság minden rétegére.

A jó tanító áldása az iskolának, a köznek s értékes a nemzet jövő kialakulása szempontjából.

Ezrendkívül fontos nemzeti, családi és társadalmi érdekek pedig kötelességévé teszik minden tanítónak, hogy

A munka szeretete.

Vannak emberek, kiket a hivatásuk elé tüzdött munkában a haszon és jövedelem érdekel inkább és vannak olyanok, akik a haszon- és jövedelmen kívül szeretetet és gyönyörködést lelnek munkájukban. Átlag szerint az emberiségnek — sajnos ugyan — nagyobb percentje a hasznot lesi anélkül, hogy felelősségteljes munkásságában szeretet is honolna.

Már pedig, ahol szeretet nincs, ott isteni áldás sem lehet!

A munka természetességétől eltekintve, annak minősége és kivitele mutatja meg a cselekvés szeretetének és lelkesedésének hatásait, mely körülmény nagyban megkülönböztethető a kényszerűséggel párosult életszükségből teljesített munkaeredménytől. És ha a kényszer parancsa ilyen esetben nem készítené az emberiségnek nagyobb át-

megszerezze magának nemzetalpító munkájával a közbecsülést és közlisztelelet, mert így értékeset s a jövő szempontjából ma még kincsekkel sem értékelhető s maradandó munkát végez.

Az új tanév küszöbén érezzük át mindannyian e fontos feladatokat, hassa át egész valónkat az a szent hivatás, melynek becsületes betöltésére vállalkoztunk; legyünk méltók a dicsőséges és mindennél értékesebb tanítói névre, mert akkor nem a kard, nem az ágyu, puska, nem a harcok és háborúk, de a magyar tanítók munkája fogja helyreállítani a régi határokat s visszahódítani elszakított testvéreinket, kik várják, joggal követelik tőlünk rabigából szabadságukat.

Dr. H. — A. —

lagát, a létfenntartása érdekében, nehéz lenne érzéktelen munkaerőt a közcélok javára is felhasználni. Az ön- és a közjavakát célzó tevékenység által elért munkaértéknek elévülhetetlen érdeme csakis a szeretet nemes érzésével vihető ki, mely önkénytelenül ambicionálja az eredmény sikerét.

Ezen gondolatok távolról sem eszményi szülemények, hanem nagyobb-részt tapasztalati tények, melyek az átlagot illetve, uralmon vannak. Mindezek ellen harcolni kell a kor követelményei szerint! Az átlagot tespedő érzéktelenségéből fel kell rázni a közhasznot eredményező javakért.

A munka szeretete iránt megnyilvánult lelki érzéseket ki kell szabadítani az önzés csápjai közül, mert az önzés minden elképzelhető erkölcsi nevelésnek valóságban rombolója.

Az önző emberek, — bármi téren

érvényesítsék is munkaerejüket, — hasonlíthatatlanul kevesebb szeretetet táplálnak lelkükben társaik és a hazafias ügyek iránt. Annál kevésbé lelkesednek a társadalmi, a nemzeti közjavakért. Az ilyen rendszerint álpróféta módon ékelednek be és foglalnak helyet a társadalmi életben, hogy a közrend békés tónusát megbolygassák céljaik javára.

Tanév elején vagyunk! Most van a legfőbb időnk és alkalmunk arra, hogy a nevelő munkánk programját úgy állítsuk egybe, hogy annak szellemi és gyakorlati anyagát értékesen a szeretet és lelkesedés hassa át. Mert a tanító lelki megnyugvását mi sem biztosítja jobban, mint az a tudat, hogy munkaszeretetével lelkesíteni tud. A lelkesítés hatása pedig nem marad el érdemtelenül még akkor sem, ha a nagy átlagon felül számozott anyag áll rendelkezésünkre; mivel nevelő munkásságunk érvényesége egyedül a nemzeti egyetemes érdekek szolgálatától van függővé téve. A nemzeti egyetemes érdekek szeretetétől áthatva csak az a tanító lehet, ki hivatásával járó feladataiban ideális szolgálatát a haza, a nemzet szent oltárán áldozza fel.

Az önzetlen munkaerő tehát hivatásos szolgálatában arra törekszik, hogy munkaszeretetével jóval felül emelkedjék az átlagon és ne csak érdekessé, de

értékessé is tegye az eléje tüzdött kötelességeket.

Mivel pedig tanítói munkánk éppen a szeretet nemes érzésén alapszik, a gyermek lelkébe időnek előtte erkölcsi és hazafias érzelmeket példaképen csak úgy plántálhatunk maradandóan, ha nevelői hivatásunk kötelességeit is a szeretet uralja.

Munkaszeretetünknek iskolán kívüli életben is egyformán kell érvényesülnie, mert az egyetemes jellegű érdekek fontossága ma követelőleg elvárja, hogy az egész vonalon, a saját hazájában élő nemzet megtalálja a boldoguláshoz vezető utat. Ez pedig az iskola feladata, mely hivatva van az emberiséget gondolkodásban és lelki érzésben öntudatossá tenni a munkatevés szeretetére.

Gondoljunk arra, hogy a közélet javára rendelték közül senkinek sincs olyan fegyver a kezében, mint a tanítóéban. Ez pedig a „*lelkek fegyvere*“, mellyel a lelkek erejét, hatalmát épp úgy lehet fejleszteni, mint gyöngíteni és lehetetlenné tenni.

Rendeltetésünkben tehát a munkaszeretetre való nevelésnél, saját munkaszeretetünkkel hintsük be a lelkek sokaságát és azt fokozatosan akként fejlesszük iskolában-és iskolán kívüli, hogy az egyéni akarat ereje mindenkor az emberi hivatás felé irányuljon. (m. e.)

Pedagógia.

A tanítóképzés reformja.

Vajay József e lap hasábjain foglalkozott a tanítóképzés problémájával. Megállapíthatjuk, hogy ezzel a kérdéssel újabban gyakorra foglalkozik általában a közvélemény is. És ez örvendetes je-

lenség, mert azt mutatja, hogy kezdik belátni e kérdésnek nagy fontosságát. Az ismeretek gyarapodása, az életnek minden téren való szövevényes differenciálódása, a közműveltség általános emelkedése: mind parancsoló szűkséggé teszik azt, hogy azok az egyének, akik a nép művelődésével foglalkoznak, az eddiginél nagyobb ismeretkört, mélyebb

tudományosságot, szélesebb látókört és különösen az eddiginél teljesebb, alaposabb szakműveltséget szerezzenek.

Ugyan mi is lehetne fontosabb a közszolgálat terén, mint az emberművelés?! És akire az emberművelést bizzuk, elgondolhatjuk, milyennek kell annak lennie! Egész embernek, — tetőtől talpig embernek. — Jól mondja Leirer Mátyás képezdei tanár pedagógusunk, hogy: „a tanítónak a legtudatosabb, a legegészebb emberek egyikének kell lenni az egész emberek sorában.” — Scherer Sándor jeles pedagógus pedig egyenesen eszményként fogja fel a dolgot, mikor azt mondja: „A jó tanító minden idők pedagógiai törekvésének legfőbb biztosítéka.” Vesszely Ödön szerint pedig a nevelőnek általában, mint embernek is magasan kell állnia s megközelíteni az emberi ideált.

Én a tanító elnevezést nem is tartom találó, — illetve a mai kornak megfelelő elnevezésnek. — Szomorúan jellemző a multa, hogy mennyire nem fogták fel régente az iskolai munka valódi teljes célját, amikor a tanító elnevezést adták, mert hiszen jól tudjuk, ma már, hogy az iskolai munkának csak egyik ága a tanítás, — a másik ága a nevelés, mely amannál szinte fontosabb. — Vesszely Ödön mondja: „A lelkek formálása a lényeges, azért a nevelés felé kell fordulnia a figyelmeknek. — Ez jelenti a jövő megmentését, ez a nemzet fenmaradását, az emberiség megnevesedését.” —

A régi tanító elnevezés azt mutatja, hogy a multban a tanítót csakugyan kizárólag tanítással, ismeretek közlésével foglalkozó egyénnek tartották. — Ebből a felfogásból indult ki aztán az a téves nézet, hogy a tanítónak nem sok tudás

kell, mert írni, olvasni, számolni, leckét feladni, nem nagy tudomány, annak nem kell magas műveltség, nagy képzettség.

Ez az álláspont sajnos, a legujabb időkig érvényben volt és csak néhány éve tettek nálunk is komoly lépést a képezdei évfolyamok szaporítására.

Szerintem a tanítóképzésnek egyetemi színvonalra kell emelkednie. Mert szégyen az, hogy főiskolai képzést adnak az állatorvosnak, a gyógyszerésznek, az ember testi szervezetét gyógyító orvosnak, az élettelen gép szerkezetét összeállító és javító mérnöknek, de a legbonyolultabb és legnagyobb tünevénynek: az emberi léleknek, az emberi szellemnek a kiművelésére elegendőnek tartják a középiskolai rangú képesítést.

Természetes, hogy a középiskolai rangú képesítés aztán a társadalomban szerényebb pozíciót nyújtott a tanító ember számára. Szerényebb pozíció, szerényebb fizetés, sőt bizonyos lekiicsinylés jutott a népnevelőknek eddig — a fenti okok következtében — méltatlanul osztályrészüln.

dr. Kovács János.
(Folyt. köv.)

TÁRCA.

Tanulmányi kirándulásunk.

Közlő: MAGYARY GYULA.

Az 1924-ik évi szüenidőben rendezett balatoni kirándulást még jóformán be sem fejeztük, amikor ígéretet tettünk egymás között, hogy ha Isten éltet bennünket, úgy „jövőre” ismét kirándulással kezdjük meg a várva-várt s az oly jól megérdemelt szüenidőnket. Hála Istennek, tett ígéretünket beválthattuk, mert ezen

év július hó 3-án ismét együtt volt a kiránduló csapat, hogy az idén édes hazánknak reánk nézve még eddig ismeretlen szép vidékén szerezzünk magunknak szórakozást, iskoláinknak meg ismereteket nyújtó észleleteket, tapasztalatokat.

Borongós időben, derült kedéllyel indultunk utra Szolnokról, a Hatvan-felé döcögő helyivonattal, mert az ez évi kirándulásunk célját Eger, Miskolcz, Diósgyőr és vidékének meglátogatása képezte.

A kiránduló társaságot jellemző fesztelenséggel, zajos jókedvvel értünk Jászberénybe, ahol már látható örömmel vártak bennünket — berényi — kedves kartársaink, hogy hozzánk csatlakozva, szaporítsák a kiránduló csapat számát s hogy növeljék a velünk utazó jókedvet, vidámságot.

A Jászberényben teljessé vált társaság a viszontlátás örömeit Hatvanban élvezte igazán, ahol másfél órai tartózkodás alatt a magukkal hozott elemőzsiákból rendezett „uszonna” elfogyasztása közben alig vették észre, hogy a máskor oly unalmas hatvani várakozás alig néhány percnyi időként telt el.

Este nyolc óra tájban értünk kirándulásunk első állomáshelyére, Egerbe, ahol igaz vendégszeretet készítette elő számunkra mindazt, ami által itteni tartózkodásunkat örökre legkedvesebb emlékeink közé számíthatjuk.

Egri kartársaink, Kelemen Lajos és Fehér Mihály igazgatók vezérlete alatt már ideérkezésünk előtt gondoskodtak arról, hogy ott tartózkodásunkat minél kellemesebbé, élvezetesebbé tegyék. E nemű kedves fáradozásuk teljes sikerrel járt, mert kirándulásunk sok-sok szép emléke között azokra gondolunk legnagyobb örömmel, amelyeket Egerből

hoztunk magunkkal. Nagy sajnálattal említjük meg e helyen, hogy az érdeünkben oly sokat fáradozó Kelemen Lajos kedves kartársunk ott tartózkodásunk idején ágyban fekvő beteg volt s így őt csak a kirándulást szervező Veress Mihály kollégánk s Keszthelyi István elnökünk útján köszönthettük, üdvözölhettük.

Csomagjaink elhelyezése s leendő éjjeli szállásunk megtekintése után közös vacsorára a „Korona”-szálló kerthelyiségében találkoztunk, ahol szolid keretekben mozgó, de vidám hangulatban elfogyasztott vacsoránk után nem sokáig tartózkodtunk, szem előtt tartván azt a fontos körülményt, mely szerint a következő napra megállapított program elvégzésére friss erőre, sok erőre lesz szükségünk.

A lefekvés kiegészítő részét képező írefás megjegyzéseknek, az ócska és legujabb vicceknek elhallgatása után édes (?) álomba merültünk valamennyien.

A mély alvás után kora reggel talpon voltunk s sietve — siettünk a hatalmas terjedelmű „Érsek kert” kioszkjába, ahonnét reggelink elfogyasztása után a messze földön híres Lyceumba mentünk, hogy az itt elhelyezett óriási könyvtárt, a gyönyörű képtárt, a csillagdat s más értékes dolgokat megnézzük, megbámuljuk és tanulmányozzuk. A Lyceum kincseinek megtekintése után — program szerint — a székesegyházba sétáltunk át, ahol Meiszner Imre székesegyházi karnagy, direkté a mi számunkra, nyolc pontból álló orgona hangversenyt rendezett. Az orgona-művész elragadó s a szívet-lelket elandallító játékát változatossá, gyönyörködtetőbbé tette Franck Margit székesegyházi énekművésznő három szólója, me-

lyet, miként a Meiszner mesteri játékát valóban szent áhitattal hallgattunk. A pompásan eltöltött délelőtt után jó étvágygal láttunk a kitünő ebédhez, melynek végeztével társaink egy része a hatalmas kriptát tekintette meg, a másik része pedig az éppen akkor tartott országos vásárbán tanulmányozta az ott összesereglett környékbeli palócok népviseletét és dialektusát.

A rövid időre kettészakadt tábor délután három órákor újra egyesült, hogy a nap programjának legérdekesebb részét élvezhesse.

(Folytatjuk.)

Egyesületi élet.

Elszámolás.

Ez évi tanulmányi kirándulásunk uti-pénztárosa 67.350 koronát adott át oly meghagyással, hogy azt az Internátusi alpra fizessem, mint a kirándulók adományát.

Ehhez csatoltam a „lemaradt” kartársak által befizetett díjakat, 120.000 koronát.

Az Internátusi-alpra így 187.350 koronát fizettem be egyesületünk pénztárába.

Veress Mihály.

Felhívás!

Nem szívesen tesszük közzé felhívásunkat, de egyleti pénztárosunk jelenti, hogy az esedékes tagsági díjakból igen csekély összeg fizettetett be az egylet pénztárába. Pénz nélkül, amint tudják is tagtársaink, egyesületünk nem végezheti kötelességeit zavartalanul, mert anyagi kötelezettségek

teljesítésére is vállalkozott. Ennélfogva felhívjuk tagtársainkat, hogy az esedékes díjakat mielőbb küldjék be az egyleti pénztárába.

Ugyancsak Szolnokon felállítandó „Tanítói Otthon”-jávára a közgyűlés által elfogadott 50 arany korona öt éven át fizetendő évi 10 arany korona hozzájárulást is befizetni sziveskedjenek.

Az elnökség.

Jegyzőkönyv.

Felvételt Mezőtúron az állami leánygimnázium tornatermében 1925. évi június hó 6-án délután tartott Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tanítóegyesület évi rendes közgyűléséről.

Jelen voltak: Keszthelyi István vármegyei egyesületi elnök, Bihari István vármegyei királyi tanfelügyelő Ur, dr. Kovács János és Pethes Gyula kir. s. tanfelügyelő Urak, Spett Ernő Mezőtúr város polgármestere, Fehér Géza áll. leánygimnázium igazgatója, Galla Endre az áll. Tanítók Országos Egyesületének elnöke, Csontea Győző kir. s. tanfelügyelő Ur, a Kansz főltikára, Márkus Gyula vm. főtanácsos Ur, Ferenczy Kálmán alelnök, Greczmayer Károly litkár, Jánossy Pál pénztáros, Szathmáry Lajos népművelési titkár, Dunaháti Mészáros Gyula és Csomor Irén jegyzők.

Abádszalókról: Vargy Gyula ref. igazg.-tanító, Bende Balázs, Kovács Ida és ifj. Nagy János ref. tanítók.

Déaványáról: Bogdányi Erzsébet ref. tanítónő.

Jászárokszállásról: Maliska Károly áll. igazg.-tanító, Fridrich Ferenc, Kósa Imre, Raeskö Sándor áll. tanítók.

Jászberényből: Haraszi József áll. gazd. igazgató, Ring Károly és Markscheidt Károly áll. igazg. tanító, Bendzy

Anna, Borköles Béla, Koncsek József és Legéza Mária áll. tanítók.

Jászládányról: Lónert Lajos áll. igazg.-tanító és Szakács Irén áll. tanítónő.

Karczagról: Vitéz Nagy László és Sütő Imre ref. tanítók.

Kisujszállásról: Bodor Lajos ref. ig.-tanító, Balog Irén, Kovács Julianna, Mohács Gyula, Nagy Dezső, Nagy Ferenc ref. tanítók, Sárkány Erzsébet áll. tanítónő.

Kuncsorbáról: Rohonczy Miklós közs. igazg.-tanító.

Kunmadarásról: Kopasz Sándor ref. igazg.-tanító.

Kunszentmártonról: Zeller Ferenc áll. igazg.-tanító, Balázs Ferenc, Barabás Irén, Cseuz Mátyás, Geiszler Péter, Mehreider Nándor áll. tanítók.

Mezőtúrról: Tóth József és Szász Károly áll. igazg.-tanító, Beer Jenő, Benedek József, Csatáry Lajos, özv. Dobos Sándorné, Fodor Zsigmond, Gandi Mária, Kiss Ágnes, Kiss Eszter, Kosnár Lajos, Lándori Ilona, Mészáros Kálmán, Gandi János, Molnár Béláné, Gonda János, Magyar Gyula, Nagy Irén, Sólyom Julia, Somogyi Erzsébet, Sütő, Imréné, Szakács János, Sutor Ferenc, Tóthné Kiss Vilma, özv. Tóth Ferencné, Tóth Ferenc, Tömösközy József, Zöldné, Szotyori Anna, Várady József áll. tanítók, Marossy Eszter és Szakács Jánosné áll. óvónők.

Gáspár János áll. gazd. isk. igazg.-szaktanító, Gebe Ilona és Vitéz Mártha Gábor áll. gazd. szaktanítók.

Mészáros Gyula ref. igazg.-tanító, Báthory Sándorné, Csatári N., Faragó Eszter, Kiss Lajos, Lőrincz János, Nobik Lajos, Sipos Antal, Gy. Szabó N., Szarka Róza, özv. Szilágyi Sándorné, Takács Ferenc ref. tanítók, Schvarcz Géza izr. anító, Tóth Józsefné h. tanítónő.

Pusztá-Ecsegről: Nacsádi József vall. alapítv. tanító.

Rákóczifalváról: Czifra Sándor áll. igazg.-tanító és Tóth Béla, urad. tanító.

Szajolból: Kiss Károly, Renner Gizella, Renner József rk. tanítók.

Szolnokról: Magyary Gyula, Méhes Endre, Novothny Jenő, Schmid Vilmos, Vajay József, Veress Mihály áll. igazg.-tanítók, Vaály Imre, áll. gazd. igazg.-szaktanító, Csekey Margit, Csiky Ernő, Csiky József, Egner Ilona, Hunyor Ilona, Jánossy Pálné, Jancsó Kajetánné, Kailinger Mária, dr. Kerekes Sándorné, Keszthelyi Istvánné, Kiss Vilma, Luiff Othmárné, Muhy Mária, Pauka Margit, Rákos Ferencné, Sztipics Bódogné, Szilvássy Nóra, özv. Ürmössy Ferencné, Veress Antal Károly, Viczián Ilona áll. tanítók, Kailinger Gabriella, özv. Törökné H. Franciska, áll. óvónők, Sebestyén Mária, Szüts Mária, és Pechán Ilona rk. hitoktatónők, Gyurkicza Miklós, és Muhy Sándorné nyug. áll. tanítók.

Tiszaföldváról: Soós József, áll. igazg.-tanító, Borköles Sándor, Matkovics Dezső, Nagy Etelka, Vida Gyuláné és Vida Gyula áll. tanítók.

Tiszakürtről: Merk Andor. és Papp Gábor közs. tanítók.

Törökszentmiklósról: Kovács Imre áll. igazg.-tanító, Baka Irén, Fehér Józsefné, Kerekes Eszter, Merk Terézia, Pataky Julia, Sziij Ferenc, Tippman Gizella, Tippman Ilona, Wagner Anna, Erdőssy József, Fehér Ferenc, Boriss Ferenc, Boriss Margit, Gelei Ilona, áll. rk., ref. közs. tanítók és Kovács Katalin közs. óvónő.

Turkevéről: Deák Zsigmond áll. igazg.-tanító, Debreceni Lajos, Vitéz Fodor Béláné, Madarász Lajos, Mihályfalvi József, Pító József, Ratkai Lajos, Török Lőrinc áll. tanítók, Wrannay

Kálmán, gazd. igazg.-tanító, Vitéz Fodor Béla, Erdélyi Krisztina, Fintáné Finta Eszter, Orbánné Tóth Margit, Orbán Sámuel, ref. tanítók, Bugyi Antal rk. tanító, Józsa Gizella közs. óvónő.

(Folytatása köv.)

HIVATALOS RÉSZ.

4104—1925. szám.

Az „Emata” táblák ajánlása.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter ur 1925. évi 41728. VIII. a. számú rendeletében Moiret F. Ödön üzleti könyv- és papírneműgyár r. t. (Budapest, IX. Közraktár ucca 24. szám). Emata patent fehér íróasztalját a hivatalos bírálat alapján iskolai használatra engedélyezte. Ez az íróasztal az elemi iskola első osztályában eddig használatban volt fekete palatáblát, valamint ennek meg nem felelő volta miatt használatba veit elemi irkát pótolni hivatott. Ez íróasztal izléses keményfa keretben, az eddig divatban volt palatáblákhoz teljesen azonos kivitelben és három különböző nagyságban készülnek, avval a különbséggel, hogy rájuk a tanuló gyermek bármimemű írónnal írhat s az írást nedves ronggyal, spongyával, vagy akár radírral is letörölheti. E táblák alakjukra, megjelenésükre nézve a palatáblákra emlékeztetők, de avval szemben feltétlenül előnyben vannak, tehát ahhoz képest haladást jelentenek.

Haladást jelent annyiban, hogy nem palavesszővel, hanem közönséges írónnal lehet reá írni. Táblája ugyan is egy szabadalmazott fehér emaillel bevont vékony vaslemez, melyen az írón könnyű kezeléssel kifogástalanul fog s könnyen letörölhető. A gyermek tehát nem szokik hozzá akaratlanul is a palavesszővel való nehézkes íráshoz, amely később a tollal való írásnál érezeteli különösen káros hatását. Ugy írhat rajta írónnal, mint a papiroson. Előnye, hogy a lap színe nem fekete mint a palatábláé, hanem kellemes, fehér s papiroszinű. Előnye, hogy törhetetlen, ami gazdasági szempontból fontos. Előállításá tetszetős, izléses. E hivatalos bírálat alapján a táblákat a népskolák oktatóinak szives figyelmébe ajánlom,

Szolnok, 1925 július 27-én.

A hiv. főnök szabads.
Dr. Halmos Andor
kir. tanfelügyelő.

4896—1925. szám.

Valamennyi elemi és gazdasági népszkola Tek. Igazgatójának, tanítójának, tanítónőjének.

A VK. Miniszter ur 28657—1925 VIII. a. sz. rendeletével a Magyar Néprajzi Társaság Emberföldrajzi Szakosztályának és a magyar Holland kulturgazdasági RT.-nak kérelmére hozzájárult ahhoz, hogy az összes elemi népskolák ifjúsága részére minden iskola évben 6 (hat) legfeljebb 8 (nyolc), a gazdasági irányú továbbképző és önálló gazdasági népskolák tanuló ifjúsága részére pedig november—március hónapokban legfeljebb 5 (öt) filmelőadás tartassék, amely előadások a film meggyőző erejével, különösen a földrajzi, néprajzi és természetrajzi oktatást lesznek hivatva előmozdítani, nagy fontosságot tulajdonít ezeknek a tulajdonságoknak a mai viszonyok között, mikor nehéz gazdasági helyzetünkben, az utazás az ifjúság számára jóformán teljesen lehetetlenné vált.

Nagy súlyt helyezvén arra, hogy a film az iskolai oktatás és nevelés keretében beilleszessék, utasítom az iskolák igazgatóit és tanítótestületét, hogy a Magyar Néprajzi Társaság Emberföldrajzi Szakosztályának és a Magyar-Holland Kulturgazdasági R.-T.-nak az ezen ügyben jelentkező megbízottait minden rendelkezésre álló eszközzel, szükség esetén az előadások megszervezésben való activ részvételével is támogassák. A tanulóifjúság az előadásokon köteles résztvenni.

A filmnek mint oktató és nevelő eszköznek az iskola keretei közé való beillesztése jelentékeny módon fogja előmozdítani a nevelés és oktatás ügyét, amelynek minél tökéletesebb fokra való emelése fontos pedagógiai és nemzeti érdekünk.

A filmelőadások kiválasztása és általában a megszervezés tárgyában a Magyar Néprajzi Társaság Emberföldrajzi Szakosztályának vezetőségével (Budapest, Üllői-ut 4. szám) és Magyar-Holland Kulturgazdasági R.-T. igazgatóságával (Budapest, Üllői-ut 4. sz.), haladéktalanul lépjen érintkezésbe.

A szolnoki iskolák igazgatóit felhivom, hogy előbbi pontban irtak helyett dr. Balogh Béla szolnoki reálgimnáziumi tanárral lépjenek érintkezésbe.

Egyben pedig felhivom mindazon helyeken működő igazgatókat, tanítókat, tanítónőket, kiknek működése területén mozik nincsenek, hogy a helyi előjáróságokkal, vagy más kulturegyletekkel vetítő (mozigépek) beszerzése céljából tárgyalásokat kezdjenek, hogy az ilyen községek lakóai gyer-

mekei is részesüljenek a V. K. Miniszter ur által is annyira fontosnak, hasznosnak tartó filmelőadásokban.

1926. évi június 1-ig bejelentendők a megtartott filmelőadások a filmek címének közlésével, — bejelentendők a mozik tulajdonosainak címe, valamint az újonnan beszerzett mozigépek is, hogy azokról tankerületem nyilvántartását összeállíthatassam.

Szolnok, 1925 szeptember 9-én.

Bihary s. k.
kir. tanfelügyelő.

6355/925. szám.

Valamennyi áll. ei. népszkola Tek. Igazgatójának és áll. óvoda felügyelő Bizottságának!

Felhivom Tek. Cimet, hogy a vezetése alatt levő áll. népoktatási intézet 1925/26. tanévi, szabályszerűen okiratolt és indokolt költségvetését 3 példányban szeptember 14 nap alatt hozzám juttatni megállapítás céljából fölterjesztés végett.

Szolnok, 1925 év szeptember 12

Bihary István s. k.
kir. tanfelügyelő.

6460—925.

Valamennyi Tanintézet Tekintetes Igazgatójának!

Az Eötvös alap elnöksége f. évi 614 sz. iratában fölkérte a tanintézetek vezetőségeit, hogy a folyó iskolai évben — a multakhoz hasonlóan a tanuló ifjúság utján gyűjtést rendezzenek az Eötvös alap javára. A begyűlt összeget a gyűjtőivekkel együtt küldjék meg az Eötvös alap elnökségének. A nm. m. kir. vallás és közoktatásügyi miniszter ur 1965-925. VIII. a. sz. rendeletével gyűjtést azért engedélyezte, mert a leányotthonra fennálló 700 millió korona tartozás kiegyenlítéséhez a Tanítók Háza fenntartásához szükséges 300 millió korona megszerzéséhez így kívánt az Eötvös-alapnak módot nyújtani.

Tekintettel arra a humanus és hazafias célra, melyet az Eötvös-alap évről-évre fokozottabban kifejti a magyar tanítóság gyermekei ügyének felkarolása érdekében, a legmelegebben ajánlom vármegyénk tanítóságának lelkes felkarolásába a hazafias gyámoltásába az Eötvös-alap gyűjtését is.

Szolnok, 1925 szeptember 16.

Bihary s. k.
kir. tanfelügyelő.

6516—925.

Valamennyi elemi iskola és gazdasági népszkola tek. Igazgatójának, tanítójának és tanítónőjének!

Mult évi 8896. és 8897—924. sz. körrendeleteimre hivatkozással (megjelentek a Népművelés 1924. évi szeptember havi számában) felhivom, hogy ahol még nem tették meg, az iskolán kívüli népművelési nemzetépítő munkálatokat kezdjék el, ahol megkezdték, ottlervszerinti tovább folytatásáról a V. K. Miniszter Ur 93.000—924. VIII. a. sz. rendeletének figyelembevételével (megjelent a Népfanítók lapja f. é. VII—VIII. számának 26—28. oldalán) gondoskodjanak.

Az ellenőrzés és számonkérés szempontjából elrendelem, hogy f. tanévtől kezdődően minden iskola külön-külön terjessze be a népművelési tükártól igényelhető bejelentő nyomtatványokon tervezetét 2—2 példányban a vármegyei Népművelési Bizottsághoz, honnan egyik jóváhagyott példányt visszakapják.

A Népművelés jelen számának »Iskolán kívüli Népművelés« című rovatában közölt »Tájékoztató«-t figyelmébe ajánlom.

Szolnok, 1925 szeptember 17-én.

Bihary István s. k.
kir. tanfelügyelő.

6733—925.

Valamennyi elemi iskola tek. Igazgatóságának!

A V. K. Miniszter ur elnöklete alatt álló »Jókai Centennárium« Bizottság Jókai legszebb műveit igen díszes kiállításban a Franklin Társulat könyvkereskedés (Budapest, III., Egyetem-u. 4. sz.) által forgalomba hozta.

Felhivom igazgató urat, hogy e centennáriumi kiadás megrendelésére kartársai figyelmét hívja fel.

Az 50-kötetes művet havi 100.000 korona részletfizetésre is szállítja fentírt könyvkereskedés, ami által lehetővé tette, hogy azt a tisztviselői (tanítói) kar is beszerezhesse.

Szolnok, 1925 szeptember 25.

Kir. tanf. helyett:

Pethes
kir. s. tanfelügyelő.

6510—925

Valamennyi tanintézet Tekintetes Igazgatójának!

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter Ur 1925. évi 69525. III. a sz. rendelete szerint az 1925—26. tanévben a régi tankönyvek használandók újak nem vezetendők be, mert csakis oly új tankönyvek lesznek használhatók, melyeket a Tankönyvügyi Bizottság már engedélyezett. Megjegyzem, hogy jövőre is csak engedélyezett tankönyvek lesznek bevezethetők, mert ellenkező esetben ugyanis annak tesz ki magukat az iskolák, hogy most elhamarkodva olyan könyvet vezetnek be az eddigi helyett, amelyet a revisió esetleg elejt. Így a gyakori tankönyv változások megszűnése helyett ennek épen ellenkezője fog beállani.

Felhivom ezért Cimet, hogy az eleni és polgári iskolai tankönyvek folyamatban levő revisiójára való tekintettel a folyó 1925—26—ik tanévben tankönyvváltoztatásokat csak az elkerülhetetlen szükség esetén javasoljon, s hogy általában a tankönyv változtatásokat az iskolai érdek és az érvényes szabályzatok szempontjából felelősségének tudatában gondosan fontolja meg.

Figyelmeztetem arra is, hogy nem engedélyezett tankönyvek és kiadások használataért felelősséggel tartozik.

Szolnok. 1925. szept. 17-én.

Bihary s. k.
kir. tanfelügyelő.

Iskolánkívüli népművelés.

Rovatvezető: SZATHMÁRY LAJOS népm. titkár

A magyar szabadoktatás reformja.

„A reform a nemzetek lélegzetvétele“ Ravasz L.

A szabadoktatásnak története, multja van, évszázadokra visszamenő története. Nemcsak nálunk, de minden művelt nemzetnél nagy fontosságot tulajdonítottak a szabadoktatásnak s hogy lépést tarthassanak a haladó világgal, évről-évre növekvő áldozatokat hoznak oltárára s bizonyos reformokon viszik át.

Utódállamaink közül azok is, amelyeknek népe valóságos baromi életet élt (akiket az állattól csak beszélőképességök különböztetett meg) belátták a szabadoktatás nagyfontosságát s már odáig jutottak nagy ugrásokkal, hogy ezzel teremtenek gombamódra minden, sőt nagyobb tudományos készültséget igénylő állásokra is embereket. (Hogy ennek mi lesz következménye, mekkora veszélyt rejtenek magukban, azt könnyen megértheti mindenki.) Nagynevű Kultuszminiszterünk mondta: a „közoktatási tárca a honvédelmi tárca“.

Nekünk a „megcsontított“ országnak, a vadállati kegyetlenséggel „leigázott“ nemzetnek nem maradt más tennivalónk: fegyverezzük fel magunkat a tudás, az értelem, a hazafiúi érzelmek senki által és soha el nem vehető éles fegyvereivel, amit csak az iskolánkívüli népműveléssel érhetünk el.

A magyar szabadoktatásban is megjöttek a reformok, az 1924. évi 93.000 és 1925. évi 17.000 VIII. a. ü. o. számu rendeletekkel „nemzetünk lélegzetet vett.“ Kultuskormányunk, mint a tudós orvos a betegnél, e reformokkal szabályozza az „életet“ a „jövőt“ jelentő egyenletes élet-működést s abban különbözünk e tekintetben is legigazóinktól, hogy kihagyásokat, melyek előbb-utóbb zavarokat okoznak a nagy nemzeti szervezetben sőt azt megbénulással is fenyegetik, elkerülni igyekeznek.

Ebben a nagy nemzeti szervezetben benne van a legkisebb magyar tanya, szerepet tölt be minden lakója, fia melynek betöltése kihat az egész nemzet életműködésére, mert eljön az ideje egyszer... valamikor annak, hogy acélos izomzattal, éles látással, józan gondolkodással megmozdulhassunk s elfoglalhassuk a nemzetek között azt a

helyet, amelyet számunkra a magyarok Istene kijelölt.

Jaj tehát a legkisebb szervnek, ha nem végezi el kötelességét s munkátlanságával megbénítaná a lesujtani akaró hatalmas „magyart“.

Mult évi beszámolókról beszélnek, ahol valami kis fáradságot szenteltek az iskolánkívüli népművelésnek, ott boldogan tapasztalhatták, hogy mennyire közel hozta a szülőket az iskolához, mennyire megbecsülik és értékelni tudják a tanítói munkát, sőt bekövetkezett az a nem remélt eset, hogy az ilyen ismeretterjesztő előadások eredményeképpen villanyvilágítást nyert egy nagyközség; bekövetkezett igen sok helyen az, hogy ezen előadások jövedelméből az iskola tantermeinek, tanítói szobáinak hiányos berendezéseit, felszereléseit pótolhatták s végül sok szegény gyermeket ruháztattak fel, láthattak el tan- és írószerekkel.

Mindezek arról győzték meg vármegyénk kir. tanfelügyelőjét, kinél az iskolánkívüli népművelésnek lelkesebb apostola nincsen (kit az a kitüntetés is ért, hogy az országos népművelési ankétára kultuszminiszterünk meghívta), hogy elrendelje egész tankerületében minden iskolával kapcsolatban a népművelési munka elkezdését; arról győzte meg a tanítókat, hogy szemmel látható erkölcsi és anyagi hasznot hajtó népművelési munkásságát fejlesszen a megadott irányelvek szerint. Az ilyen vezérelt alatt folyó népművelési munka áldást-hozó, ennek teljesítése elől nem zárkozhat el a vármegye egyetlen tanítója (tanítónője) sem, mert szemben találja magát főnökével.

Ha valamikor kárhoztatni lehetett a semmittevést, ha valamikor munkára volt szükség, úgy azt az időt ma éljük.

Fájó- és vérző-, de bizakodó lelünk-ből beszél dr. Ravasz László a nagyhirű püspök: homályosan bár, de mintha már bontakoznának előttem a lelki magyarság nagyszerű körvonalai. Új jelentést kap ez, hogy magyar s ez a jelentés nem politikai lesz, hanem szellemi és erkölcsi értékelző.

Magyarnak lenni majd annyit jelent, különbnek lenni, küldetéssel birni. Magyar az, aki többet szenved, többet dolgozik és mélyebben imádkozik.

Ebben a világban hangzik el Széchényi biztatása „a magyar nem volt, hanem lesz“. Itt harsan fel az ő buzditása: „merjetez nagyok lenni! Tübenetek, a magyar nemzetben kiaknázhatatlan kincsek hevernek. Ne keressétek határaitokon kívül Magyarországot javát és hírét, magatokban hevernek a valódi arany- és ezüstbányák, munkálatlan, megnyitatlan, sőt még a legjobb magyarok előtt is ismeretlenül“.

Ime az út, amely a boldogság soha ki nem apadó forrásához vezet!

Magyar tanítótestvéreim! A reformok hű szolgálatában engedjük lélekzethez nemzetünket, oldjuk meg a magyar tanítószágra váró nagy feladatokat, hogy a számonkérésnél hibában, mulasztásban ne találhassunk!

Szolnok, 1925 szeptember 12.

Szathmáry Lajos s. k.,

Szám: 548 b—1955.

Valamennyi Népműv. Bizottságnak!

F. tanévben tankerületem valamennyi elemi és gazdasági iskolája mellett az iskolánkívüli népművelési munkásság megszervezését elrendeltem.

Tisztelettel kérjük, hogy a tanítószágot munkájában a legmesszebbmenő módon támogassa.

6510—925

Valamennyi tanintézet Tekintetes Igazgatójának!

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter Ur 1925. évi 69525. III. a sz. rendelete szerint az 1925—26. tanévben a régi tankönyvek használandók újak nem vezetendők be, mert csakis oly új tankönyvek lesznek használhatók, melyeket a Tankönyvügyi Bizottság már engedélyezett. Megjegyzem, hogy jövőre is csak engedélyezett tankönyvek lesznek bevezethetők, mert ellenkező esetben ugyanis annak tesz ki magukat az iskolák, hogy most elhamarkodva olyan könyvet vezetnek be az eddigi helyett, amelyet a revízió esetleg elejt. Így a gyakori tankönyv változások megszűnése helyett ennek épen ellenkezője fog beállani.

Felhívom ezért Cimet, hogy az eleni és polgári iskolai tankönyvek folyamatban levő revíziójára való tekintettel a folyó 1925—26—ik tanévben tankönyvváltoztatásokat csak az elkerülhetetlen szükség esetén javasoljon, s hogy általában a tankönyv változtatásokat az iskolai érdek és az érvényes szabályzatok szempontjából felelősségének tudatában gondosan fontolja meg.

Figyelmetem arra is, hogy nem engedélyezett tankönyvek és kiadások használatáért felelősséggel tartozik.

Szolnok. 1925. szept. 17-én.

Bihary s. k.
kir. tanfelügyelő.

Iskolánkülső népművelés.

Rovatvezető: SZATHMÁRY LAJOS népm. titkár

A magyar szabadoktatás reformja.

„A reform a nemzetek lélegztetője” Ravasz L.

A szabadoktatásnak története, multja van, évszázadokra visszamenő története. Nemcsak nálunk, de minden művelt nemzetnél nagy fontosságot tulajdonítottak a szabadoktatásnak s hogy lépést tarthassanak a haladó világgal, évről-évre növekvő áldozatokat hoznak oltárára s bizonyos reformokon viszik át.

Utódállamaink közül azok is, amelyeknek népe valóságos baromi életet élt (akiket az állattól csak beszélőképességek különböztetett meg) belátták a szabadoktatás nagyfontosságát s már odáig jutottak nagy ugrásokkal, hogy ezzel teremtenek gombamódra minden, sőt nagyobb tudományos készültséget igénylő állásokra is embereket. (Hogy ennek mi lesz következménye, mekkora veszélyt rejtenek magukban, azt könnyen megértheti mindenki.) Nagynevű Kultuszminiszterünk mondta: „a „közoktatási tárca a honvédelmi tárca”.

Nekünk a „megcsonkított” országnak, a vadállati kegyetlenséggel „legigázott” nemzetnek nem maradt más tennivalónk: fegyverezük fel magunkat a tudás, az értelem, a hazafiai érzelmek senki által és soha el nem vehető éles fegyvereivel, amit csak az iskolánkülső népműveléssel érhetünk el.

A magyar szabadoktatásban is megjöttek a reformok, az 1924. évi 93.000 és 1925. évi 17.000 VIII. a. ü. o. számu rendeletekkel „nemzetünk lélegzetet vett.” Kultuskormányunk, mint a tudós orvos a betégnél, e reformokkal szabályozza az „életel” a „jövőt” jelentő egyenletes élet-működést s abban különbözünk e tekintetben is legigázóinktól, hogy kihagyásokat, melyek előbb-utóbb zavarokat okoznak a nagy nemzeti szervezetben sőt azt megbénulással is fenyegetik, elkerülni igyekeznek.

Ebben a nagy nemzeti szervezetben benne van a legkisebb magyar tanya, szerepet tölt be minden lakója, fia melynek betöltése kihat az egész nemzet életműködésére, mert eljön az ideje egyszer . . . valamikor annak, hogy acélos izomzattal, éles látással, józan gondolkodással megmozdulhassunk s elfoglalhassuk a nemzetek között azt a

helyet, amelyet számunkra a magyarok Istene kijelölt.

Jaj tehát a legkisebb szervnek, ha nem végezi el kötelességét s munkatlanságával megbénítja a lesújtani akaró hatalmas „magyart”.

Mult évi beszámolók arról beszélnek, ahol valami kis fáradságot szenteltek az iskolánkülső népművelésnek, ott boldogan tapasztalhatták, hogy mennyire közel hozta a szülőket az iskolához, mennyire megbecsülik és értékelni tudják a tanítói munkát, sőt bekövetkezett az a nem remélt eset, hogy az ilyen ismeretterjesztő előadások eredményeképp villanyvilágítást nyert egy nagyközség; bekövetkezett igen sok helyen az, hogy ezen előadások jövedelméből az iskola tantermeinek, tanítói szobáinak hiányos berendezéseit, felszereléseit pótolhatták s végül sok szegény gyermeket ruháztak fel, láthattak el tan- és írószerekkel.

Mindezek arról győzték meg vármegyénk kir. tanfelügyelőjét, kinél az iskolánkülső népművelésnek lelkesebb apostola nincsen (kit az a kitüntetés is ért, hogy az országos népművelési ankétára kultuszminiszterünk meghívta), hogy elrendelje egész tankerületében minden iskolával kapcsolatban a népművelési munka elkezdését; arról győzte meg a tanítószolgát, hogy szemmel látható erkölcsi és anyagi hasznot hajtó népművelési munkásságot fejlesszen a megadott irányelvek szerint. Az ilyen vezérelt alatt folyó népművelési munka áldáshoz, ennek teljesítése elől nem zárkozhat el a vármegye egyetlen tanítója (tanítónője) sem, mert szemben találja magát főnökével.

Ha valamikor kárhozlatni lehetett a semmittevést, ha valamikor munkára volt szükség, úgy azt az időt ma éljük.

Fájó- és vérző, de bizakodó lelkünk-ből beszél dr. Ravasz László a nagyhirű püspök: homályosan bár, de mintha már bontakoznának előttem a lelki magyarság nagyszerű körvonalai. Új jelentést kap ez, hogy magyar s ez a jelentés nem politikai lesz, hanem szellemi és erkölcsi értékjelző.

Magyarnak lenni majd annyit jelent, különbnek lenni, küldetéssel birni. Magyar az, aki többet szenved, többet dolgozik és mélyebben imádkozik.

Ebben a világban hangzik el Széchényi biztatása „a magyar nem volt, hanem lesz”. Itt harsan fel az ő buzdítása: „merjetez nagyok lenni! Ti benetek, a magyar nemzetben kiaknázhatatlan kincsek hevernek. Ne keressétek határaitokon kívül Magyarországot javát és hírét, magatokban hevernek a valódi arany- és ezüstbányák, munkáltatás nélkül, sőt még a legjobb magyarok előtt is ismeretlenül”.

Ime az út, amely a boldogság soha ki nem apadó forrásához vezet!

Magyar tanítótestvéreim! A reformok hű szolgálatában engedjük lélekzethez nemzetünket, oldjuk meg a magyar tanítószolgára váró nagy feladatokat, hogy a számonkérésnél hibában, mulasztásban ne találhassunk!

Szolnok, 1925 szeptember 12.

Szathmáry Lajos s. k.

Szám: 548 b—1955.

Valamennyi Népműv. Bizottságnak!

F. tanévben tankerületem valamennyi elemi és gazdasági iskolája mellett az iskolánkülső népművelési munkásság megszervezését elrendeltem.

Tisztelettel kérjük, hogy a tanítószolgát munkájában a legmesszebbmenő módon támogassa.

Felhívjuk, hogy 548—925. sz. alatt lapunk mai számában közölt „Tájékoztató” alapján őszi közgyűlésében f. tanévi programját állítsa össze s a megfelelő bejelentő nyomtatványokat a népműv. titkártól igényelje. Ezeket összeállított tervezetét 2—2 példányban Bizottságunkhoz küldje be, honnan egy jóváhagyott példányt visszaküldünk.

Kérjük, hogy a f. tanévben is díjmentesen megküldendő „Népművelés” című hlv. lapunkban közölt miniszteri rendeleteket, intézkedéseinket figyelembe részesíteni, rendszeresen iktattatni s elintéztetni sziveskedjék.

Felhívjuk b. figyelmét arra, hogy a népműv. előadások közé a nemi betegségek elleni előadásokat is felvenni és ezek megtartását külön is bejelenteni sziveskedjék.

V. és K. Miniszter Ur 28.657—925. VIII. a ü. o. számú rendelete szerint a film, mint oktató és nevelő eszköz jelentékeny módon fogja előmozdítani a nevelés-oktatás ügyét, ezenkívül pedig az előadások látogatottságát, megkedveltetését eredményezi, amiért felhívjuk, hogy a községi előjáróságokkal karöltve szerezzenek be vetítógépeket, amelyeknek költségei az előadások jövedelméből rövid idő alatt visszatérülnek.

Felhívjuk, hogy az ifjúság testi- és lelki összhangzatos nevelése érdekében a *Levente Egyesületek* vezetőségével állítsák össze s valósítsák meg közös programjukat.

Egyben Tek. Bizottság elnökét a hatásköre területén folyó mindennemű népművelési tevékenység felügyeletével megbizzuk s kérjük, hogy időközi jelentéseiket Bizottságunknak küldjék meg.

Hazafias üdvözléssel

Szolnok, 1925 szeptember 17-én.

Bihary s. k. Szathmáry Lajos s. k.

ügyv. elnök, kir. tanfelügyelő. várm. népműv. titkár.

Szám: 548-925.

Tájékoztató.

A ki az iskolán kívüli népművelés aktuális kérdéseivel tisztában óhajt lenni, annak allábbi két rendeletet kell ismernie; a.) a 93.000-924 VIII. a számú rendeletet, mely a *népművelési tevékenységekről* szót (megjelent a Néptan. Lapja 1925. évi febr. havi számának 26-28 oldalain:)

b.) a 17.000-925. VIII. a sz. rendeletet „*Népművelési Tájékoztatót*”, amelyet Bizottságunk 8.000 kor. bélyeg ellenében, akár a V. K. Miniszterium Diapositiv Központja (Bpest V. Báthory-u. 12. földszint 1 szám:) portómentesen megküld.

A ki ezen két rendeletet ismeri, annak semmi féle kérdezősködésre nincsen szüksége.

1. Iskolán kívüli népművelési munka szervezhető tanyán, községben (falvakban) városokban (körzetenként).
2. Szervezheti: pap, tanító, jegyző, orvos, s más helyi értelmiség, gazdakör, szövetkezet, munkás otthon, casinó, közművelődési, társadalmi, gazdasági, ipari alakulatok, vállalatok, tanári és tanítói testületek stb.
3. Népművelési munka szervezhető az ifjúság (15—21 év), a felnőttek (21 évtől felfelé) részére, úgy a férfiak, mint a nők részére külön-külön és együttesen.
4. Alkalmás előadói helyek: a község háza, az iskolák tantermei, egyesületek, körök helyiségei.
5. Népművelési munkák:
 - a., Analfabéta tanfolyamok,
 - b., Ifjúsági (Levente) egyesületek,
 - c., Ismeretterjesztő tanfolyamok,
 - d., Elemi ismeretterjesztő tanfolyamok.

e., Népies ismeretterjesztő előadások, f., Népszerű tudományos előadások, g., Könyvtárak mellett (könyvtárhatalom, könyvismertetés) előadásokkal, tanfolyamokkal kapcsolatban az olvasási kedv felébresztésére. h., Mesedélutánok! műkedvelői előadások, táncanfolyamok, dalárdák, kirándulások.

6. A népművelési munkák *lehetőleg* ősztől-tavaszig terjedő időszakra essenek.
7. Az előadások élénkítésére és vonzóbbá tételére egy-egy est műsorába *lehetőleg* szavaltatok, ének és zeneszámok is felveendők.
8. Előadókul a helyi értelmiség tagjai nagyobb számban bevonandók.
9. Az előadások *lehetőleg* szabadelőadások s ne felolvasások legyenek, *egy-egy este* 1 komoly tárgyú előadás tartható.
10. Vetítógépes előadások az érdeklődés fokozására minden helyen bevezetendők.
11. Úgy az előadások, mint a tanfolyamok munkaterve úgy állapítandó meg, hogy az előadások mindegyike *kerek egész* alkosson s elsősorban az állampolgári nevelésnek, a hazafias és erkölcsi érzésnek és a kedélyápolásának szolgálatában álljon. Evégett a nemzeti irodalomra, a *hon ismeret*ésére, az állampolgári jogok és kötelességek ismertetésére, a nemzeti történelemre, a társadalmi és erkölcsi ismeretekre, az énekekre nagy gond fordítandó.
12. Az *előadások és tanfolyamok szervezéséről a vármegyei népművelési titkár értesítendő* ki a szükséges bejelentő nyomtatványokat megküldi s mindennemű felvilágosítást megad.
13. Előadási tiszteletdíjakkalja vármegyei

(központi) népművelési Bizottság és a v. és k. m. kir. Miniszterium engedélyeznek, de adhatók helyi forrásból is (pl. vetítógépes- (mozi) előadások jövedelméből, önkéntes adományokból begyűlt összegekből, testületek, vállalatok adományaiból, községi hozzájárulásból stb.)

14. Az *összes dologi kiadásokról* (termek fűtése és világítása) a községek költségvetésileg saját pénztáruk terhére gondoskodni kötelesek.
15. Az ifjúsági egyesületek munkássága történhet (sőt kívánatos) a „*Levente*” (testnevelési) egyesületekkel közösen a *testi- és lelki harmonikus nevelés céljából*.
16. Tanfelügyelői rendelettel az iskolák mellett megszervezendő *kötelező* népművelési munkásságok a *mult tanévben csak az érdeklődés felkeltését voltak hivatva szolgálni*. Evégből ének, szavaltat, zeneszámokkal, kisebb műkedvelői előadásokkal, élőképekkel élénkített előadások rendezendők az iskola körzetében a tanulók szülei és hozzátartozói, rokonai, ismerősei (s más hallgatóság) részére is a *növendékek közreműködésével*. Az esetenkénti 1 komoly tárgyú előadás a hallgatóság érdeklődési köréből veendő és a 11. pontban irt kívánalmaknak megfelelő legyen. Az iskolák tantestületei mesedélutánokat (nőtagjai) anya- és csecsemővédő előadásokat is rendezhetnek s ezenkívül a különböző társadalmi egyesületekben bő alkalma nyílik minden tanítónak (tanítónőnek) hazafias munkássága elvégzésére. Iskolánként minimálisan 6 előadás rendezendő s az igénylések sorrend-

Felhívjuk, hogy 548—925. sz. alatt lapunk mai számában közölt „Tájékoztató” alapján őszi közgyűlésében f. tanévi programját állítsa össze s a megfelelő bejelentő nyomtatványokat a népműv. titkártól igényelje. Ezeket összeállított tervezetét 2—2 példányban Bizottságunkhoz küldje be, honnan egy jóváhagyott példányt visszaküldünk.

Kérjük, hogy a f. tanévben is díjmentesen megküldendő „Népművelés” című hlv. lapunkban közölt miniszteri rendeleteket, intézkedéseinket figyelembe részesíteni, rendszeresen iktatni s elintéztetni sziveskedjék.

Felhívjuk b. figyelmét arra, hogy a népműv. előadások közé a nemi betegségek elleni előadásokat is felvenni és ezek megtartását külön is bejelenteni sziveskedjék.

V. és K. Miniszter Ur 28.657—925. VIII. a. ü. o. számú rendelete szerint a film, mint oktató és nevelő eszköz jelentékeny módon fogja előmozdítani a nevelés-oktatás ügyét, ezenkívül pedig az előadások látogatottságát, megkedveltetését eredményezi, amiért felhívjuk, hogy a községi előljáróságokkal karöltve szerezzenek be vetítógépeket, amelyeknek költségei az előadások jövedelméből rövid idő alatt visszatérülnek.

Felhívjuk, hogy az ifjúság testi- és lelki összhangzatos nevelése érdekében a *Levente Egyesületek* vezetőségével állítsák össze s valósítsák meg közös programjukat.

Egyben Tek. Bizottság elnökét a hatásköre területén folyó mindennemű népművelési tevékenység felügyeletével megbizzuk s kérjük, hogy időközi jelentéseiket Bizottságunknak küldjék meg.

Hazafias üdvözléssel

Szolnok, 1925 szeptember 17-én.

Bihary s. k. Szathmáry Lajos s. k.

üggy. elnök, kir. tanfelügyelő, várm. népműv. titkár.

Szám: 548-925.

Tájékoztató.

A ki az iskolán kívüli népművelés aktuális kérdéseivel tisztában óhajt lenni, annak allábbi két rendeletet kell ismernie; a.) a 93.000-924 VIII. a. számú rendeletet, mely a *népművelési tevékenységekről* szót (megjelent a Néptan. Lapja 1925. évi febr. havi számának 26-28 oldalain:)

b.) a 17.000-925. VIII. a. sz. rendeletet „*Népművelési Tájékoztatót*”, amelyet Bizottságunk 8.000 kor. bélyeg ellenében, akár a V. K. Miniszterium Diapositiv Központja (Bpest V. Báthory-u. 12. földszint 1 szám:) portómentesen megküld.

A ki ezen két rendeletet ismeri, annak semmi féle kérdezősködéssre nincsen szüksége.

1. Iskolán kívüli népművelési munka szervezhető tanyán, községben (falvakban) városokban (körzetenként).
2. Szervezheti: pap, tanító, jegyző, orvos, s más helyi értelmiség, gazdakör, szövetkezet, munkás otthon, kaszinó, közművelődési, társadalmi, gazdasági, ipari alakulatok, vállalatok, tanári és tanítói testületek stb.
3. Népművelési munka szervezhető az ifjúság (15—21 év), a felnőttek (21 évtől felfelé) részére, ugy a férfiak, mint a nők részére külön-külön és együttesen.
4. Alkalmas előadói helyek: a község-háza, az iskolák tantermei, egyesületek, körök helyiségei.
5. Népművelési munkák:
 - a., Analfabéta tanfolyamok,
 - b., Ifjúsági (Levente) egyesületek,
 - c., Ismeretterjesztő tanfolyamok,
 - d., Élelmi ismeretterjesztő tanfolyamok.

e., Népies ismeretterjesztő előadások, f., Népszerű tudományos előadások, g., Könyvtárak mellett (könyvtárhelyhasználat, könyvismertetés) előadásokkal, tanfolyamokkal kapcsolatban az olvasási kedv felébresztésére, h., Mesedélutánokl műkedvelői előadások, tánctanfolyamok, dalárdák, kirándulások.

6. A népművelési munkák *lehetőleg* ősztől-tavaszig terjedő időszakra essenek.
7. Az előadások élénkítésére és vonzóbbá tételére egy-egy est műsorába *lehetőleg* szavalatok, ének és zeneszámok is felveendők.
8. Előadóknak a helyi értelmiség tagjai nagyobb számban bevonandók.
9. Az előadások *lehetőleg* szabad-előadások s ne felolvasások legyenek, *egy-egy este* 1 komoly tárgyú előadás tartható.
10. Vetítógépes előadások az érdeklődés fokozására minden helyen bevezetendők.
11. Ugy az előadások, mint a tanfolyamok munkaterve úgy állapítandó meg, hogy az előadások mindegyike *kerek egész* alkosson s elsősorban az állampolgári nevelésnek, a hazafias és erkölcsi érzésnek és a kedélyápolásának szolgálatában álljon. Évgeft a nemzeti irodalomra, a hon ismeretlésére, az állampolgári jogok és köteleességek ismertetésére, a nemzeti történelemre, a társadalmi és erkölcsi ismeretekre, az énekre nagy gond fordítandó.
12. Az előadások és tanfolyamok szervezéséről a vármegyei népművelési titkár értesítendő ki a szükséges bejelentő nyomtatványokat megküldi s mindennemű felvilágosítást megad.
13. Előadási tiszteletdíjakatla vármegyei

(központi) népművelési Bizottság és a v. és k. m. kir. Minisztérium engedélyeznek, de adhatók helyi forrásból is (pl. vetítógépes- (mozi) előadások jövedelméből, önkéntes adományokból begyűlt összegekből, testületek, vállalatok adományából, községi hozzájárulásból stb.)

14. Az összes dologi kiadásokról (termek fűtése és világítása) a községek költségvetésileg saját pénztáruk terhére gondoskodni kötelesek.
15. Az ifjúsági egyesületek munkássága történet (sőt kívánatos) a „*Levente*” (testnevelési) egyesületekkel közösen a *testi- és lelki harmonikus nevelés céljából*.
16. Tanfelügyelői rendelettel az iskolák mellett megszervezendő *kötelező* népművelési munkásságok a *mult tanévben csak az érdeklődés felkeltését voltak hivatva szolgálni*. Évgeftől ének, szavalat, zeneszámokkal, kisebb műkedvelői előadásokkal, élőképekkel élénkített előadások rendezendők az iskola körzetében a tanulók szülei és hozzátartozói, rokonai, ismerősei (s más hallgatóság) részére is a *növendékek közreműködésével*. Az esetenkénti 1 komoly tárgyú előadás a hallgatóság érdeklődési köréből vevendő és a 11. pontban írt kívánalmaknak megfelelő legyen. Az iskolák tantestületei mesedélutánokat (nőtárgjai) anya- és csecsemővédő előadásokat is rendezhetnek s ezenkívül a különböző társadalmi egyesületekben bő alkalmat nyílik minden tanítónak (tanítónőnek) hazafias munkássága elvégzésére. Iskolánként minimálisan 6 előadás rendezendő s az igénylések sorrend-

jében vetítógépeinket is kikölcso-
nőzzük az iskolák vezetőinek.

Szolnok, 1925 szeptember 19-én.

Szathmáry Lajos s. k.

Tankönyv ismertetés.

A Kozma-féle olvasókönyvek (Lampel R. kiad.) az új tantervnek megfelelő átdolgozásukban a legújabb utasítások főbb pontjaihoz igen szigorúan ragaszkodnak. Valamennyi kötet olvasmányai-
ban kifejezésre jut az utasításnak az a fontos követelése, hogy a népiskolákban a nevelésnek az oktatással a legbensőbb összefüggésben kell haladnia.

Az olvasmányok tárgyai, szereplő személyei mind úgy vannak megkonstruálva és beállítva, hogy a tanulókat gondolkodásra, elmélkedésre ösztönözzék, hogy ily módon érezzék az olvasottak erkölcsi hatását és maguk jöhessenek a helyes erkölcsi következtetésekre.

Az olvasmányokban megnyilatkozó nemes felfogás és azoknak a gyermek fogékony lalkéhez simuló hangja, stílusa is e nagy cél szolgálatában áll.

A kiváló festőművészek által illusztrált Abc-s könyv beszédes rajzok és szép képek útján könnyíti meg az I. osztályos tanulóknak a nyomtatott és írott kis és nagy betűk megismerését és az olvasás megtanulását.

A II. osztály számára szóló „Pista és Juliska” című kötetben egy kis iskolás fiú és iskolás leány megkapóan kedves iskolai és családi élettörténetének keretében négy tárgykörben van feldolgozva az új tanterv által előírt prózai és költemény olvasmány anyaga.

A III. osztályban az olvasás tanításának célja a folyékony olvasás elsajátítása és továbbfejlesztése. A „Tótfalu” című III. osztályos olvasókönyv, mely egy árvíz pusztította falu felépítésének történetével kapcsolatban tárgyalja a tantervben előírt olvasmányanyagot a szükséges versekkel együtt, ezt a célt szolgálja.

A IV. osztály feladata az értelmes olvasás teljes kifejtése, az olvasottak megértése és másokkal való megértelése. Ezt a célt szolgálja — „a szabadsághős unokái” című kötet, mely a kívánt anyagot 7 utalásban és 18 költeményben dolgozza fel.

Az V. és VI. osztály feladata a szépolvasás gyakorlása prózában és versben; ezt a feladatot oldják meg „A Faragó család” című kötetek, melyek 8-8 tárgykörben (költemény és próza vegyesen) ölelik fel a kívánt anyagot.

Az új átdolgozás a magyar tanító-
ság és magyar írók legkiválóbbjainak a munkája.

A sorozat minden kötele vonzó, szép elbeszélésben, leírásokban tárja a tanuló lelki szeméi elé az erkölcsös, erényes, munkás életet, melynek hatását a tanuló megérzi és saját életében is követni fogja.

HIREK.

Miniszterünk kitérítése. Dr. Klebelsberg Kunó gróf közoktatásügyi miniszter urat a legfelsőbb kitérítés érte. Ugyanis a Kormányzó Úr Ófőméltósága I. osztályu magyar rendjellel tüntette ki a kiváló államférfiut, ki magas tudásával és nagy szorgalmával, mint miniszter, a közoktatásügy vezetése terén

halhatatlan érdemeket szerzett. Végtelenül örülünk, hogy szeretett miniszterünk saját kitérítésében a magyar tanítói munka elismerését érzi.

Magyar Iskola címen új pedagógiai heti lap jelent meg Keszler Károly az ismert tanügyíró szerkesztésében. A bő tartalmu lap hasábjain elhelyezett cikkek a legnevesebb írók tollából származnak, melyek nagybecsű tartalmuknál fogva a lapot tudományos színvonalra emelik. Amint a lap első számának vezető helyén közölt programjából is megállapítható, hogy a szerkesztőség inkább „hirlapszerű” aktualitásra törekszik s ezáltal megjelöli a célt, mely szerint a magyar tanító-
ság, tanárság széttárgolt csoportjai a közoktatás érdekében egy egészséges szervezetté válnak. A magas színvonalon álló pedagógiai lapot melegen ajánljuk kartársainknak, amennyiben az a tanító-
ság, tanárság erkölcsi és anyagi érdekeit is egyformán szolgálja. — Szerkesztőség, Budapest, Damjanich-utca 28/d.

Bíróági ítélet. Kartársaink és olvasóink bizonyára emlékeznek arra, hogy lapunkban már több ízben is jeleztük, miszerint Bihary István vármegyénk kir. tanfelügyelőjét mennyire támadták a sajtó útján megjelent hirlapi cikkek. A támadó cikkeket a Mezőtúron megjelent „Mezőturi Hírlap” közölte a múlt évben, melyekért a szolnoki kir. törvényszék f. hó 18-án tartott tárgyaláson felelősségre vonta Cs. Józsa János szegedi polg. isk. tanárt. Az inkriminált cikkekben foglaltak valóságát sem a cikkíró, sem pedig a tárgyalásra beidézett tanúk sem tudták bizonyítani, így fényesen beigazolódott, ami előttünk is világos volt, hogy Bihary István kir. tanfelügyelő alaptalan támadásoknak igaz-

ságtalanul volt kitéve. Annál fényesebben igazolja a kir. tanfelügyelő igazságait az ez ügyben hozott és kihirdetett kir. törvényszéki ítélet, mely szerint Cs. Józsa János tanár, cikkíró, egy havi fogházra ítéltetett.

„Katicabogár számoló”. A számtan tanítás sikeresebbé tételét célozza Munkácsi Antal kartársunknak e című munkája, melynek igénybevétele mellett valóban észrevétlenül, örömmel és játszva sajátítják el elemi iskolai tanulóink a rájuk nézve eddig oly nehéz számtani tudományokat. A rendkívül érdekes és értékes vezérkönyv a népiskola I., II. és III. osztályának számtani anyagát dolgozza fel oly vonzó, oly könnyen érthető módon, hogy növendékeink szinte örömmel várják a legközelebbi számtan órát. A vezérkönyv megrendelhető a szerzőnél (Munkácsi Antal) Nyíregyházán, Bujtos-utca 35. Ára 20.000 papirkorona. A legmelegebben ajánljuk.

Vármegyénkbe helyezettek a következők: Szabó Bertalan és Szabó Bertalanné polg. isk. tanárok a szolnoki áll. polg. fiu, illetve leány iskolához, Seydl Margit áll. isk. tanítónő a czibakházai áll. ell. isk.-hoz, Horváth József áll. isk. tanító a dévaványai-Sártói áll. ell. isk.-hoz, Blenéssy Balázs áll. isk. tanító a jászárokszállási áll. ell., Vitárius Endre áll. ell. isk. tanító a jászberényi-boldogházai áll. ell. isk.-hoz, Farkas Károly áll. ell. isk. tanító a jászberényi-perestanyai áll. ell. isk.-hoz, Dompos László áll. ell. isk. tanító a nagyhorvátcsatásögi áll. ell. isk.-hoz, Kádár Kálmán gazd. szaktanító a fegyvernéki gazd. népisk.-hoz.

A tankerületből más megyébe helyezettek át: Jung Irma és Gyurkáné Jung Katalin tiszaroffi áll. óvónők, Bothné Szerényi Blanka czibakházai,

Bánfiné Weiner Emma pü. ig.-hoz beosztott, Gótzter György jászberényi külterületi, Kulmann Frigyes kisujszállási, Kissné Parentézi Margit szelevényi áll. isk. tanítók, Györfly Géza fegyverneki önálló gazd. szaktanító.

A tankerület területén áthelyeztettek: Schneiderné Polónyi Jolán a kir. tanfel-hez berendelt áll. óvónő a szolnoki Háromrózsa-uccai áll. óvodához, Erdélyiné Gerlei Kornélia Kisujszállásról a jászárokszállási áll. isk.-hoz, Kiss Agnes mezőturi államilag kinevezett gyermekgondozónót a mezőturi kült. áll. isk.-hoz, Ferenczsné Székely Sarolta a kir. pü. számvevőséghez beosztott áll. tanítónő a szolnoki belt. áll. isk.-hoz, Debreczeny Károly turkevei belt. áll. tanító ugyanottani áll. isk.-hoz, Gandi Mária mezőturi önálló gazd. iskolához heosztott áll. el. isk. tanító a mezőturi áll. el. iskolánál szervezett gyermekgondozónói teendők ellátásával bízott meg.

A „Kalász“ az új tanterv alapján, elsőrendű szakemberek szerkesztésével

most készíti újabb olvasó- és nyelvtan-könyveit. Felhívja a mélyen tisztelt Kartársak figyelmét, hogy az 1926—27. tanévre már február elején módjában lesz a tankönyvek bevezetéséhez mutatópéldányokat küldeni. A folyó tanévre ajánlja olcsó és igen jó minőségű irkát. Vezessék ezeket is iskoláikba s ezzel hathatósan támogatják az Eötvös-alapot. A „Gloria“ vetítőgépeket a „Kalász“ is szállítja. Minden kérdésre kimerítő válasszal szolgál a „Kalász“, Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 47., Tanítók Háza.

Házasság. Nagy Tibor rákóczyfalvi adóügyi jegyző f. é. július hónapban oltárhoz vezette Schmid Mariskát, rákócifalvi áll. tanítónőt. — Ugyancsak Hordós István cukorgyári számellenőr f. hó 10-én oltárhoz vezette Oreskó Györgyikét, Oreskó Dezső kartársunk bájos leányát, ki szintén a szolnoki cukorgyárnál van tiszti alkalmazásban. Mindkét házaspárnak sztvből gratulálunk!

Magy. szab.

Magy. szab.

„GLORIA“ VETITŐ-GÉP VETITŐ-GÉP

A szemléltető oktatás tökéletes eszköze! Előnyei: Bárki által könnyen kezelhető, teljesen tűzmentes, kis terjedelem; szab. eljárás alapján egyaránt vetít mozgó- és állóképeket; csekély súlyánál (kb. 2 1/2 kgr) fogva könnyen szállítható; normal nagyságú filmek, tetszőlegesen hosszú tekercsek; előadás közben bármikor megállítható: 160.210 képnagyság. Prospektussal és árajánlatokkal készséggel szolgálunk. Községek, testületek részére külön kedvezményes feltételeket nyújtunk, a képeltetés tökéletes megszervezése mellett. — Mint szórakoztató eszköz külön nagy jövedelmi forrás.

Felvilágosítással a vármegyei Népműv. Bizottság is szolgál.
A vetítőgép ára 5.300.000 kor., a dynamóé 3.600.000 korona.

Vetítőgép- és Filmipari Részvény-Társaság

Budapest, V. kerület, Nádor-ucca 28. szám. Telefon: 121—21. szám.

HIRDETÉSEK

KISS ZSIGMOND UTÓDA

TELEFON 16.

KISS KÁROLY

SZÜCSMESTER SZOLNOK Főtér

ALAPITTATOTT 1880BAN.

Szücs munkák készítése és átalakítása. Egyenruházati cikkek raktára és felszerelése. Kalap, sapka, szücs- és szörme-áru nagy raktár.

A KIÁLLÍTÁSON ARANY ÉS EZÜST-ÉREMMEL KITÜNTETVE.

MOLYKÁR ELLENI MEGÓVÓ. SZÖRMEFESTÉS ÉS KÉSZÍTÉS.

PAPP FERENCZ

SZOLNOK, BAROSS-UTCZA.

22 ÉVE FENNÁLLÓ MECHANIKAI ÉS ELEKTROTECHNIKAI ÜZLET
TELJESEN MEGNAGYOBBITVA.

AJÁNlja KÉNYELMES RÉSZLETFIZETÉSRE ELSŐRANGU EREDETI NÉMET GYÁRTMÁNYU VARRÓGÉPEIT ÉS KERÉKPÁRJAIT.

TELEFON 41. TELEFON 41.
NAGY JAVITÓ - MŰHELY.

!! LEGOLCSÓBB BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS !!

OMEGA ÉS DOXA ÓRÁK! SCHAFFHAUSEN ÉS ZENITH ÓRÁK!

GOLDMANN MIHÁLY

MŰÓRÁS, ÉKSZERÉSZ ÉS LÁTSZERÉSZ

GÖROVE UCCA SAROK SZOLNOK JÓKAI-UCCA 368. SZ.

Nagy választék : arany és ezüst ékszerekben, valamint zseb-, fali-, vekker- és inga órákban. Vesz vagy becserél : aranyat, ezüstöt, platinát, drága-köveket a legmagasabb árban. Javításokat gyorsan és szakszerűen jótállással készít.

— Szemüvegeket azonnal készít orvosi receptre vagy anélkül. —
Lorgnettek nagy választékban.

!! ÓRA-, ÉKSZER- ÉS LÁTSZER JAVÍTÁS !!

Ne dobja el törött szemüvegét! Megjavítom vagy átalakítom!

TÁVIRAT!

Egymillióegyszázezer koronáért finom gyapjuszövetből a legdivatosabb szabásu

Férfi-öltönyt

készít: **BLUM ÁRON** férfi szabó mester,
Szolnok, Madách-ucca 2489.

TELEFON 218.

SZŐLŐSI MIKLÓS

RÓFÖS-, SELYEM- ÉS SZÖVETÁRUHÁZA.

SZOLNOK

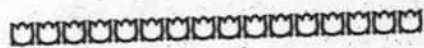
VÁROSÁNAK LEGOLCSÓBB RÓFÓSÁRUHÁZA.
TELEFON 218.

VÁCZY MIHÁLY

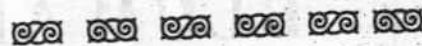
Uri szalónjában készülnek
a legdivatosabb szabásu
öltönyök szolid áron.

SZOLNOK
BAROSS-UTCZA.

Raktáron tart bel- és kül-

WACHS NYOMDAI MŰINTÉZET SZOLNOK.

Felt.
Nemzeti Múzeum-
nak
Budapest

Szolnok, 1925 október hó.

8. szám

GYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELES

A kir. tanfelügyelőség, a várm. tanítóegyesület s a várm. iskolánktivili népművelési biz. hivatalos közlönye.

Kiadja: Jász-Nagykun-Szolnok
vármegye Tanítóegyesülete.

MEGJELENIK HAVONKINT.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 60.000 korona.
Egyes szám ára 6000 korona.

Főszerkesztő:
MAGYARY GYULA

Felelős szerkesztő:
MÉHES ENDRE

Előfizetési díjak és reklamációk Jánosy
Pál egyesületi pénztárhoz, a lap szel-
lemi részére vonatkozó közlemények e
szerkesztőség Szolnok (vásártéri isola-
címre) küldendők. Kéziratokat nem adunk
vissza.

A nyugdíjasok.

Itt hagyjátok a katedrát, amely szinte egy emberöltőn át egygyé olvadt veletek. — Itt hagyjátok azt a helyet, hol ifju korotok óta szent ihlettel megáldva hirdettétek a hit, az erkölcs és a tudás eszméit, hogy megvessétek alapját a nemzeti és az emberi társadalom gyönyörű építményének.

Bucsut vesztek a szent hajléktól, mely a templom után a legszentebb hely a földön, hol az emberi lélek művelése talál hajlékot. — Lelketek szinte kiapadhatatlan volt a szent tűz hevétől, mellyel élesztgettétek, ápolgattátok a jövő nemzedék fiatal hajtásait.

Évente uj és uj erővel fogtatok hozzá a munkához s mindig az igazság, a hit és az erkölcs örökkön izzó szent tüze hevítelte kebleteket és ama magaszos cél lebegett előttetek, hogy minél ökéletesebbet alkothassatok.

Szolgálatkészségeitek a közszolgálat terén, hivatásszeretetek a munkában szinte végtelen volt s isteni sugallatként lebegett előttetek az a gondolat: minél többet, minél szebbet s minél jobbat adni az örök értékű szellemi kincsekből, az emberi gyarló porhüvely által engedett legvégső határig. — Még az utolsó lánglobbanásnál, az utolsó életszíkranál is, mintha azt mondanátok: „Még birom, még dolgozhatom, mert Isten is úgy akarja, hogy dolgoznom kell, hogy a szellemi kincsek gazdag tárházát hiánytalanul, csorbitatlanul adjam át az utóknak.”

Apostolok, ti lánglelkű küldöttei a Mindenhatóknak! A ti lelketek, munkásaitok oldja meg a pedagógiai problémákat. Szabály, utasítás, elmélet, rendelet csak üres frázis és holt betűtömeg marad mindenkor, ha a ti kiváló tanító

HORVÁT DEZSŐ

Kender- len- és jutagyrátmányok
Szolnok, Baross-uca (Gyenes-ház).

Zsák, ponyva, kőtel, zsinag és gyékényárak
legolcsóbb beszerzési helye.

M. kir. postatakarékpénztári folyószámla 41833.
Telefon: 91. Sörgöncim: Sacila.

lelketek művészi sugallata nem mutatja meg a legjobb módszert: a tanítás művészetét.

Távozol Kiss Lajos mezőturi ref. egyházad szolgálatából. 72 éves korodban távozol s 52 esztendeig tanítottál és neveltél, 52 évig becsülettel dolgoztál. Méltán leborulhat előtted az a sok-sok, nagy részben már felnőtt generáció.

Elefánthy Mária 43 évig a jászberényi r. k. egyház szolgálatában I Ifju korától, kezdettől fogva távozásáig, egyfolytában, egy helyen szolgált, közbecsüléstől s tisztelettől övezve, odaadó hűséggel, hivatásszeretettel.

Kertész Ágoston szintén Jászberényben 40 éven át végzett munka után közbecsülés és tisztelet közepette vett búcsút szent hivatásától.

Schiessl Mária 40 esztendőn át működött. Kiváló igazgató tanítónő volt. A falu népe utolsó állomáshelyén: Rákóczi-falván és régebbi állomásán Tiszasüllyön is rajongott érte.

Boross Ambrus a karcagi ref. iskolától vett búcsút a teljes szolgálati időt meghaladó munkásság után. Buzgó és lelkes tanítás, odaadó munkaszeretete kitörülhetetlen emléket hagyott maga után.

A szolnoki Bernáld Lajos is a teljes szolgálati időn (40 év) át dolgozott, hivatásszeretettel, a közszolgálat iránti őszinte ragaszkodással. Igaz magyar nemzeti érzését a messze székelyföldről hozta és annak izzó tűzével szította az Altöld közömbös lelkű magyarjaiban a sovinizmus lappangó szikráit.

Nagy Árpád is a kötelező szolgálati időt túlhaladva, több mint négy évtizeden át volt lánglelkű apostola a népoktatásnak. — Izzó temperamentuma hatalmas energiája, elsődrendű szaktudása voltak azok a fegyverek, melyek segítségével egy emberöltő ifju nemzedé-

kének lelkében oszlatta el a sötétséget és gyújtott világosságot.

Jászladyban Kózel József és neje Komoróczy Ilona vesznek búcsút a tanítói pályától 37, illetve 34 évi szolgálat után és kiváló működésük elismerésül a község lakossága, élén a vezetőséggel ünnepélyt rendezett tiszteletükre.

A nemzetnevelésügy egyik kedves, de nagy értékű ágazatában: a *kisdednevelés terén* 43 esztendeig egyfolytában hűségesen működött Dévaványán özv. Bottos Viktorné községi óvónő; Szolnokon pedig 40 éven át özv. Sztrinyi Ferencné, áll. óvónő. Egy emberöltő gyermek generációja nőtt ki kezeik közül. Ők plántálták ama gyermektömegnek lelkébe először a hit, a tudás legzsengebb hajtásait, maradandó nyomot hagyva nemzedékek hosszú sorozatának lelkületén, jó nevelésén.

És még többen távoztak el a közelmúltban a küzdő térről. Érdemes munkásságukat felsorolni e kicsiny helyen lehetetlen. De legyen nevük megemlítve, koszoruba fonva, hirdessük érdemeiket, dicsőségüket.

Elbúcsuzott már, hogy nyugdíjba menjen, Egner Ilona is, a Szolnokon mindenki által ismert és elismert állami tanítónő, továbbá a jótékonyság terén különösen kitűnt Barta Béláné jászberényi áll. tanítónő.

Nyugdíjba ment Bori Lajos u. kunhegyesi és vitéz Nagy László a karcagi ref. iskolától, érdemes, hosszú szolgálatok után.

Itt a nyugdíjasok között emlékezem meg a vármegyebeli tanítóság egyik nemrég elhunyt tekintélyéről: Asztalos Gyula kunhegyesi ref. igazgatóról, aki szaktudása, hivatás szeretete és tisztes társadalmi pozíciója által disze volt a tanítói karnak.

A régi tisztes tanítói karnak kiváló képviselői voltak még és szintén búcsút vettek becsülettel és érdemmel viselt szolgálatuktól: *Ladjánszky István* prot. tanító Cséparól, *Schóber Alajos* áll. ig. tanító Kunszentmártonból, *Dobos László* áll. tanító Szelevényből. Hozzáfűzzük a koszorúhoz a szintén nyugdíjba ment *Csávolyzsky Dezső* jászapáti r. k., továbbá *Fucsek Gyula* és *Vajdi Józsefné* szolnoki érdemes kartársakat is.

Távozó bajtársaim! Itt is idézem a

Szüleiház látogatása.

Szokatlan ám, de nekünk tanítóknak szól. Ha elmélyedünk jelentőségében, kötelességnek is elfogadjuk.

Elődeink e tárgyról bizonyosan nem gondolkoztak. Ha valaki csupa kíváncsiságból felemlítette volna előttük, amugy igazában a korszak szokása szerint lehurrogták volna; egész határozottan bolond beszédnek minősítették volna szavait, vagy a jelzöt egyenesen személyének tulajdonították volna.

Azonban az idő változik. Vele a viszonyok a körülmények is változnak. Új tennivalókat állítanak az ember elé. A haladó idő, új kötelességek teljesítésére serkenti, majd kötelezi a különböző társadalmi állásu, vagy hivatalbeli egyéneket.

Minél messzebbre tekintünk vissza a nemzet múltjába, az iskolát, annál inkább egyéni célokat szolgáló intézménynek ismerjük fel. De minél fejlettebb lett az állam élete, az iskola annál jelentősebb nemzeti tényező lett.

Ma csonka hazánknak, széltépell

német pedagógusnak Kerschensteinernek a szavait, mely szerint azok között, akik névtelenül haladtak keresztül a világon, gyakorta sokkal nagyobb pedagógiai tehetség van, mint az elméleti tudósok között. Ez szóról-szóra reátok illik. Ti nem igen irtatok pedagógiai munkákat, nem sokat elmélkedtetek, de lelketekben a *tanítás-művészet* isteni adományával szolgáltatok a nevelésnek és a közművelődésnek szent ügyét.

Dr. Kovács János.

nemzetünknek valósággal *élet-halál* kérdés az iskola.

Hogy minél inkább megfeleljen nemzeti nagy feladatainak, mind szorosabb kapcsolatba kell hoznunk a szülőházzal.

E célból csak egyoldalú feladat a szülők összevonása, a szülői értekezlet. Azzal egyenrangú, sőt sok tekintetben felülhaladó a szülőiház látogatása.

Amaz tömeghatásokat, emez egyéni eredményeket biztosít. Míg az egyetemesség szempontjából elengethetetlen szükség van a tömeghatásokra, nevelés szempontjából ma már szinte égető kíváncsi, hogy a tanító minden tanítványát saját otthonában jól ismerje s közvetlen összeköttetést tartson fenn tanítványa családjával. Ezt az otthon személyes látogatása nélkül elérni nem lehet.

Egy községben több éve lakó tanító szinte feleslegesnek tartja talán a gyermek otthonának látogatását azon az egyszerű cimen, hogy ő személyes jó viszonyban van a családdal; ismeri annak minden elképzelhető életviszonyát

s az utcán is gyakran szótválthat a család tagjaival és érdeklődik tanítványa után. Ez megtévesztően helyesnek látszik. De célra vezető?

Ez a kérdés jelentőségét alászállítani szándékolt mentegetőzés. Vagy a kérdés nagy fontosságának fel nem ismerése, elmélyedés nélküli tájékozatlanság.

Más a véletlen találkozás hangulata s más a céltudatos előkészített látogatás eredménye.

Eltekintve az otthon nevelői szempontokból történt időszerű felkeresése által biztosítható nagy eredményektől, már az nagy biztosítéka a nevelésnek, hogy a család vár a tanító személyes megjelenésére s a tanító tervezi a család látogatását.

A tanító és a tanuló családjának személyes érintkezése kiszámíthatatlan biztosítéka az iskolai nevelésnek. Sokat lehetne e kérdéstről beszélni. De hagyom érlelődni a gondolatot. Siet az idő, hogy napirendre tűzze a kérdést. Akkor részleteiben elmélyedünk, megismerjük, megszeretjük és teljesítjük.

Gondolkozzunk!
(Kenderes).

Szabó Lajos.

Pedagógia.

A tanítóképzés reformja.

(Folytatás.)

Ennek meg kell szünnie! Az ember szellemi és erkölcsi élete mindenek felett a legfontosabb. Tehát akik a jövő emberi generáció szellemi és erkölcsi életét ápolják, művelik, azoknak az eddiginél nagyobb tudást, szélesebb látókört, sőt kimondom őszintén: a legnagyobb műveltséget kell adni. Mindaddig az ember nem becsüli meg önmagát, amíg a saját

gyermekének a nevelőit a legnagyobb tudással, a legnagyobb lelki műveltséggel fel nem ruházza. Műveltség alatt természetesen nem ismeretek halmazát értem. Ez már túlhaladt álláspont. Szerintem az ismeretek s különösen az iskolai ismeretek csak eszközei a lélek műveltségének. Ilyen ismeretekkel és pedig tudományos színvonalon szerzett ismeretekkel felruházott, de a tiszta erkölcs és morál összes kincseit tudatosan magában hordozó tanító-egyénségek képzését tartom én teljes eszménynek. Ennek a megközelítésére kell törekednünk. Nem magasabb képzettség és nem magasabb műveltség-e ez, mint az orvosi, vagy a mérnöki szakképzettség? Hiszen az orvos, a mérnök, vagy gyógyszerész a szakmáján kívül semmi mást nem tanul. Míg a jövő tanítónemzedékének a szaktudományokon kívül egész légióját kell tanulni a morális az ethikai és a filozófiai ismereteknek.

Sajátságos és egyben szegyeteljes dolog, hogy az emberek egy épület vagy egy holt gép felépítéséhez egyetemi rangú képesítést kívánnak, míg az emberi lélek kiépítéséhez elegendőnek tartják a középiskolai rangú képesítést. Pedig csak egy emberi lélek tökéletes felépítése is egy ház felépítéséhez, vagy egy gép összeállításához fontosság és komplikáltság tekintetében össze sem hasonlítható. Művészet az, mely szinte emberfeletti lelket kíván.

A főiskolát végzett gazdasáznak és erdésznek ismernie kell a növények fejlődését, ápolásának és nevelésének módjait, a kikeléstől a megérésig, a felnövekedésig. Ezzel szemben az ember nem gondoskodik arról, hogy a saját nemének a nevelése a születéstől kezdve, a teljes szellemi és testi fejlettségig a legmagasabban képesített és a legmű-

veltebb emberekre legyen bízva. Ha a növények ápolása minden fázisában egyforma magas képzettséget kíván, nem ugyanez-a kívánalom áll-e fenn az ember nevelésénél? Gondoljunk a gyermeklélektanra, a gyermektanulmányra. Mily ismeretlen terület még előttünk a gyermek lelke. Sötétben tapogatózunk. Nem épügy kell-e ismernünk a gyermek lélekének összes rejtelmét 6—12 éves korában, mint 10—18 éves korában? Én nem is értem miért kell magasabb képesítés a középiskolai oktató személyzetnek, mint az elemi iskolaiaknak? Hiszen a gyermek lélektan, a gyermektanulmány és az összes pedagógiai ismeretek éppoly fontosak a 6—12 éves gyermekekre nézve is, mint a 12—18 évesekre. Továbbá a legújabb irányzat a felnőttek oktatását (iskolán kívüli népművelés) éppoly sullyal és éppoly színvonalal kívánja az elemi iskolai tanítóktól is, mint a középiskolaiaktól. A fent vázolt gondolatokból következik, mily nagy perspektívája nyílik előttünk a tanítóképzés szükségszerű programjának. Egyetemi végzettség, mély tudományos ismeretekkel, a szaktárgyak egész légiójával, bölcséleti és morál tudományokkal egyetemben.

Mindenek felett azonban legfőbb kellék maga a tanító személyisége. Mert mint Kerschensteiner mondja: nem elég az, ha valaki ismeri a nevelés elméletét. „Gyakran azok között,” — akik névtelenül haladnak keresztül a világon, ezerszer több pedagógiai tehetség van, mint az elméleti tudósok között, mondja egy helyen.

Ime tehát a rátermetség, a hivatottság a fő. Hiába követelünk mi egyetemi képzettséget, igazi rátermetség nélkül.

Am ne csüggedjünk! A rátermetség

hiányát, a hivatottságot a pedagógiai szakképzettség némileg pótolhatja. A fő, hogy megszerezzük, kivívjuk mindenké előtt a tanítóság nagy táborának a legmagasabb műveltséget. Ez jogos követelménye — nem a tanítóságnak, — hanem az emberiség haladásának.

Dr. Kovács János.

A gyermek lélekének titka.

Közl.: Ferenczy Kálmán.

Csodálattal adóztam mindig azoknak a tudósoknak, akik egész életüket áldozták arra, hogy a természet erőinek titkát ellessék és az emberek szolgálataiba kényszerítsék. A gondolkozókat bámulatra ragadják az állat és növény világ kutatói. Megfigyeléseik, megállapításai a legapróbb részletre is kiterjed. Mennyi idő, munka, türelem kellett ezek kikutatására!

A föld teremtményei közül a legnemesebb bizonyára az ember. Értéke nemcsak a testi erőtől, hanem szellemi képességeitől is függ. Ezt kifejleszteni a tanítással foglalkozók feladata. Akik ezzel foglalkoznak, azok jól tudják, hogy nemes törekvésükben jóformán elháríthatatlan nagy akadályokkal kell küzdeniök: az elfelejtéssel.

Itt alig van különbség a felnőtt és fejlődés kezdetén álló elemi iskolai tanuló között. Ez az elfelejtés egyenesen kétségbe ejtő az ugynevezett elméleti tárgyaknál: nyelvtan, fogalmazás, szám-tan. Ez a magyarázata annak, hogy az elemi népiskolát végzettek közül csak kevés százalék tud helyesen írni, fogalmazni, számolni.

Minden szülő előtt közismert tény, hogy a gyermeke 1—1 éves korában feltűnő gyorsan megtanulja a környeze-

tébe eső tárgyak nevét. Pl. Kanál, kés, villa. Nincs eset rá, hogy a már megfanult szót elfelejtené, vagy a tárgyat, vagy azok nevét összecserélné. Gondolkozás nélkül veszi ki és hozza el a késes kosárból a megnevezett kanalat.

Fejlődésének egy sokkal magasabb fokán 6—14 éves korában örökösén elfelejti, összecseréli a számfogalmakat. Pl. $6+8=13$.

Mi különbséget talál az emberi ész a kanál, kés, villa: a 6, 8, 14 között? E különbségben megtalálhatjuk az elfelejtés okát.

A kanál, kés, villánál az öntudatra ébredés utáni első látáskor a következő lelki folyamat megy végbe a még bölcsőben fekvő gyermek lelkivilágában. A szem felfogta és lerajzolta a tárgy tükörképét az ész felvevő készülékére: idegsejtjeire. A lélek a megjelenő kép után a tárgynak elkészíti az élet hű szobrát: tárgyképzet.

A tárgy eltűnése pillanatában megszűnik a felrajzolódott kép ugyan, de visszamaradt a szobra. Ez nem semmisül meg, hanem el lesz raktározva azért, hogy a kép újbóli megjelenésekor az ismét a már meg lévő képzetre vétessek fel. Ez újbóli felrajzolódás által a tárgy alakja élesebben kivésődik, jobban kidomborodik. A szobrok faragásánál lehet ehhez hasonlót látni. A megjelenő képek segítségével a lélek kialakítja mindazt, amit a szem észre vett, lerajzolt.

Pl. A diónál: A zöld burkot, az ovalis csontos héjat, mélyedéseit, a 4 gerizdet, az azokat elválasztó vékony lemezt stb. Az így alakult képzetek állandóak, elkísérik az embert a sirig. A látás által ily módon nyújtott szolgáltatást: abszolút értékű szolgáltatásnak nevezzük. Eddigi megfigyeléseim szerint

a 6—7 éves gyermeknek legalább nyolcszor kell hosszabb ideig, tehát nem pillanatnyilag egy előtte ismeretlen tárgyat látnia, hogy képzete állandósulhasson. Vannak azonban tanulók: 40—50%, akiknél egyszeri hosszabb látás után is állandósul a lelkiképzet.

A gyermek hallószervei felfogják a szem által felrajzolt képet meghatározó szót: hangot. Ezt a telefon kagylóhoz hasonlóan visszaadják. Ez által képessé teszik a gyermeket később arra, hogy a hangot utánozni tudják. Előbb azonban egy finom idegszál segítségével a hallott hangot a kialakult képzethez kapcsolják azért, hogy a hang újbóli megjelenésére felmutathassák, hogy mi is az, amit a szó, mint hang meghatároz. A hang által kiemelt lelkiképzet teszi a még beszélni egyáltalán nem tudó, de már járni kezdő gyermeket képessé arra, hogy édesanyja becéző szavára minden gondolkodás nélkül elhozza a késes kosárból a kért kanalat. Tudatosan, biztosan választja ki a kés és villa közül.

A gyermek akkor kezd el beszélni és azokat a szókat ejti ki legelőször, amelyeknek a lelkiképzete kialakult és a hallószervek által a hangkapcsolódás már bekövetkezett.

A gondolkodás által kiemelt lelkiképzetről, vagy a tárgy látásáról, amikor a képzet mindig szintén kiemelkedik, észre jut a helyes szó. A szó mint hang pedig felmutatja a lelkiképzetet. A gyermek e lelkikép látása által lett képessé arra, hogy a tárgyakat, vagy azok nevét soha össze nem cseréli, el nem felejt.

Ebből megállapítható: A látás által nyújtott abszolút értékű szolgáltatás és az így szerzett ismeret hangjának összekapcsolódásán alapszik a tudás és visszaemlékezés.

$A\ 4+3=7$, $6+8=14$, $8:4=2$, $2\times 4=8$.

A számfogalmak tanításánál különféle szemléltető eszközöket használnak. A látott mennyiségnek azonban nem alakul ki a lelkiképzete, mert a lélek minden tárgynak, rajznak csak egyetlen egy képzetet készít el és hozzá kapcsolódik a hang. A szem felfogja és lerajzolja ugyan 00—00 tárgy elhelyezését, de a megjelenő sok kép közül csak egyet fog fel a már meglevő képzetre, a többit pedig a szem által mutatott módon e körül az egy képzet körül helyezi el. A rajztárgy eltüntével eltűnik a képsorozat is, csak a már meglevő képzet erősödött meg.

Az ismeret új hangjai: $4+4=8$, $6+8=14$, $8:4=2$, $2\times 4=8$ a hallószervek által megrögzítettet nem tudnak, mivel a látás abszolút értékű szolgáltatást nem nyújtott. A tudás csak a hangra való visszaemlékezés, nagyon rövid ideig tart.

A hang újbóli megjelenésekor lelki szemeyel nem láthatja a tárgyakat fenti elhelyezésükben, hogy a megjelenő ajakról észre jutna a helyes szó, vagy az ítélőképessége állapítaná meg a mennyiség valódi nagyságát, így oda dob egy észre jutott szót.

Fogalma sincs arról, hogy amit mondott, az helyes-e, vagy nem. Hibáját önmaga soha észre nem veszi, kijavítani képtelen. A tanító sem tud rajta segíteni. Kénytelen újra az ujjakat, vagy más tárgyat olvasatni.

Az elmondottakból megállapítható: A számtan tanítás mai módjánál a tanításból kimaradt a lényeg: Az új ismeret lelkiképzetének a kialakulása és a fogalom hangjának összekapcsolódása, vagy más szóval: maga a tudás és visszaemlékezés lehetősége.

A számtan tanítás csak akkor lehet eredményes, ha a tanító úgy tud tanítani, hogy a tanítás anyagának lelki képzete kialakuljon és a hang kapcsolódás bekövetkezzék. E követelményt fényesen oldja meg Gáspár Dezső szegedi tanító számépitője segítségével, mert ily kialakul a mennyiség lelkiképzete és bekövetkezik az ismeret hangjának a kapcsolódása.

(Folyt. köv.)

TÁRCA.

Tanulmányi kirándulásunk.

Közl: Magyary Gyula.

(Folytatás.)

Eger városának, történetének legalaposabb ismerője, Breznay Imre tanító-képző intézeti tanár az egri vár megtekintésére s a magyar tanítóság méltó büszkeségének s a magyar irodalom egyik vezérlő csillagának, Gárdonyi Gézáknak a sirjához vezetett bennünket. Szent áhitattal, elfogódott lelki érzéssel álltunk meg a nagy halottnak az egri vár fokán levő sirjánál, ahol néhány percnyi csendes fohász után Keszthelyi István a Jász-Nagykun-Szolnok várm. tantestületi elnök spontán, meleg szeretettől sugárzó szavakkal emlékezett meg Gárdonyiról.

Érzésteljes kegyeletünk lerovása után valamennyien a sirhalom közelében fekvő, szép kilátást nyújtó tisztásra telepedtünk le, ahol Breznay Imre nagy tudásának bőséges tárházából csaknem egy óra hosszáig tartó előadásban ismertette velünk Eger városának és várának történetét.

Breznay remek szép előadásából is meggyőződhetünk arról, hogy a ma-

gyar a jó Istenen kívül senki másban nem bízhatik csak önmagában, létét, szabadságát, talpraállását, országának fennmaradását csak úgy biztosíthatja, ha egyedül önmagában bíz, ha egymással testvériesen összefog, a helyett, hogy egymással — pártokra szakadozva — viszálykodik. Ezen igazságnak fényes bizonyítékai a török világban dúló várostromok is, amikor bebizonyosodott, hogy a török sereggel szemben aránytalanul sokkal kevesebb létszámú magyar sereg hazafiságán, halálig tartó vitéz ellenállásán megtört s szégyenteljesen vonult el Eger alól az elbizakodott ellenség, míg az ugyanazon időben ostromlott s nagyobb számú katonasággal védett váraink azért kerültek török kézre, mert ezeknek „védői” között idegen, zsoldos katonák védték, jobban mondva a legelső kínálózó alkalalommal biztosították az életüket. Csak az életüket!

A kiránduló csapat minden tagja hálatelt szívvvel mondott köszönetet a tudós előadónak, akinek szemmel láthatóan jól esett, hogy szép és tanulságos előadásával nekünk igazi élvezetet szerezhetett.

(Folyt. köv.)

Egyesületi élet.

Közgyűlés.

Az Állami Tanitók Orsz. Egyesülete október hó 5-én Budapesten a Tanitók Háza nagytermében igen népes közgyűlést tartott. Nemcsak a nagyterem telt meg, hanem a folyosók is tömve voltak. A kultuszminisztériumot dr. Szücs István min. tanácsos képviselte, ki a tanitósághoz intézett beszédében a legelismertebben nyilatkozott a tanitóság

hazafias működéséről. A mély gondolatokkal kísért beszéddel nagy hatást ért el a min. tanácsos ur, amelyet lelkes éljenzés fogadott. Jelen volt Kehrer Károly kir. tanfelügyelő és Rákos István kir. tanácsos, a Tanítóegyesületek Orsz. Szövetségének elnöke. A közgyűlést Galla Endre egyesületi elnök nyitotta meg, ki megnyitó beszédében közvellen szavakban ismertette a sérelmeket, továbbá azon tanítói kérdésekkel foglalkozott, melyek megoldása és megvalósítása az egyesület vezetőségétől várható. Bozsik Béla volt főtitkár beszámolt a vezetőség eddigi működésével s rátért a 8 osztályú népiskola szervezésére, a tanítóképzés reformjára és ezzel kapcsolatban a VI. fiz. osztály megnyitására. A volt főtitkár beszámoló jelentését a közgyűlés feszült figyelemmel halgatta végig. Nevelős Gyula dr. min. tanácsos az iskolán kívüli népművelésről tartott előadást, utána Csorba Ödön újpesti igazgató tanító az új tantervet ismertette s rámutatott azon hibákra, melyek hátránnyal lesznek az iskolai munka eredményére. Ezután következett a részleges tisztújítás. Bozsik Béla főtitkár lemondásával, Harmat Ferenc újpesti igazgató választatott meg főtitkárrá, másodtitkár lett Czibor János, választmányi tag pedig Csorba Ödön. A közgyűlés Galla Endre elnök záróbeszédével és a Himnusz eléneklésével ért véget. (m.)

Jegyzőkönyv.

(Folytatás.)

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Tanítóegyesületének évi rendes közgyűlése a mezőtúri állami leánygimnázium tornatermében d. u. 3 órakor a Himnusszal kezdődött.

A Himnusz hangjainak elhangzása után Keszthelyi István Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Tanítóegyesületének elnöke emelkedett szólásra s mondotta el magasszárnyalású elnöki megnyitó beszédét, melyben hazafiságtól izzó, meleg szavakkal emlékezik meg az elszakadt magyar végeken küzdő és üldözött magyar testvéreinkről.

Gyönyörű szavak keretében szentel néhány percet Jókai Mór írónak, a magyar mesemondás nagy mesterének száz éves születésének évfordulója alkalmából, — itt nem kívánja méltatni a nagy mestert, — mert emlékének hódol Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Tanítóegyesülete, mikor külön Jókai estélyt rendez, hol, mint mondja — nálánál hivatottabb egyének fognak megemlékezni az író nagyságáról s halhatatlanságáról, ki korábban s ma is aranytollával az elcsüggedt magyar erőket új életre kelti, kinek nagysága ma is egy tündöklő csillag Hazánk beborult egén.

A megértésre, szeretetre és munkára buzdítja Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Tanítóegyesület tagjait, oly kitarító, hazafias munkára, melyből Nagymagyarország biztos feltámadása fakad.

Ily biztató reményektől telve nyitja meg Jász-Nagykun-Szolnok vármegye Tanítóegyesületének 1925. évi július hó 6-ára Mezőtúrra szabályszerűen összehívott évi rendes közgyűlését.

A jegyzőkönyv vezetésére felkéri: Csomor Irén és Dunaháti Mészáros Gyula vármegyei egyesületi jegyzőket, a jegyzőkönyv hitelesítésére pedig: Egner Ilona, Hunyor Ilona, Méhes Endre és Csiky Ernő kartársakat.

Keszthelyi István elnök üdvözli Bihary István vármegyei kir. vezető tanfelügyelő urat, ki Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanügyét hét és fél éven át

közmegeledeéssel vezet s közszeretében áll, ki jóságáról, igazságosságáról ismeretes, ki a tanitóság érdekében minden tőle telhetőt megtett és megtesz.

Üdvözli az elnök Pethes Gyula kir. s. tanfelügyelő urat, ki Bihary István kir. tanfelügyelő ur képviseletében van jelen s kéri, hogy tolmácsolja Bihary István kir. tanfelügyelő urnak a vármegye tanitóságának üdvözlétét és szeretetét.

Üdvözli dr. Kovács János kir. s. tanfelügyelő urat, ki körünkben szintén megjelent.

Majd Spett Ernő Mezőtúr város polgármesteréhez intéz üdvözlő beszédet, kit nemcsak mint Mezőtúr város polgármesterét üdvözöl, hanem, mint Mezőtúr város állami iskoláinak gondnoksági elnökét is üdvözli s kéri a jó Istent, hogy soká tartsa meg a város s tanügy javára.

Üdvözli Fehér Géza mezőtúri ref. leánygimnáziumi igazgató urat, ki szíves vendégszeretettel fogadta a vármegye tanitóságát s részükre a mai gyűlés alkalmára átengedte e diszes tornacsarnokot, kívánja, hogy a jó Isten soká éltesse!

Üdvözli az Állami Tanitók Országos Egyesületének megjelent elnökét Galla Endre urat, ki mint a Kansz tanítói csoportjának is elnöke. Üdvözli Csontea Győző kir. s. tanfelügyelő urat, mint a Kansz tanítócsoporthoz tartozó főtitkárát, üdvözli Márkus Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszteriumi számvevőségi főtanácsos urat, ki a tanitóságnak barátja és jótévője.

Végezetül üdvözli a megjelent kartársakat összesen és különvéve s kéri a mai munkánkra a jó Isten áldását.

Az elnök üdvözlő szavaira válaszul meleg, közvetlen hangon köszöni meg az üdvözlést Pethes Gyula kir. s. tan-

felügyelő ur, ugy a maga, mint Bihary István kir. tanfelügyelő ur nevében s arra kéri a tanitóságot, hogy azt a hivatást, amelyet a tanitóság eddig is betöltött, továbbra ugyanazon buzgalommal, lelkiismeretességgel és odaadó szorgalommal töltsék be, mint eddig. Mert mi a tanitóság hivatása? Nagy-Magyarország feltámasztása?! S ehhez kell a magyar tanító. A tanitóság előtt ne legyen Csonkamagyarország, hanem Nagymagyarország, melyért dolgozni ne szünjenek meg soha! Lelke mélyéből fakadó szavakkal emlékezik meg az elszakított részekben küzdő testvéreinkről, kikért dolgozni kötelességünk.

S újra megköszöni a tanitóság jóindulatának ezer megnyilvánulását.

Spett Ernő Mezőtur város polgármestere köszöni az üdvözlést s mondja, hogy Mezőtur város szerencséjének tartja, hogy a vármegye tanitóságát városában üdvözölheti. A város tisztelettel állott mindig a tanitósághoz. Eredményes nemzeti munka csak úgy várható s ezen munkához mindig készséggel segédkezet nyújt. Üdvözlí a tanitóságot Mezőtur város polgárai nevében, a maga részéről köszöni az üdvözlést. Fehér Géza áll. leánygimn. igazgató, mint házigazda üdvözlí a tanitóságot s az elnök üdvözlő szavait ugy maga, mint a tanárikar nevében köszöni.

(Folytatása következik.)

HIVATALOS RÉSZ.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

7323—1925. szám.

Valamennyi népoktatási intézet Tekintetes Igazgatóságának.

Azt tapasztaltam, hogy a kötelező és határidős beszámoló jelentéseket a tanintézetek vezetői nem küldik be pon-

tosan, ami a hivatalos ügymenetben sokszor nagy zavarokat okoz. Felhívom a népoktatási intézetek vezetőit, hogy a madarak és fák napjáról, a tűzriasztó próbákról s a szülői értekezletekről az 1924—25. tanévi jelentéseiket most már 3 nap alatt okvetlenül küldjék be s jövőre mindennemű jelentéseiket pontosan a határidőben küldjék be.

Szolnok, 1925 okt. 14.

Bihary s. k.
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

7490—925. szám.

Valamennyi nem állami tanító részére (polg. isk., elemi iskola, kisdédvóda és állandó menedékház.)

A Népművelés 1924. évi november havi (9-ik) számában fellejttem volt a Cim figyelmét a vk. Miniszter Ur 95000—924. sz. körrendeletére (Megjelent a Budapesti Közlöny 1924. évi okt. 3-iki számában.)

Miután a hivatkozott 95000—924 sz. vkm. körrendelet III. fejezetének 1. bekezdése értelmében a nem áll. tanintézetek a nyugdíjaztatási járulékmal kapcsolatos bejelentést, a rendelet melléklékésként közölt minta szerint minden év november havában köteles betérjeszteni, felkérem az összes nem állami tanintézetek tanítóit, hogy a szóban forgó bejelentést, ugy mint a múlt évben azzal teljesen azonos szöveggel a Budapesti Közlöny 1924. évi okt. 3-iki számában közölt minta szerint az 1925—26. tanévre vonatkozólag is szíveskedjék hozzám legkésőbb f. évi november 25-ig betérjeszteni.

A bejelentést az iskola vezetője készíti el és az iskolafenntartó aláírással és pecséttel látja el. A bejelentésen a lap

felső szélén az iskola nyilvántartási számára hivatkozni kell.

Szolnok, 1925 okt. 16.

Bihary s. k.
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

7174—925.

A vármegyei tanítóegyesület Tekintetes Elnökségének.

Szolnok.

A Balaton Szövetség f. évi 2843. sz. irata szerint, alkalmasint szövetkezeti formában egy 100 szobás üdülőházat szándékozik megépíteni az egész éven át nyitva levő Balatonfüred fürdő központi helyén, egy erre a célra rendelkezésre álló, három utcától határolt szép telken. A ház kötelekébe lehetőleg csak testületeket veszünk be és az üzemben tartás is szövetkezeti, tehát önzellen formában történik. A Szövetség e vármegye tanitói részére az üdülőházban egy-két szobát felajánl és erre kért, hogy a várm. tanítóegyesület útján az egyesületi tagok részére e balatonfüredi üdültetést biztosítsa. Az építésben részes testületek rendelkeznek az általuk épített szobák felhasználása felett. Amennyiben a kérdés Címét érdeklí szíveskedjék a várm. tan. egyesülettel egyenlőre a szíves kijelentést léteetni. Tájékozással közlöm, hogy egy egyágas szoba építési költsége körülbelül 2000, egy kétágas szoba 3500 arany korona.

Testületek alapítványi vagyoniukat célszerűen fektethetik be a szóban levő szövetkezeti üdülőházba. További tájékozással szívesen szolgál a Balatoni Szövetség (Balatonfüred-fürdő).

Szolnok, 1925 október 9.

Bihary István s. k.
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelőjétől.

7741—1925. szám.

Széchenyi emlékünneptartása tárgyában.

Valamennyi népiskola, polgári és iparosanonciskola Tekintetes Igazgatójának!

A vall. és közokt. m. kir. Miniszter ur 1925. évi 83160. VI. számú rendelete szerint folyó évi november 3-án lesz 100 éve annak, hogy gróf Széchenyi István a Magyar Tudományos Akadémia megalapításával a nemzeti öntudat érdekeit ellenállhatatlan erővel megindította és késő időkre világító példát mutatott az áldozatra kész cselekvő hazaszeretetre, mely nem ismer semmi akadályt, amikor nemzetének előbbreviteléért van szó.

Nagy elesettségünkben és meglepettségünkben, amikor kétségek és remények között, de szívünk minden dobbanásával dolgozunk a jobb jövőn, feltétlenül szükséges, hogy Széchenyi lelke, nemes példája betöltse és megtermékenyítse lelkünket és elsősorban a jövő nemzedéknek, a magyar ifjúságnak a lelkét, hogy majdan, ha az életbe kilépve neki is tevékeny részt kell vennie a Hazánkat ujjaépítő munkában, Széchenyi szelleme, az ő munkássága legyen irányítója életének minden pillanatában.

A nemzetnevelés nagy érdeke rancsolja tehát, hogy az ifjúság is megünnepelje a „legnagyobb magyarnak” gróf Széchenyi Istvánnak emlékét. E cél érdekében elrendelte a Miniszter ur, hogy folyó évi november hó 3-án, vagy november havának az iskola igazgatósága által meghatározott napján, az összes iskolákban és tanintézetekben Széchenyi emlékünneptartással s

megengedte, hogy az elemi népiskolák kivételével — az ünnepélyen önkéntes adományok elfogadtassanak. A befolyó összeg fele Széchényi István munkáinak, vagy az ő munkásságát méltató műveknek beszerzésére fordítandó, fele pedig a Magyar Tudományos Akadémia pénztárába küldendő be.

Az ünnepélyre a nagy közönség is alkalmas módon meghívandó. Az ünnepély napjára szünetet engedélyezett.

Felhívom a Cimet, hogy az ünnepélynek méltó keretek között leendő megtartása iránt azonnal intézkedjék s legyen oda, hogy a vezetése alá tartozó iskolában, illetve tanintézetben egy a Széchényi István egyéniségét, izzó hazaszeretét és munkásságát méltató s a tanulók értelmi fejlettségéhez szabott olyan beszéd is tartassék, amelyből mind az ifjuság, mind pedig a megjelenő közönség értékes tanulságokat vonhasson le jövő magatartására és munkásságára nézve.

Szolnok, 1925 okt. 27-én.

Bihary István s. k.
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelője.

7484—925.

Valamennyi áll. községi és társ. polgári iskola Tekintetes Igazgatójának.

Felhívom a Tek. Cimet, hogy a Rendtartás 4. §-ának utolsó pontja szerint sziveskedjék összeállítani a beirt tanulókról a szabályos kimutatást s azt a vallás és közoktatási m. kir. Miniszter urhoz leendő felterjesztés végett sziveskedjék f. é. nov. 10-ig okvetlenül hozzám juttatni.

Szolnok, 1925 október 20.

Bihary István s. k.
kir. tanfelügyelő.

Iskolánkívüli népművelés.

Rovatvezető: SZATHMÁRY LAJOS népm. titkár
609—925. sz.

Tájékoztató.

Mult számunkban részletes tájékoztatót adtunk az előadások kiválasztása és összeállítása tekintetében.

A tanfolyamok szervezésénél, anyagbeosztásánál az 1925. évi 17.000-es rendelettel kiadott „Tájékoztató” szerint a következőkre kell figyelemmel lenni:

I. Analfabéta tanfolyamok.

	60	80	100	120	óra
a) írás-olvasás	60	60	70	80	óra
b) számolás	—	20	30	40	„

Sikeres analfabéta tanfolyam után ajánlatos közvetlenül elemi ismeretterjesztő tanfolyamot szervezni.

II. Elemi ismeretterjesztő tanfolyamok.

	60	80	130	óra
a) írás (folyóírás, helyesírás), fogalmazás	15	20	30	óra

b) olvasás, (folyékony, értelmes és szép olvasás) s a szóbeli előadó készség gyakorlása . . . 10 15 25 ..

c) gyakorlati számolás és mérés 20 25 35 óra

d) alapismeretek az elemi iskolai ismeretkörökből olvasmány tárgyalás vagy beszélgetés alakjában 15 20 30 ..

III. Ismeretterjesztő tanfolyamok.

	60	80	100	120	óra
--	----	----	-----	-----	-----

1. Az ember lelki és er-

kölcsi világa	6	8	12	12	óra
2. Testtani és egészségügyi ismeretek	10	12	12	18	„
3. Szülőföld és honismeret	6	6	9	12	„
4. Gazdasági ismeretek	10	12	12	18	„
5. Természet-tudományi ismeretek	8	9	12	12	„
6. Nemzetiélet és művelődés	20	27	28	30	„
7. Jogi ismeretek	—	6	9	9	„
8. Társadalmi ismeretek	—	—	6	9	„

Legalább 25 hallgató kell egy-egy tanfolyam megnyitásához. Ha ezeknek száma 15-re lepad, a tanfolyamvezetőnek ezt jelentenie kell a várm. Népm. Bizottsághoz, mely a tanfolyam beszüntetése iránt azonnal intézkedik.

Tanfolyamok bejelentésére szolgáló nyomtatványokat alulirottól lehet igényelni. Ezekhez csatolandó a hallgatók névjegyzéke (név, szül. hely, idő, vallás, foglalkozás és iskolai végzettség) feltüntetésével és a tananyagbeosztás órarenddel.

Szolnok, 1925. október 21-én.

Szathmáry Lajos s. k.
népműv. titkár.

Gróf Bethlen István miniszterelnök a kulturpolitikáról.

Az egységes párt f. hó 15-én este ünnepi vacsorát rendezett a több hónapos betegszabadságáról visszatért Beth-

len István gróf miniszterelnök tiszteletére. A vacsorán a miniszterelnök hosszabb beszédet mondott.

A kulturpolitikáról szólva ama meggyőződésének adott kifejezést, hogy meg kell tartani a kulturfölényt, mert egyedül közgazdasági eszközökkel nem lehet biztosítani a magyar jövőt. Nemcsak a felsőbb osztályok számára, hanem a nép szélesebb rétegei számára kell hozzáférhetővé tenni a kulturát. A kultuszminiszter már be is nyújtotta a népiskolák fejlesztéséről szóló törvényjavaslatát, ez azonban még nem elég, fokozott gondot kell fordítani az iskolán kívüli oktatásra is. Csak az iskolán kívüli oktatással lehet megmenteni az egyszerű embert, akit a felforgatók vak eszköznek tekintenek s akit mindenki médiumnak használ arra, hogy vállain keresztül hatalomra kerüljön. Fel kell tehát világosítani a népet a politikai, gazdasági kérdésekről és a szociális problémákról is. Meg kell ismertetni a néppel, mi a szocializmus, hogy ne csak a szocialdemokraták egyoldalú előadásában halljon erről. Vasárnap délutánonként a nép közé kell menni mindenkinek, aki szívén viseli a nemzet jövőjének sorsát és oda kell hatni, hogy a ferde hajtásokat lenyesegessük.

A népművelési titkárok közgyűlése.

A népművelési titkárok f. é. október 9-én közgyűlést, ezt követően pedig országos értekezletet tartottak. Az értekezleten Novágh Gyula népművelési titkár, szövetségi elnök elnökölt. Az értekezleten Pogány Frigyes közoktatásügyi államtitkár előadása vezette be, aki a népművelés problémáit boncolgatta. Ismertette a népművelés vezető gondolatának,

az önismeretre és a nemzet ismeretére való nevelés kérdésének jelentőségét. Szólt még a népművelés szervezete kiépítéséről, a népművelés tartalmi egységének és a népművelési statusnak lehetőségeiről. Nevelős Gyula dr. min. tanácsos a népművelődési titkárok helyzetéről és a társadalomhoz, a közigazgatáshoz, valamint az egyházakhoz való viszonyukat fejtegette. Bencs Zoltán dr. a miniszterelnökség szociálpolitikai osztályának vezetője, az iskolán kívüli népművelés szociálpolitikai jelentőségét részletezte. A népművelésnek elő kell mozdítania mindama szociális reformok megvalósítását, amelyek a munkásság és polgárság között mesterségesen átsótt szakadékok áthidalását célozzák. Az értekezlet szombat reggel folytatta munkáját, mely alkalommal a népművelés részlektkérdéseit vették sorra.

Kulturaterjesztés — pénz nélkül.

Ez látszólag keresztülvihetetlen feladat, de a jövődő boldogabb Magyarország érdekében mégis meg kellett valósítani. A szemléltető oktatás egyik legfontosabb segédeszköze a Glória II. iskolai vetítógép (álló- és mozgóképek számára). Min! értesülünk, — ezentul részlelfizetésre is kapható lesz, módot adva ezzel a szerény, vagy egészen mostoha viszonyok között lévő tanintézeteknek is, hogy magukat ily gépekkel felszerelhessék. Ennek a közügy szempontjából mindenképpen nagyjelentőségű akciónak a lebonyolítását a Kalász Áruforgalmi r. t., Budapest, (Ferencz József Tanítókháza) is vállalta. Árjegyzéket a Vetítógép és Filmipari R. T. Budapest. V., Nádor-u. 28. sz. küld. Ugyaninnen kérhető az oktató és szórakoztató filmek és filmdiapozitívek jegyzéke is.

Bejelentő nyomtatványok még nem érkeztek le a V. K. Miniszteriumból. Leérkezés után mindenik községi népműv. Bizottságnak megküldi a népműv. titkár a szükséges nyomtatványokat.

SZOCIÁLIS ÜGYEK.

Tanítói Otthon*.

Julius hó 6-án Mezőturon tartott tanítói gyűlésen indítványkép felajánlottam, hogy a Kartársak által közvetített, valamint a tanítók, lelkesek és jegyzők biztosításai után a befolyt díjnak 10%-át a Szolnokon építendő „Tanítói Otthon” javára fizetem be. Bár eddig Kartársaim részéről a legcsekélyebb érdeklődést sem tapasztaltam, én működésemet megkezdtem s ez uton bátorkodom az eddig befolyt díjakkal a nyilvánosság előtt elszámolni.

Szathmáry Lajos népműv. titkár biztosítása után 150.000, Keszthelyi István elnök 100.000, Pongrácz József felső keresk. isk. tanár 200.000, Méhes Endre igazgató, lapunk fel. szerkesztője 50.000, özv. Kindlovits Istvánné nyug. tanárnő 50.000, Tobel Ferencz cukorgyári tanító 50.000, Tóth Kálmán főgim. tanár Jászapáti 50.000, vitéz Házy László tanító Kenderes 14.000, Farádi Géza máv. tanító 16.000, Markscheidt Károly igazg. tanító Jászberény 12.000, Laky Mária tanítónő 8.000. Összesen 700.000 K.

Kartársak! Az eddigi működésem eredménye még csak csekély 700.000 K, de örömmel rakosgatom össze koronáimat, melyekből idővel milliók válnak és erősen bizom, hogy téglánként összehordott kis halomból idővel palota lesz!

*A vármegyei Tanítóegyesület vezetősége háltáson fogadja Gyurkicza Miklós kartársunk ama tőrekvését, hogy a Tanítói Otthon javára biztosított pénzbeli alapot munkajövedelmének 10 százalékával gyarapítja Szerk.

Azért újból kérem Kartársaim támogatását s ekkor rövidesen el fogjuk érni azt is, hogy a Tanítói Otthon kamataiban még mi is gyönyörködünk.

Az intézetemről bátorkodom fel- említeni, hogy Magyar-Hollandi Biztosító régi kartell cég, mely 30 év óta Budapesten a Kálvin-téren (Holland-udvar) saját palotáiban székel. Biztosításokon kívül kulturális és szociális ügyekkel is foglalkozik.

Szülőlyes üdvözléssel

Gyurkicza Miklós

nyug. áll. tanító

a Magyar-Holland bizt. titkára.

Értesítés.

A nagym. m. kir. földmivelésügyi Miniszter ur Szolnok városában egy három hónapos szövő- és kosárfonógazdasági téli háziipari tanfolyam tartását engedélyezte.

Ezen tanfolyam vezetésével a szolnoki közalkalmazottak és Mansz házi szövő- és fonó szövöttezetét (Szolnok, templomtéri elemi iskola) bizta meg.

A tanfolyam október hó 15-én kezdődik meg. A szövő tanfolyamra bárki, a kosárfonó tanfolyamra csak 16 éven felüliek jelentkezhetnek.

A tanfolyam ingyenes.

A tanfolyamra jelentkezni lehet a szövőde templomtéri iskola helyiségében minden nap délelőtt 8—12-ig.

A tanfolyam bevégezése után a vizsgát sikerrel letevők egy részét a szövőde foglalkoztatni fogja.

Ezuttal ismét figyelmébe ajánljuk mindenkinek, hogy vászon- és kosárfonó szükségletét eme szövöttezetnél szerezze be, mert ott olcsón jó anyagot lehet vásárolni.

Amennyiben a szövöttezet rongyszőnyeg szövessel is foglalkozik, felkér mindenkit, hogy a háztartásában levő rongyait szövesse meg a szövődeben, ahol azt elsőrendű kenderfonal felhasználásával igen jutányos árban szövik meg.

A szövődeben állandóan kapható — sokkal olcsóbban, mint bárhol — mindenféle pamutfonalak (fehér, nyers, vörös és kék színben) len- és kenderfonal.

Ugyanott egy önállóan dolgozni tudó kosárfonó felvétetik.

A tanfolyam vezetősége.

Tankönyv ismertetés.

A Kozma-féle olvasókönyvek (Lampel R. kiad.) az új tantervnek megfelelő átdolgozásukban a legújabb utasítások főbb pontjaihoz igen szigorúan ragaszkodnak. Valamennyi kötet olvasmányai- ban kifejezésre jut az utasításnak az a fontos követelése, hogy a népiskolákban a nevelésnek az oktatással a legbensőbb összefüggésben kell haladnia.

Az olvasmányok tárgyai, szereplő személyei mind úgy vannak megkonstruálva és beállítva, hogy a tanulókat gondolkodásra, elmélkedésre ösztönözzék, hogy ily módon érezzék az olvasottak erkölcsi hatását és maguk jöheszenek a helyes erkölcsi következtetésekre.

Az olvasmányokban megnyilatkozó nemes felfogás és azoknak a gyermek fogékony lelkéhez simuló hangja, stílusa is a nagy cél szolgálatában áll.

A kiváló festőművészek által illusztrált Abc-s könyv beszédes rajzok és szép képek útján könnyíti meg az I. osztályos tanulónak a nyomtatott és

írott kis és nagy betűk megismerését és az olvasás megtanulását.

A II. osztály számára szóló „Pista és Juliska” című kötetben egy kis iskolás fiú és iskolás leány megkapóan kedves iskolai és családi élettörténetének keretében négy tárgykörben van feldolgozva az új tanterv által előírt prózai és költemény olvasmány anyaga.

A III. osztályban az olvasás tanításának célja a folyékony olvasás elsajátítása és továbbfejlesztése. A „Tótfalu” című III. osztályos olvasókönyv, mely egy árvíz pusztította falu felépítésének történetével kapcsolatban tárgyalja a tantervben előírt olvasmányanyagot a szükséges versekkel együtt, ezt a célt szolgálja.

A IV. osztály feladata az értelmes olvasás teljes kifejlesztése, az olvasottak megértése és másokkal való megértetése. Ezt a célt szolgálja — „A Szabadsághős Unokái” című kötet, mely a kívánt anyagot 7 utleírásban és 18 költeményben dolgozza fel.

Az V. és VI. osztály feladata a szépolvasás gyakorlása prózában és versben; ezt a feladatot oldják meg „A Faragó Család” című kötetek, melyek 8-8 tárgykörben (költemény és próza vegyesen) ölelik fel a kívánt anyagot.

Az új átdolgozás a magyar tanító-ság és magyar írók legkiválóbbjainak a munkája.

A sorozat minden kötete vonzó, szép elbeszélésben, leírásokban tárja a tanulók lelki szemei elé az erkölcsös, erényes, munkás életet, melynek hatását a tanuló megérzi és saját életében is követni fogja.

HIREK.

Matterny Andor postaigazgató jubileuma. Örömmel ragadjuk meg az alkalmat, hogy a közszeretben álló Matterny Andor szolnoki postaigazgató 35 évi szolgálata alkalmából f. hó 3-án tiszteletére rendezett ünnepségről megemlékezzünk. Az ünnepség aznap d. e. islentisztelettel kezdődött, melyen az ünnepelt, postatiszti karával résztvett. Utána ünnepi keretek közt a postaszemélyzet, hivatalában üdvözölte szeretett főnökét, ki 35 évi becsületes munkássága alatt mindig önzetlenül a haza és a köz érdekeit tartotta szem előtt, miáltal hatóságai elismerését érdemelte ki és társadalmi téren közmegebecsülést szerzett. Mindezt fényesen dokumentálja a városi kaszinóban tiszteletére rendezett vacsora is, melyen nemcsak a város előkelősége és a sok jóbarát, hanem a budapesti főposta vezérei és vidéki ismerős tisztelői is nagy számmal vettek részt, hogy a kiváló hivatalfőnök és szimpatikus „Andor bácsi” iránt érzett meleg szeretetükkel körülövezzék.

Kir. tanfelügyelők értekezlete Budapest. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur ő nagyméltósága a vm. kir. tanfelügyelőket f. évi okt. 8., 9. és 10. napjaira értekezletre hívta össze, amelynek célja volt, hogy az új tanterv életbeléptetésével kapcsolatban felmerülő nehézségek megszüntethetők legyenek és egyöntetű eljárás biztosítható. Az értekezletet gr. Klebelsberg Kunó miniszter ur ő excellenciája nyitotta meg, aki megnyitó beszédében — a napilapokban mai szószerint ismertett — nagyszabású tanügyi programját ismertette, amely különösen 600 tanyai iskolának egy pár éven belül való felállításával, a tanyai iskolázatásnak

intenzívebbé való tételére, a városi életnek a falura, a tanyákra való kiplántálására és a 8 osztályu elemi iskolára vonatkozott. Az értekezlet további részein Pogány Frigyes államtitkár és Németh Artur min. tan. elnökök. Az értekezlet során az egész új tantervet — tantárgyanként — beható tanácskozás alá vették. Mint értesülünk a megállapodások szellemében a kir. tanfelügyelő ur körrendeletben fogja tájékoztatni a tankerület tanító-ságát az új tanterv használatát illetőleg és gondoskodás fog történni arról is, hogy a tanító-ság a járásköri gyűléseken ezzel a kérdéssel kimerítően foglalkozik. Az értekezleten a kir. tanfelügyelői hivatal részéről Bihary István kir. tanfelügyelő és Pethes Gyula kir. s. tanfelügyelő urak vettek részt.

A tanítói munka megbecsülése. Örömmel számolunk be olvasóinknak arról az örvendetes eseményről, hogy a becsületes, odaadó, lelkiismeretes munka nemcsak a felsőbb hatóságok, hanem a társadalom részéről is elismerésben kezd részesülni. Erre mutat az a két ünnepély is, melyekről az alábbiakban számolunk be. — Mezőtur városában — mint a Mezőturi Ujságból értesülünk — f. évi szeptember 6-án szép kulturünnepély folyt le. A város színe-java a lakossággal egyetértve ünnepelte az ottani ref. iskola két kiváló érdemes tanítóját: Kiss Lajost és Nagy Árpádot; nyugdíjba vonulásuk alkalmával. — Hasonló szép ünnepély volt Jászládány községben október 1-én, ahol a róm. kath. iskolaszék diszközgyűlés keretében ünnepelte Kózel József róm. kath. el. isk. igazgatót és nejét sz. Komoróczy Ilona tanítónőt, akik 37 illetve 34 évi szolgálat után vonultak nyugdíjba. Az ünnepi szent mise után a község tanácsháza termében gyűlt össze a lakosság

színe-java, az összes helyi hatóságok és a róm. kath. és az áll. el. tantestület tagjai teljes számban. A kir. tanfelügyelő-ség képviselőjében Pethes Gyula kir. s. tanfelügyelő jelent meg, aki meleg és elismerő szavakban vett búcsút az ünnepelektől, majd átadta a kir. tanfelügyelő útján érkezett miniszteri elismerést. Szívvelyes hangon üdvözölte a búcsuzókat Dr. Markovics Pál ker. esperes, majd pedig a többi hatóságok és tantestületek képviselői méltatták az ünnepelek érdemeit. Igen megható jelenet volt, amikor megjelentek a múlt és jelen képviselői: az előbbi, egy már öszülő becsületes, jászládányi iparos mester hálatelt beszédjében, a jelen pedig két kicsi, apró növendék szavaltatában, akiket az elmúlt tanévben még tanítottak. Mind a négy ünnepelt tanító előtt, akik egész nemzedéket neveltek fel Istennek és hazának, mi is örömmel hajljuk meg az elismerés lobogóját és kívánjuk, hogy a jól megérdemelt nyugdíjat minél tovább élvezhessék jó erőben és egészségben.

A hősök sirjának gondozása. Felsőbb hatósági intézkedés folytán a világháború alkalmával elhunyt magyar testvéreink sirjait, az iskolák növendékei gondozzák, ápolják. A szolnoki köztemetőben nyugvó sok száz és száz katonasírt „Halottak napjára” szépen rendbehozzák az itteni különböző iskolák növendékei, akik tanáraik, tanítóik, tanítónők felügyelete mellett készséges örömmel teljesítik vállalt kötelességüket az életüket értünk s a hazájukért feláldozó hősök sirjainak rendben tartása által.

Megválasztottak: Rákosi Miklós a dévaványai rk., Pethes Sándor a jászládányi rk., Ujhelyi Minály és Gelei

Jusztina a törökszentmiklósi református iskolához.

Athelyezettettek: Várnai Berta kun-szentmártoni áll. tanítónő a budafoki áll. el., Horváth József dévaványai-sártói áll. tanító a nagykovácsi áll. el., Gojzer György jászberény-boldogházai áll. tanító a szolnoki-ugari áll. el., Brenner József jászladányi áll. tanító a dédesi áll. el., Veres Antal Károly szolnok-ugari áll. tanító a mezőkovácsházi áll. el., Virágh Kálmán turkevei áll. polg. isk. tanár a bácsalmási és dr. Kliegl Lajos turkevei áll. polg. isk. tanár a tolnai áll. polg. iskolához.

Helyettes tanári teendők ellátásával a folyó tanévre megbizattak: Pentsy Margit, Benke Gyula a turkevei, Gyökösi Margit, Hamza Dezső, Dobos Dezső és Csépe Jenő a szolnoki áll. polg. iskolánál.

Kivételes beosztásban a folyó tanévre meghagyattak: Bedőné Palkó Antónia áll. tanítónő a kisujszállási ref., Novothny Jenő szolnoki áll. ig. tanító a szolnoki áll. polg. iskolánál, Vigh Lajos áll. tanító a turkevei áll. polg. iskolánál, Márton Etel áll. tanítónő a szolnoki kir. pü. igazgatóságnál.

Nyugdíjaztattak: Közel József jászladányi rk., Vitéz Nagy László és dr. Nemetz Vilmosné karcagi ref. és Nagyné Csukás Irén törökszentmiklósi ref. tanítók illetve tanítónők.

Végelbánás alá vonattak: Molnárné Agyagási Margit a mezőturi áll. iskolához beosztott áll. óvónő.

Állásáról lemondott: Csathó Kálmán tiszaföldvári ref. el. isk. tanító.

Igazgatói teendők ellátásával megbizott: Thiel Bernát jászárokszállási kült. áll. el. és Schöber Alajos a kun-szentmártoni iparostanonc iskolánál.

Adományozás. Horváth Pálné jászapáti földbirtokos a jászapáti külterületi rk. iskola céljaira 1 kat. hold földet adományozott, ezen jótékonyágát a vallás- és közokt. Miniszter ur külön leiratban köszönte meg.

Igazgatói kinevezés. Lapzártakor örömmel értesültünk, hogy dr. Szmercsányi Lajos egri érsek ur, Renner József szajoli rk. kántortanítót 30 évi buzgó szolgálatának elismerésül igazgatótanítóvá nevezte ki. A magas és érdembe hozott kitüntetésről szóló okmányt Főt. Novák Sándor esperesplebános az iskolaszék és a szülők jelenlétében adta át a kinevezett igazgatónak, szép beszédében ecsetelve az egyház és a haza előtt kifejtett nagyérdemeit, melyeket csak lankadallan szorgalommal érhetett el. Renner József a várm. egyesület választmányának igen agilis tagja, a megérdemelt kitüntetéséhez szívből gratulálunk!

Szerkesztői üzenetek.

M. F. Jászberény. Cikkének legközelebbi számban sorát ejljük. Sz. L. Kenderes. Cikkét hozzuk. Egyben arra kérjük, hogy a kéziratot máskor olvashatóan tessen megírni, mert olvashatatlan irással nyomdában sem tudnak boldogulni. G. M. Népművelési titkár ural bajosan fog találkozni Szolnokon, mert köruton van, hogy a nemzetépítő munkát a f. tanévben is megszervezze és megindítsa. Ugy tudjuk, hogy Önök-nél is tesz kulturlátogatást. Legyenek

türelmel. A kérdéses ügyben szívesen ad felvilágosítást és az iskolán kívüli népművelési munkatervezelnék feltétel nélkül örülni fog a titkár ur. Ebbeli törekvésükben a Bizottság csak támogatásukra lesz.

Addig is, míg a titkár ural személyesen tárgyalhatnak, a népművelési tevékenység szempontjából figyelmükbe ajánljuk a 93.000—924. és 17.000—925. sz. min. rendeletek áttanulmányozását,

melyeknek célja elsősorban az érdeklődés felkeltése és a művelődési vágy felébresztése. Azért az előadásokat bizonyos tervszerűséggel kell megválasztani úgy, hogy azok a helyi viszonyoknak megfeleljenek. Arra is kell ügyelni, hogy az előadások között bizonyos gondolati összefüggés legyen, mert csak így állhatja meg helyét a népművelésében a népművelési munka. Udv.

Hatalmas segítőtársa minden tanítónak a szemléltető
oktatás legtokéletebb eszköze a

GLÓRIA II.

iskolai vetítőkészülék álló és mozgóképek számára.

Bárki által könnyen kezelhető. Sulya 6 kg. és a felszereléshez tartozó utiszekrényben könnyen szállítható. Minden előkészület nélkül bárhol felszerelhető. Fényforrása: városi áram, vagy nagy kapacitású accumulator. Minden filmet játszik és így normális színházi mozielőadásokra is alkalmas. E réven az iskoláknak állandó bevételt biztosít, melyből a vételár rövidesen megtérül — Olcsó filmkölcsonzés, nagy választéku oktató filmek.

Vetítési távolság 12 méterig; — képnagyság 4 méterig.

A mozgóképek előadás közben, — magyarul céljából, — bármikor megállíthatók és visszafelé forgatással újból vetíthetők.

Teljesen tűzveszélymentes és ezért hatósági engedély nélkül használható.

Részletfizetési kedvezmény.

Közelebbi felvilágosítást és részletes árajánlatot ad a

Vetítőgép és Filmipari R.-T. Budapest, V. Nádor-utca 28. Telefon: 121 - 21.

KISS ZSIGMOND UTÓDA

TELEFON 16.

KISS KÁROLY

SZÜCSMESTER SZOLNOK Fötér

ALAPITTATOTT 1880BAN.

Szücs munkák készítése és átalakítása. Egyenruházati cikkek raktára és felszerelése. Kalap, sapka, szücs- és szörme-áru nagy raktár.

A KIÁLLÍTÁSON ARANY ÉS EZÜST-ÉREMMEL KITÜNTETVE.

MOLYKÁR ELLENI
MEGÓVÓ.
SZÖRMEFESTÉS
ÉS KÉSZÍTÉS.

PAPP FERENCZ

SZOLNOK, BAROSS-UTCZA.

22 ÉVE FENNÁLLÓ MECHANIKAI ÉS ELEKTROTECHNIKAI ÜZLET
TELJESEN MEGNAGYOBBITVA.

AJÁNlja KÉNYELMES RÉSZLETFIZETÉSRE ELSŐRANGU EREDETI
NÉMET GYÁRTMÁNYU VARRÓGÉPEIT ÉS KERÉKPÁRJAIT.

TELEFON 41. TELEFON 41.
NAGY JAVITÓ-MŰHELY.

!! LEGOLCSÓBB BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS !!

OMEGA ÉS DOXA ÓRÁK! SCHAFFHAUSEN ÉS ZENITH ÓRÁK!

GOLDMANN MIHÁLY

MŰÓRÁS, ÉKSZERÉSZ ÉS LÁTSZERÉSZ

GOROVE UCCA SABOK SZOLNOK JÓKAI-UCCA 368. SZ.

Nagy választék: arany és ezüst ékszerekben, valamint zseb-, fali-, vekker- és inga órákban. Vesz vagy becserél: aranyat, ezüstöt, platinát, drága-köveket a legmagasabb árban. Javításokat gyorsan és szakszerűen jótállással készít.

— Szemüvegeket azonnal készít orvosi receptre vagy anélkül. —
Lorgnettek nagy választékban.

!! ÓRA-, ÉKSZER- ÉS LÁTSZER JAVÍTÁS !!

Ne dobja el törött szemüvegét! Megjavítom vagy átalakítom!

TÁVIRAT!

Egymillióegyszázezer
koronáért finom gyapjuszövetből a
legdivatosabb szabásu

Férfi-öltönyt

készít: **BLUM ÁRON** férfi szabó mester,
Szolnok, Madách-ucca 2489.

TELEFON 218.

SZŐLŐSI MIKLÓS

RÓFÖS-, SELYEM- ÉS SZÖVETÁRUHÁZA.

SZOLNOK

VÁROSÁNAK LEGOLCSÓBB RÓFÖSÁRUHÁZA.

TELEFON 218.

VÁCZY MIHÁLY

Uri szalónjában készülnek
a legdivatosabb szabásu
öltönyök szolid áron.

SZOLNOK
BAROSS-UTCZA.

Raktáron tart bel- és kül-
földi szöveteket. :: ::

WACHS NYOMDAI MŰINTÉZET SZOLNOK.

Nemzeti Múzeumok
Budapest

nok. 1925 december hó.

9-10. szám.

IN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség, a várm. tanítóegyesület s a várm. iskolánkülvüi népművelési biz. hivatalos közlönye

Kiadja: Jász-Nagykun-Szolnok
vármegye Tanítóegyesülete.

MEGJELENIK HAVONKINT.
ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre 60.000 korona.
Egyes szám ára 6000 koron

Főszerkesztő:
MAGYARY GYULA

Felölő szerkesztő:
MÉHES ENDRE

Előfizetési díjak és reklamációk Jánossy Pál egyesületi pénztárostoz, a lap szellemi részére vonatkozó közlemények a szerkesztőség Szolnok (vásártéri iskola) címére küldendők. Kéziratokat nem adunk vissza.

Széchenyi emlékezete.

Ezelőtt 100 évvel egy délceg magyar katonatiszt, a nemzet és a haza rajongó szeretetétől átszellemlülve, az akkor Pozsonyban tartott köznemesi országgyűlésen a karok és a rendek elé lépett, hogy a magyar kultúra dicső alkotásának az alapját lerakja. E katonatiszt: gróf Széchenyi István volt, ki nek ezen kulturtörténeti fellépése meglepetés-szerűen hatott a karokra és a rendekre, kikben azonban a nagy eszme készséggel váltotta ki a tettere kész elhatározást.

Gróf Széchenyi István tudományosan képzett kulturpolitikai tapasztalatait előbb külföldön gyarapította és ezáltal a saját nemzeti ügyeinek előbbrevitele céljából beható tanulmány tárgyává is tette a művelt nemzetek kulturrendszerét, hogy így hasonlatos módon megindítsa a magyar nemzeti művelődésnek faji jellegében való fejlesztését. Anyagi áldozatot nem kimélve, magas célokat tűzött ki a magyar kultúra fejlődése és fejlesztése érdekében és ezen célokat a Magyar Tudományos Akadémia szent oltárán hagyományozta a nemzeti igazság hirdetéséül.

Széchenyi szellemének meggyőző törekvése kizárólag arra irányult, hogy előbb a nemzeti lélek igénybevételével kiaknázza azon erőket, melyek addig mozdulatlanságban elenyészően csekély biztosítékot nyújtottak a jogos faji fenntartásra és a nemzeti jelleg biztosítására. Mindezt mélyen érezte gróf Széchenyi nagy lelke, azért is fogott hozzá bizakodó reménységgel az alkotás nagy művéhez, hogy a nemzet lelki erejét produktív munkára serkentse. A kitűzött nagy célok eléréséhez tervszerű tudatossággal olyan kulturpolitikai reform eszközöket jelölt meg, melyek a nemzeti életet illetőleg, a szellemi művelődéssel kapcsolatban megváltoztassák a lelki sivár területeket az önmegismerés felételeire.

Mivel tudta, hogy nemzetét hatalmas és országát nagygyá csak a művelődés teheti, a jog birtoklásán — az Európa területén élő magyar nemzetet is nagy szellemi és anyagi jóléthez kívánta juttatni. — A nemzeti jólétnek kiváltsága pedig az egy magányosan találó munkaszorgalom által lesz

elismerővé, melynek sajátosságait a közgazdasági és szellemi művelődés szempontjából joggal sajátjának is ítélni lehet. Ennek átértéséhez és megértéséhez csak a magasba szárnyaló lélek képes, a feleköltné világnézeti gondolkodásában, melyből önként fakadnak a jövőbe látó nagy eszményi törekvések, — mint ahogy gróf Széchenyi István az alkotás hajnalán már kifejezésre is juttatta: „Magyarország nem volt, hanem lesz!”

Ezek fényesen világítják meg gróf Széchenyi István lelki nagyságát és mély tudását, ki a politikai tudománynak nemcsak kiváló szellemi művelője volt, hanem azt a gyakorlatban is szerencsésen érvényesítette. Így az ország sivar területén fokozatosan megteremtődtek a kultúra nagy jövőjéhez vezető utak, melyeken a nemzet létkető erejétől pozsgás élet indult meg erkölcsi, szellemi és modern — politikai irányzatot követő nagy munkával.

Ekkor kezdődött tulajdonképpen a nemzet öntudatra való ébredése, mely-

nek hatása alatt az együvértarozandóság eszméje csodálatosan eltünteti az idegen befolyás szellemi tüneteit és nagyobb tért hódít meg a magyar közművelődés javára. Lassan kiépült a magyar igazság is, melytől erényekben gazdaggá lön a nemzeti lélek és amelyből az akaraterő a létért való küzdelemben csüggedést nem ismert. A nagy eszme hódított és lánggra is lobbantotta az akaraterőket a haza, a nemzet leendő boldogságáért. Minden téren megindult a szorgalmas kulturális munka, hogy testté váltsa a nemzet nagy fiának álmait.

Vajjon be tudjuk-e mi is váltani álmainkat a Széchenyi Nagy-Magyarország feltámasztására? Ez csak úgy lehetséges, ha Széchenyi nyomdokain haladva a nemzet fiai összefognak és akaratareijöket önzellenül a haza építő munkájára fordítják, úgy remélhető, hogy „Egész Magyarország mennyország!” imájával áldjuk majd egykoron a magyarok Teremtőjét!

(m. e.)

A Magyar Tudományos Akadémia alapítása és jelentősége*

Akadémia? Ezt a szót, ezt az elnevezést bizonyára ismeri az igen tisztelt közönség. Felsőbb iskolákat, főiskolákat szoktunk így nevezni, hozzátevé annak a tudományoknak a nevét, amelyet közelebről meg akarunk jelölni. Eszerint van kereskedelmi, erdészeti és bányászati, jogi és teológiai, képzőművészeti vagy színművészeti stb. akadémia.

De ez uttal nem ezekről lesz itt szó. Hanem szó lesz amaz egyetlen akadémiánkról, amely nemzetünk legkiválóbb tudósait, íróit és művészeit, szóval nemzetünk legnagyobb szellemeit egy társaságban egyesíti. Ez az akadémia, amióta fenáll (és épen 100 esztendeje, hogy fenáll) fentartja és ápolja a magyar szellemi művelődést, a magyar

tudományosságot és 100 év óta hirt, dicsőséget szerzett a maroknyi magyar nemzetnek. Szellemileg nagyra, a nagy nyugati nemzetekkel műveltségben egyenrangúvá tett bennünket.

Ezt az akadémiát ünnepelték az 1925. évben szerte az országban. A Magyar Tudományos Akadémiának, a mi büszkeségünknek a 100 éves alapítási évfordulóját ünnepelték ebben az évben mindenütt Magyarországon úgy, hogy külföldi tudósok is eljöttek az ünnepésre. Mily öröm tölti el sziveinket erre a gondolatra! Hát mégis boldog lehet a magyar még megcsontoltságában is, hogy ünnepet ülhet? Oh igen, mert egy nemzeti feltámadás emlékéit ünnepeljük és egy nagy nemzeti kincsnek a megszületését. Sohasem illet

*Szerzőnek a szolnoki iskolákivüli népműv. biz. akciója keretében tartandó előadása. Szerk.

rá jobban, mint most a magyar nemzetre nagy költőnknek Vörösmartyknak ez a mondása:

Megfogya bár, de törve nem,
Él nemzet e hazán.

Igen, megfogytunk ugyan területben és lélek számban, de megmaradt az erősségünk: a tudomány, a műveltség és mindenek felett megmaradt a nyelvünk! És ha ez megmaradt, semmi sem vesztett el. Ha megmaradt a nyelv, él a nemzet, mert mint Széchenyi István mondotta: „Nyelvében él a nemzet”. És amíg a nyelv él, a nemzet nem fog elveszni soha!

A Magyar Tudományos Akadémia alapításának 100 éves évfordulóját ünnepeltük tehát az 1925. évben. 1825 november 3-án Pozsonyban, a mi Pozsonyunkban, az országgyűlés kerületi ülésén történt egy olyan esemény, amellyel nemcsak a Tudományos Akadémia alapítása határozatott el, de egyszersmind Magyarország jövő sorsa is megpecsételtetett. — Eddig elhallgattam egy nevet, egy ragyogó magyar nevet; egy rendkívüli történelmi jelenségnek a nevét, de már nem rejtetem tovább, kitarja a lelkem és hátalélt szívvel említem szent nevét: gróf Széchenyi István. Ő a „legnagyobb magyar”. Kossuth Lajos nevezte őt így. Ennek a gróf Széchenyi Istvánnak a szívéből pattant ki a Magyar Tudományos Akadémia megalapítása. Ez a nagylelkű és nagyműveltségű férfiú ifjú korában külföldön járt, Angliában és Franciaországban és ott elsajátította a külföldi nyelveket kívül a külföldi nagy műveltséget is. Tanulmányozta a nagy nemzetek minden irányu előrehaladását. Mikor hazajött, nemes lelke fájdalommal látta azt a mélységes különbséget, amely a nyugati műveltség és a magyar nemzet nagyfokú elmaradottsága között mutatkozott. Az ifjú huszár kapitány, mint gazdag főnemes, tagja volt az országgyűlésnek. Egyik ilyen ülésen, mint említém, 1825 november 3-án, épen a magyar nyelv fejlesztése is napirenden volt s tanácskoztak az ország aktori jelesei egy nyelvűvelő társaság létesítése fölött. Sajnos, komoly hozzászólás csak egy volt. Az akkori ellenzék vezetője és kiváló szónoka: Felsőbükki Nagy Pál gyújtó szavai hangzottak el.

Ennek a kiváló hazafinak lánglelkű szónoklata mozgásba hozta a szíveket. Beszédének hatása alatt gyúlt lánggra az ifjú főnemes: gróf Széchenyi István. lelke és tettereje is, hogy aztán megindítsa a nemzet megmentése érdekében kifejtett áldásos munkálkodásának hosszú sorozatát.

Széchenyi első fenséges tette a Magyar Tud. Akadémia megalapítása volt. Ugy történt, hogy azon a bizonyos pozsonyi kerületi gyűlésen a jelenlevők közül a háttérből előlépett a nagy férfiú és mint a történelem feljegyezte, szóról-szóra a következőket mondotta: „Nekem, mint főnembnek, e helyen (a követek kerületi ülésén) szavam ugyan nincsen, de ha olyan intézet allitattik fel, mely a magyar nyelvet kifejti s azzal segíti nemzetünk magyarrá tételét, birtokaim egy esztendei jövedelmét áldozom reá”. Ez az egy évi jövedelem, amint azt barátai kiszámították, 60 ezer pengő forint volt. Ez az összeg a mai pénzérték szerint a két milliárd koronát felülhaladja.

Keil-e ehhez szó, magyarázat, dicséret? Az ifjú gróf huszárkapitány nemes alakja, lelkesedéstől átszellemült arca, amint ott az előtérben, a közérdeklődés középpontjába került, a lelkesedést még jobban lánggra lobbantotta. Örömkönnök gyűltek a jelenlevők szemébe. A jelenet után a gyűlésen még valaki beszélni akart, de Széchenyi nagyszerű kijelentése tettekbe ragadta a többi jelenlevőket is. Így néhány perc alatt, a tett helyen 118 ezer forinttal négy nemes főur megvetette az alapját a Magyar Tudományos Akadémiának. A négy nemes főur neve: gróf Széchenyi István, gróf Károlyi György, gróf Andrássy György és gróf Vay Ábrahám. Mind megérdemli, hogy neve megemlítsessék.

Azt mondtam fentebb, hogy 1825 november 3-án nemcsak a Magyar Tud. Akadémia alapítása történt, hanem a magyar nemzet jövő sorsa is megpecsételtetett. Valóban gróf Széchenyi István előbb említett nagyszerű tette csak az első lépés volt ahhoz a célhoz, melyet ő maga elé kitűzött. Célja volt pedig az elmaradott, elnyomott és elszegényedett magyar nemzetnek minden téren való ujjszervezése. Csak alkalmat és ösztönzést

HORVÁT DEZSŐ

Kender- len- és jutagvártmányok
Szolnok, Baross-ucca (Gyenes-ház).

Zsák, ponyva, kötél, zsinag és gyékényáruk
legolcsóbb beszerzési helye.

M. kir. postatakarékpenztári folyószámla 41833.
Telefon: 91. Sörgöncim: Sacin.

várt, hogy megtehesse az első lépést. És megtette az első lépést az Akadémia megalapításával. Ezért ez az ünnep nemcsak a Tudományos Akadémia alapításának jubiláris ünnepe, hanem a magyar nemzeti állam kialakulásának, a nemzeti egységre való törekvés megindításának az ünnepe is.

E felolvasás keretében a nagy Széchenynek gazdasági és társadalmi téren való korszakos alkotásaival, újjászervezési munkáival nincs módomban foglalkozni. Itt csak az általa alapított Magyar Tudományos Akadémia nagy nemzeti jelentőségére igyekszem röviden rávilágítani.

Szomorú az a kép, amelyet Széchenyi korában a magyar nemzet művelése mutat. Azt mondhatni, hogy nemzeti műveltségről, nemzeti életéről ebben a korban nem is beszélhetünk. Hiányzott a magyar nyelv, szegény kimondani, a magyar nyelv egysége Magyarországon. A magyar nyelvet abban az időben ugyszólván csak a jog nélkül tengődő, szegény pór nép beszélte s a nyelv teljesen el volt hanyagolva. A köznemesség latinul (mint akkor nevezték: diákul) beszélt, a magyar nyelvet lenézte. A főurak egészen idegennek érezték magukat a hazában, minden idejüket külföldön töltötték, úgy, hogy inkább idegen országokban vittek vezérszerepet. Sajat népket lenézték, Magyarország ügyeivel nem igen törődtek. Hol lett volna tehát a magyar nyelv, hol lett volna a nemzet egysége? Még a törvényhozás és a hivatalok nyelve is a latin volt.

Széchenyi tudta azt, hogy a magyar nyelv tarthatja meg a nemzetet és a magyar nyelv egyesíti, olvasztja egybe a társadalomnak egymástól elzárt rétegeit. Ezért gyulladt fel szívében a lelkesedés szent lángja abban a történelmi pillanatban, mert alkalom kínálkozott egy olyan intézmény létesítésére, mely a magyar nyelvet lesz hívatva művelni. Ezért vetette meg a tudós társaság a Tudományos Akadémia alapját, mert mint később egyik művében írja: „Ez a társaság nemzeti nyelvünk s ekképen a magyar lélek orgánusának leghathatósabb kifejtője s nemzeti értelmünk tágitásának legerősebb eszköze”.

Azt mondhatni, hogy a Széchenyi korában szinte veszendőben volt a magyarság. Szívesen beszéltek bármi más nyelvet inkább, mint a magyart. Nem is volt a magyar nép nagy tömegében sem akarat, sem erő arra, hogy magyar nemzeti műveltséghez ragaszkodjék. Miként egyik történetírónk mondja, a magyar nemzet alig hasonlított valaha jobban egy meghódított, végét váró nemzethez, mint ebben az időben.

És jött Széchenyi az ő nagy géniuszával, lánglelkével, honszerelmével s felrázta a tespedő lelkeket, pezsgő életet öntött nemzetébe, hogy megmentse azt a fenmaradásnak és a jövőnek. Ő volt ugyszólván a legelső, aki az országgyűlésen magyar nyelven szólalt fel. Rendkívüli dolog volt az akkor, amikor Bécsből mindent elkötettek arra, hogy a nemzeti élet erejében megbénították, jogában elnyomassék, amikor egy mindenható rendőrség elnyomta a szabad szót és szabad gondolatot, másrészt itthon a legnagyobb széthúzás, Béccsel szemben pedig gyáva meghunyászkodás uralkodott.

Széchenyi a Tud. Akadémiával kettős célt akart elérni. Azt akarta, ami Magyarországon akkor nem volt: a műveltséget és magyarságot. Meggyőződése volt, hogy a műveltelenséggel együtt jár a szolgaság és elnyomás, míg a műveltség szabaddá és erőssé teszi.

Míg az ő korabeli magyar nemesség, előjogainak évszázados bástyái közé húzódva, abban merült ki, hogy a régi jogokat, a régi alkotmányt védje Béccsel szemben, mitsem törődve a műveltséggel, a gazdasági és technikai haladással s képes volt hetekig, hónapokig elvitatkozni csak dacból jelentéktelen dolgok, szavak felett, addig Széchenyi a szellemi és gazdasági megerősödést hangoztatta és sürgette, mert hite szerint a nemzet anyagi és szellemi felvirágzása maga után vonja a régi alkotmány átalakítását is s Bécsből függetleníteni fog bennünket.

Tudatában volt a nagy reformátor annak, hogy a nyelv és műveltség egyesíti a népeket és a nemzetet s hogy a szellemi művelődésben van a legnagyobb erő. A (concentrációt) egyesülést a „kiművelt emberfő” hozza létre. „A tudományos emberfő mennyisége a nemzet igazi hatalma,” írja egyik művében. Tehát minél több művelt ember van egy országban, annál erősebb és hatalmasabb az.

Magának az Akadémiának a kimondott célja az alapítás idejében a következő volt: művelni a magyar nyelvet és művelni magyar nyelven a tudományt. Ez a cél megmaradt mai napig, a magyar nyelv és a tudománynak magyar nyelven való művelése.

Abban az időben, mint említém, a magyar nyelv még nem volt olyan tökéletes. Nagyon elhanyagolt volt, olyanira, hogy a tudományok művelésére nem is volt alkalmas.

Hála Istennek, hol vagyunk már ettől azóta, 100 év után. Ma már a magyar nyelv oly szép,

oly gazdag, hogy általa úgy a költészet, mint a tudomány a legszebb eredménnyel művelhető. És ezt a Tud. Akadémiának és gróf Széchenyi Istvánnak köszönhetjük.

A Tud. Akadémia, alapításától kezdve, az osztrák elnyomás korát nem számítva, egész a világháború kitöréséig folytonosan foglalkozott a magyar nyelv művelésével. A háborús viszonyok folytán vagyoni helyzete nagyon megingott, úgy, hogy ma már állami támogatást kell igénybe vennie.

Az állami támogatással munkálkodása újabban ismét rendszeresen megindult, úgy, mint a világháború előtt Pályázatok hirdet különféle tudományos és szépirodalmi művekre. A megjelent kiváló munkákat bírálja és jutalmazza. Üléseket tart, ahol a kiváló írók, tudósok szakmájukhoz tartozó dolgokról előadást tartanak.

A tudományos előadások és a tudósok közötti nemes verseny jótékony hatással van a közművelődésre. Az egész nemzetre, annak műveltségére kihat az a sok jeles irodalmi mű, amely a Tudományos Akadémia pártfogásával, ajánlatával, dicséretével vagy díjazásával is esetleg költségével megjelenik.

Az elmondottak szerint az Akadémia alapításának jelentősége, értéke és fontossága röviden két körülményben csucsozódik ki. Az egyik az, hogy az alapítás tényével az évszázados maradság köszikla várán az első hatalmas rést ütötte gróf Szécheeyi István. A másik fontosság pedig az, hogy ezzel a nemzet Széchenyi kezdeményezésére rálépett a haladás, a művelődés és a minden téren való átalakulás útjára és onnan nem tért le azután többé soha. Magyarország és a magyarság a sülyedés mélységéből meg volt mentve a jövőnek.

Ebben a körülményben látom a nagy férfinak megbecsülhetetlen nagy jelentőségét. Képzelmük el magunk előtt azt a sötét, sivar korszakot, amelyben Széchenyi élt és amelyre fentebb röviden rávilágítottam, társadalmi széthúzásával, gögös és idegen lelkű főnemeseivel, maradi és csökönyös köznemességével, nyomorgó pórnépeivel, pöffeszkedő és egymást semmibe sem vevő vármegyéivel, gazdasági és kereskedelmi elmaradottságával, műveltelenségével, az egységes nemzeti szellem hiányával.

Ebben a sötét zürzavarban Széchenyi egyszerre mintegy félisten bontakozik ki az ismeretlenség homályából s amint szemlét tart a sivar

helyzet fölött, mélységes fájdalommal telik meg egyszerre szíve a látottak miatt. A helyzet súlyát felismerve, irtózatossal erővel felrázza az aléltakat, mert érzi, látja, tudja, hogy ütött a 12-ik óra! És elkezd a teremtés munkáját. Teremt gyorsan, lázzal, hévvel. Megteremt először az Akadémiát, mert a nemzet lelke, a nemzeti nyelv volt leginkább veszendőben.

Gróf Széchenyi István a beszédnek nem volt nagy híve. Pedig abban az időben is sokat beszéltek az országgyűlésen. De ő annál többet cselekedett. „Vigyzok magamra, írja Hittel című művében, hogy kevesebbet ne cselekedjek, nehogy az angol a magyarról is elmondhassa szálló igéjét: a francia sokat beszél, a német sokat ír, mi pedig cselekszünk”. Hát Széchenyi az angolokat követte: cselekedett.

Széchenyi alkotásai örökkön élő, maradandó művek. De legnagyobb tette volt mindennek között a lelkek átalakítása. Ez több volt mindennél: apostoli cselekedet volt. A magyar nemzet megújítása és felemelése volt az és sikerült is neki.

Mikor elhatároztam, hogy Önöknek a Magyar Tud. Akadémiáról felolvasást fogok tartani, aggodtam afelett, mit is tudjak én előadni erről a néptől távol álló témáról. De talán sejtethetik, talán gyaníthatják mégis az előadottakból, mily fontos volt annak alapítása s mily nagy értékű annak fennállása és működése. En egy nemzet életében nem is tudom máshoz hasonlítani az Akadémiát, mint fenséges égi testünkhöz, a naphoz. Az Akadémia, mint a nap, a tudomány gyógyó fényénél utat mutat a haladásra, a művészet és költészet ápolásával pedig az emberi szívet műveli, életet, tartalmat ad a lelkeknek.

De ha hármiként is nem tudnám Önöket meggyőzni az évforduló fontosságáról, legalább kimondom és hirdetem azt, hogy a Magyar Tudományos Akadémia a mi erős várunk, műveltségünk, nemzeti nyelvünk bástyája. Alapítása nyelvünknek, nemzeti létünknek megmentését jelentette.

Hiszen gondolják el Önök azt a fentebb leírt történelmi jelenetet, amikor a nagy Széchenyi előlépett a hallgatóság közül a háttérből és kimondotta az alapvetésnek súlyos és szent szavait. És gondolják hozzá azt, hogy ez a tett könnyeket fakasztott a jelen voltak szemében s a meghatottságtól percekig senki szóhoz sem juthatott. Mit jelentett mindez?

Széchenyi egyszerre óriássá nőtt honfitársai előtt. A tömegek, mint valami síró kis elhagyott

gyermekük egyszerre könnyekre fakadtak, mint mikor a megbántott elhagyott gyermekeket az édes anya veszi védő szárnyai alá, akiben az elhagyottak megmentőjüket látják és akitől immár megmentésüket remélik, de még sirnák az elérékenyedetől, mert érzik, mily gyámoltalanok, elhagyottak voltak s ime eljött a megmentő.

Tudtak, látták, érezték a jelenlevők, hogy azzal a nagy pillanattal az ő sorsuk és a nemzet sorsa dőlt el és pedig úgy, hogy meg vannak mentve. Széchenyi volt a megmentő a tett erejével és hatalmával. Ő volt akkor a nemzet lelke, aki érzett, akart, tett és határozott.

Ezt a nagy napot ünnepeljük most tehát. Mi is hullassunk örömkönnyekeket, hogy drága kincsünk, a Magyar Tud. Akadémia ezeltől 100 évvel megszületett és hogy ez a nagy érték magmaradt máig minékünk.

Ha ujságot olvasnak Önök, bizonyára olvashatták már több ízben a Tud. Akadémia jubiláris megünneplését. Hol ez, hol az az egyesület, társaság, intézet tartja ezt az ünnepélyt. Mit is lehetne egyebet a hálás utókor, minthogy leborul a nagy elődök nagysága és emléke előtt s hálátelt szívvél mond imát örök értékű, nagy hagyományaikért.

Nagy Széchenyi, ha elgondolom törpeségemet hozzád képest, meglep a merészség, hogyan is szólhatok én Rólad és Te Hozzád? Nagy tetteid első lépésének százados évfordulóján nekem nincs és nem is lehet egyéb teendőm, mint imádkozni a Te nagy lelkedhez, aki megmentője voltál nyelvünknek, fajunknak, új életet adtál nemzetünknek s ezzel megmentetted magát a Magyar Géniuszt.

Könyörgöm a Mindenhatóhoz, szálljon le hozzánk most is nagyszerű lelked s töltsd be szívünket azzal a mindent átfogó, embert és hazát szerető ideális lélekkel, mint a Tied volt. Töltsd el nagy lelked a mi lelkünket a köző állandó akarásának, a tiszta önzetlenségnek és a tettek szeretetének szent tűzével.

Első nagyszerű művednek százados évfordulóján ime lerójuk a hála és tisztelet adóját Irántad, hogy abból erőt merítve, úgy, mint Te akkor, a haza reménytelen szomorú sorsában, el tudjuk hinni mi is még egyszer azt, amit Te akkor hirdettél, hogy „Magyarország nem volt, hanem lesz”. Én most is hiszem, hogy lesz! Mert én:

Hiszek egy Istenben. hiszek egy hazában,
Hiszek Magyarország feltámaszásában. Amen.
Dr. Kovács János.

A nyugdíjasok.

(Folytatás.)

Az utolsó pár évben kartársaink közül olyan tömegesen mentek nyugdíjba, hogy őket lapunk legutóbbi megjelenésekor teljesen számba venni, már az idő rövidsége miatt is, szinte lehetetlen volt. Így a nyugdíjba ment jeles kartársaink egész tömege maradt ki lapunk multkori számából a megemlékezés és méltatás koszorujából.

Lehetetlenség pedig meg nem emlékezni teljes elismeréssel Muhy Sándorról, a 40 évet meghaladó szolgálati időt töltött szolnoki áll. isk. igazgatóról, a lelkiismeretesség, az odaadó szorgalom és a közszolgálati hűség mintaképeről.

Nem maradhat el az emlékezés koszorujából neje: Muhy Sándorné sem, aki a teljes szolgálati időt szintén buzgó odaadással töltötte el.

Koszoruba fűzöm, mint annak egyik legszebb ékességét: Gosztonyi Sándor volt szolnoki, állami tanító is, bár öröla annak idején külön is megemlékeztem.

Az elismerés szép és hervadhatatlan virága illeti meg Szevald Mihályné szolnoki nyug. áll. tanítónőt is, aki 42 évig lelkes odaadással és becsülettel működött.

A régi tisztes tanítógárdának két kimagasló és érdemes alakjával fűzöm tovább az érdemek koszoruját. Papp Ferenc karcagi és Simon Ferenc törökszentmiklósi ref. igazgató tanítók ezek, akik a becsületes, jellemes és munkás tanítóknak igazi mintaképei valának. Mindkettő 40 évet meghaladó szolgálattal működött.

Ugyanaz a jeles, mintaszerű tanító típus volt, bár beiegsége miatt korábban vett bucsut a tanítóságtól Lakatos Pál törökszentmiklósi uradalmi tanító is, akit szeretetén és érdemei elismerésén felül az iskolafentartó még két vagon buzával is jutalmazott.

Pechán Józsefné szolnoki áll., továbbá Herendi Józsefné szolnoki és Szabó Adolf jászberényi izr. tanítókat hosszú és érdemes szolgálataik után szintén az elismerés és dicselet hervadhatatlan koszorujára illeti meg.

Aránylag fiatalon vett bucsut a szolgálattól az állami tanítógárda két érdemes és munkás tagja, névszerint Keszthelyi Istváné és Szathmáry Lajosné szolnoki áll. tanítónők. De nem volna teljes a szép koszorú, ha az ő nevüket is hozzá nem fűznénk érdemeik jutalmául és emlékeztül.

Kívánjuk, hogy mindannyian életük legszebb éveit töltsék a nyugalomban.

Ámde a megérdemelt nyugalom még nem elegendő. Kísérje őket azonkívül a szeretet, a tisztelet és hála mindazok részéről, akik ismerik és meg tudják becsülni a föld legnemesebb foglalkozását: a tanító munkáját.

Dr. Kovács János.

Pedagógia.

Adjunk-e gyűjtőivet növényeink kezébe?

A világháborút követő idők kinövéséi között, melyek különböző károk alakjában a társadalomra támaszkodva indították meg igen sokszor csekély erkölcsi sullyal bíró munkájukat, kivívó az az ostrom, mellyel az iskolákat különféle gyűjtőivekkel állandóan molesztálják.

A közel multak tapasztalataink okulva, látom célszerűnek felvetni e kérdést annál is inkább, mivel az iskolát, ma már egyes alkalmi társaságok teljesen kiszajlitva, fő jövedelmi forrásnak tekintik. Az iskola működését ezen akciókkal teljesen megbénítva, annak hivatása elé akadályokat gördítenek s e mellett a szülők s a nagyközönség — sok esetben jogos — ellenszenvét kihívják, kik nem vizsgálva meg a dolog lényegét, a tanítóban látják rendesen a bünbakt, ki a gyűjtéseket látszólag saját egyéni elhatározásából eszközli s ez sok kellemetlenségnek és meggyanusításnak is a kuforrása.

Fordulnak elő kivételes esetek, midőn növényeinket emberbaráti és hazafias irányu adakozásra felhívni, nekik ebben munkakört biztosítani eminens kötelességünk, de vigyázzunk nagyon, hogy növényeink ezen munkájával a nemes cél szolgálattában elhamarkodott intézkedésünkkel a gyermeki lelket meg ne mételeyezzük s ellenkező eredményt el ne érjünk.

Megtörtént, hogy a növények a kiosztott ivekkel üzletről-üzletre járva megállították az uccán járó-kelő idegeneket, sőt magánlakásokba is behatolva mindenféle címen, megrohmozták másodsor, harmadszor is az utjukba eső áldozatot.

A növények a gyűjtőivekkel s meglehetősen nagy összegekkel elszámoltak tanítóknak, kik a gyűjtőivek tüzelesebb átvizsgálása alkalmával némely esetben megdöbbentő adatokra jutottak. Az

iveken az összegeket néhol nagyon primitív módon kitörölve s gyerekes írással kijavítva találták. Megvizsgálva ezen eseteket a gyermek kereszt-kérdések hatása alatt, beismerve bűnös cselekedetét, bevallotta, hogy a különbözeteit elcukrozta vagy elmozdította.

Másik eset: A növendék gyűjtőiv nélkül számol el néhány koronát azzal, hogy a gyűjtőivet elvesztette, de hamarosan kiderült, hogy a terhelt a gyűjtőivet összeszakítva a tűzbe dobta csak azért, hogy a felelősségrevonás elől megmeneküljön.

Csak ezen két megtörtént eset fölött gondolkodva kérdelem: adhatunk-e pedagógiai és nevelői szempontból nézve növényeink kezébe oly könnyedén gyűjtőiveket? Számolnak és számolnak-e a nevelők azzal a romboló munkával, melyet a gyűjtőivek előbbi módon való kezelése a mindenféle hatások alá kerülő gyermekek lelkében előidéz?

Nem hiszem, hogy volna népnevelő, ki ezen gondolkodva könnyen tulnéne magát s ne érezné felelősségteljes hivatásának fontosságát. Az erkölcsi morál nem állván a zsenge koru gyermeknél szilárd és elég öntudatos alapon, különböző hatások keresztütlébe kerülve könnyen meginog, különösen ha erre még alkalmat adunk. Nevelő hivatásunknak akkor állunk igazi magaslattal, ha szakítva a most divó folytonos üres szólamu frázisokkal felt szónoklásokkal s belémélyedve a gyermeki lélek tanulmányozásába, iparkodunk őket a környező káros hatásoktól megóvni annál is inkább, mivel növényeink legnagyobb százaléka az iparos és munkásosztály köréből rekrutálódik, hol a szülő a a gyermek lélektanával nem is ér rá, de nem is tud foglalkozni. Kerüljünk tehát óvatosan minden alkalmat, mely a gyermek zsenge lelkét és gyöngye akaraterejét próbára teszi; ne bizzunk rájuk sablon-szerűen olyan munkakört, mely egyeseket kísértetbe visz. Válogassuk ki féltő gonddal az arra való növényeket és kísérjük éber figyelemmel minden legjelentéktelenebbnek látszó ténykedésüket is, nehogy az anyagiakért feláldozzuk a jövő nemzedék erkölcsi erejét és karakterét, amire megcsontított hazánknak soha nagyobb szüksége nem volt, mint most.

Csiky Ernő.

A gyermek lelkének titka.

Közlő: Ferenczy Kálmán.

(Folytatás.)

A mennyiség mint szám.

A tanító felmutatja a mellekelt és a rajzon látható módon O egyenes és görbe téglából összeépített számot.

A tanulók szeme fel fogja a visszaverődő fénysugarat és a tükröképét felrajzolja az észjelvevő készülékére. A lelek a megjelenő kép után azonnal elkezd kialakítani a látottnak a szobrát.

Ma pl. a 6-os számról fogunk tanulni. Ez amit láttok egy szám. A halló szervek az egy és szám szókat mint hangot a látott képhez kapcsolják. A tanuló megértette, hogy amit lát az egy és szám.

Olvassátok meg hány téglából épült ez a szám. Olv. 1., 2., 3., 4., 5., 6. Rajzon fel a polcra annyi 1-et ahány téglából a hat épült. A tan. felrakja: 1., 1., 1., 1., 1., 1. Olvasd meg. 1., 2., 3., 4., 5., 6. Melyik ér többet? A 6 e, vagy a hat drb.? Egyforma. Ha valamiből 6 ot megolvasunk, melyik számmal kell azt felírni?

Szedje szét a 6-ot a téglaira és olvassa meg N. A szétszedés pillanatában a szám lelki szobrára is éppen oly módon szétszedődik amint a szám szétszedését a rajz mutatja. A visszaépítésnél és a megolvasásnál a mennyiséget meghatározó szóknak megfelelő számú téglának a lelkiképzetéhez kapcsoltnak.

Irájátok le a levegőbe a számot úgy ahogyan látjátok. A rajzon látható módon írják: görbe egyenes, görbe, egyenes, egyenes, görbe, többször ismétlik. Az egyes téglákat a szám eltevése után felmutatják a levegőbe és megolvassák.

A hat hangjának ujbol megjelenésére a hallószervek kiemelik a látott számról kialakult lelkiképzetet. Látja a mennyiséget, de ugyan abban a pillanatban látja a mennyiséget meghatározó számot is, így a mennyiség valódi nagyságával és a szám értékével egyszerre tisztában van.

A számban benne levő különféle variáció miatt az a színezett rajzon látható a kialakított lelkiképzetből lesz kimutatva. A látás képessé teszi a tanulót arra, hogy a felmutatott, később felírt, vagy csak megnevezett számban éppen úgy benne lássa mindazon számfogalmat ami a számban mint szám és mennyiség benne van. Olyanformán mint a dió fogalmánál láttuk. A szemléltetésből a ta-

nuló arról is meggyőződik, hogy hány 2., 3., 4. 2. stb. egyértékű a 6-tal.

Ily módon alakíttatja ki a mennyiség lelkiképzetét 10-ig.

A tizből egy új mennyiségképzet alakult ki. Ebben a tizben benne van a 10-ben elférő össze-számfogalom lelkiképzete és mennyisége. A tanuló a 10 drb. téglát egynek látja. Ebből megérti, hogy a második sorba tett szám ilyen összeépített egyet. 2 t, 3-t, szóval: 2., 3., 4. tizest ér.

A pl. 23-37 = kérdésnél a látás által nyújtott lelkiképzetet felmutatják a halló szervek. A tanulót képessé teszik arra, hogy a huszonnyolc meg harminché hangot a számtan törvényszerű-ségének megfelelően szét tudják szedni: 2 + 3 tizesre, 8 + 7 egyesre. A szám lelkiképzete által felmutatott mennyiséget, vagyis a 2 + 3 = 5 tizes 8 + 7 = 15 egyes 6 tizes, 5 egyes, 65 egyest számoljon össze.

A tanuló úgy végzi a fejszámolás munkáját, mint végzik mind azok, akik gyorsan és jól tudnak számolni. A számokat adják össze a tárgyakra nem is gondolnak.

A gyakorlati életben kézzel foghatóan kimutatható: Mind azok a tanulók, akik a mennyiséget nem látják a számok alakjában egyesekben tizesekben és százásokban stb. a fejszámolási feladott példát kiszámolni nem tudják, mert helytelen összeget mondanak.

E tanítás oly feltűnő különbséget hoz a gyermekek tudásában, hogy az még a laikus embereket is bámulattal tölti el.

Az arab számrendszer a tárgyakkal az egyesével való olvasásán és a kilenc drb. számjegy összegén épült fel. A mértan alap igazsága. Két pont közt csak egy egyenes vonható, vagy képzelhető. A számtan megtanulásának a legegyszerűsebb útja csak az lehet, ami ezen tudománynak az alap igazságán épül fel. A Gáspár féle módszer: tárgyakat olvastat és a 9 drb. számjegyet adja össze, vonatja ki, szorozza, vagy osztatja el. Ugy tanít: hogyan az arab számrendszer fe van építve.

A szemléltetés eredményeképpen mindig visszamarad a tanítás anyagának a lelkiképzete, hozzákapcsolatik az új ismeret szava. A látás és hallás abszolút értékű szolgáltatásából fakad a tudás, mert a hang mindig kiemeli a szó által meghatározott lelkiképzetet, erről tudja mindenki, hogy mi is az amit a szó, mint hang meghatároz. A tárgy, rajz, szám látására, vagy a rá gondolás

által is mindig kiemelkedik a lelkiképzet: erről a helyes szó jut eszünkbe. A lelkiképzet a visszaemlékezésnek a forrása.

Az ily módon tanultakat a tanulók elfelejteni nem tudják. Bizonyítják ezen állítás igazságát mindazok a gyakorlati pedagógusok, akik e módszert már gyakorlatban kipróbálták!

A mai rideg, magoliató eljárást gyakorlati életre nevelő tanítással változtatja át. A tanító és tanuló munkáját egyszerűvé, könnyűvé és kedvesvé teszi. A tanítás alatt egyik sem fárad el. A többi tantárgy megtanulását is megkönnyíti. A szó-kincsüket és mondat fűzésüket a laikusokat is csodálkozásra ragadó módon kifejlesztli.

A test fejlődésére is jótékonyan hat. Az ily módon tanult növendékek testi ereje legalább 20%-al jobban kifejlődik, mint azoké a tanulóké, akik nem így szerzik meg ismereteiket. Ez sem munkába, sem pénzbe nem kerül.

Ismeritek-e a sivány homokot? Láttatok-e már olyan helyet, amit a szél minden évben elhord? A szegedi homokon sokszor láttam a kisbérlőt küzdeni a szél ereje ellen. A kinyalt gödröket minden évben talicskával hordta tele. Sokszor gyöngyözött a veríték e munkája között arcáról. A szépen kiegyengetet talajt a legközelebbi tavaszi szél veteményestől vitte tova. Ilyen ember feletti munkát végez ma a tanító és tanuló a számtan megtanításakor. A hangot elviszi a szél. A tanuló tudásában hol itt, hol ott, de örökös hiányosságok vannak.

A homokot kötő anyag hiánya miatt viszi tova a szél: a számtan tanításának eredményét is a kötő anyag: a lelkiképzet hiánya miatt felejtik el a tanulók. E kötő anyagot kínálja nektek Gáspár rendszere. Választani nem lesz nehéz, legyetek ti is hívők. Gyermekeitek tanítványaitok arcáról felétek sugárzó öröm és a tudásból fakadó boldogság megvéd és megszabadít a verítékező munkától.

Az ily módon elért osztott és osztatlan népiskola tanítási eredményének a megtekintésére a lapok útján megfogok hívni minden érdeklődőt. Megjegyezni kívánom még, hogy Szeged város főpapja megértve e tanítási rendszernek áldásos voltát, az itteni tanítónőképző intézet gyakorló iskolájába bevezettette, a jövő tanító generáció már így tanulja a tanítás munkáját. dr. Glatfelder Gyula ő eminenciájának ez elhatározása a tanítók és tanulók ezreinek a lelkéből a hála és elismerés virágát fakasztotta ki a haladást és kulturát pár-

toló főpap iránt, de ez fog fakadni mindazok szívében, akik e módszerrel ily módon megismerkedhetnek.

Tanító Testvérek! A haza, a gyermek, és érdekekben kövessétek Őt. Legyetek jötevői a gyermekek millióinak és a tanítók ezreinek!

A tanuló annyit tud ma a számtanból megtanulni, ahány szemléltetőképet az esze fel bír írni és megrögzíteni: pl: $\frac{6}{6} + \frac{0}{0} = 6$, $4 - 3 = 7$. Az I. oszt tanuló eszének, hogy huszíg tudjon számolni, 8000 ilyen, vagy ehhez hasonló képet kellene felírni és a hallószerveknek az ismert hangját hozzákapcsolni.

A felírásra 17,600 méter hosszú szalagra és 44,000 kapcsolószervre volna szüksége. Gondolj a pamutra, vagy a cémára! Elférne-e az emberi koponyábau ekkora mennyiség?

Egy tanítási óra alatt 125 méter hosszú szalagot kellene a 6 éves gyermek eszének tele írni és az ismeret hangját 300 kapcsolószervvel e felírásokhoz kapcsolni. Lehetséges-e ez? Nem.

1. Nincs hely és kapcsolószerv.

2. A véges emberi ész ilyen nagy munkát nem bír. Bizonyítja ezt a való élet. A tanuló a feladott kérdésre megfelelni nem tud. Találgat. Ha a felírás és az ismeret hangjának kapcsolása bekövetkezett volna, a tanuló mindig határozott feleletet adna. Olyan biztos volna a munkájában, mint a kért tantárgynak az odaadásában. A kés helyett ad-e neked egyszer is kanalat? Nem. Itt a kés, mint hang, hozzá van kapcsolva a tárgy lelkiképezéhez. A hang felmutatja a képet, a képről a helyes szó jut eszébe.

TÁRCA.

Gróf Széchenyi István.

Irta: Szabó Albert.

Nagy és bölcs voltál Nevedet szívünkbe Arany betűkkel véste be Kltó.
Ezért hódol ma drága szellemednek
Nem egy két szív, de sok sok millió.
Mert úgy szeretni szép magyar hazánkat,

Greczmayer Károly titkár ismertette — ügyünk védelmezése céljából a megyebeli nemzetgyűlési képviselőknek küldötte meg az elnökség.

Az elnökségi gyűlés több mint két óra hosszán tartott s az ott jelenlevők igen felizgatott kedéllyel távoztak onnan.

A magyar tanítószó, mint mindig, úgy most is vár és remél. Reméli, hogy végre valahára nemcsak biztató szó, nemcsak ígéret alakjában, de valóságban is megkapja szerény és jogos óhajának teljesítését.

Várjunk és reméljünk, mert ki a tanítószóknak ellensége, a hazájának is ellensége.

Kérelem!

Egyesületet vezetni csak akkor lehet, ha a tagok pontosan teljesítik kötelezéseiket. Az egyetlen csak akkor felelhet meg hivatásának, ha nem küzd anyagi gondokkal. Hivatalos lapunk megjelentése mindenkor óriási gondot okoz az elnökségnek, mert pénztárunk állandóan üres. Szeretettel és megértéssel kérem mindazon kedves kartársaimat, kik hátralékban vannak, vagy az 1925/26. évre megszavazott 100.000 K tagsági díjukat még be nem fizették, hogy azt haladéktalanul befizetni sziveskedjenek, mert nem csak a saját pénztárunk szorul erre, de a Központ is állandóan sürgeti és követeli a maga részére járó összeget. Nem óhajtok erősebb eljárást megindítani és ezáltal szeretett kartársaimnak felesleges kiadásokat okozni, mert meggyőződésem és hitem, hogy kérem szavaim termékeny talajra találnak! A tagsági díjakat és az összes befizetéseket kérem János Pál áll. isk. igazgató, egyetemi pénztáros Szolnok-Bárány-uccai iskola címére küldeni sziveskedjenek. Szolnok, 1925. december 4.

Kartársi szives üdvözléssel:

Keszthelyi István
tanítóegyesületi elnök.

Jegyzőkönyv.

(Folytatás).

Galla Endre ur köszöni az üdvözlést. Üdvözlét hozott is. Az Állami Tanítók Országos Egyesületének és a Kansz. tanítói csoportjának üdvözlését, most tehát tolmácsolja a két hatalmas tábor üdvözlését.

Szavaiban kívánja a lelkek, s szívek integritását, mert első sorban azt kell megteremteni, erkölcsi integritást. A munkát, és csakis a becsületes munkát kívánja megszüldíteni, kívánja az egymásiránti szeretetet, mert csak szeretetben lehet együtt munkálkodni, azon hatalmas épület alappilléreinek lerakásával, melynek neve „Nagy-Magyarország!” Ezen alapvető munkát célozza ezen mai gyűlés is, mely munkára kéri az Isten áldását.

1. Keszthelyi István elnök bejelenti, hogy szomorú kötelessége megemlékezni azokról, kik már egy jobb hazába költöztek tőlünk. Ezek között van néhai Bogárdy Antal ny. kir. s. tanfelügyelő Ur, kinek emlékét idézi, ki szintén tanító volt, innen küzdötte fel magát szorgalmas munkával azzá, ami volt.

Áldott legyen az emléke!

A munka mellől hívta el az Ur néhai Mihály László kartársunkat. Az Oroszországi fogságból hozott gyógyíthatatlan betegségét gyógyította meg az Ur, hogy magához hívta,

Áldott legyen az emléke!

Az iskola katedrája mellől kicsiny gyermekek közül hirtelen szólta el az Ur szolgálját, néhai Pálmay Károly kartársunkat, ki Hazánk felvirágzásán fáradozva, mint a nemzet napszámosa, egy jobb jövőndő reményében munkálkodott. Munkájában roppantá össze a halál,

Áldott legyen az emléke!

Keszthelyi István elnök kéri az elhalt néhai Bogárdy Antal ny. kir. s. tanfelügyelő, néhai Mihály László és néhai Pálmay Károly kartársaink emlékeit jegyzőkönyvileg örökítsük meg.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tanító egyesülete határozatilag kimondja: hogy néhai Bogárdy Antal ny. kir. s. tanfelügyelő néhai Mihály László és néhai Pálmay Károly kartársaink emlékeit Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tanító egyesület jelen jegyzőkönyvében megörökíti.

2. Keszthelyi István elnök kéri a hozzájárulását a tárgysorozat megváltoztatásához, még pedig oly módon, hogy a tárgysorozatban feltüntetett 4. és 5. pontokat cseréljék fel. A 4. legyen az 5. és az 5. legyen a tárgysorozatban a 4. pont.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tanító egyesület közgyűlése hozzájárult az elnök által előterjesztett tárgysorozat megváltoztatásához.

3. Keszthelyi István elnök bejelenti, hogy tárgysorozatunk következő pontja a titkári jelentés. Felkéri Greczmayer Károly egyesületi titkár, titkári jelentésének megtételére Greczmayer Károly

egyesületi titkár előadja, titkári jelentését, melynek tudomásul vételét kéri.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tanító egyesület Greczmayer Károly egyesületi titkár jelentését tudomásul veszi s a titkári jelentést jelen jegyzőkönyvhöz mellékletül csatolja. Egyben köszönetét fejezi a titkárnak azon szép titkári jelentésért, melyet előadott.

4. Keszthelyi István elnök előadja, hogy tárgysorozatunkon „A tanítóképzés és a nyolcosztályú népiskola” következik. Felkéri Méhes Endre szolnoki igazgató előadót. előadásának megtartására, Méhes Endre az előadói emelvényre lép és a tanítóképzés reformja és a nyolcosztályú népiskola címmel tartalmas szép előadást tart.

Előadásának végeztével a következő határozati javaslatokat terjeszti a közgyűlés elé s annak elfogadását kéri.

a. Mondja ki a közgyűlés, hogy a tanítóképzés álljon a középiskolai érettségi után négy évi egyetemi jellegű tanítóképzésből.

b. Mondja ki a közgyűlés, hogy a Magyarországi Tanítóegyesületek Országos Szövetségében a tanítóképzés tárgyában hozott határozathoz mindenben hozzájárul és a reform ügyében a Magyar Tanítók Országos Szövetséget teljes erejével támogatni fogja.

c. Mondja ki a közgyűlés, hogy az egyetemi végzettséggel bíró tanító köteles legyen 5 évig tanyán. Talun az elemi iskolában működni s csak ennek végeztével helyezhető át a városi iskolába.

Méhes Endre igazgató tartalmas előadásához hozzászólt Novothny Jenő szolnoki igazgató, ki hozzászólásában kifejti, hogy a Magyar Tanítók Országos Szövetsége a maga részéről megelégszik a két évfolyamu főiskolai tanítóképzéssel és nem kívánja a négy évfolyamu egyetemi képzést. A maga részéről megelégszik egyelőre a két évfolyamu akadémiai képzéssel s kéri az általa előterjesztett s a Magyar Tanítók Országos Szövetsége által s elfogadott javaslat elfogadását.

Ferenczy Kálmán kéri, hogy írjon fel a közgyűlés és keresse meg a Magyar Tanítók Országos Szövetségét, hogy tekintsen el a Szövetség a rossz tanítói címzésektől és ezt ne kívánja. Ha azonban mindenáron címeket óhajt a tanítóknak, olyan címeket válasszon, melyek a tanítói munkával szorosan összefüggnek és a tanítóknak tanítói mivoltát kifejezik.

Galla Endre a tanítóképzés reformjához szól s szerinte itt tévedés van, mert a VIII. egyetemes

nagygyűlés csak két évi szakképzésben állapodott meg, mert egyszerre négy évfolyamu egyetemi végzettséget nem kívánhat, mert a fokozatokat meg kell tartani.

Novothny Jenő a cím kérdéshez szól hozzá. Szerinte nem kell a cím, az úgy sem emeli a tekintélyt, azt mindenkinek magának kell határoznia, Ő inkább az anyagiakra helyes főszólyt és jelt megélhetést kíván.

Csonthea Győző kir. s. tanfelügyelő Ur azt mondja, hogy az nem áll, hogy cím nem kell a tanítóknak, mert ha más hivatalokban az előrehaladás esetén más más címet is kap az illető hivatali tisztviselő, miért ne illetné meg ez a tanító is.

Bihary István kir. tanfelügyelő Ur szólal fel, Novothny Jenő felszólalásához s úgy mond győnyörű érzéseket váltott ki belőle Novothny Jenő felszólalása, mert kilátszik, hogy nem a címekért dolgozik a magyar néptanító, hanem szívvel és lélekkel, meggyőződésből. Javasolja az előadónak és Ferenczy Kálmán indítványának az elfogadását.

Csonthea Győző kir. s. tanfelügyelő ur ilyenformán javasolja, hogy a közgyűlés keresse meg a Magyar Tanítók Országos Szövetségét és a »Kansz«-ot, amelyben kéri mindkét testületet, hogy a címzésekre nem helyez nagy súlyt, inkább az anyagiakra helyezze a főszólyt és egyszerűbb címzéseket kéri.

A közgyűlés elfogadja az előadó javaslatát, kiegészítve Ferenczy Kálmán, Novothny Jenő és Csonthea Győző kir. s. tanfelügyelő ur indítványával, vagyis:

a. A tanítóképzés álljon a középiskolai érettségi után négy évi egyetemi jellegű tanítóképzésből és kiegészítésből.

b. A Magyarországi Tanítóegyesületek-Országos Szövetségben, a tanítóképzés reformja tárgyában hozott határozatokhoz mindenben hozzájárul és a reformügyben a Magyar Tanítók Országos Szövetséget teljes erejével támogatni fogja.

c. Az egyetemi végzettséggel bíró tanító köteles legyen öt évig talun, tanyán az elemi iskolában működni s csak ennek végeztével helyezhető át a városi iskolához.

d. Megkeresi a közgyűlés a Magyar Tanítók Országos Szövetségét és a »Kansz«-ot és kéri mindkét testületet, hogy tekintsenek el a rossz címek kérésétől és azt ne kívánják, mert erre Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tanító Egyesületének tanítói

nem helyeznek nagy súlyt, a fősúlyt az anyagiak javítására helyezik s egyszerűbb címzéseket kérnek és mindenesetre olyat, melyre a tanítói munkakörrel szorosan összefügg és a tanítónak tanítói mivoltát kifejezi.

Méhes Endre előadónak a közgyűlés értékes, szép előadásáért jegyzőkönyvileg halas köszönetet mond.

Felhívás!

Csekey Margit szolnoki áll. tanítónő temetési költségeinek kiegyenlítése tárgyában felhívjuk tagtársainkat, hogy a felnőtt tagok 15.000 korona, a 7 éven aluliak pedig 7.500 korona járulékot az egyleti pénztárba befizetni sziveskedjenek.

Az elnökség.

HIVATALOS RÉSZ.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

7556/1925. szám.

Valamennyi népoktatási intézet Tekintetes Igazgatójának.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur 1925. évi 39412. VIII. b. sz. rendelete szerint az Árpád tolltartó a hivatalos tanszerek lajstromába a felvételre. Felhívom azért a Tek. Cimet, hogy a gyakorlati oktatás eme segédeszközének a tanulók részére leendő beszerzése céljából közvetlenül a Lampel-féle könyvkereskedő Részvénytársasághoz (Budapest VI. Andrásy ut. 21) forduljon.

Szolnok, 1925. okt. 22.

Bihary István s. k.,
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

8032-925.

Valamennyi el. népiskola Tek. Igazgatójának.

Néhány iskolától elküldték az ifjúsági könyvtárak 1924-25. tanévi használatáról és forgalmáról szóló jelentés máig sem érkezett hozzám, Felhívom

azért vármegyénk népiskoláinak igazgatóit, illetve tanítóit, hogy szabályos számviteli jelentéseiket most már 8 nap alatt okvetlenül terjesszék be hozzám s jövőre e jelentéseiket mindenkor a szabályos határidőben küldjék be, sürgetés és felszólítás bevárása nélkül. Hasonlóan kérem a többi jelentéseknek is mindenkor pontos és kellő időben betérésztését.

Szolnok, 1925. november 9-én.

Bihary s. k.,
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelője.

8058—1925.

Valamennyi tanintézet tek. Igazgatójának!

Ismételten előfordult, hogy az iskolák helyi hatóságai, igazgatói s tanítói jelentéseikben több tárgyról összefoglalva egy jelentésben tesznek jelentést.

Minthogy minden ügy külön elintézés tárgyát képezi s külön nyer irattárral kezelést, azért felhívom az érdekelteket, hogy minden személyről és minden tárgyról külön-külön papíron tegyék meg jelentéseiket.

Szolnok, 1925 november 9-én.

Bihary s. k.,
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelője.

8096—1925.

Valamennyi tanintézet Tek. Igazgatójának, Tanítójának s Ovónőjének!

A szolnoki m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvetőség f. évi 3078. sz. irata szerint ismételten előfordult, hogy hibás címzés miatt a fizetési jegyzékek csak kerülő úton jutnak a számvetőséghez s nincs kizárva, hogy ilyen körülmények mellett a jegyzékek elkallódnak, pedig azok fontos számadási okmányok.

Ujabbán előfordult olyan eset, hogy egy tanító nem a számvetőség, hanem az illetménykezelő tisztviselő címére küldötte az illetményét érintő jelentését.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelője.

8942—1925.

Valamennyi nem állami polgári és elemi iskolának, ovódnak, menházaknak.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur 1925. évi november 24-én, 93.000—1925. sz. alatt kelt körrendeletéből tudomás és további eljárás végett a következőket közlöm:

Az 1924. évi 95.000/IX. szám Vk. miniszteri körrendelet (lásd: Budapesti Közlöny 1924. évi 213. számát) értelmében a nem állami tanszemélyzet orsz. nyugdíjintézetének kötelekébe tartozó tanintézetek fenntartóinak minden év november havában jelentést kell tenni a tanintézetüknél rendszerezett állásokról és azokon alkalmazottakról.

Ennek a bejelentésnek az említett rendelet mellékleteként közölt mintával teljesen azonos szövegű, a kérdéseket is feltüntetve, házilag készítenő úrlapon kell történni.

A bejelentést minden tanintézetre vonatkozólag külön íven és oly időben kell elkészíteni, hogy azt a tanfelügyelőség felterjesztés céljából november hó 15-ig kezébe vehesse.

A bejelentést, melyet az iskola vezetője készít el, hozzám leendő felterjesztés előtt az iskola fenntartóinak, illetve az erre hivatott szervnek (iskolaszék, felügyelőbizottság stb.) kell hitelesítő aláírással és pecséttel ellátni.

Ennek a bejelentésnek pontosságára, minden egyes adat hitelességére azért kell nagy súlyt helyezni, mert az u. n. egyénekenkénti felvétel megszűnése következtében ezek az adatok lesznek irányadók az alkalmazottak végellátási ügyeinek elbírálásánál.

A tanintézet nyilvántartási száma gyanánt a bejelentésben azt a számot kell feltüntetni, amelyet a tanintézet a miniszteri nyilvántartásban kapott és amely szám a nyugdíjintézeti járulékok első kirovása alkalmával minden iskolafenntartóval közöltetett. A bejelentésben az illető tanintézet előző tanévi értesítőjének egy példányát is csatolni kell.

A bejelentésben minden alkalommal az előző bejelentés óta bekövetkezett változásokat kell feltüntetni.

Minthogy előfordult, hogy egyes iskolák a szóbanforgó bejelentést gyakran hivatalom megkerülésével egyenesen a VK. miniszternek, vagy az egyhási főhatósághoz terjesztették fel,

Felhívom azért Cimet, hogy jövőben a fizetési jegyzékeket »M. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt Számvetőség, Szolnok« címezni sziveskedjék és kerülni minden olyan címzést, mely zavart okozhat, mert az ebből eredő késedelem a hibás címző kárára történik s egyben felhívom Cimet, hogy a hivataloknak szóló »hivatalos« leveleket mindig az érdekelt hivatal pontos címére s ne magán, vagy egyéni címre küldjék.

Szolnok, 1925 november 12-én.

A hiv. főnök h.

Dr. Halmos Andor
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelője.

7788—1925.

Valamennyi elemi iskola tanítójának, igazgatójának!

Felhívom tek. Cimet, hogy jelen rendeletem megjelenésétől számított 14 napon belül jelentse hozzám:

a) Vannak-e a községben (nagyobb községekben az egyes kerületekben) olvasó, iparos, vagy más körülmények, népházak, kulturházak, amelyek az iskolán kívüli népművelés céljaira alkalmasak, amelyeknek elegendő befogadó képességük van?

Pontosan jelölje meg, mely kerületben vannak és melyekben nincsenek.

b) Vannak-e a tanyai iskolák körzeteiben előbbi pontban említett helyiségek, ha igen, hol s melyek sehol egyáltalában nincsenek.

Jelentse végül, hogy mely helyiségekben szokták tartani az iskolán kívüli népművelési előadásokat s ezen helyiségek ezen célra megfelelő-e, alkalmasak-e?

Jelen rendeletem kiegészítését képezi az iskolán kívüli népművelés c. rovatban közölt 785—1925 sz. népm. Bizottsági körrendelet, amelyre figyelembevételével tegye meg.

Szolnok, 1925 november 16-án.

Bihary, s. k.,
kir. tanfelügyelő.

nem helyeznek nagy súlyt, a fősúlyt az anyagiak javítására helyezik s egyszerűbb címzéseket kérnek és mindenesetre olyat, melyre a tanítói munkakörrel szorosan összefügg és a tanítónak tanítói mivoltát kifejezi.

Méhes Endre előadónak a közgyűlés értékes, szép előadásáért jegyzőkönyvileg halás köszönetet mond.

Felhívás!

Csekey Margit szolnoki áll. tanítónő temetési költségeinek kiegyenlítése tárgyában felhívjuk tagtársainkat, hogy a felnőtt tagok 15.000 korona, a 7 éven aluliak pedig 7.500 korona járulékot az egyleti pénztárba befizetni sziveskedjenek.

Az elnökség.

HIVATALOS RÉSZ.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

7556/1925. szám.

Valamennyi népoktatási intézet Tekintetes Igazgatójának.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur 1925. évi 39412. VIII. b. sz. rendelete szerint az Árpád tolltartó a hivatalos tanszerek lajstromába felvételre. Felhívom azért a Tek. Cimet, hogy a gyakorlati oktatás eme segédeszközének a tanulók részére leendő beszerzése céljából közvetlenül a Lampel-féle könyvkereskedő Részvénytársasághoz (Budapest VI. Andrásy ut 21) forduljon.

Szolnok, 1925. okt. 22.

Bihary István s. k.
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye kir. tanfelügyelője.

8032/1925.

Valamennyi el. népiskola Tek. Igazgatójának.

Néhány iskolától eltekintve az ifjúsági könyvtárak 1924-25. tanévi használatáról és forgalmáról szóló jelentés máig sem érkezett hozzám. Felhívom

azért vármegyénk népiskoláinak igazgatóit, illetve tanítóit, hogy szabályos számadó jelentéseiket most már 8 nap alatt okvetlenül terjesszék be hozzám s jövőre e jelentéseiket mindenkor a szabályos határidőben küldjék be, sürgetés és felszólítás bevétele nélkül. Hasonlóan kérem a többi jelentéseknek is mindenkor pontos és kellő időben betérjesztését.

Szolnok, 1925. november 9-én.

Bihary s. k.
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelője.

8058—1925.

Valamennyi tanintézet tek. Igazgatójának!

Ismételten előfordult, hogy az iskolák helyi hatóságai, igazgatói s tanítói jelentéseikben több tárgyról összefoglalva egy jelentésben tesznek jelentést.

Minthogy minden ügy külön elintézés tárgyát képezi s külön nyer irattári kezelést, azért felhívom az érdekelteket, hogy minden személyről és minden tárgyról külön-külön papíron tegyék meg jelentéseiket.

Szolnok, 1925 november 9-én.

Bihary s. k.
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelője.

8096—1925.

Valamennyi tanintézet Tek. Igazgatójának, Tanítójának s Ovónőjének!

A szolnoki m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőség f. évi 3078. sz. irata szerint ismételten előfordult, hogy hibás címzés miatt a fizetési jegyzékek csak kerülő uton jutnak a számvevőséghez s nincs kizárva, hogy ilyen körülmények mellett a jegyzékek elkallódnak, pedig azok fontos számadási okmányok.

Ujabbán előfordult olyan eset, hogy egy tanító nem a számvevőség, hanem az illetmény kezelő tisztviselő címére küldötte az illetményét érintő jelentését.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelője.

8942—1925.

Valamennyi nem állami polgári és elemi iskolának, ovódának, menházának.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur 1925. évi november 24-én, 93.000—1925. sz. alatt kelt körrendeletéből tudomás és további eljárás végett a következőket közlöm:

Az 1924. évi 95.000/IX. szám V. k. miniszteri körrendelet (lásd: Budapesti Közlöny 1924. évi 213. számát) értelmében a nem állami tanszemélyzet orsz. nyugdíjintézetének kötelekébe tartozó tanintézetek fenntartóinak minden év november havában jelentést kell tenni a tanintézetüknél rendszerezett állásokról és azokon alkalmazottakról.

Ennek a bejelentésnek az említett rendelet mellékleteként közölt mintával teljesen azonos szövegű, a kérdéseket is feltüntető, házilag készítenő úrlapon kell történni.

A bejelentést minden tanintézetre vonatkozólag külön íven és oly időben kell elkészíteni, hogy azt a tanfelügyelőség felterjesztés céljából november hó 15-ig kezébe vebesse.

A bejelentést, melyet az iskola vezetője készít el, hozzám leendő felterjesztés előtt az iskola fenntartóinak, illetve az erre hivatott szervnek (iskolaszék, felügyelőbizottság stb.) kell hitelesítő aláírással és pecséttel ellátni.

Ennek a bejelentésnek pontosságára, minden egyes adat hitelességére azért kell nagy súlyt helyezni, mert az u. n. egyénenkinti felvétel megszűnése következtében ezek az adatok lesznek irányadók az alkalmazottak végellátási ügyeinek elbírálásánál.

A tanintézet nyilvántartási száma gyanánt a bejelentésben azt a számot kell feltüntetni, amelyet a tanintézet a miniszteri nyilvántartásban kapott és amely szám a nyugdíjintézeti járulékok első kirovása alkalmával minden iskolafenntartóval közöltetett. A bejelentéshez az illető tanintézet előző tanévi értesítőjének egy példányát is csatolni kell.

A bejelentésben minden alkalommal az előző bejelentés óta bekövetkezett változásokat kell feltüntetni.

Minthogy előfordult, hogy egyes iskolák a szóbanforgó bejelentést gyakran hivatalom megkerülésével egyenesen a VK. miniszter urhoz, vagy az egyházi főhatósághoz terjesztették fel,

Felhívom azért Cimet, hogy jövőben a fizetési jegyzékeket M. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt Számvevőség, Szolnok címezni sziveskedjék és kerülni minden olyan címzést, mely zavart okozhat, mert az ebből eredő késedelem a hibás címző kárára történik s egyben felhívom Cimet, hogy a hivataloknak szóló »hivatalos« leveleket mindig az érdekelt hivatal pontos címére s ne magán, vagy egyéni címre küldjék.

Szolnok, 1925 november 12-én.

A hiv. főnök h.

Dr. Halmos Andor
kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye tanfelügyelője.

7788—1925.

Valamennyi elemi iskola tanítójának, igazgatójának!

Felhívom tek. Cimet, hogy jelen rendeletem megjelenésétől számított 14 napon belül jelentse hozzám:

a) Vannak-e a községben (nagyobb községekben az egyes kerületekben) olvasó, iparos, vagy más körüli helyiségek, népházak, kulturbázak, amelyek az iskolán kívüli népművelés céljaira alkalmasak, amelyeknek elegendő befogadó képességük van?

Pontosan jelölje meg, mely kerületben vannak és melyekben nincsenek.

b) Vannak-e a tanyai iskolák körzeteiben előbbi pontban említett helyiségek, ha igen, hol s melyek sehol egyáltalában nincsenek.

Jelentse végül, hogy mely helyiségekben szokták tartani az iskolán kívüli népművelési előadásokat s ezen helyiségek ezen célra megfelelők-e, alkalmasak-e?

Jelen rendeletem kiegészítését képezi az iskolán kívüli népművelés c. rovatban közölt 785—1925 sz. népm. Bizottsági körrendelet, amelyre figyelmét azzal hívom fel, hogy jelentését annak figyelembevételével tegye meg.

Szolnok, 1925 november 16-án.

Bihary, s. k.
kir. tanfelügyelő.

annál fogva felkérem a Cimet, hogy a bejelentését mindenkor csakis hozzám küldje be.

Amely iskolák (intézetek) a f. évi bejelentéssel még hátralékban vannak, azokat felkérem,

hogy a mulasztást három nap alatt pótolják.
Szolnok, 1925 december 11-én.

Bihary s. k.,
kir. tanfelügyelő.

Műveltséget, szórakozást, jövedelmet
jelent minden egyesület, minden iskola számára a

GLÓRIA II. Iskolai- és házi mozigép

12 méter távolságról 4 méter széles ragyogóan megvilágított mozgó vagy állóképet vetít. Minden filmet játszik. Fényforrása: városi áram vagy nagy teljesítőképességű accumulatoraink. Mindenütt azonnal üzembe helyezhető. Szakismeret nem szükséges. Egy a felszereléshez tartozó kis szekrényben kényelmesen magunkkal vihetjük. Nagy választéku tudományos és szórakoztató filmek, ismeretterjesztő állóképsorozatok felolvasó szöveggel. Egyesületeknek, iskoláknak részletfizetési kedvezmény.

Felvilágosítással a vármegyei Népműv. Bizottság is szolgál. A vetítógép ára 5.500.000 K.

Vetítógép- és Filmipari Részvény-Társaság
Budapest, V., Nádor-u. 28. Tel. 121-21.

TÁVIRAT!

Egymillióegyszázezer
koronáért finom gyapjuszövetből a
legdivatosabb szabású

Férfi-öltönyt

készít: **BLUM ÁRON** férfi szabó mester,
Szolnok, Madách-uca 2489.

Iskolánkívüli Népművelés.

Rovatvezető: Szathmáry Lajos népm. titkár.

Szám: 1925.

Valameunyi községi Népműv. Bizottságának.

A Magyar Növénymentő Részvénytársaság kezdeményezésére növényvédelmi előadások szervezését vettük tervbe, amelyek a gyümölcsfák, szőlő, gabonaneműek védelmét célozzák.

Előírt Társaság ezen előadásokat egyenként 100.000 koronával jutalmazza általunk.

Felhívjuk Teket címet, hogy 1-2 előadás szervezését vegye programjába, jelentse be az ottani legszükségesebb előadás tárgyát, hogy az előadási füzetek megküldése iránt intézkedhessünk.

Az előadások idejét, előadás helyét, előadó nevét tartalmazó bejelentést szíveskedjék azok megtartása előtt 4 héttel 2-2 példányban bejelenteni, hogy azok előkészítésére elegendő idő álljon rendelkezésünkre.

Szolnok, 1925. dec. 7-én.

Bihary István s. k.
ügyv. elnök.
kir. tanfelügyelő.

Szathmáry Lajos s. k.
népműv. titkár.

Szám: 680/V.-1925.

Valamennyi közs. Népművelési Bizottságának.

Hivatkozással vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter ur 71.020-1925. sz. rendeletére és a megküldött Népművelési Tájékoztató 10 c. tárgykörére, a Szinnyei Merse Pál Társaság megbízásából megjelenő »Magyar Művészete« című folyóiratot az iskolánkívüli népművelési bizottságok könyvtárai részére megszerzésre ajánlotta.

A Magyar Művészet ma az egyetlen ilyen mű kiadvány s nemcsak a művészek és műpártolók érdeklődését kívánja kielégíteni, hanem művészeti cikkeivel és művészi képeivel a szélesebb körök képzőművészeti nevelésével is hozzájárul.

Szolnok, 1925. december hó 7-én.

Bihary István s. k.
ügyv. elnök.
kir. tanfelügyelő.

Szathmáry Lajos s. k.
népműv. titkár.

Szám: 680/IV.-1925.

Valamennyi közs. Népművelési Bizottságának.

Az országos Testnevelési Tanács »Magyar Sport Almanach« címen 400 oldal terjedelemben, képekkel illusztrált testnevelésügyi könyvet adott ki.

Az almanach nemcsak a tanulóifjúságnak a sport iránt való érdeklődését kívánja felkelteni és kielégíteni, hanem célul tűzte ki, hogy a munká oktató tartalmával az ifjúságot helyes irányba nevelje.

Minden sportágnál orvosj szempontból az illető sport egészségügyi részét is ki fogja domborítani a munkánk.

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter Ur 73.003-1925 XIII. sz. rendeletére felhívjuk, hogy a »Levente« egyesületi ifjak figyelmét hívják fel, hogy ezt minél többen szerezzék meg.

Szolnok, 1925 december hó 7-én.

Bihary István s. k.
ügyv. elnök.
kir. tanfelügyelő.

Szathmáry Lajos s. k.
népműv. titkár.

Szám: 680/III.-1925.

Valamennyi közs. Népművelési Bizottságának.

»Hadifoglyok élete Szibériában, Krasznajarszki hadifoglytábor« címen Stessel Ernő ny. ezredes megírta a krasznajarszki hadifoglytábor történelmét.

Ebben a nagy gonddal, kiváló érzéssel és mindenre kiterjedő figyelemmel megírt művében megrázóan ecseteli a magyar hadifoglyok szenvedéseit, beszámol életmódjukról, törekvéseikről, önképzésükről és arról a rendíthetetlen hazafiságról, amely a hadifoglyok lelkét a fogság szomorú napjaiban betöltötte.

Közérdekű és tanulságos könyvét egyszerű, mindenki által érthető világos stílusban írta meg mindenre kiterjedő gonddal és művében valósággal emléket emel a magyar hadifoglyoknak, akik hősök és igaz hazafiak maradtak a megpróbáltatások legnyomasztóbb napjaiban is.

Vallás- és közoktatási m. kir. Miniszter Ur 9769-1925 eln. sz. rendeletére hivatkozással ezen

műnek beszerzését, az iskolán kívüli népművelésben való felhasználását, terjesztését ajánljuk.

A könyv ára 85.000 K, beszerezhető a szerzőnél (Budapest, II. Donáti u. 61 szám).

Szolnok, 1925. december 7-én.

Bihary István s. k.

ügyv. elnök.

kir. tanfelügyelő.

Szathmáry Lajos s. k.

népműv. titkár.

Szám: 680. II.-1925.

Valamennyi közs. Népművelési Bizottságnak.

Tudomás és további eljárás végett közöljük, hogy vall.- és közokt. Miniszter Ur a Teleia egyesület kiadásában megjelenő »Teleia« című folyóirat ajánlására vonatkozóan kiadott 1924. évi 22. 104-sz. rendeletét visszavonta, mert a folyóirat több számban szeméremértő és pedagógiai szempontból káros hatású cikket közölt és mert tudomására jutott, hogy a Teleia-egyesület a folyóiratot, amelyet az említett rendeletében foglaltak szerint csupán a tanítói, tanári és iskolán kívüli népművelési bizottsági könyvtárak számára ajánlott, ezen ajánlására hivatkozva, az iskolai önképzőkörök útján a tanuló ifjúsághoz is eljuttatni igyekezett.

Szolnok, 1925. december hó 8-én.

Bihary István s. k.

ügyv. elnök

kir. tanfelügyelő

Szathmáry Lajos s. k.

népműv. titkár.

Szám: 785-1925.

Valamennyi közs. Népművelési Bizottságnak.

Az Országos Közművelődési Tanács az ugynevezett Népkulturházak létesítését már évekket ezelőtt elhatározta és erre vonatkozóan a községek egész sorozatával lépett kapcsolatba. A tárgyalások nagy részét azonban fel kellett függesztenie, mert pénzünk rohamos esése és közben az anyagi árák hihetetlen emelkedése minden előzetes számítás illuzoriussá tett.

Pénzünk stabilizálódása következtében most azonban elérkezettnek látja az időt, hogy a Népkulturházak kérdését újból a legenergiusabb gondozás alá vegye, különösen, hogy azok bizonyos rendszerrel és tervszerűséggel állíttassanak fel úgy,

hogy minden vármegyének mentől hamarabb legyenek kulturnépházai, amelyek a falu kulturális életének központjai lesznek.

Mint ahogy az Orsz. Közm. Tanács a legmegokoltabb, legsürgősebb helyeken fogja felépíteni ezeket felhívjuk Tek. Cimet, kellően indokolt kérelmét Bizottságunk útján terjessze be az Orsz. Közműv. Tanácshoz s jelezze abban, hogy telket valamelyes épületet (átalakításra) közmunkát ajánlanak-e fel?

Szolnok, 1925. december hó 7-én.

Bihary s. k.,

ügyv. elnök.

kir. tanfelügyelő.

Szathmáry Lajos s. k.

népműv. titkár.

680 I.—1925.

Valamennyi községi Népműv. Bizottságnak.

A beérkező előadási bejelentések tulnyomó részében nem lájuk a Széchenyi és Vörösmarty-centennáriumokat főlvéve. Ezért felhívjuk Tek. Cimet, hogy a népművelési előadások keretében emlékezzenek meg a „legnagyobb magyar-”ról. A nemzet fölébresztésének dicsőségében osztozkodott Vörösmarty.

Széchenyi Hitel, Világ és Stádium-át egészítette ki a nemzeti hőstettek csodálatos zengésű „Zalán futása” című éposza, amely leirhatatlan hatást gyakorolt a magyar olvasóközönségre.

1—1 előadás megtartására azért hívjuk fel Tek. Cimet, mert a hazafiúi érzés ápolására, fejlesztésére — a százados évfordulók alkalmából — hatásosabb előadást el sem képzelhetünk.

Szolnok, 1925. december 7-én.

Bihary s. k.,

ügyv. elnök.

kir. tanfelügyelő.

Szathmáry Lajos s. k.,

népműv. titkár.

Közgyűlés.

A várm. Népműv. Bizottság október 28-án, a vármegyházán tartotta meg évi rendes közgyűlését.

Alexander Imre alispán lelkes, erős hazafias szellemű megnyitója után Szathmáry Lajos titkár

terjesztette elő évi beszámoló jelentését, mely felölelte a Bizottság egész évi munkásságát. Ennek kapcsán a Népkulturházak létesítése érdekében terjesztette elő Bihary István kir. tanfelügyelő indítványát, melyet a közgyűlés teljes egészében elfogadott s felterjeszteni határozta a vall. és közokt. miniszteriumba.

Az 1924—25. évben 79 helyen tartottak 971 népies előadást és 5 helyen 72 tudományos előadást. Besenyő, Jászapati, Jászberény, Karcag (2) analfabéta tanfolyamot 728 órával; Szolnok (népfőiskola), Mezőtúr, Nagykőrű, Tiszástly ismeretterjesztő tanfolyamot 490 tanf. órával, Tiszakürt elemi ismeretterjesztő tanfolyamot 87 órával.

Államsegélyből 17,857.000 K, várm. Bizottsági segélyből 20,956.000 K, összesen 38,813.000 K előadói tiszteletdíjat fizettek ki ezekre.

Szathmáry titkár előterjesztette a f. é. munkatervét, mely szerint tervbe vétetett 1734 népies előadás, 210 tudományos előadás, 700 analfab. tanf. óra, 400 elemi ismeretterjesztő és 880 ismeretterjesztő tanf. óra, melyek előadó és vezetői díjazására a közgy. 117,275.000 K-át irányozott elő. Az ismeretterjesztő előadások és tanfolyami órák díja 25.000 K, a tudományos előadásoké 50.000 K.

A tervezetek beklüldésének határideje nov. hó vége. A vármegyei Népműv. Bizottság f. évi költségvetését Szathmáry titkár terjesztette elő, melyet 203,606.032 K bevétellel és ugyanannyi kiadással a közgyűlés elfogadott.

Alispáni kiróvás folytán a községek 202 millió koronát fizetnek be a f. évi szükségletek fedezésére.

A múlt évi számadásokról szóló pénztár és számadás vizsgáló bizottság jelentését Pethes Gyula kir. s. tanfelügyelő, biz. tag terjesztette elő. Közgyűlés a számadást elfogadta. Szathmáry titkárnak a szokásos felmentvén-t megadta. A f. évi számadások felülvizsgálására a közgyűlés kiküldötte Dr. Bagossy Károly várm. főügyészt, Pethes Gyula kir. s. tanfelügyelőt és Blaskó Lajos számtanácsost.

Közgyűlés elnöke kegyelettel emlékezett meg, Berky József tiszti főügyész és Zrumetzky Viktor polgármester tagok elhunytáról, emléküket jegyzőkönyvében megörökítette. Helyükbe Dr. Bagossy Károly és Tóth Tamás, továbbá a mindenkorai testnevelési vezető választottak meg tagoknak.

Az indítványok során Keszthelyi István várm. tan. egyes. elnöknek, Vitéz Nagy László

karcagi ny. ref. tanító tagoknak, kik saját költségükön kísérték el titkárt szervező kiszállásukra, Máthé József máv. műhelyfőnök, Gromwald József mérnöknek a máv. műhelyi sikeres előadások vezetéséért.

Az A. M. K. E. elnökségének, az Orsz. Közműv. Tanácsnak az analfab. tanfolyamok vezetőinek és hallgatóinak segélyezéséért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott.

Bizottság munkásságával f. évi tervzetével a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium teljes megelégedését érdemelte ki.

Szolnok, 1925. december 5-én.

Szathmáry Lajos s. k.,

népműv. titkár.

H I R E K.

Hivatalos látogatást tartott a várm. Népművelési Bizottságnál dr. Nevelős Gyula min. tanácsos f. évi nov. hó 4-én, mely alkalomból teljes megelégedésének adott kifejezést.

Kultur-térkép sorozat. Balázs Béla áll. tanítóképző intézeti igazgató az 1920. évi népszámlálásból Kultur-térkép sorozatot készített, melyeket a várm. Népműv. Bizottság okt. 28-án tartott közgyűlésében bemutatott s amelyek feltűnést keltettek. Ugy hallottuk, hogy diapositíveket készíttetnek belőlük s így bevonják a népművelésbe.

Népfőiskolai tanfolyam megnyitása f. évi december hó 2-án d. u. 6 óraker volt az iparostanonc iskolában, a tanfolyamot dr. Halmos Andor helyi. biz. elnök nyitotta meg, majd Péter Majsay Mór és ezenkívül Szathmáry Lajos népműv. titkár intézett biztató beszédet a csaknem teljes számu hallgatóságához. Azután Göndös József polg. isk. tanár, a tanfolyam igazgatója ismertette a tanfolyam előadásait, rendjét, amely után vetítőképes előadást tartott.

A Glória gépek sikere. A várm. népműv. Bizottság birtokában levő (8 db) Glória II. típusu vetítőgépeken a cukorgyárban, a közorházban, az iparostanonc-otthonban, a Legényegyletben, a Népfőiskolán igen sikerült film-előadásokat tartottak. A Magyar Vetítőgép és Filmipari R. T. gépei most a legnagyobb mértékben beváltak s filmdiapositívei valóságos látványosságjnak monnek, minden kép egy-egy gyönyörű festménynek felelt meg.

Titkári látogatás. Szathmáry Lajos népműv. titkár hivatalos látogatást tett Tiszavárkony, Vezseny, Cibakháza, Tiszaföldvár, Martfű, Jánoshida, Alattyán, Jászsalsószentgyörgy, Rákóczi falva, Jászfényszaru, Pusztamonostor községekben. Hivatalos útjaira elkísérte Keszthelyi István várm. tanítóegyesületi elnök.

Tanfolyamok és előadások bejelentéseire, miután sok helyről azok még nem érkeztek be, újabb határidőt tűzött ki a népműv. Bizottság f. hó 31-ét. Ezen határidőn túl beérkező előadásokat a Bizottság nem díjazza. A tanfolyamokat és előadásokat megkezdésük előtt 14 nappal kell bejelenteni.

Oktató filmdiapozitívek már nagyobb számmal vannak a várm. népműv. Bizottság birtokában, melyeket darabonként tízezer koronáért ki is kölcsönöz.

Vetítőgépek kikölcsönzése. A várm. népműv. Bizottság vetítőgépei közül a szolnoki r. k. Legényegylet, a szolnoki cukorgyár, az iparostanoncolthon, a népfőiskolai tanfolyam, továbbá Jászdózsa, Kőtelek és Jászszentandrás községeknek adott ki, utóbbiakhoz — ahol nincsen villanyvilágítás — akkumulátorokat is.

Gloria II. típusú gépeket rendeltek újabban Tiszaroff, Szelevény, Jászberény, Tötevény-tanya, mindhárom helyen akkumulátor teleppel.

SZOCIÁLIS ÜGYEK.

Tanítói Otthon.

A Népművelés 8. számában jeleztem, hogy a Kartársak által közvetített biztosításokból hét-százézer koronát fizettem be a Tanító Otthon javára. Elszámolásomból látható volt, hogy azon összegek legnagyobb részét szolnoki kollégáktól erednek, míg a vidékiek hihetetlen közönyt tanúsítanak ezen ügygel szemben. Meglepő, sőt érthetetlen elutasító magatartások.

Szerintem közös érdeket szolgálunk azzal, ha bármely csekélységgel is járulunk hozzá a Tanító Otthon létesítéséhez, s erre vidéki Kartársaimnak sokkal nagyobb szűkségük van, mint nekünk szolnokiaknak — Ép azért nagyobb érdeklődést és feltétlen támogatást várok Tőletek.

Vállaljátok ügynökségemet, mert ezzel tisztességes mellékkeresethez juttok.

Ujabbán a következő díjak folytak be: Szilágyi Károly ref. tanító, Jászberény 50.000 K, Markscheidt Károly ig. tanító, Jászberény 10.000 K, Vajay József ig. tan., Szolnok 20.000 K. — Összesen: 780.000 K.

Szívélyes üdvözlettel

Gyurkicza Miklós

nyug. tanító

a Magyar-Holland Bizt. titkára.

Árva kisgyermekék karácsonya.

Irta: Herédy Gyula.

Mennyi sóhaj hangzott el a múltban és mennyi fog még a jövőben elhangzani, semmi-ségbe enyészni, meghallgatás nélkül?!

Ki gondol az anyátlan árvákra? Hiába a sok panasz, sirás, könyörgés, mintha még az Ég Ura is elfelejtkezett volna erről az ember csoportról. Oh, nagy Isten, áraszd el jószággal árva gyermekeidet! Hallgasd meg siránkozó panaszait, tekints le rájuk a magasból!

Nincs aki szerető karjaiba zárja őket, nincs aki gondozza, védje, őrizze, nincs aki könnyeiket felszártatja, vigasztalja őket.

Mint minden évben — most is közeleg a szép karácsony ünnepe. Ez az ünnep legnagyobb kifejezője a szeretetnek. A szeretet nevelte könnyűületességnek most van a legjobb alkalmát a jót gyakorolni. A kenyértelenség, — a fagyaszító hideg és a télnek sok más kellemetlensége, elviselhetetlenné teszi azoknak a sorsát, kiknek senkijök nincs.

Gondoljunk a szülőtlén árvákra! Azok is várják a Jézuska jövetelét. Mit érezhetnek, ha ők nem részesülnek abban a sok szép- és jóban, melyben más gyermekeknek része van ilyenkor.

Nekik csak lesni szabad a más, — a boldogok örömeit, pedig őket is boldogokká tehetnök, ha csak egy kevéské is juttatnánk a földi javakból. Sok könnyet fel lehetne száritani, sok szerencsétlenséget elkerülhetővé tenni, ha az emberekben kevesebb önzőség lakna. Példát vehetnénk gróf Széchenyi Istvánról, aki önzetlen hazafiasságával és nagy emberszertetével, mintául szolgált. Összetartás legyen a magyar népben — akkor

szép karácsonyok virradnak a mi árva gyermekeinkre is.

«Magyarok Istene! Hozzád száll fohászkodásunk: Óvd meg nemzetünket, óvd meg szép országunk! Ezer esztendeig ezer bajban védted, Ne hagy el most sem a Te magyar néped... Bünhődő multunkra virradjon meg végre: Hogy büszkék legyünk a dicső magyar névre!»

H I R E K.

Csekey Margit

Ezt a nevet gyászkeretbe írni, még gondolnunk is mélyen elszomorító.

Egy fiatal, reménytelj élet elmulása magában véve is tragédia. — De súlyosbítja a tragédiát az, hogy olyan hirtelen és váratlanul következik be, s még hozzá a hivatás teljesítése közben.

Érdemei elismerésül babérkoszorú járt volna neki s ime: gyászkoszorút kellett nyújtanunk koporsójára

Nagy gyász a családnak a kedves gyermek váratlan elhunytja, mert szemefénye, kedvence, büszkesége volt övének a jó és szép leány. De nem kisebb vesztesége a közügynek sem Csekey Margit korai elhunytja, mert a legkiválóbb tanítók közül való volt.

Egy hivatalos látogatás után, a konferencián azt mondtam egyszer róla, hogy hivatásának magaslatán áll. Ime ez gyenge dicséretnek bizonyult. Mert ő ma már több ennél: vértanu a m. n. harcmezéjén. Hősi halált halt a kultúráért, mert hisz hivatásának teljesítése közben ragadta el őt a halál. Ő megmutatta, hogy utolsó leheletéig dolgozik, ha kell. Megfeszített, odaadó munkájával mindenkor bebizonyította, hogy az életnek nem üres mutatónyosa, hanem a munkának szívbéli harcosa volt.

Mindannyian mélyen fájlatjuk a nagy, — szinte pótolhatlan veszteséget, melyben minket ért és a tanügyet egyaránt érte.

Béke lengjen drága hamvai felett.

Dr. K.

András napja. A magyar embernek egyik legnépszerűbb szentje szent András apostol, kinek emlékére az egyház november 30-át jelölte

ki. Ezen a napon a jóbarátok és jó ismerősök szeretettel keresik fel az Andrásokat, az Endréket és Andorokat, hogy jó magyar szokás szerint üdvözljék, köszöntsék őket. A szolnoki tanítószeg is örömmel ragadta meg az András napi alkalmat, hogy dr. Halmos Andor kir. tanfelügyelő, Matterny Andor áll. elemi iskolai gondnoksági elnököt s lapunk felelős szerkesztőjét Méhes Endrét szeretettel üdvözlje névünnepeik évfordulóján. Az ünnepeket a gratuláló jó ismerősöket, barátokat magyaros vendégszeretettel látták otthonuk, családjuk kedves körében.

Gyászhir. A szolnoki tanítószegot és oktatást nagy gyász érte. A tiszaparti áll. elemi iskola tanítótestületének egyik kiváló tagja: Csekey Margit, születésének 15-ik évében; 1926. november hó 19-én hivatásának teljesítése közben hirtelen elhunyt. Temetése december 22-án d. e. 11 órakor volt a város egész társadalmának és kartársainak nagy részvéte mellett. A koporsónál a tanítószeg nevében Méhes Endre felelős szerkesztő kartársunk és Veress Mihály szolnoki igazgató-tantó bucsuztatták a kedves elhunyt jeles tanerőt. Kiváló kartársunk érdemeit lapunk más helyén méltatjuk. Béke hamvaira!

Nemes podhrágyi Podhrádszky Emil ny. erdészeti tisztviselő, Csiky Ernő szolnoki kartársunk apósa, f. évi nov. hó 28-án, 70 éves korában rövid szenvedés után meghalt. A megboldogult Erdélyből menekült és Szolnokon jelenlétét talált menedéket. A poéta lelki erőtől igen tevékeny részt vett a szolnoki társadalmi körökben, hol nagyon sok barátot és tisztelt szerzett. Egy ideig a „Szolnok és Vádéke” című lapot is szerkesztette, melynek tárcáit zamatos magyarsággal írta. Társadalmi és keresztény politikai cikkei mindig nagy élvezettel olvasta a közönség. Dacára erdési hivatásának, szeretettel foglalkozott irodalmi dolgokkal is. Így Petőfi Sándor költeményeit tót nyelvre fordította, miért is a Magyar Tudományos Akadémia ez irodalmi munkáját dicséretben részesítette. A fővárosi lapoknak állandó munkatársa volt. Cikkei alnév alatt közölték a lapok. Impozáns temetése november 30-án volt, melyen a város előkelősége nagy számban jelent meg. Nyugodjék békén, csendesen!

Szolnokon a következő iskolán kívüli munkákat, illetve intézmények működnek: 1) Anyák iskolája, 2) Iparosok továbbképző tanfolyama, 3) Katonák továbbképző tanfolyama, 4) Kereskedelmi

tisztviselők tanfolyama, 5) Máv. műhelyi alkalmazottak népfőiskolája, 6) Iparos-tanoncotthon, 7) Urinők közművelődési tanfolyam, 8) Rabok, katonák és munkások analfabéta tanfolyamai. Előadások folynak: a máv. műhelyben, máv. tiszt és segédtiszi kaszinóban, máv. altiszi körben, máv. fűtőházban, Egyetértés-gazdakörben, Általános munkásképzőben, Kereskedelmi csarnokban, Magántisztviselők körében, Keresztény nemzeti egyesülés párjában, Kath. körben, Kath. leányegyletben, Cukorgyárban, Ujvárosi olvasóköriben. Máv. iparostanoncotthonban. Háztartási alkalmazottaknak és a kir. fogház letartóztatottjainak.

A Nemzeti Zászló. Romhányi Sándor fővárosi igazgató-tanító fenti címen igen értékes füzetet adott ki. A füzet 48 oldal terjedelmű, melyben 11 fejezetre osztja pedagógiai értékesítését. Tanítók, népnevelők számára, valamint társadalmi egyesületek részére írta a szerző hazafias mély érzéssel ezt a művet, melynek használata rendkívül megkönnyíti a tanító munkáját iskolában és más egyéb társadalmi szereplésénél. Kartársainknak és lapunk olvasóinak melegen ajánljuk az értékes füzetet, mely a Szent-István Társulat könyvkereskedésében, Budapesten kapható.

Pedagógiai Zsebnaptár. Ismét előtűnik fekszik a vaskos kötetű zsebnaptár, mely 1925—26. iskolai évről szól. Külsője a megszokott izlésű, kemény fedelű füzet. Tartalma: Órarend és hónapok beosztása után következnek a nagyértékű pedagógiai cikkek.

Köveskúti Jenő „Az iskolai hospitálások” címen nagy figyelmet érdemlő cikket írt, mely az igazgatók iskolai látogatásokra vonatkozóan tárgyalja nézeteit. Utána „Legyen a nevelés gyakorlati” címe Bíró Gyula pedagógiai író értekezik, közvetlen tárgyilagossággal. Benne találjuk a választás- és közoktatásiügyi ministerium ügybeosztását és személyzetét. Az összes tanügyi hatóságok, országos jellegű tanügyi egyesületek vezetőségét, a tanügyi lapok megjelölésével. A naptár ára fűzve 35.000 K, kötve 40.000 K. Megrendelhető a Pedagógiai Zsebnaptár kiadóhivatalában, Budapest, VI. Eötvös-utca 49. I. em. 16. ajtó.

Megválasztottak: Paár Lajos a törökszentmiksi rk., Kispál Lajos és Nagy Rozália tanító, illetve tanítónő a jászberényi rk. iskolához és Nagy Irén okl. óvónő a dévaványai községi óvodához.

A tankerület területére helyezettek: Horváth Róza polg. iskolai tanárnő a szolnoki áll. polg. leányiskolához, Ajtay Gizella és Boódor Margit okl. óvónők a tiszaroffi áll. óvodához.

Beosztott: Domokos László áll. elemi isk. tanító a szolnoki kir. tanfelügyelőséghez

A tankerület területéről elhelyezettek: Schneider Béla áll. tanító a kir. tanfelügyelőségtől Hasznosalsóhúttára. Rennek József nagykereskedő áll. tanító a sütői áll. iskolához. Seydl Margit Cibakházáról Mosonba visszahelyeztetett. Komáromy Erzsébet jászberényi áll. óvónő Piliscsabára, Nagy Julianna ugyanottani áll. óvónő Buda.

Helyettesítéssel megbízott: Bukovics Béla okl. tanító a dévaványai-sártói áll. iskolánál Száva Lajos jászladányi áll. tanító, mint törzskönyvvezető a tanítás alól felmentetett.

Állásáról lemondott: Szijj János kunhegyesi közs. polg. isk. tanár, Rakosi Miklós dévaványai rk. tanító és Tóth Edith tiszakürti községi el. isk. tanító, illetve tanítónő.

Vágkielégítést nyert: Keszthelyi Istvánné szolnoki áll. el. isk. tanítónő.

Szerkesztői üzenetek.

H. J. V. Verseit nem használhatjuk. Próbálja gondolatait inkább prózában közölni.

R. P. „Az állatok zenei érzéke” c. tanulmányi eikkére az a válaszuk, hogy ez a kérdés sokkal behatóbb tanulmányozást igényel, mint amennyit cikkében kifejt. Fejtegetésében nem domborítja ki világosan az állatok belső érzését. Konkrét példákat nem hoz fel arra, amiből következtetni lehessen az állatok belső világára. Igen érdekes esetet mondott el nekünk Oreskó Dezső szolnoki kartársunk a békák zenei érzékéről. Lakása táján van egy meglehetősen nagy tó, melyben békák tanyáznak. Így ezek kor. tavasztól késő őszi esteli órákban zajosak szoktak lenni. Egyszer véletlenül arra a tapasztalatra jutott, hogy mikor nyitott ablakok mellett zongorázott, a békacsaj elhallgatott. Mikor azonban a zongorázást abbahagyta, kezdődött a békák zenéje. És így többször megpróbálta a végül rájött arra, hogy a békák a zenére reagálnak. Most csak azt kellene megállapítani, hogy a béka állatok felelmökben — avagy jóleső érzésből kifolyólag hallgatnak el a zenei hangokra? Erre határozott választ, csak állatok pszichológusa adhat.

KISS ZSIGMOND UTÓDA

TELEFON 16.

KISS KÁROLY

SZÜCSMESTER SZOLNOK FŐTÉR

ALAPITTATOTT 1880BAN.

Szücs munkák készítése és átalakítása. Egyenruházati cikkek raktára és felszerelése. Kalap, sapka, szücs- és szörme-áru nagy raktár.

A KIÁLLÍTÁSON ARANY ÉS EZÜST-ÉREMMEL KITÜNTETVE.

MOLYKÁR ELLENI
MEGÓVÓ.
SZÖRMEFESTÉS
ÉS KÉSZÍTÉS.

PAPP FERENCZ

SZOLNOK, BAROSS-UTCZA.

22 ÉVE FENNÁLLÓ MECHANIKAI ÉS ELEKTROTECHNIKAI ÜZLET
TELJESEN MEGNAGYOBBITVA.

AJÁNlja KÉNYELMES RÉSZLETFIZETÉSRE ELSŐRANGU EREDETI
NÉMET GYÁRTMÁNYU VARRÓGÉPEIT ÉS KERÉKPÁRJAIT.

TELEFON 41.

TELEFON 41.

NAGY JAVÍTÓ-MŰHELY.

!! LEGOLCSÓBB BEVÁSÁRLÁSI FORRÁS !!

TELEFON 218.

SZŐLŐSI MIKLÓS

RÓFÖS-, SELYEM- ÉS SZÖVETÁRUHÁZA.

SZOLNOK

VÁROSÁNAK LEGOLCSÓBB RÓFÖSÁRUHÁZA.

TELEFON 218.

VÁCZY MIHÁLY

Uri szalónjában készülnek
a legdivatosabb szabásu
öltönyök szolid áron.

SZOLNOK

BAROSS-UTCZA.

Raktáron tart bel- és kül-
földi szöveteket. :: :: ::

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

1925. /17.évf./. jan-dec. 1-10.szám.

Hiány: 3.sz.

Melléklet:

4-5.számhoz. 1 sztl. db.